

enheter, varav mellan 1,4 och 1,6 milj. personbilar. Personbilarnas antal uppgick redan i slutet av år 1959 till ca 1,1 milj. enheter och beräknas mot slutet av år 1960 uppgå till ca 1,25 milj. enheter. Totala antalet bilar beräknas vid 1961 års ingång komma att uppgå till 1,4 milj. enheter. Med hänsyn till den sålunda konstaterade trenden i antalsutvecklingen kan det redan inom de närmaste åren bli aktuellt att revidera den fordonsprognos, som ligger till grund för vägplanen. Det totala av vägmotorfordon utförda trafikarbetet, som under år 1955 uppgick till ca 12 miljarder fordonskm, kan om 10 år väntas ha ökat till 25 och om 20 år till 35 à 40 miljarder fordonskm per år. Den största ökningen beräknas falla på lastbilssidan. För år 1965 kan man vänta två à tre gånger och för år 1975 fyra à sex gånger så stort transportarbete som under år 1955, då det utgjorde ca 5 miljarder tonkm. En sådan utveckling skulle innebära, att mellan hälften och två tredjedelar av godstransportarbetet skulle utföras av lastbilar år 1975 mot f. n. knappt en tredjedel.

Vad vägunderhållet beträffar, har verksamheten sedan tre till fyra år tillbaka i allt högre grad inriktats på att förse största möjliga längd grusvägar med varaktiga slitlager i form av enkla asfaltbeläggningar eller oljegrus. Ett ersättande av grusslitbanan med beläggning eller oljegrus har visat sig ekonomiskt lönsamt redan vid en så måttlig trafikmängd som 200 fordon per dygn. När trafiken stiger upp mot 1 000 fordon per dygn och däröver är det inte längre möjligt att till en rimlig kostnad hålla en grusvägbana i ett för trafikanterna tillfredsställande skick. Av de totalt ca 77 000 km grusvägarna i landet hade vid slutet av år 1960 enligt vissa av styrelsen gjorda, approximativa beräkningar ca 23 000 km att uppbära en trafikmängd större än 200 fordon per dygn, 5 000 km större än 500 fordon per dygn och 800 km större än 1 000 fordon per dygn.

Under år 1959 utfördes med vägunderhållsmedel slitlager av oljegrus till en sammanlagd längd av 2 000 km och enkla beläggningar till en längd av 300 km. Med medel från byggnadsanslag tillkom vidare sammanlagt 1 300 km beläggningar. Nettominuskningen under år 1959 av den totala grusväglängden uppgick till 3 000 km. Grusväglängden beräknas under år 1960 komma att minska med ytterligare ca 3 000 km. Med den nuvarande takten i beläggningsverksamheten skulle det dröja minst 8 år, innan grusvägar med en trafikmängd överstigande 200 fordon per dygn hunnit förses med varaktigt slitlager.

Den ökade beläggningsverksamheten har kunnat komma till stånd endast genom att styrelsen medvetet eftersatt sådana underhållsåtgärder som avser väggroppens bestånd och i stället koncentrerat verksamheten på själva vägbanans underhåll. Enligt styrelsens uppfattning kan det i längden inte vara försvarbart att utföra nya slitlager på bekostnad av andra underhållsåtgärder. Allvarliga efterverkningar i andra avseenden kan nämligen uppstå härigenom.

För att nedbringa kostnaderna för oljegrusbehandlingen har förarbetena begränsats till det minsta möjliga. Under de gångna åren har också i första hand sådana vägar utvalts som haft en relativt god bärighet och följaktligen krävt ringa förstärkningsåtgärder. Allt eftersom verksamheten fortskrider måste man emellertid räkna med att övergå till vägar med sämre bärighet, vilket medför ökade kostnader för förarbetena. Under senare år har en del av dessa förarbeten i form av smärre förbättringsarbeten utförts som beredskapsarbeten.

Enligt beslut av statsmakterna vid 1960 års riksdag (prop. 81, SL³U 1, Rskr 309) skall kronan fr. o. m. den 1 januari 1961 delvis överta väghållningen i vissa städer och stadsliknande samhällen. En del av underhållskostnaderna kommer därför i fortsättningen att belasta anslaget till vägunderhållet, medan däremot svarande minskning kommer att ske i fråga om bidragsanslaget till underhåll av vägar och gator i städer och stadsliknande samhällen, som själva är väghållare.

Ytterligare medel bör ställas till styrelsens förfogande för utförande av förstärkningsåtgärder utöver vad som är att hänföra till normalt underhåll, d. v. s. enkla beläggningar och grusstabilisering med olja samt påförande av förstärkningslager på svaga och tjälkänsliga vägar. Ökat medelsbehov betingas också av den från vissa städer och stadsliknande samhällen övertagna väghållningen. För budgetåret 1961/62 föreslår styrelsen en ökning av anslaget för det *statliga vägunderhållet* till 415 milj. kr. mot 365 milj. kr. för innevarande budgetår. — Styrelsen framhåller ånyo önskvärdheten av en omläggning av underhållsanslaget att avse utgifterna för kalenderår i stället för budgetår. Ett rationellt utfört vägunderhåll kräver en mycket noggrann planläggning. Genom en ändring på angivet sätt skulle tid vinnas för en omsorgsfullare planläggning före arbetsårets början. De ur kostnadssynpunkt mycket svårberäknade arbetena med vinterväghållning och tjälskadereparationer skulle infalla redan i början av arbetsåret. Eventuella rubbningar i den planerade medelsanvändningen skulle därvid kunna motverkas under återstående del av året. Vid bifall till styrelsens förslag erfordras för nästa budgetår ett anslag för det statliga vägunderhållet om 640 milj. kr., varav 225 milj. kr. avser andra halvåret 1962.

I fråga om det statliga väg- och brobyggandet meddelar styrelsen, att såsom ett led i uppföljandet av vägplanen ett flertal större utredningar f. n. pågår. Dessa utredningar har till syfte att ge ytterligare underlag för den mera översiktliga planläggningen. Avsikten är att ge vägplaneringen en sådan inriktning, att ett ur hela samhällets synpunkt så gott ekonomiskt resultat som möjligt kan ernås av de kommande väginvesteringarna. Sålunda pågår en inventering för att kartlägga den nuvarande beskaftenheten av i första hand de vägar, som ingår i det enligt vägplanen utökade

riksvägnätet. Vidare pågår en utredning angående de tyngre transportererna med syfte att urskilja de vägar, som bär en proportionsvis större del av godstransportererna i förhållande till andra vägar. Jämsides härmed har även påbörjats mätningar i större skala av axeltryck i olika snitt av vägnätet. — En fullständig sammanställning av materialet från dessa undersökningar kan göras först om något eller några år. Redan nu kan emellertid bl. a. vissa informationer erhållas om de tunga transportererna inom olika regioner. Sålunda har skogstransportkartor i en del fall färdigställts med uppgifter om färdvägar och belastning inom vissa flottningsområden.

Inventeringen av riksvägnätet har framskridit så långt, att vissa preliminära beräkningar rörande ombyggnadsbehovet kunnat göras. Sålunda kan med ledning av det vid inventeringen erhållna materialet och en på särskilt sätt verkställd poängsättning för varje delsträcka ca 3 000 km eller 60 % av det nuvarande riksvägnätet sägas ha en med hänsyn till den aktuella trafikens behov godtagbar standard. 2 000 km eller 40 % är i dagens läge i behov av ombyggnad. Av det enligt vägplanen utökade riksvägnätet om ytterligare 9 000 km har hittills ca 6 000 km inventerats och av dessa beräknas en än högre andel ha icke godtagbar standard. För det totala utökade riksvägnätet beräknas i dagens läge ett ombyggnadsbehov av mellan 7 000 och 8 000 km föreligga. Om man sätter ombyggnadsbehovet i relation till vägplanens målsättning för år 1975 kommer i den mån trafiken ökar ytterligare ett flertal vägdelar, som nu har godtagbar men inte fullgod standard, att bli aktuella för ombyggnad. Det totala ombyggnadsbehovet torde därför kunna uppskattas till minst 10 000 km.

Länsvägnätets tillstånd har inte kunnat kartläggas på samma sätt. Om man emellertid förutsätter, att ombyggnadsbehovet i första hand koncentreras till de för näringslivet viktiga lederna och övriga viktiga länsvägar, uppgår denna väglängd till ca 40 000 à 50 000 km.

Under de första åren av 1960-talet beräknas trafiksvaga bandelar, omfattande en sammanlagd banlängd av ca 3 000 km, komma att nedläggas. Ett stort behov av förbättrade vägförbindelser kan förutses i samband med dessa järnvägsnedläggningar.

Vad gäller investeringarna i städernas gator och vägar har den stora återhållsamheten under 1950-talet medfört ett uppdämt byggnadsbehov. På grund av den bristande kapaciteten hos såväl infarts- och genomfartslederna som gatunäten i de centrala delarna har trafiksvårigheterna på många håll i de större och medelstora städerna fått en sådan omfattning, att mycket radikala och kostnadskrävande åtgärder måste vidtas för att trafiken skall kunna äga rum på ett godtagbart sätt. Landets tätorter hyser i dag mer än 70 % av totalbefolkningen. Redan om femton år beräknas 80 à 85 % av befolkningen vara bosatt i tätorter. Denna urbaniseringsprocess i förening med en snabbt stegrad biltäthet kommer att få stora återverkningar för tätortstrafikens del. Investeringar av helt annan

storleksordning än tidigare, då mindre genomgripande trafiklösningar kunde tillgripas, kommer att bli en följd härav.

För att erhålla möjligheter till en *totalbedömning av det närmast aktuella vägbehovet inom vägplanens ram* har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i samband med upprättandet av nya flerårsplaner för landsbygdens vägar under perioden 1961—1965 gjort en behovsinventering för riksvägar och storbroar inom de skilda länen, avseende de närmaste två femårsperioderna. Inventeringen beträffande övriga vägar däremot har begränsats till den närmaste femårsperioden.

Till ledning vid inventeringen har bl. a. legat den i vägplanen förutsatta investeringsserien — med ett års senareläggande. Med beaktande av den omfördelning av anslagen som föranledes av att till riksvägar överföres en stor del av de nuvarande länsvägarna, har investeringsramen vad *landsbygden* beträffar beräknats enligt följande sammanställning.

	1961	1962	1963	1964	1965	Summa
			milj. kr.			
Byggnad av riksvägar	223	265	315	365	425	1 593
» » länsvägar	160	185	220	265	300	1 130
» » ödebygdevägar.....	11	13	15	15	15	69
» » storbroar	16	17	20	25	30	108
Totalt	410	480	570	670	770	2 900

I den angivna ramen för tiden 1961—1965 beräknas vägföretag på det nya riksvägnätet inrymmas till en längd av ca 3 000 km, varav 2 700 km avser ny- och ombyggnad av tvåfiliga vägar och ca 300 km fyrfiliga vägar i närheten av de större städerna. Detta motsvarar ungefär en tredjedel av det totalt beräknade ombyggnadsbehovet. Bland större företag, som beräknas kunna färdigställas under perioden, kan nämnas av riksväg 1, delarna Stockholm—Södertälje och Jönköping—Gränna, av riksväg 2, delarna Malmö—Landskrona, Hälsingborg—Ängelholm och Kungsbacka—Göteborg, av riksväg 6, delen Göteborg—Alingsås, av riksväg 13, delarna Stockholm—Arlanda och Gävle—Söderhamn samt av riksväg 14, delarna inom Västernorrlands län samt Östersund—Duved.

Storbroplanen för tiden 1961—1965 beräknas komma att omfatta ett 15-tal företag, däribland Alnöbron, bro över Göta älv vid Jordfallet och broförbindelse till Orust vid Nötesund.

Vad länsvägarna beträffar har man i vägplanen skilt mellan länsvägar av synnerligen stor betydelse för näringslivet, befolkningen och riksförsvaret, andra viktiga länsvägar samt övriga länsvägar. De i förhållande till väglängderna högst begränsade investeringsresurserna torde i ett första skede få koncentreras till den först nämnda gruppen. Denna grupp omfattar ca 30 % av länsvägnätet. Det måste härvid bl. a. beaktas, att de senaste årens omfattande industriinvesteringar på många håll skapat ett

ökat trafikunderlag inom områden, där behovet tidigare varit ringa, och i andra fall medfört, att planerade vägprojekt måst tidigareläggas.

De investeringar, som måste göras till följd av nedläggning av trafiksvaga järnvägar, har styrelsen för den närmaste tioårsperioden beräknat till ca 350 milj. kr. Vissa av de aktuella företagen ingår i gällande flerårsplaner men måste delvis tidigareläggas för att samordning med järnvägsnedläggningarna skall kunna ske.

För *städernas* del anges i vägplanen — med ett års senareläggande — för perioden 1961—1965 investeringsbehovet till 145, 165, 185, 205 resp. 225 milj. kr., eller totalt 925 milj. kr. Styrelsen anser vägplanen med ett års försening böra läggas till grund för anslagsberäkningen till bidraget till byggande av gator och vägar i städerna. — Bland större företag under de närmaste åren kan nämnas Essingeleden och Huvudstaleden i Stockholm samt tunnelförbindelse under Göta älv vid Tingstad jämte Västerbron i Göteborg. För dessa företag har den sammanlagda kostnaden beräknats uppgå till ca 400 milj. kr.

För år 1961 har statsmakterna medgivit en investeringsram för det statliga väg- och brobyggandet om 370 milj. kr. varjämte under anslaget till vissa vägbyggnadsarbeten anvisats 20 milj. kr. för innevarande budgetår. I förhållande till vägplanen med ett års försening innebär detta en nedskärning. För budgetåret 1961/62 anser styrelsen en återgång till vägplanens investeringsserie med ett års försening böra ske. I sitt planeringsarbete har därför styrelsen utgått från att en investeringsram för år 1962 om 480 milj. kr. skall medgivas. Projekterings- och byggnadsläget möjliggör en sådan ökning av ramen. Några hinder mot en sådan investeringsomslutning ur arbetskraftssynpunkt torde inte heller föreligga. I anslutning härtill hemställer styrelsen därför om anslag till den *ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten* under år 1962 om sammanlagt 480 milj. kr. i överensstämmelse med styrelsens riktlinjer för utarbetande av nya flerårsplaner för åren 1961—1965.

Under anslaget till *vissa vägbyggnadsarbeten* räknar styrelsen med ett anslagsbehov av 20 milj. kr.

I anslutning härtill erinrar styrelsen om sina i *petita* hösten 1959 framlagda förslag, att medelsanvisningen under anslaget till vissa vägbyggnadsarbeten i fortsättningen skall upphöra under vissa villkor. Genom de dispositionsregler, som gäller för detta anslag, avses medel från anslaget tas i anspråk för sådana oförutsedda vägarbeten, som aktualiseras av järnvägsnedläggelser och kraftverksutbyggnader m. m. och som ej hunnit eller kunnat inordnas i flerårsplanerna. Vid den fortlöpande vägplaneringen beaktas emellertid i största möjliga utsträckning även de ytterligare vägbehov, som kan föranledas av berörda nedläggningar m. m. Vissa medel för dessa vägarbeten beräknas även under de ordinarie anslagen. I princip föreligger enligt styrelsens mening icke någon egentlig

skillnad mellan de vägbehov som tillgodoses med medel från detta anslag och andra vägbehov. Då emellertid vissa svårigheter kan beräknas uppstå, när det gäller att inplacera företagen i femårsplanerna och samtidigt samordna arbetenas utförande med det forcerade nedläggningsprogrammet, föreslår styrelsen, att anslaget t. v. kvarstår.

Vad angår *den kommunala väghållningen* upptar styrelsen för bidrag till underhåll av vägar och gator 59 milj. kr. samt för bidrag till byggande av vägar och gator 165 milj. kr. eller tillhoppa 224 milj. kr.

I fråga om *den enskilda väghållningen* har man att beträffande vägunderhållet emotse en fortgående utvidgning av det statsbidragsberättigade vägnätet, medförande ökat anslagsbehov för bidragsverksamheten. Styrelsen föreslår även en ökning av bidragsprocenten. På grund härav upptages ett från 22 till 26 milj. kr. ökat anslagsbehov. För bidrag till byggande av enskilda vägar upptages 13,5 milj. kr. eller sammanlagt för den enskilda väghållningen 39,5 milj. kr.

För *administrativa och diverse ändamål* har upptagits ca 236 milj. kr. Härvid har de anslag under sjätte huvudtiteln, som äskas av andra myndigheter än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, samt förevarande anslag under nionde, elfte och tolfte huvudtitlarna uppförts med samma belopp som för innevarande budgetår. Anslagen under femte och tionde huvudtitlarna har upptagits med belopp som uppgivits från arbetsmarknadsstyrelsen resp. sjöfartsstyrelsen.

Totalt skulle alltså utgifterna på automobilskattemedelsbudgeten upptagas till sammanlagt ca 1 415 milj. kr. Inkomsterna av bilskattemedel under budgetåret 1961/62 har styrelsen beräknat till ca 1 400 milj. kr.

Beträffande automobilskattemedlens specialbudget anför styrelsen, att under väganlagen den 30 juni 1960 befintliga reservationer uppgår till ca 364,4 milj. kr. och behållningen på bilskattemedelsfonden till ca 764,7 milj. kr. eller sammanlagt 1 129,1 milj. kr. Den 30 juni 1961 beräknas behållningen på fonden uppgå till ca 850 milj. kr., medan reservationerna då kan uppskattas till ca 360 milj. kr. eller totalt i fond och reservationer ca 1 210 milj. kr.

Yttrande

I remissyttrande den 17 september 1960 har *arbetsmarknadsstyrelsen* intet att erinra mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskanden. Arbetsmarknadsstyrelsen utgår från att projekteringsverksamheten inom vägväsendet alltjämt bedrivs så att en betydande utökning av byggnadsverksamheten kan äga rum när så behövs ur sysselsättnings synpunkt.

Departementschefen

1959 års riksdag beslöt efter förslag i statsverkspropositionen att i princip godtaga den framlagda s. k. vägplanen för Sverige som ett program

för fortsatt utbyggnad och upprustning av vägnätet. Beslutet innebar dock inte något ställningstagande till den takt, vari planen borde realiseras. Frågan om väginvesteringarnas omfattning borde årligen få bedömas med hänsyn till det samhällsekonomiska och statsfinansiella läget. För kalenderåret 1960 fastställdes en medelsförbrukningsram för den statliga vägbyggnadsverksamheten av 360 milj. kr., motsvarande vägplanens investeringsprogram med ett års försening.

För kalenderåret 1961 fastställdes efter förslag i 1960 års statsverksproposition en medelsförbrukningsram för det statliga vägbyggandet av 370 milj. kr.

I sina petita för nästa budgetår hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om en medelsökning i förhållande till innevarande budgetårs anslag om sammanlagt 204 milj. kr. till 1 139 milj. kr. under de ordinarie anslagen till den statliga och kommunala väghållningen. För det statliga vägunderhållet beräknar styrelsen för nästa budgetår medelsbehovet till ett 50 milj. kr. högre belopp än för innevarande budgetår. Bidragsanslaget till det kommunala väg- och gatuunderhållet beräknas däremot kunna minskas med 6 milj. kr. till följd av överföring till kronan fr. o. m. den 1 januari 1961 av viss tidigare kommunal väghållning. Anslagen till den statliga vägbyggnadsverksamheten föreslås skola öka med 110 milj. kr., vilket innebär en uppräknig i enlighet med vägplanens investeringsprogram med ett års senareläggning. Bidraget till byggande av vägar och gator föreslås öka med 50 milj. kr. och skulle därmed för kalenderåret 1962 uppgå till vägplanens belopp med ett års försening.

I anslutning till medelsberäkningen för nästa budgetår presenterar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen en plan för de ordinarie statliga och kommunala väginvesteringarna för femårsperioden 1961—1965. Denna plan ansluter helt till vägplanens investeringsprogram med ett års försening. Inom ramen för detta investeringsprogram beräknar styrelsen vägföretag för det nya riksvägnätet kunna inrymmas till en längd av 3 000 km. Vad länsvägnätet beträffar måste de i förhållande till väglängderna högst begränsade investeringsresurserna i första hand koncentreras på upprustning av de länsvägar, som är av synnerlig vikt för näringslivet, befolkningen och totalförsvaret. Storbropplanen bör kunna inrymma ett 15-tal större företag. De vägföretag, som erfordras till följd av nedläggning av trafiksvaga järnvägslinjer, ställer högst betydande krav på medelstillgång och måste i stor utsträckning läggas in i flerårsplanerna. — För de kommunala väg- och gatuinvesteringarna bedömer styrelsen en successiv höjning vara oundgängligen nödvändig, om de påbörjade eller omedelbart förestående mycket stora byggnadsprojekten i de större städerna skall kunna genomföras plan enligt.

För det statliga vägunderhållet är innevarande budgetår upptaget ett anslag om 365 milj. kr., innebärande en ökning med 5 milj. kr. i förhållande till budgetåret 1959/60. För nästa budgetår förordar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen en övergång till kalenderårsvis beräknad medelsanvisning samt har i enlighet härmed anmält ett medelsbehov av 415 milj. kr. för budgetåret 1961/62 och 225 milj. kr. för andra halvåret 1962 eller sammanlagt 640 milj. kr. Jag anser mig — liksom tidigare — icke kunna biträda förslaget om en övergång till kalenderårsvis beräkning av vägunderhållsanslaget. Enligt min mening synes möjligheter föreligga till ytterligare besparingar inom vägunderhållet genom ökad användning av moderna maskiner. Hänsyn har tagits härtill vid bedömningen av erforderliga medel till det under väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond upptagna anslaget Motorfordon och vägmaskiner m. m. Sålunda höjdes detta anslag med 2 milj. kr. för innevarande budgetår och för nästa budgetår kommer jag att föreslå en ytterligare uppräknings med ca 3 milj. kr. Det bör vara möjligt att därigenom nedbringa underhållskostnaderna. Vidare leder de senaste årens ökade takt i utförandet av såväl permanenta beläggningar som oljestabilisering till minskat vägunderhåll. Med beaktande härav anser jag mig kunna förorda ett anslag till vägunderhållet för nästa budgetår om 375 milj. kr. Detta innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetårs anslag med 10 milj. kr.

Anslaget till bidrag till underhåll av vägar och gator bör i överensstämmelse med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag minskas med 6 milj. kr. till 59 milj. kr.

Under åren 1958 och 1959 har beredskapsarbeten på landsbygdens vägar utförts för ett belopp av ca 95 resp. ca 250 milj. kr. För kalenderåret 1960 har beredskapsarbetena beräknats omfatta en byggnadsvolym motsvarande ett belopp av ca 250 milj. kr. Det totala vägbyggandet har därmed uppgått till belopp, som överstiger de i vägplanen upptagna. Jämväl för åren 1961 och 1962 kan beredskapsarbeten i viss, ehuru mera begränsad omfattning, förutses komma till utförande. Vad beträffar den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten under år 1962 anser jag mig böra förorda anslag om sammanlagt 380 milj. kr., vilket innebär en ökning i förhållande till den för år 1961 medgivna medelsomslutningen med 10 milj. kr.

I sina petita för nästa budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordat, att anslaget till vissa vägbyggnadsarbeten upptages med ett i förhållande till budgetåret 1960/61 oförändrat belopp av 20 milj. kr. Under år 1960 har beslut om total eller partiell nedläggning meddelats i fråga om 20 järnvägslinjer med en sammanlagd banlängd av närmare 900 km. Det har därvid i flera fall visat sig erforderligt att i samband med nedläggning av järnvägstrafiken genomföra viss upprustning av vägväsendet i de berörda bygderna. En fortsatt kraftig nedläggning av trafiksvaga bandelar

kommer att behöva äga rum under de närmaste åren. Allteftersom nedläggningarna fortskrider måste man räkna med att järnvägslinjer med större trafikunderlag än vad som hittills varit fallet kan komma i fråga för nedläggning. Behovet av vägförbättringar i samband med nedläggningarna måste därför bedömas komma att öka. Nedläggningarna kan enligt min mening icke få stoppas upp av det skälet, att erforderliga vägupprustningar icke kan göras. Såsom framhållits i fjolårets statsverksproposition (bil. 8) är det särskilt angeläget, att man vid den ordinarie vägplanläggningen i största möjliga utsträckning även beaktar de vägbehov, som kan förorsakas av väntade framtida järnvägsnedläggningar. Även om ett stort antal vägförbättringar kan genomföras med medel inom de ordinarie anslagens ram måste en viss reserv finnas att tillgå därutöver. Såvitt nu kan bedömas torde det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under anslaget Vissa vägbyggnadsarbeten äskade beloppet av 20 milj. kr. vara tillräckligt för utförande av sådana vägbyggnadsarbeten, som erfordras i samband med järnvägsnedläggningar och icke kunnat inrymmas inom den ordinarie vägbyggnadsverksamheten. Jag tillstyrker därför ett anslag för ändamålet med det äskade beloppet.

I fråga om bidragsanslaget till det kommunala väg- och gatubyggandet har statsmakterna i anslutning till förslag i statsverkspropositionerna åren 1959 och 1960 fastställt bidragsramarna till 90 resp. 115 milj. kr. Allteftersom en rad vägbyggnader på landsbygden utförts under senare år för att avhjälpa de största bristerna i landsbygdens allmänna vägnät, har det blivit alltmer tydligt, att eftersläpningarna i gatubyggandet i städerna blivit betydande.

I detta sammanhang vill jag även nämna, att jag efter bemyndigande den 15 september 1960 tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa en översyn av gällande rättsregler om anordnande av parkeringsplatser för motorfordon och därmed sammanhängande spörsmål. I de riktlinjer för de sakkunnigas arbete, som framgår av mitt anförande till statsrådsprotokollet, har jag bl.a. framhållit, att den kraftiga ökningen av antalet motorfordon i många fall orsakat allvarlig överbelastning av väg- och gatunätet i städerna. Väg- och gatufrågorna kan icke behandlas isolerade utan måste samordnas med andra planeringsfrågor, varvid det inom tätorterna är av särskild vikt att beakta sambandet mellan väg- och gatuplanering samt bebyggelseplanering. I anslutning härtill vill jag nu framhålla, att det är utomordentligt angeläget, att den totala planeringen för våra tätorter sker så, att de mycket stora investeringar inom kommunikationsområdet, som ofrånkomligen måste komma till stånd, kan ske på ett rationellt och för framtiden ändamålsenligt sätt. Bland de större projekten kan bl. a. nämnas Essingeleden i Stockholm samt Tingstadsleden och Västerbroleden i Göteborg. Dessa arbeten har hög angelägenhetsgrad. Behovet av bidragsmedel för övriga projekt i en rad städer är

likaledes stort. Med hänsyn till vad jag sålunda anfört förordar jag, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ges rätt att för byggnadsverksamheten under år 1962 ställa i utsikt statsbidrag till ett belopp, som motsvarar en sammanlagd byggnadsvolym av 155 milj. kr. i statsbidrag. Medelsbehovet å anslaget till bidrag till byggande av vägar och gator uppskattar jag likaledes till 155 milj. kr. Detta belopp är 40 milj. kr. högre än det för år 1961 anvisade och innebär en ökning av statsbidraget med ca 35 %. Härigenom blir det möjligt att under år 1962 påbörja en upprustning i forcerad takt av städernas gatuväsende.

Sammanfattningsvis föreslår jag en ökad medelsanvisning för det *statliga vägunderhållet* om 10 milj. kr. till 375 milj. kr.

Jag förordar vidare, att anslag till *statliga ordinarie väginvesteringar* äskas hos riksdagen med sammanlagt 380 milj. kr.

Det bör få ingå i Kungl. Maj:ts befogenheter på samma sätt, som gäller för innevarande budgetår, att i den mån arbetsmarknadsläget så medgiver eller påkallar, bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att utöka byggnadsverksamheten utöver angivna medelsomslutning om 380 milj. kr. genom att under budgetåret i förväg taga i anspråk erforderliga belopp av de medel på de kalenderårsberäknade anslagen, som är anvisade för den ordinarie verksamheten under andra halvåret 1962. Kungl. Maj:t bör även ha befogenhet att minska byggnadsverksamheten, om detta erfordras ur arbetsmarknadssynpunkt.

Anslaget till *vissa vägbyggnadsarbeten* föreslås till oförändrat belopp om 20 milj. kr.

I fråga om bidragsanslagen till den *kommunala väghållningen* tillstyrker jag väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om 59 milj. kr. till underhåll av vägar och gator. För det kommunala väg- och gatubyggandet föreslås en arbetsomslutning under år 1962, som motsvarar 155 milj. kr. i statsbidrag. Anslaget till bidrag till byggande av vägar och gator torde upptagas med motsvarande belopp.

Vad slutligen beträffar bidragsanslagen till *enskild väghållning* förordar jag att till bidrag till underhåll av enskilda vägar anvisas 24,5 milj. kr. Byggnadsanslaget torde böra upptagas med ett i förhållande till innevarande budgetår oförändrat belopp av 13 milj. kr. Totalt äskas för enskild väghållning alltså 37,5 milj. kr., vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 2,5 milj. kr.

För *administration och diverse ändamål* beräknar jag under andra anslagpunkter under sjätte huvudtiteln tillhoppa ca 63,2 milj. kr., att avräknas mot automobilskattemedlen. Under femte, åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte huvudtitlarna föreslås därjämte att omkring 165,3 milj. kr. skall avräknas. Totalt skulle alltså för de till administration m. m. hänförliga ändamålen ca 228,5 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen,

vilket i förhållande till innevarande budgetårs anslag innebär en minskning med omkring 34,7 milj. kr.

Enligt den sålunda redovisade beräkningen skulle det totalbelopp, som avses skola täckas av automobilskattemedlen, för budgetåret 1961/62 uppgå till sammanlagt (375 + 380 + 20 + 59 + 155 + 37,5 + 228,5) 1 255 milj. kr. eller exakt angivet 1 255 026 400 kr., vilket innebär en ökning i förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagsbelopp med omkring 21,8 milj. kr.

Chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang beräknat inkomsterna på automobilskattemedlens specialbudget för budgetåret 1961/62 till 1 341 milj. kr.

Av detta belopp skulle alltså 1 255 milj. kr. disponeras för att täcka anslag på driftbudgeten. Återstoden, ca 86 milj. kr., torde få tillföras budgetutjämningsfonden och där redovisas under särskild titel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle avge yttrande i anledning av vad jag sålunda anför.

**Väghållningen på landet samt i städer och stadliksnande samhällen,
där kronan är väghållare**

[12] 7. Vägunderhållet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1958/59	320	320,0	2,5
1959/60	360	360,3	2,2
1960/61 (statsliggaren s. 405)	365		
1961/62 styrelsen	415		
departementschefen ...	375		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

För budgetåret 1960/61 utgöres de för vägunderhållet tillgängliga medlen av dels hos styrelsen och vägförvaltningarna oförbrukade ca 2,2 milj. kr., dels det av 1960 års riksdag beviljade anslaget å 365 milj. kr. eller tillhoppa 367,2 milj. kr.

Vissa kostnadsökningar har uppkommit under innevarande budgetår, till vilka hänsyn icke tagits vid anslagsberäkningen förra året. Sålunda har 1960 års avtalsförhandlingar medfört en ökning av arbetslönerna med 7,1 milj. kr. Vidare har den allmänna varuskatten lett till en kostnadsökning om ca 4,7 milj. kr. Sammanlagt skulle sålunda ytterligare ca 11,8 milj. kr. erfordras för att underhållet skulle kunna hållas på den nivå, som ursprungligen avsågs för budgetåret 1960/61.

För budgetåret 1961/62 kan följande automatiska kostnadsförändringar förutses. Genom 1960 års avtalsförhandlingar kan arbetslönerna beräknas komma att öka med 3,2 milj. kr. Merkostnaden för den ökade förslitning av vägbanorna, som uppstår genom den fortgående trafikökningen, kan uppskattas till ca 15 milj. kr. Genom ökning av längden allmänna vägar förutses en kostnadsökning av 0,8 milj. kr. Då kronan fr. o. m. den 1 januari 1961 kommer att överta underhållet av vissa vägar i en del städer och samhällen, som nu själva är väghållare, kan en belastningsökning på underhållsanslaget av storleken 8 milj. kr. beräknas uppkomma för helt budgetår. Genom ökad längd belagda eller med oljegrus försedda vägar beräknas kostnadsminskningar om ca 10 milj. kr. uppkomma. Den fortgående rationaliseringen förutsättes medföra en besparing av 5 milj. kr. Slutligen kan ytterligare kostnadsökningar beträffande arbetslöner, maskiner, materiel m. m. beräknas komma att inträffa. Överslagsvis bör ett belopp av 5 milj. kr. tas upp härför. På grund av kostnadsändringar beräknas sålunda för nästa budgetår en merkostnad av $(3,2 + 15,0 + 0,8 + 8,0 - 10,0 - 5,0 + 5,0)$ 17 milj. kr.

Därest underhållet av det allmänna vägnätet för budgetåret 1961/62 skall kunna hållas på oförändrad standard i förhållande till vad som förutsattes i 1960 års statsverksproposition för innevarande budgetår erfordras $(365,0 + 11,8 + 17,0)$ 393,8 eller avrundat 394 milj. kr.

Styrelsen avser att under budgetåret 1961/62 utföra oljestabilisering och enkla beläggningar på ungefär samma längd vägar som under innevarande budgetår eller ca 3 000 km. Med hänsyn till att man fortsättningsvis måste räkna med att beläggningsarbeten kommer att utföras på vägar med sämre bärighet än tidigare, uppkommer ökade kostnader för bl. a. förarbetena. Styrelsen räknar med en kostnadsökning av 8 milj. kr. för att kunna genomföra ett i stort sett oförändrat program för dessa beläggningsarbeten.

Behovet av förstärkningsarbeten i övrigt av vägkroppen är mycket stort. Det är nödvändigt att öka arbetena för att eliminera tjälkänsliga delar i vägkroppen och att förstärka broar med svag bärighet. Förbättrad vattenavledning erfordras på många håll. Dikningsarbetena måste därför ges större omfattning än f. n. Totalt räknar styrelsen med ett ökat medelsbehov av 9 milj. kr för dessa ändamål.

För åtgärder av trafiksäkerhetsfrämjande karaktär såsom röjning, slätter, trafiklinjer och vägmärken räknar styrelsen med ett ökat anslagsbehov av 1,5 milj. kr. Underhåll av ökat antal färjor ställer anspråk på ytterligare medel om ca 0,5 milj. kr. Slutligen räknar styrelsen med att vinterväghållningen måste intensifieras och uppskattar det härför erforderliga medelsbehovet till 2,0 milj. kr.

Totalt erforderligt anslag för vägunderhållet för budgetåret 1961/62 uppgår alltså till $(394,0 + 8,0 + 9,0 + 1,5 + 0,5 + 2,0)$ 415 milj. kr. Fördelningen på olika poster av kostnaderna framgår av följande av styrelsen under hand lämnade sammanställning.

	Milj. kr.
Grusning m. m.	21
Dammbindning	36
Hyvling	26
Reparation och underhåll av beläggningar och oljegrus	33
Utförande av enkla beläggningar och oljegrus	35 151
Tjälskadereparationer m. m.	21
Förstärkningsarbeten	23
Trummor och diken	26 70
Röjning, slätter, räcken, vägmärken, trafiklinjer m. m.	26
Broar och bryggor	8
Färjor (drift och underhåll)	16 50
Summa barmarksunderhåll	271
Snöröjning	28
Sandning	26
Snöskärmar, utmärkning av väg vintertid, vintervägar på is m. m.	11
Summa vintervägunderhåll	65
Tillverkning och lagring av grus och sand	39
Skötsel av förråd, personalutrymmen, trafikräkningar m. m., ersättning till arbetare för semester m. m., resekostnader för ledningspersonal, löner för biträdespersonal m. m.	34
Summa gemensamma kostnader	73
Katastrofreserv	6
	415

Styrelsen föreslår en omläggning av underhållsanslaget att avse utgifterna för kalenderår i stället för budgetår. För budgetåret 1961/62 skulle därvid även anvisas anslag för utgifterna under andra halvåret 1962. Styrelsen beräknar kostnaderna för vägunderhållet under tiden den 1 juli—den 31 december 1962 till 225 milj. kr. Sammanlagt skulle sålunda erfordras ett anslag av 640 milj. kr. för nästa budgetår.

Departementschefen

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 365 milj. kr. Som jag tidigare anmält i den allmänna översikten är jag icke beredd förordna en övergång till kalenderårsvis beräknad anslagsanvisning. Förevarande anslag torde därför böra beräknas för medelsbehovet under budgetåret 1961/62. I enlighet med vad jag tidigare anmält förordar jag en uppräknings av anslaget för nästa budgetår med 10 milj. kr. Jag beräknar sålunda

ett anslag av 375 milj. kr. Härigenom bör med hänsyn till möjligheten av ytterligare rationaliseringar nuvarande vägunderhållsstandard i stort sett kunna vidmakthållas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägunderhållet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 375 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[13] 8—11. Byggande av vägar och broar

	Anslag 1959/60	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Anslag 1960/61	Styrelsens förslag 1961/62	Departements- chefens förslag 1961/62
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
8. Byggande av riksvägar	135,0	130,2	113,0	200,0	265,0	210,0
9. Byggande av länsvägar	200,0	193,1	130,7	144,0	185,0	145,0
10. Byggande av ödebygds- vägar	11,0	9,3	9,7	11,0	13,0	10,0
11. Byggande av storbroar	14,0	12,2	18,3	15,0	17,0	15,0
	360,0	344,8	272,3	370,0	480,0	380,0

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Behållningen å anslagen till den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten uppgick den 1 januari 1960 till 385,3 milj. kr. Medelsförbrukningsramen för år 1960 har av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1959 års riksdag angivits till 360 milj. kr. För år 1961 har anvisats anslag om tillhoppa 370 milj. kr. För budgetåret 1961/62 (arbetsåret 1962) föreslår styrelsen en medelsanvisning om tillhoppa 480 milj. kr. i enlighet med »Vägplan för Sverige» med ett års försening.

Styrelsens förslag till fördelning av anslagen överensstämmer nära nog helt med den plan, som gäller för innevarande budgetårs anslag. Den procentuella fördelningen mellan anslagen för innevarande och nästa budgetår framgår av följande sammanställning, vari vägplanens terminologi använts för klassificeringen av riksvägar, länsvägar och ödebygdsvägar.

Anslag till byggande av	Procentuell fördelning 1960/61	Belopp i milj. kr 1961/62	Procentuell fördelning 1961/62
riksvägar	54	265	55
länsvägar	39	185	39
ödebygdsvägar	3	13	2,5
storbroar	4	17	3,5
	100	480	100

Styrelsen framhåller att marginalen mellan tillgängliga anslagsmedel och fastställda investeringsramar kommit att bli mycket liten på grund av de begränsningar, som gjorts av vägbyggnadsanslagen vid behandlingen av tidigare års anslagsäskanden. Behov kan därför uppkomma att mot slutet av år 1961 å något av berörda anslag i förväg taga i anspråk medel från de för budgetåret 1961/62 äskade och för kalenderåret 1962 avsedda medlen.

Departementschefen

Medelsförbrukningen för den ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten under år 1959 uppgick till 355,2 milj. kr. För år 1960 har fastställts en medelsförbrukningsram om 360 milj. kr. Enligt uppgift från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknas omslutningen under år 1960 komma att uppgå till sistnämnda belopp.

För väg- och vattenbyggnadsverkets vägbyggnadsverksamhet under år 1961 har riksdagen i enlighet med förslag i 1960 års statsverksproposition angivit en ram om 370 milj. kr.

Den vid ingången av år 1961 disponibla medelsbehållningen under förevarande anslag kan beräknas till 385,3 milj. kr. Den marginal om 15,3 milj. kr., som alltså skulle föreligga mellan de tillgängliga medlen och ramen för år 1961, kan komma att visa sig så liten eller vara så fördelad att vissa administrativa svårigheter kan uppstå att nå den tänkta medelsomslutningen om 370 milj. kr. Jag förutsätter att Kungl. Maj:t, på samma sätt som gällt för år 1960 — i mån av behov för att uppnå den sammanlagda medelsförbrukningsramen — får bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för verksamheten under år 1961 i förväg taga i anspråk medel från vägenslagen för budgetåret 1961/62.

För den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten under år 1962 har jag såsom framgår av den allmänna översikten förordat anslag om sammanlagt 380 milj. kr.

Jag övergår nu till frågan hur nämnda totalbelopp för budgetåret 1961/62 (kalenderåret 1962) skall fördelas på de skilda vägbyggnadsanslagen.

Med hänsyn till den begränsning av medelsförbrukningen under år 1962, som här angivna anslagsbelopp innebär i förhållande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskande, och det förhållandet att en viss del av medlen avses för vägarbeten i samband med järnvägsnedläggningar, har jag berett styrelsen tillfälle att under hand ange den fördelning av anslagsmedlen, som styrelsen i detta läge anser mest lämplig. Styrelsen har därvid föreslagit en fördelning, som i stort sett är proportionell mot den i petita föreslagna, nämligen 210 milj. kr. eller 55 % på anslaget till byggande av riksvägar, 145 milj. kr. eller 38 % på anslaget till byggande av länsvägar, 10 milj. kr. eller 2,5 % på anslaget till byggande av öde-

bygdevägar samt 15 milj. kr. eller 4 % på anslaget till byggande av storbroar. Jag finner den av styrelsen föreslagna anslagsberäkningen böra godtagas.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1961/62 anvisa följande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen till

a) Byggande av riksvägar	kr. 210 000 000
b) Byggande av länsvägar	» 145 000 000
c) Byggande av ödebygdevägar	» 10 000 000
d) Byggande av storbroar	» 15 000 000

[14] 12. Vissa vägbyggnadsarbeten

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr..	Milj. kr.	Milj. kr.
1958/59	4,0	0,9	4,8
1959/60	4,0	2,5	6,3
1960/61 (statsliggaren s. 407)	20,0		
1961/62 styrelsen	20,0		
departementschefen ...	20,0		

Anslaget skall fr. o. m. budgetåret 1958/59 användas för oförutsedda vägarbeten, som icke hunnit eller ej lämpligen kunnat inordnas i den ordinarie planläggningen. Särskilt avses därvid vägarbeten i samband med nedläggning av trafiksvaga järnvägslinjer samt med vattenkraftsbyggen etc. För väg- och gatuarbeten i sysselsättningssyfte skall fr. o. m. budgetåret 1961/62 utnyttjas medel från det under femte huvudtiteln uppförda anslaget *Vissa sysselsättningspolitiska åtgärder*. De för dessa arbeten avsedda medlen avräknas mot automobilskattemedlen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Den vid utgången av budgetåret 1959/60 förefintliga reservationen var i sin helhet bunden. Styrelsen hemställer att anslaget för nästa budgetår upptages med ett i förhållande till innevarande budgetår oförändrat belopp om 20 milj. kr.

Departementschefen

Såsom jag anmält i den allmänna vägöversikten torde förevarande anslag för nästa budgetår böra upptagas till ett oförändrat belopp av 20 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Vissa vägbyggnadsarbeten* för budgetåret 1961/62
anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr., att avräknas
mot automobilskattemedlen.

*Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen,
som är väghållare*

[15] 13. Bidrag till underhåll av vägar och gator

	Anslag Milj. kr.	Nettoutgift Milj. kr.
1958/59	52,0	53,1
1959/60	51,0	51,4
1960/61 (statsliggaren s. 407)	65,0	
1961/62 styrelsen	59,0	
departementschefen ...	59,0	

I och med att ny förordning om statsbidrag till väg- och gatu-hållning i vissa städer och stadsliknande samhällen (SFS 1960: 374) trätt i kraft den 1 januari 1961 utgår bidrag från förevarande anslag enligt en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för två år i sänder fastställd kostnadsberäkning. Jämknin g av sådan beräkning kan ske under löpande tvåårsperiod i den mån väsentligt ändrade förhållanden inträder i avseende å underhållet.

Den före nya förordningens ikraftträdande senast verkställda beräkningen av städernas och de stadsliknande samhällenas kostnader för väg- och gatuunderhåll enligt den äldre författningen i ämnet (SFS 1943: 438) skall ligga till grund för beräkning av statsbidrag t. o. m. år 1961. I fråga om jämkning av beräkningen skall dock nya författningen äga tillämpning.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

I samband med den fördelning av anslagsmedlen, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen verkställt i juni 1960, beräknas den för perioden 1960—1963 årliga underhållskostnaden för städernas del till 69,0 milj. kr. motsvarande ett statsbidrag av 65,6 milj. kr. Det för budgetåret 1960/61 anvisade anslaget beräknas sålunda komma att överskridas med 0,6 milj. kr.

I anledning av beslut vid 1960 års riksdag (prop. 81; SL³U 1; Rskr 309) rörande lag angående ändring i lagen den 30 juni 1943 om allmänna vägar (SFS 1960: 375) har Kungl. Maj:t den 28 juli 1960 förordnat, att kronan skall vara väghållare inom vissa områden i ett antal städer och samhällen, som är väghållare. Härigenom kommer ca 1 100 km vägar att överföras till kronans väghållning fr. o. m. den 1 januari 1961. Detta

kommer att medföra ett minskat anspråk å ifrågavarande anslag under år 1961 av uppskattningsvis 7,6 milj. kr. Samtidigt beräknas utökningen av städernas statsbidragsberättigade väg- och gatunät i övrigt medföra en ökning av anslagsbehovet under samma år av ca 1,0 milj. kr.

Det totala anslagsbehovet för budgetåret 1961/62 beräknar styrelsen sålunda till 59,0 milj. kr.

Departementschefen

Med hänsyn till att kronan i enlighet med de riktlinjer, som angavs i proposition nr 81 till 1960 års riksdag, fr. o. m. den 1 januari 1961 övertagit väghållningen för ca 1 100 km vägar och gator, som tidigare åvilat kommunala väghållare, kommer belastningen å detta anslag att minska avsevärt under nästa budgetår. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet har icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 59 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[16] 14. Bidrag till byggande av vägar och gator

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1958/59	— ¹	84,4	70,9
1959/60	55,0	87,8	38,2
1960/61 (statsliggaren s. 407)	115,0		
1961/62 styrelsen	165,0		
departementschefen ...	155,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Enligt gällande bestämmelser utgår till städer och samhällen, som är väghållare, i mån av tillgång på därtill anslagna medel, statsbidrag med 95 % till kostnader för byggande av allmän väg och iordningställande av för biltrafiken viktig gata. Bidragen fördelas enligt en plan som, efter länsstyrelsernas hörande, upprättas och fastställs av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för tvåårsperioder.

I och med att ny förordning om statsbidrag till väg- och gatuhållning i vissa städer och stadslänkande samhällen (SFS 1960: 374) träder i kraft den 1 januari 1961 kommer beträffande företag, som påbörjas efter den 31 december 1960, nya regler att gälla i fråga om bidragsgivningen, inne-

¹ Formellt belopp.

bärande bl. a. att statsbidrag utgår till stads eller samhälles kostnad för byggnadsföretag med 95 % till byggande av väg samt till byggande av gata mot vilken enligt gällande stadsplan utfart eller annan utgång från tomt eller annan fastighet ej må anordnas. Härjämte utgår statsbidrag med 95 % till utförande av större konstarbete eller trafikanordning, som ingår i gata. Till annat bidragsberättigat gatubyggnadsarbete utgår statsbidrag med 85 %. I kostnaden för byggnadsföretag må inräknas skälig ersättning för mark och för intrång, som föranledes av vägs eller gatas byggande eller begagnande.

Statsbidrag till byggande av väg eller gata utgår enligt den nya förordningen i mån av tillgång på därtill anslagna medel och enligt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställd fördelningsplan avseende fem år. Fördelningsplanen skall förnyas vart tredje år, såvida Kungl. Maj:t inte annorlunda förordnar.

I enlighet härmed kommer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för perioden 1961—1965, jämsides med upprättandet och fastställandet av flerårsplaner för landsbygdens vägar, upprätta och fastställa fördelningsplan för byggande av vägar och gator i städer och samhällen, som är väghållare. Härvid har styrelsen att ta hänsyn till att, i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 28 juli 1960, viss del av städernas väghållning eller totalt ca 1 100 km vägar och gator kommer att överföras till kronan.

Genom att fördelningsplanen kommer att omfatta en period av fem år mot tidigare två föreligger väsentligt bättre förutsättningar än tidigare för en mera långsiktig planering av väg- och gatubyggnadsverksamheten i städerna. För att verksamheten skall fungera på ett tillfredsställande sätt krävs emellertid att den kan grundas på ett i möjligaste mån realistiskt antagande beträffande storleken av de bidragsmedel, som kan vara att påräkna. Detta är särskilt viktigt med hänsyn till att vissa speciellt stora och angelägna företag såsom Essingeleden (150 milj. kr.) och Huvudstaleden (50 milj. kr.) i Stockholm och Solna samt förbindelserna över Göta älv i Göteborg (225 milj. kr.) kräver så stora insatser under en följd av år, att deras inpassning i planen är av avgörande betydelse för hela planens utformning.

Styrelsen anser, mot bakgrunden av de stora utbyggnadsbehov som föreligger inom städerna och som senast ingående redovisats i styrelsens äskanden för innevarande budgetår, att ett påbörjande och fullföljande av nyssnämnda företag kräver en investeringsutveckling i vad avser den statsbidragsberättigade väg- och gatubyggnadsverksamheten som lägst följer den i vägplanen angivna utvecklingen med ett års eftersläpning. Fördelningsplanen för åren 1961—1965 bör sålunda grundas på följande belopp, nämligen 115, 165, 185, 205 resp. 225 milj. kr.

I anslutning härtill äskar styrelsen för budgetåret 1961/62 ett anslag om 165 milj. kr.

Departementschefen

Nya bidragsbestämmelser för statsbidrag till väg- och gatuhållningen i vissa städer och stadsliknande samhällen har i enlighet med riksdagens beslut trätt i kraft den 1 januari 1961. De nya bestämmelserna innebär, såsom av den tidigare redogörelsen framgår, att statsbidrag utgår i något vidgad omfattning i förhållande till bidragsbestämmelserna enligt den äldre författningen i ämnet. Genom att fördelningsplanen kommer att omfatta en period av fem år mot tidigare två ökar förutsättningarna för en mera långsiktig planering av väg- och gatubyggnadsverksamheten i städerna. Fördelningsplanen skall förnyas vart tredje år, såvida inte Kungl. Maj:t förordnar annorlunda.

För verksamheten under år 1959 fastställdes ursprungligen en bidragsram av 90 milj. kr., vilken sedermera höjdes till 105 milj. kr. Omslutningen av anläggningsverksamheten för år 1959 har uppgått till ca 104 milj. kr., räknat i statsbidrag.

För verksamheten under år 1960 fastställde statsmakterna en bidragsram om 90 milj. kr. för gatubyggnandet. Omslutningen av anläggningsverksamheten för år 1960 kan beräknas till motsvarande belopp räknat i statsbidrag.

För år 1961 har statsmakterna (prop. 1960: 81, SL³U 1, Rskr 309) fastställt en bidragsram om 115 milj. kr. För budgetåret 1960/61 anvisades ett lika stort belopp.

För år 1962 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med hänsyn till det stora investeringsbehov, som föreligger inom det kommunala vägväsendet, ansett sig böra räkna med ett medelsbehov av 165 milj. kr., motsvarande vägplanens beräknade belopp med ett års försening.

I enlighet med vad jag anfört i den allmänna översikten bör väg- och vattenbyggnadsstyrelsen givas rätt att för år 1962 ställa statsbidrag i utsikt intill vad som motsvarar en sammanlagd byggnadsvolym av 155 milj. kr. i statsbidrag. Detta innebär en höjning i förhållande till omslutningen för år 1961 med 40 milj. kr. För budgetåret 1961/62 torde böra anvisas ett anslagsbelopp, som motsvarar det beräknade bidragsbehovet eller 155 milj. kr.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 155 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enskild väghållning

[17] 15. Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1958/59	19,5	18,2	5,4
1959/60	21,0	20,0	6,4
1960/61 (statsliggaren s. 408)	22,0		
1961/62 styrelsen	26,0		
departementschefen ...	24,5		

Enligt den ursprungliga lydelsen av kungörelsen den 19 december 1952 angående statsbidrag till enskild väghållning (SFS 1952: 793), vilken i huvudsak reglerar anslagets användning, skulle underhållsbidrag utgå med 60 % och, då synnerliga skäl föreläge, med 75 % av den beräknade kostnaden för underhåll av bidragsberättigad enskild väg. Sedermera har emellertid 1956 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts förslag i 1956 års statsverksproposition — vari en närmare redogörelse för anslagets användning lämnas — godkänt en höjning av underhållsbidraget med 5 % till 65 resp. — då synnerliga skäl föreligger — 80 % av den beräknade kostnaden för underhåll av bidragsberättigad enskild väg. Samtidigt godkändes en utvidgning av tillämpningsområdet för iståndsättningsbidraget, så att anordnande av mötesplatser samt förstärkningsarbeten på lokalt begränsade vägsträckor gjordes bidragsberättigade.

I anledning av motionsledes framställda yrkanden vid 1960 års riksdag om en höjning av bidragsprocenten för underhållet av de enskilda vägarna uttalade statsutskottet (SU 6), att utskottet funne skäl tala härför. Utskottet erinrade därjämte om tidigare gjorda uttalanden i denna fråga (jfr SU 1958: 6 och 1959: 6) och dessas innebörd. Med beaktande härav syntes det utskottet angeläget, att Kungl. Maj:t till förnyad prövning upp-tog frågan om en höjning av bidragsprocenten för det enskilda väg-underhållet. Resultatet av prövningen borde om möjligt redovisas redan i statsverkspropositionen till 1961 års riksdag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

I sina petita hösten 1958 framlade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förslag om höjning av statsbidraget till underhåll av enskild väg fr. o. m. år 1959. Enligt förslaget borde en höjning ske av bidraget med 5 % till normalt 70 % och, då synnerliga skäl föreligger, till 85 %. Förslaget avsågs gälla jämväl bidrag, varom länsstyrelserna tidigare meddelat beslut. Departementschefen förklarade sig emellertid icke beredd tillstyrka förslaget.

I brev den 20 maj 1960 rörande anslagsregleringen för budgetåret 1960/61 har Kungl. Maj:t fäst styrelsens uppmärksamhet på statsutskottets uttalande i dess utlåtande nr 6 vid 1960 års riksdag angående angelägenheten av en förnyad prövning av frågan om höjning av bidragsprocenten till det enskilda vägunderhållet. I anledning härav och under hänvisning till styrelsens framställning i ämnet hösten 1958 föreslår styrelsen, att den då förordade höjningen med 5 % genomföres att gälla fr. o. m. den 1 januari 1961.

Styrelsen övergår härefter till att redogöra för medelsbehovet under nästa budgetår.

Den bokföringsmässiga behållningen å anslaget den 30 juni 1960, i runt tal 6,4 milj. kr., utgjordes av en hos Kungl. Maj:t förefintlig reservation av ca 1,4 milj. kr. samt en reservation hos länsstyrelserna av sammanlagt ca 5,0 milj. kr. Av sistnämnda belopp utgjorde ca 1,1 milj. kr. ofördelad reservation, vilket beaktats vid fördelningen mellan länen av anslaget för budgetåret 1960/61. Den hos länsstyrelserna fördelade reservationen, d. v. s. bidrag som beviljats men ej utanordnats, uppgick sålunda vid nämnda tidpunkt till 3,9 milj. kr.

Sedan innevarande års anslag fördelats mellan länen finns hos Kungl. Maj:t en reservation av ca 0,3 milj. kr.

För år 1961 erfordras till 1940—1960 års vägar i runt tal 20,2 milj. kr. och för 1961 års nya vägar enligt länsstyrelsernas beräkning ett belopp av 0,9 milj. kr. Till 1940—1961 års vägar erfordras sålunda sammanlagt 21,1 milj. kr. Vid bifall till förslaget om en höjning av bidragsprocenten bör anslaget ökas med 1,5 milj. kr. till 22,6 milj. kr.

För iståndsättningsbidrag till 1941, 1946, 1951, 1956 och 1961 års vägar beräknar länsstyrelserna ett sammanlagt bidragsbelopp av 4,6 milj. kr. och för redskapsbidrag 0,4 milj. kr.

Medelsbehovet för budgetåret 1961/62 skulle sålunda uppgå till (22,6 + 4,6 + 0,4) 27,6 milj. kr.

Med hänsyn till dels den hos Kungl. Maj:t förefintliga reservationen å anslaget, 0,3 milj. kr., dels de besparingar som erfarenhetsmässigt visat sig uppstå å anslaget och som styrelsen för innevarande budgetår uppskattat till 1,3 milj. kr., synes den av länsstyrelserna beräknade bidragsverksamheten på förevarande område kunna fullföljas med ett anslag av 26,0 milj. kr.

Medgivande att bevilja statlig kreditgaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner torde under budgetåret 1961/62, liksom för innevarande budgetår, kunna begränsas till ett sammanlagt belopp av 500 000 kr.

Från anslaget skall fr. o. m. innevarande budgetår jämväl bestridas bidrag till vissa kommunikationsändamål. För budgetåret 1961/62 torde 250 000 kr. komma att erfordras härför.

Departementschefen

Såsom framgår av den tidigare redogörelsen må underhållsbidrag till enskild väg beviljas att utgå med 65 % av den kostnad, vartill underhållet av vägen skäligen uppskattas. Då synnerliga skäl föreligger, utgår bidraget med 80 % av den uppskattade kostnaden. Dessa procenttal fastställdes av 1956 års riksdag, varvid tidigare utgående bidrag höjdes med 5 %. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslår nu under hänvisning till sina i petita hösten 1958 framlagda förslag, att underhållsbidragen måtte höjas med 5 % till 70 resp. 85 % för att bereda de enskilda väghållarna kompensation för den del av de ökade underhållskostnaderna, som beror på inträdd trafikökning. I anslutning härtill förordar styrelsen en höjning av anslaget med 1,5 milj. kr.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 september 1960 har jag tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa översyn av väglagstiftningen. I utredningsuppdraget ingår bl. a., att reglerna i 1952 års kungörelse angående statsbidrag till enskild väghållning skall bli föremål för en allmän och förutsättningslös översyn. Med hänsyn till pågående utredning finner jag mig icke kunna tillstyrka väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag i berörda hänseenden.

Anslagsberäkningen i övrigt har inte givit mig anledning till erinran. Jag förordar sålunda en höjning av anslaget med 2,5 milj. kr. till 24,5 milj. kr.

Liksom tidigare budgetår torde slutligen medgivande att bevilja statlig kreditgaranti för lån till inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar böra avse ett belopp av 500 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 24 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) medgiva, att under budgetåret 1961/62 statlig lånegaranti må beviljas för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar intill ett totalbelopp av 500 000 kr.

[18] 16. Bidrag till byggande av enskilda vägar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1958/59	15,0	15,7	23,0
1959/60	14,0	15,5	21,5
1960/61 (statsliggaren s. 408)	13,0		
1961/62 styrelsen	13,5		
departementschefen ...	13,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Den bokföringsmässiga behållningen å anslaget den 30 juni 1960, 21,5 milj. kr., utgjordes av en hos Kungl. Maj:t förefintlig reservation av ca 2,0 milj. kr. samt hos länsstyrelserna av dels en fördelad reservation, d. v. s. beviljade men ej utanordnade bidrag, av ca 12,0 milj. kr., dels en ofördelad reservation av ca 7,5 milj. kr. Sistnämnda belopp kan förväntas bli i huvudsak disponerat under sista halvåret 1960.

Under de senare budgetåren har till bidrag till byggande av enskilda vägar anvisats anslagsmedel i den omfattningen att bidragsverksamheten årligen kunnat uppgå till ca 15 milj. kr. Enligt styrelsens uppfattning bör ifrågakarande bidragsverksamhet ges en motsvarande omfattning även i vad avser år 1962.

Med utgångspunkt härifrån har styrelsen beräknat bidragsbehovet på följande sätt:

Till äldre företag, d. v. s. bundna belopp	5,4	milj. kr.
Till nya företag	9,0	»
Tilläggsbidrag, förhöjda bidrag m. m.	1,1	»
	<hr/>	
	Summa	15,5 milj. kr.

Med hänsyn till de reservationer och besparingar som kan beräknas uppkomma på anslaget anser styrelsen att anslaget bör för budgetåret 1961/62 upptagas till ett belopp av 13,5 milj. kr.

Departementschefen

Med hänsyn till de reservationer och besparingar, som erfarenhetsmässigt kan beräknas uppkomma på anslaget, förordar jag att anslaget upptages med oförändrat belopp av 13 milj. kr. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Diverse ändamål

[19] 17. Utredningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	435 000	438 600	84 000
1959/60	435 000	338 700	180 300
1960/61 (statsliggaren s. 409)	435 000		
1961/62 (förslag)	300 000		

Från anslaget bestrides kostnaderna för bl. a. bidrag till samfundet för hembygdsvård och ingenjörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission samt till speciella utredningar inom väg- och vägtrafikväsendet jämte studieresor.

Yrkanden

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ^{30/8} 1960) föreslår, att anslaget med hänsyn till förefintlig reservation upptages med ett med 135 000 kr. minskat belopp.

I skrivelse den 7 september 1960 har *samfundet för hembygdsvård* anhållit om höjning av statsbidraget till 30 000 kr. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i utlåtande den 27 september 1960 föreslagit, att bidraget för budgetåret 1961/62 upptages till oförändrat belopp eller 15 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjorda beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår och tillstyrker i enlighet härmed att anslaget upptages med ett belopp av 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[20] 18. Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	50 000	7 400	68 200
1959/60	65 000	75 500	57 600
1960/61 (statsliggaren s. 409)	100		
1961/62 (förslag)	1 000		

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ^{30/8} 1960) meddelar, att från anslaget tages i anspråk medel för deltagande från svensk sida i kongresser, sammanträden och konferenser samt för resor och kommittéarbete i anslutning härtill. Som exempel härpå nämner styrelsen den internationella ständiga kommissionen för behandling av frågor rörande vägväsendet, den internationella föreningens för bro- och byggnadskonstruktioner ständiga utskott, internationella svetskommittén och nordiska betongförbundet. I åtskilliga fall uppkommer fråga om deltagande i detta slag av internatio-

nellit samarbete med kort varsel, varför det inte är möjligt att mera exakt beräkna medelsbehovet i samband med anslagsåskandena. Med hänsyn till storleken av reservationsmedelsbehållningen anser styrelsen anslaget för nästa budgetår kunna upptagas med blott ett formellt belopp.

Departementschefen

I enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag torde anslaget kunna uppföras med endast formellt belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[21] 19. Avsättning till statens automobilskattemedelsfond

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 11 angående dispositionen av automobilskattemedelsinkomsterna föreslår jag, att förevarande anslag uppföres endast med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

VATTEN- OCH AVLOPPSLEDNINGAR

[22] 20. Bidrag till vatten- och avloppsanläggningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Därav ej disponerat
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
1958/59	30,0	36,6	15,3	0,01
1959/60	45,0	32,6	27,7	0,01
1960/61 (statsliggaren s. 411)	45,0			
1961/62 (förslag)	45,0			

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ^{30/8} 1960) hemställer, att anslaget till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp höjes med 5 milj. kr., samt föreslår, att rubriceringen av anslaget ändras till bidrag till vatten- och avloppsanläggningar i överensstämmelse med beteckning i gällande bidragsförfattning.

Motiv

Den omfattning, i vilken statsbidragsberättigade vatten- och avlopps-företag utförts under senare år, samt utvecklingen av den balans av bidragsärenden, räknad i anläggningskostnader, som blivit en följd av de otillräckliga bidragsanslagen, framgår av följande siffror.

Budgetår	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
			Milj. kr.			(beräknat)	
Nya företag.....	101	138	166	181	148	180	180
Balans vid årets slut.....	315	405	515	638	705	795	885

Den årliga omfattningen av nya bidragsföretag har sedan verksamhetens början 1944 stegrats snart sagt varje år. För budgetåret 1959/60 bedömdes hösten 1959 omslutningen räknad i anläggningskostnad till 180 milj. kr. Det verkliga utfallet blev 148 milj. kr. Nedgången är emellertid icke föranledd av att vatten- och avloppsverksamheten blev mindre än beräknat, utan beror på att ett stort antal företag startades som beredskapsarbeten. Under budgetåret utfördes sålunda företag för en kostnad av drygt 30 milj. kr. med direktbidrag från arbetsmarknadsstyrelsen. Att förutsäga den fortsatta utvecklingen är vanskligt. Styrelsen bedömer omslutningen för 1960/61 och 1961/62 till storleksordningen 180 milj. kr. per år.

Under de närmaste budgetåren kommer bidragets storlek enligt övergångsbestämmelserna i gällande bidragsförfattning (SFS 1959:251) att i huvudsak beräknas enligt reglerna i förut gällande författning (SFS 1953:40). Styrelsen har tidigare bedömt utvecklingen så, att bidragsprocenten på grund av det stigande skatteunderlaget i kommunerna under denna tid skulle successivt komma att minska. Så synes nu emellertid knappast bli fallet, i varje fall ej i den omfattning som antagits. Detta beror främst på att anläggningskostnaden per betjänad person, vilken kostnad bl. a. påverkar bidragskvoten, stegrats som följd av dels att företagen nu alltmer omfattar glesare bebyggda områden, dels att kostnaden för främst avloppsreningsanläggningar med stigande krav på vattenvård blir allt högre. Härtill kommer att de tidigaste anläggningarna byggdes av kommuner med relativt högt skatteunderlag, medan arbetena nu i allt större omfattning avser kommuner med lågt skatteunderlag. Det förefaller nu som om bidraget beräknat enligt den äldre författningen under de närmaste åren skulle bli av storleksordningen 50 % av anläggningskostnaden. När vid mitten av 1960-talet den nya bidragsförfattningens beräkningsmetod slår igenom, kommer bidragskvoten att nedgå till i genomsnitt 20 %.

Trots att bidragsanslaget budgetåret 1959/60 kraftigt ökades fortsätter väntetiden på bidraget att stiga och beräknas under budgetåret 1961/62 komma att uppgå till 6½ år, räknat från arbetets påbörjande. Nackdelen härav är särskilt stor för avloppsreningsanläggningar. För att främja tillkomsten av särskilt angelägna reningsanläggningar, t. ex. sådana större,

stundom regionala företag, som ur allmän synpunkt bedömts bättre än ett flertal separata anläggningar, har styrelsen i viss utsträckning under de senaste åren med förbigående av den normala turordningen lämnat bidrag i anslutning till arbetets utförande. Styrelsen anser mycket vara att vinna ur vattenvårdssynpunkt på en vidgad omfattning av förtursbidrag till reningsverk. Samtidigt måste beaktas att väntetiden på bidrag till övriga anläggningsdelar — vattenverk, ledningsnät etc. — genom sådana åtgärder icke väsentligt får öka. Styrelsen äskar därför en ökning av bidragsanslaget med 5 milj. kr. till 50 milj. kr.

Departementschefen

Anslaget höjdes med 15 milj. kr. fr. o. m. budgetåret 1959/60. Jag kan icke tillstyrka en ytterligare höjning av anslaget för budgetåret 1961/62.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om ändrad anslagsrubricering biträder jag. Eventuell förefintlig behållning vid utgången av budgetåret 1960/61 å det nuvarande anslaget till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp torde böra överföras till det nya anslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vatten- och avloppsanläggningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 000 kr.

C. Vägtrafikväsendet

[23] 1. Statens bilinspektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	3 105 000	2 950 400
1960/61 (statsliggaren s. 411)	3 321 800	
1961/62 (förslag)	3 809 000	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ^{31/8} 1960) hemställer, att anslaget höjes med 1 434 200 kr.

1. Personalförstärkningar

	Ökning
a) 12 bilinspektörer i Ae 19	267 322
b) 3 kanslibiträden i Ae 7	35 334
c) 2 skriv- och kontorsbiträden i reglerad befordringsgång	21 185
Vid bifall till förslag om efterkontrollbesiktning av bilar erfordras fr. o. m. den 1 oktober 1961 ytterligare:	
d) 5 bilinspektörer i Ag 21	93 073
e) 20 bilinspektörer i Ag 19	334 152
f) 20 besiktningssassistenter i Ag 12	228 852
g) 10 skriv- och kontorsbiträden i reglerad befordringsgång	79 443

2. Omräkningar

a) Löneklassuppflyttningar	32 939
b) Höjt rörligt tillägg	331 600
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	10 300
	1 434 200

Motiv

Verksamhetens omfattning vid statens bilinspektion belyses i viss mån av följande sammanställning över antalet utförda förrättningar.

År	Registrens- besiktning	Kontrollbesiktning föranledd av		Lämplig- hets- intyg	Typ- besikt- ning	Kör- kort	Trafik- kort	Prov med lärare och instr.
		flygande inspekt.	annan orsak					
1950	50 204	10 151	14 821	4 158	275	93 560	10 705	142
1955	52 428	24 055	23 776	7 449	436	185 641	13 532	1 025
1956	46 712	26 457	41 494	15 136	368	179 418	13 866	883
1957	41 787	27 120	46 176	10 685	493	183 690	13 698	670
1958	42 496	28 832	39 024	4 728	459	176 962	12 583	725
1959	50 113	34 782	37 574	3 480	466	155 164	12 991	452
1960 ¹	26 283	18 091	20 977	1 588	166	73 445	6 801	259

¹ Avser första halvåret 1960.

Ett bedömande av verksamhetens omfattning kan emellertid inte enbart grundas på den redovisade sammanställningen över utförda förrättningar. Såväl besiktningarna som körkortsproven har blivit allt mera tidskrävande. Viss kontroll av fordonsutrustning såsom färdskrivare och taxameterapparater på droskbilar skall numera utföras i anslutning till registrerings- resp. kontrollbesiktning av fordon med sådan utrustning. Dessa besiktningar tar därför mycket längre tid i anspråk än normala kontrollbesiktningar. Körkortsprovet har sedan den 1 juli 1958 utökats med muntligt förhör. En oundviklig följd därav har blivit, att tiden för varje prov ökat, varigenom antalet prov per tidsenhet gått ned med omkring 20 %.

Arbetsförhållandena vid statens bilinspektion är inte tillfredsställande med nuvarande personalstyrka. Pressen på besiktningmännen från den förrättningssökande allmänheten och bilskolorna blir allt starkare. Detta gäller inte endast under våren och försommaren, som tidigare var toppbelastningstider, utan snart sagt året runt. Landets bilskolor måste i många fall arbeta under synnerligen svåra förhållanden, då färdigutbildade elever inte inom rimlig tid kan beredas plats för uppkörning. Nya elever avskräcks dessutom att påbörja körkortsutbildning. Bilskolorna torde även i många fall vara nödsakade att avvisa nya elever enbart därför att tid för uppkörning inte kan påräknas inom rimlig tid. De nuvarande långa väntetiderna kan vidare medföra stora ekonomiska avbräck för fordonsägarna. Lastbilar och fordonskombinationer kan få stå outnyttjade veckotals i avvaktan på registrerings- eller ombesiktning. Bilinspektionen ställs här inför ständiga avvägningsproblem beträffande personalinsatsen för körkort och trafikort resp. besiktningar.

Att verksamheten vid bilinspektionen dock kunnat upprätthållas utan rent katastrofala konsekvenser för den förrättningssökande allmänheten beror i första hand på att vissa i och för sig mycket viktiga arbetsuppgifter av icke löpande natur fått åsidosättas helt eller delvis. Sålunda har exempelvis inspektionen av körskolor, som framhållits såsom en betydelsefull uppgift i trafiksäkerhetsarbetet, inte kunnat utföras i önskvärd omfattning. Någon avmattning i belastningen är heller inte skönjbar. Den statliga och kommunala polisens allt intensivare trafikövervakning och flygande inspektion av motorfordon föranleder i sin tur ökat arbete vid statens bilinspektion med kontrollbesiktningar. Utbildningen av polispersonal genom bilinspektionens och väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg har vidare blivit alltmer betungande. Om utbildningsverksamheten fördelades jämnt över hela året skulle två besiktningmän vara ständigt sysselsatta härmed. Genom Kungl. Maj:ts förordning om mopeder (SFS 1960: 134) har en ytterligare arbetsuppgift med viss besiktning av mopeder pålagts väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och bilinspektionen fr. o. m. den 1 juli 1961.

Styrelsen har i sina petita för de två senaste budgetåren begärt 15 nya

bilinspektörstjänster. För varje år har emellertid endast erhållits tre nya befattningar. En kraftig ökning av bilinspektionens personal är ofrånkomlig. Styrelsen uppskattar nu den oundgängliga förstärkningen till tolv bilinspektörer.

Som styrelsen tidigare framhållit bör det finnas en kanslibiträdestjänst på varje stationsort. För de fyra nya stationsorter, som inrättats de senaste två åren, har erhållits en ny kanslibiträdestjänst. Biträdesfrågan för de nya orterna har i övrigt fått lösas provisoriskt genom lån av tjänster från andra orter. Styrelsen föreslår därför, att tre nya kanslibiträdesbefattningar inrättas, avsedda för Hudiksvall, Karlskoga och Mariestad. Den föreslagna ökningen av antalet bilinspektörstjänster medför även behov av två nya skrivbiträdesbefattningar.

I särskild skrivelse den 31 augusti 1960 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagt förslag om obligatorisk kontrollbesiktning av motorfordon och släpfordon med tillämpning från den 1 januari 1962. I princip innebär förslaget, att samtliga i automobilregistret införda motorfordon och släpfordon skall undergå årlig kontrollbesiktning vid statens bilinspektion eller särskilt auktoriserad bilprovningsanstalt. För den successiva utbyggnaden av bilinspektionen enligt de i förslaget utstakade riktlinjerna beräknar styrelsen i sina petita behovet av personal för budgetåret 1961/62 till 20 bilinspektörer i Ag 19 och 20 besiktningsassistenter i Ag 12 samt tio skriv- och kontorsbiträden i reglerad befordringsgång. För övervakning av kontrollanstalternas arbete och för samordningen av anstalternas och bilinspektionens verksamhet samt för utbildnings- och upplysningsarbete hemställer styrelsen därjämte om inrättande av ytterligare fem tjänster som bilinspektör i Ag 21. Styrelsen avser, att under förutsättning av bifall till framställningen anställa de nämnda befattningshavarna fr. o. m. den 1 oktober 1961.

Departementschefen

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 december 1960 har jag tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa utredning angående periodisk kontrollbesiktning av motorfordon och släpfordon. Riktlinjerna för de sakkunnigas arbete framgår av mitt anförande till statsrådsprotokollet nämnda dag, till vilket jag i detta sammanhang torde få hänvisa. Utredningsarbetet förutsättes bedrivas skyndsamt och jag räknar med såsom möjligt att förslag i ämnet skall kunna föreläggas 1962 års riksdag.

Sedan några år tillbaka har bilinspektionen för sin nuvarande verksamhet erhållit successiv förstärkning av resurserna. Denna utbyggnad har emellertid icke kunnat hålla jämna steg med de kraftigt ökade krav, som motorfordonstrafikens utveckling ställt på inspektionen. Jag anser mig därför nu böra förorda, att bilinspektionens personal utökas med ytterligare fem bilinspektörer i Ae 19. Kostnaderna härför beräknas till 111 384 kr.

Vidare bör inspektionen ges möjligheter att anställa viss tillfällig personal för skriv- och kontorsgöromål. I enlighet härmed förordar jag en uppräkning av posten Avlöningar till icke-ordinarie personal med 15 000 kr.

De automatiska kostnadsökningarna för löneklassuppflyttningar och höjt rörligt tillägg upptager jag i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkningar till (32 939 + 331 600) 364 539 kr. Posten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde kunna minskas med 3 900 kr.

I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (3 321 800 + 111 384 + 15 000 + 364 539 — 3 900) i runt tal 3 809 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 335 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 553 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	862 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	57 800
	Summa kr. 3 809 000

- b) till *Statens bilinspektion*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 809 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[24] 2. Statens bilinspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	978 800	1 036 100
1960/61 (statsliggaren s. 412)	1 143 800	
1961/62 (förslag)	1 234 000	

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ^{31/8} 1960) hemställer, att anslaget ökas med 461 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m. m. (anvisat 1960/61 7 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 8 000 och 9 100 kr.), ökning med hänsyn till belastningen	+ 1 000
2. Reseersättningar m. m. (anvisat 1960/61 764 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 688 000 och 709 200 kr.), ökning med hänsyn till höjda resekostnadsersättningar (10 000 kr.) samt äskad personalförstärkning (230 000 kr.)	+ 240 000

3. Övriga expenser (anvisat 1960/61 337 800 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 248 000 och 282 000 kr.):	
a) ökning på grund av ökade lönekostnader för städning (9 000 kr.) samt utökade lokaler (2 000 kr.)	+ 11 000
b) kostnader för äskad personalförstärkning, varav 78 000 kr. engångskostnad	+ 162 000
c) kostnader med anledning av beräknade flyttningar till nya lokaler, varav 75 000 kr. engångskostnad	+ 88 000
d) engångskostnad för anskaffning av räknemaskiner	+ 4 000
e) avgår för budgetåret 1960/61 beräknat engångsbelopp ...	— 45 000
	<hr/>
	+ 461 000

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. bör uppräknas med 1 200 kr. med hänsyn till belastningen.

Anslagsposten till reseersättningar m. m. torde böra ökas med 25 000 kr.

Under delposten till övriga expenser beräknar jag ett ökat medelsbehov av 11 000 kr. för städning m. m., 15 000 kr. i anledning av personalförstärkning, 79 000 kr. för kostnader i samband med flyttningar till nya lokaler samt 4 000 kr. för anskaffning av räknemaskiner. Sammanlagt torde 70 000 kr. få anses som engångskostnader. Med borträknande av det för budgetåret 1960/61 anvisade engångsbeloppet om 45 000 kr. skulle delposten till övriga expenser ökas med (11 000 + 15 000 + 79 000 + 4 000 — 45 000) 64 000 kr.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (1 143 800 + 1 200 + 25 000 + 64 000) 1 234 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bilinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 234 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[25] 3. Statens bilinspektion: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1959/60	120 000	61 600	59 800
1960/61 (statsliggaren s. 413)	155 000		
1961/62 (förslag)	50 000		

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³¹/₈ 1960) hemställer, att anslaget minskas med 30 000 kr.

Motiv

För att fortsätta planenlig anskaffning av utrustning till statens bilinspektion hemställs om oförändrat belopp om 50 000 kr. för budgetåret 1961/62.

Statens institut för folkhälsan har i samarbete med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och statens bilinspektion i Stockholm utfört bullermätningssprov på motorfordon. Ett förslag om införande av bullermätningar på motorfordon torde vara att vänta från institutet inom kort. Senast under budgetåret 1961/62 kommer därför att erfordras medel för anskaffning av utrustning för bullermätning vid bilinspektionen. Styrelsen beräknar kostnaden per utrustning till 1 500 kr. Då minst femtio sådana utrustningar behövs, hemställer styrelsen om ett belopp av 75 000 kr. för anskaffning av utrustning för bullermätning.

För budgetåret 1960/61 har anvisats 105 000 kr. för inköp av teknisk utrustning till tre nya besiktningshallar, som skall uppföras i byggnadsstyrelsens regi, nämligen i Sundsvall, Göteborg och Falun. Tidigare har beviljats anslag för inköp av sådan utrustning till besiktningshallarna i Norrköping och Luleå. På grund av byggnadsprogrammets försening torde för nästkommande budgetår icke erfordras ytterligare medel för utrustning av besiktningshallar.

Sammanlagt skulle alltså ett anslag på 125 000 kr. vara erforderligt för utrustning vid statens bilinspektion budgetåret 1961/62.

Departementschefen

Jag tillstyrker att ett oförändrat belopp om 50 000 kr. ställes till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande för anskaffning av utrustning enligt den i 1958 års statsverksproposition anmälda planen.

Då det av statens institut för folkhälsan aviserade förslaget om bullermätningar på motorfordon icke avgivits vid tidpunkten för behandlingen av anslagsfrågorna för nästa budgetår, har jag icke funnit mig kunna biträda förslaget om medel för inköp av utrustning för bullermätningar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bilinspektion: Utrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[26] 4. Registrering av motorfordon

	Anslag
1959/60	1 000
1960/61 (statsliggaren s. 413)	1 000
1961/62 (förslag)	1 000

Departementschefen. I enlighet med förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³⁰/s 1960) uppföres anslaget med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

[27] 5. Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	2 400 000	3 364 800	379 000
1959/60	3 500 000	142 600	3 736 400
1960/61 (statsliggaren s. 414)	5 000 000		
1961/62 (förslag)	6 000 000		

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³⁰/s 1960) hemställer, att anslaget upptages till 6 000 000 kr.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1959/60 återstod å anslaget en ofördelad behållning av ca 3 736 000 kr. För budgetåret 1960/61 tillgängliga medel uppgår därför till 8 736 000 kr. Hos styrelsen inneliggande, ännu ej slutligt behandlade ansökningar om statsbidrag representerar ett sammanlagt bidragsbelopp av ca 8 500 000 kr. Då dessa ansökningar beräknas kunna slutbehandlas under budgetåret, kan vid utgången av detta behållningen å anslaget beräknas till ca 236 000 kr.

Kostnaderna för sådana säkerhetsanordningar, som beräknas bli färdigställda under år 1960 och till vilka statsbidrag kommer att sökas före den 1 april 1961, har av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med järnvägsstyrelsen uppskattats till sammanlagt ca 7 000 000 kr. De erforderliga bidragsmedlen kan beräknas uppgå till 6 300 000 kr. vid statsbidrag med 90 %. För budgetåret 1961/62 erfordras således ett anslag av (6 300 000 — 236 000) 6 064 000 kr. Styrelsen föreslår med hänsyn härtill, att anslaget upptages till 6 000 000 kr.

Departementschefen

Arbetet för att höja trafiksäkerheten vid järnvägs korsningar genom anläggande av olika slag av säkerhetsanordningar har under senare år intensifierats. Bidragsanslaget har sålunda mer än fördubblats från budgetåret 1958/59 till innevarande budgetår.

Antalet dödsolyckor vid järnvägs korsningar har sedan början av 1950-

talet visserligen nedgått men är alltjämt stort. Under åren 1958 och 1959 dödades sålunda 44 resp. 48 personer vid järnvägs korsningar och under tiden januari—november 1960 45 personer. Det är därför enligt min mening synnerligen angeläget, att arbetet med anläggandet av säkerhetsanordningar kan fortskrida i den takt resurserna medger. Med hänsyn härtill tillstyrker jag den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordade uppräknings anslaget med ytterligare 1 milj. kr. för nästa budgetår till totalt 6 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[28] 6. **Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs korsningar**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	450 000	513 300	444 700
1959/60	450 000	434 700	460 000
1960/61 (statsliggaren s. 414)	500 000		
1961/62 (förslag)	500 000		

Detta anslag har uppförts på riksstaten fr. o. m. budgetåret 1955/56. Bidrag från anslaget avses skola utgå till järnvägsföretag med 90 % av engångskostnaderna för utförande av vissa trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid plankorsningar mellan järnväg och enskild ej allmänligen befaren väg (VI ht 1955 s. 56).

Yrkande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. ³⁰/₈ 1960) hemställer, att anslaget höjes med 150 000 kr. till 650 000 kr.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1959/60 var tillgängliga anslagsmedel helt disponerade. Under innevarande budgetår kan, enligt uppgifter som inhämtats från järnvägsstyrelsen och de enskilda järnvägsförvaltningarna, ansökningar om bidrag förväntas i sådan omfattning, att nu disponibla medel icke blir tillräckliga.

Anslaget har möjliggjort vidtagande av siktförbättrande åtgärder m. m. av stor betydelse ur trafiksäkerhetssynpunkt. Behovet är emellertid så stort, att en successiv ökning av medelstildelningen är synnerligen önskvärd. Efter samråd med järnvägsstyrelsen förordas därför att anslaget för budgetåret 1961/62 upptages till ett belopp av 650 000 kr.

Departementschefen

Här ifrågavarande anslag upptogs på riksstaten första gången för budgetåret 1955/56 med ett belopp av 250 000 kr. Anslaget har möjliggjort åtgärder av stor betydelse ur trafiksäkerhetssynpunkt och har successivt kunnat höjas med tillhoppa 250 000 kr., så att det för innevarande budgetår utgår med ett belopp av 500 000 kr. Jag förordar, att ett anslag av samma storlek utgår även för nästa budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs korsningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[29] 7. Statens biltrafiknämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	497 200	490 000
1960/61 (statsliggaren s. 414)	516 200	
1961/62 (förslag)	573 000	

Yrkande

Statens biltrafiknämnd (skr. ^{25/8} 1960) hemställer, att anslaget höjes med 97 800 kr.

1. Lönerogleringar	Ökning
a) 1 byrådirektör i Ag 26 i st. f. Ag 24	3 806
b) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. 1 förste byråsekreterare i Ae 23	1 763
c) 1 förste byråsekreterare i Ae 23 i st. f. Ae 21	3 260
2. Tjänsteförändringar	
a) 1 arvodistbefattning (arvode svarande mot 23 löneklassen) förändras till tjänst i Ae 23, varvid innehavaren beräknas bli placerad i 24 löneklassen	1 520
b) 1 kontorsbiträde i Ao 5 i st. f. Ae 5	—
3. Personalförstärkningar	
a) 1 assistent i Ae 15	18 798
b) 1 skriv- eller kontorsbiträde i reglerad befordringsgång	11 216
4. Omräkningar	
a) Merkostnad för höjning av lönerna å löneplan B m. m. enligt beslut av 1960 års riksdag (prop. 151)	6 436
b) Arvode till organisationsföredragande	600
c) Löneklassförändringar m. m.	4 922
d) Höjt rörligt tillägg	43 653
e) Tjänstetidsbefordran	1 172
f) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	654
	97 800

Nämnden hemställer vidare, att den under en följd av år framförda frågan om ordinarie sättnings av en byråchef, två byrådirektörer, en förste byråsekreterare, en kontorist samt en expeditionsvakt upptages till förnyad prövning.

Motiv

Nämnden har sedan flera år tillbaka, under hänvisning till den fortsatta ökningen av nämndens arbetsbörda, i sina framställningar om anslag för verksamheten hemställt om personalförstärkning. Endast i mycket begränsad omfattning har en förstärkning av nämndens resurser ägt rum.

Antalet till nämnden inkomna ärenden under första halvåret 1956 uppgick till 4 187 och under första halvåret 1960 till 6 278. Antalet ärenden har sålunda sedan 1956 ökat med ca 50 %. Den rådande bristen på personal har nödgat nämnden att åsidosätta vissa arbetsuppgifter av betydelse för att ernå en tillfredsställande överblick över förhållandet mellan efterfrågan och tillgång på transportmedel samt över möjligheterna att på gynnsammaste sätt utnyttja den samlade transportapparaten ur det allmännas synpunkt. Även handläggningen av löpande ärenden släpar efter. För dem, som för sin näring är beroende av nämndens avgöranden, är detta högst otillfredsställande.

Yttrande

Statens lönenämnd har icke funnit anledning till erinran mot förslaget om inrättande av en tjänst som assistent i lönegrad Ae 15.

Departementschefen

Då ett kontorsbiträde enligt grunderna för den reglerade beföringsgången bör erhålla ordinarie anställning, torde i personalförteckningen böra uppföras ytterligare en tjänst som kontorsbiträde i Ao 5.

De automatiska kostnadsökningarna i anledning av 1960 års riksdags beslut om höjning av vissa löner m. m. samt för löneklassförändringar, höjt rörligt tillägg och tjänstetidsbefordran beräknar jag i enlighet med nämndens förslag till (6 436 + 4 922 + 43 653 + 1 172) 56 183 kr. Vidare tillstyrker jag förslaget om arvode till organisationsföredragande om 600 kr. Posten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde böra ökas med 100 kr.

Då jag i övrigt icke anser mig kunna tillstyrka nämndens förslag, skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (516 200 + 56 183 + 600 + 100) avrundat 573 000 kr.

I förevarande sammanhang vill jag anmäla, att i ett den 21 juni 1960 dagtecknat betänkande angående riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, dess verksamhet och organisation, vilket f. n. är föremål för prövning inom handelsdepartementet, har föreslagits bl. a. att riksnämnden

nu åvilande planlägningsarbete, som sammanhänger med ledningen av landsvägstransporter i krig, överföres till statens biltrafiknämnd. Det är att räkna med att proposition i ämnet kommer att underställas innevarande års riksdag och att en eventuell omorganisation i enlighet med vad nyss sagts kommer att träda i kraft under budgetåret 1961/62. Om riksdagen inte har någon erinran däremot torde av omorganisationen föranledda merutgifter för biltrafiknämndens del få täckas genom överskridande av berörda anslagsposter i nämndens avlönings- och omkostnadsstater.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens biltrafiknämnd vidtaga av mig förordad ändring;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	50 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	25 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	377 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	111 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 500
Summa kr.	573 000

c) till Statens biltrafiknämnd: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 573 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[30] 8. Statens biltrafiknämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	51 500	51 000
1960/61 (statsliggaren s. 415)	53 500	
1961/62 (förslag)	58 000	

Yrkande

Biltrafiknämnden (skr. ²⁵/₈ 1960) hemställer, att anslaget höjes med 5 500 kr.

1. Sjukvård m. m. (anvisat 1960/61 2 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 2 035 och 3 313 kr.), ökning med hänsyn till belastningen	Ökning 1 500
--	-----------------

	Ökning
2. Övriga expenser (anvisat 1960/61 42 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 36 300 och 39 800 kr.), ökade städningskostnader till följd av nya avtal (800 kr.) samt ökade kostnader till följd av stigande antal ärenden m. m. (3 200 kr.)	4 000
	5 500

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde bära höjas med 1 500 kr. Under delposten till övriga expenser förordar jag en uppräknig med 800 kr. för ökade städningskostnader och med 2 200 kr. för ökade kostnader i anledning av stigande antal ärenden. Anslaget skulle i enlighet härmed för nästa budgetår upptagas till (53 500 + 1 500 + 3 000) 58 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biltrafiknämnd: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 58 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[31] 9. Statens trafiksäkerhetsråd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	173 000	166 000
1960/61 (statsliggaren s. 415)	184 700	
1961/62 (förslag)	203 000	

Yrkande

Statens trafiksäkerhetsråd hemställer i skrivelse den 27 augusti 1960 att anslaget *Statens trafiksäkerhetsråd m. m.* utbyts mot två förslagsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, benämnda det ena »*Statens trafiksäkerhetsråd: Avlöningar*» och det andra »*Statens trafiksäkerhetsråd: Omkostnader m. m.*».

Rådet har för budgetåret 1961/62 för de med det nuvarande anslaget avsedda ändamålen yrkat en ökning med 82 300 kr. till 267 000 kr. Härav skulle 173 600 kr. upptagas under det föreslagna nya avlöningsanslaget samt 93 400 kr. under det nya omkostnadsanslaget.

I. *Statens trafiksäkerhetsråd: Avlöningar*

(särskilt förslagsanslag)	Ökning
1. Arvoden till ledamöter	7 000
2. Löneregleringsfråga	
1 kanslichef i Bo 1 i stället för arvode enligt Ae 26/29 + omkring 340 kr./mån.	2 286

3. Personalökningar	
a) 1 tekniskt-vetenskaplig sekreterare i Ag 24	29 936
b) 1 skrivbiträde i Ag 5	11 216
c) extra skrivhjälp	500
4. Vikariatsersättningar	1 500
5. Ökad lön till kanslichefen enligt Kungl. brev 30/6 1960	2 982
6. Höjt rörligt tillägg	2 980
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	500
	58 900

II. Statens trafiksäkerhetsråd: Omkostnader m. m.

(särskilt förslagsanslag)

1. Sjukvård	} 19 000
2. Reseersättningar	
3. Expenser	
4. Publikationstryck m. m.	
5. Kostnader för snabbstatistik rörande vägtrafikolyckor: ökning i anledning av lönehöjning och kompensation för höjda folkpensionsavgifter (2 933 kr.) samt ökade kostnader för maskinell bearbetning och material (1 467 kr.)	4 400
	23 400
	I + II 82 300

Motiv

De av statsmakterna under senare år vidtagna åtgärderna för uppbyggnad av rådets resurser har skapat förutsättningar för en intensifiering av trafiksäkerhetsforskningen. Ytterligare åtgärder erfordras emellertid för att den del av trafiksäkerhetsarbetet, som rådet har att svara för, skall kunna bedrivas i den takt och på den breda front, som den aktuella oroväckande trafiksäkerhetssituationen kräver.

Under budgetåret 1961/62 måste rådet beredas nya och större lokaler. Medel för flyttning (1 500 kr.) och för utrustning av de utökade lokalerna (5 000 kr.) har beräknats bland omkostnaderna för nästa budgetår.

Yttrande

Statens lönenämnd uttalar att, därest rådets kansli anses böra utökas med en särskild befattningshavare för sekreteraregöromål i tekniskt-vetenskapliga frågor, nämnden inte har något att erinra mot den föreslagna löneställningen.

Departementschefen

Med hänsyn till vad jag föreslår i det följande synes anslaget böra uppföras såsom förslagsanslag. En stat bör därvid fastställas upptagande huvudrubrikerna Avlöningar och Omkostnader. Av de i staten upptagna anslagsposterna bör posterna Avlöning till ordinarie tjänsteman, Rörligt tillägg och Kompensation för höjda folkpensionsavgifter vara förslagsvis betecknade.

Sedan 1949 har befattningen som kanslichef hos statens trafiksäkerhetsråd uppehållits av en extra ordinarie regeringsrättssekreterare i Ae 26 i kommunikationsdepartementet. Befattningshavaren åtnjuter f. n. lön enligt Ae 26: 29 och därutöver arvode motsvarande skillnaden mellan lönen i B 1 och Ae 26: 29. Rådet föreslår nu, att kanslichefen måtte erhålla ordinarie anställning i Bo 1. Med hänsyn till sin långa tjänstgöring hos rådet synes mig kanslichefen böra erhålla ordinarie tjänst. Löne- och arvodesförhållanden bör i övrigt vara oförändrade. Jag tillstyrker därför inrättandet av en befattning som byrådirektör i Ao 26, varvid den nuvarande innehavaren av befattningen som kanslichef liksom hittills förutsättes fungera som chef för rådets kansli.

Rådets förslag om höjda arvoden till ledamöter, personalförstärkningar och vikariatersättningar anser jag mig ej kunna tillstyrka.

Posten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde kunna upptagas med oförändrat belopp. För automatiska lönekostnadsstegringar (2 286 + 2 982 + 2 980) beräknas 8 248 kr. Beträffande omkostnaderna tillstyrker jag en ökning med 10 400 kr., varav 4 400 kr. för snabbstatistik.

I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (184 700 + 8 248 + 10 400) avrundat 203 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande personalförteckning för statens trafiksäkerhetsråd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Personalförteckning

Tjänsteman å ordinarie stat

Befattning	Lönegrad
1 byrådirektör	Ao 26

- b) godkänna följande stat för statens trafiksäkerhetsråd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Stat

Avlöningar

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> ...	29 800
2. Arvoden till ledamöter	38 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	34 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	19 000

5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	1 300
	Säger kr. 122 600

Omkostnader

1. Kostnader för snabbstatistik rörande vägtrafik- olyckor	48 400
2. Övriga omkostnader	32 000
	Säger kr. 80 400
	Summa kr. 203 000

c) till *Statens trafiksäkerhetsråd m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 203 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[32] 10. Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	100 000	103 500	400
1959/60	450 000	402 200	48 200
1960/61 (statsliggaren s. 416)	500 000		
1961/62 (förslag)	550 000		

Yrkande

Statens trafiksäkerhetsråd hemställer i skrivelse den 27 augusti 1960, att anslaget höjes med 250 000 kr. till 750 000 kr.

Motiv

Ur skrivelsens innehåll återges här i sammandrag följande.

Från rådets forskningsanslag för innevarande budgetår hade redan vid petitaskrivelsens avlämnande ansökts om bidrag med tillhoppa ca 925 000 kr. Denna summa översteg sålunda väsentligt det tillgängliga anslaget. En del av de inkomna ansökningarna avser forskningsprojekt, som icke är av det direkta trafiksäkerhetsintresse, att rådets knappa forskningsmedel omedelbart bör anlitas. Det är emellertid uppenbart, att hela det för budgetåret 1960/61 tillgängliga forskningsanslaget kommer att konsumeras för undersökningar av vital betydelse för trafiksäkerhetsarbetet. Brist på medel för igångsättande av nya forskningsprojekt under senare delen av innevarande budgetår förutses.

I skilda sammanhang har konstaterats, att behovet av trafiksäkerhetsforskning är stort. Intresset för sådan forskning hos enskilda forskare och vid vetenskapliga institutioner är i tilltagande. För att fortsättningsvis kunna stimulera intresset för forskning på området är det nödvändigt,

att även tillgången på forskningsmedel ökar. Det är emellertid inte utan vidare klart, att det spirande forskningsintresset på området utgör garanti för att verkliga forskarkrafter finns till hands och att vederbörande vetenskapliga institutioner kan åta sig alla förefintliga forskningsprojekt på trafiksäkerhetens område.

För ett fullföljande av det forskningsprogram, som f. n. är aktuellt, och för igångsättande av nya angelägna forskningsprojekt föreslår rådet, att anslaget för budgetåret 1961/62 höjes med 250 000 kr. till 750 000 kr. Den intensifiering av forskningen, som en sådan ökning av forskningsmedlen skulle tillåta, är enligt rådets mening realistiskt bedömd. Den kan alltså ske på betryggande vetenskaplig nivå och behöver inte bereda de engagerade vetenskapliga institutionerna några problem.

Departementschefen

I 1959 års statsverksproposition uttalade jag, att ifrågavarande anslag i fortsättningen borde avvägas i sammanhang med övriga forskningsanslag och att trafiksäkerhetsforskningen därvid i förekommande fall borde ges ett ökat ekonomiskt stöd i likhet med andra forskningsgrenar. I överensstämmelse härmed tillstyrker jag, att anslaget för nästa budgetår upptages till 550 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 550 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[33] 11. Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande

	Anslag
1959/60	550 000
1960/61 (statsliggaren s. 416)	650 000
1961/62 (förslag)	800 000

Yrkande

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) hemställer i skrivelse den 29 augusti 1960, att anslaget måtte höjas med 560 000 kr.

Motiv

Inledningsvis belyser föreningen med siffror den fortsatta kraftiga ökningen av motorfordonsbeståndet. Vid halvårsskiftet 1960 kan det totala motorfordonsbeståndet beräknas till 2 150 000 fordon, varav 1 250 000 bilar, 200 000 motocyklar och 700 000 mopeder. Vid nämnda tidpunkt fanns sålunda ett fordon per 3,5 invånare. Härtill kommer ca 165 000 traktorer, som också till en del frekventerar vägarna. I stort sett synes

trafikutvecklingen fortfarande löpa parallellt med ökningen av motorfordonens antal. Cykelåkningen däremot uppvisar tillbakagång med 6 % under 1959 vid jämförelse med år 1958. Cykeltrafiken är dock alltså mycket betydande omfattning. Vägtrafikolyckornas antal har ökat men icke i samma takt som trafikintensiteten. De senast tillgängliga siffrorna, som avser år 1958, utvisar att vägtrafikolyckornas antal uppgick till 57 058 mot 52 480 år 1957. Antalet trafikolyckor var enligt preliminära uppgifter under år 1959 ca 56 600 och antalet skadade ca 22 000 (1958 21 800). Antalet vid trafikolyckor dödade personer har nedgått till 927 (1958 941). De ekonomiska förlusterna genom trafikolyckor uppskattas under år 1959 till betydligt mer än en miljard kr.

För budgetåret 1960/61 har NTF kunnat fastställa en inkomststat om 1 565 000 kr. Trafikförsäkringsföreningen har lämnat ett bidrag av 750 000 kr. Av detta belopp har föreningen medgivit NTF att under första halvåret 1960 ta i anspråk 250 000 kr. för genomförande av 1960 års trafikförsäkerhetskampanj. Beloppet har helt tagits i anspråk. Statsbidrag utgår med 650 000 kr. Med stöd av erfarenheter, vunna under de båda senaste verksamhetsåren, har NTF därjämte beräknat att genom försäljning, gåvor, medelsavgifter m. m. kunna tillföra verksamheten 400 000 kr.

För att NTF:s arbete skall bli ett verksamt led i bekämpandet av trafikolyckorna, är ett ekonomiskt underlag av den storleksordning, som f. n. står till förfogande, ej tillfyllest. För att närmare ange det ökade medelsbehovet utgår NTF från sin för innevarande budgetår gällande utgiftsstat.

	1960/61	1961/62
	kr	Ökning resp. minskning kr
1. Löner och arvoden, kontors- och distributionskostnader, inventarier och diverse utgifter	355 000	+ 143 000
2. Resor och representation	45 000	—
3. Länskommittéer:		
a) expeditjonskostnader, tillfälliga instruktörer, länskommittékonferens ...	90 000	+ 75 000
b) kostnader i samband med 1960 års trafikförsäkerhetskampanj	75 000	— 75 000
4. Trafikundervisning	35 000	+ 40 000
5. Kurser och konferenser	120 000	+ 30 000
6. Tillfälliga aktioner, utställningar m. m. ...	30 000	—
7. Förnyelse av trycksakslager	20 000	—
8. Tidskiften »Trafiken och vi»	30 000	—
9. Filmproduktion	100 000	+ 50 000
10. Allmän propaganda (kampanjer)	650 000	+ 300 000
11. Reserv	15 000	— 15 000
	<hr/> 1 565 000	<hr/> + 548 000

Det under posten Löner och arvoden m. m. upptagna beloppet för innevarande budgetår motsvarar vad som oundgängligen erfordras för verksamheten med nuvarande kansliorganisation och lokalförhållanden. NTF finner det vara nödvändigt att snart anställa en tjänsteman med uppgift att helt ägna sig åt den fortlöpande kontaktverksamheten med de lokala trafiksäkerhetsorganen. NTF beräknar de totala kostnaderna för denne tjänsteman till 38 000 kr. Biträdespersonalen inom NTF:s kansli bör därjämte ökas med ytterligare en tjänst till en årskostnad av ca 12 000 kr. — Sedan NTF uppsagts från sina nuvarande lokaler har nya och rymligare kanslilokaler förhyrts. Hyreskostnaderna kommer därvid att öka med omkring 28 000 kr. Inventariebeståndet behöver i samband med flyttningen utökas och förnyas för ca 65 000 kr. Totalt behöver posten därför uppräknas med 143 000 kr.

NTF stödjer sedan några år tillbaka den verksamhet, som länens trafik-säkerhetskommittéer bedriver. Varje länskommitté beräknas få omkring 2 000 kr. Återstoden av det under posten 3 a) upptagna beloppet erfordras för tillfällig instruktionsverksamhet och en länskommittékonferens. För att kunna bättre motsvara önskemålet och behoven från länskommittéernas sida borde bidragen vara avsevärt större, åtminstone 5 000 kr. per län. En uppräkningsmedel med 75 000 kr. av beloppet finner NTF därför angelägen.

Posten Trafikundervisning, som avser stöd åt trafikundervisningen vid alla slag av skolor, bör uppräknas för 1961/62 med 40 000 kr. NTF anser det angeläget att framdeles i betydligt högre grad än hittills stödja skolornas trafiksäkerhetsarbete. I sitt anslagsäskande 1959 framhöll NTF särskilt, att föreningens serviceverksamhet åt förskolorna borde ökas väsentligt. Detta behov kvarstår fortfarande, liksom också behovet av kraftigare stöd åt den s. k. skolpatrullverksamheten. På det hela taget medför de nya från den 1 juli 1959 gällande bestämmelserna för trafikundervisningen (SFS 1959:137) samt de i juni 1960 av skolöverstyrelsen utfärdade anvisningarna i anslutning till dessa bestämmelser ökade krav på NTF.

Upplysningsverksamhet bedriven genom konferenser och kurser måste vara en förstahandssak för NTF. Hittills har de ekonomiska resurserna inte medgett, att kursverksamheten inrymt mer än ett fåtal kurser i NTF:s egen regi. Dessa har avsett huvudsakligen lärare och polismän samt rektorer vid folk- och enhetsskolor. Vidare har kurser för bilskolornas funktionärer anordnats i samarbete med Sveriges bilskolors riksförbund. Till de senare har NTF bidragit med mindre anslag. Det är angeläget att utöka kursverksamheten. En höjning av det för innevarande budgetår upptagna beloppet med 30 000 kr. skulle möjliggöra ytterligare tre kurser.

Filmen är ett nödvändigt medel i propagandans och upplysningens tjänst. Bristen på användbara filmer är stor. Särskilt kännbar är bristen på filmer för skolornas olika åldersstadier. NTF räknar med ett behov av ytterligare 50 000 kr. till filmproduktion under budgetåret 1961/62.

Härvid har NTF utgått ifrån att vissa medel skall inflyta genom uthyrning och försäljning av filmerna.

En huvudpunkt i NTF:s propagandaarbete utgör de kampanjer, som avser att nå hela folket eller, i begränsad form, vissa trafikantgrupper. Under 1961/62 beräknar NTF komma att genomföra ett kampanjprogram, som målsättes med ledning av de erfarenheter NTF vinner av trafiksituationen under innevarande budgetår. Varje kampanj bör nu med den enorma utveckling, som trafiken fått under det senaste decenniet, ges mycket stor omfattning och räckvidd. NTF utgår från att under budgetåret 1961/62 behöva genomföra en större kampanj för 600 000 kr. och två mindre kampanjer för 300 000 kr. och beräknar för övrig fortlöpande propagandaverksamhet 50 000 kr. Sammanlagt erfordras sålunda 950 000 kr., innebärande en ökning med 300 000 kr.

Till verksamheten under budgetåret 1961/62 behöver NTF alltså (1 565 000 + 143 000 + 75 000 — 75 000 + 40 000 + 30 000 + 50 000 + 300 000 — 15 000) 2 113 000 kr. Genom egna åtgärder beräknar NTF kunna täcka 400 000 kr. därav. Under förutsättning att NTF från trafikförsäkringsföreningen kan påräkna samma bidrag som för budgetåret 1959/60, 500 000 kr., erfordras ett statsbidrag med (2 113 000 — 400 000 — 500 000) 1 213 000 kr. eller avrundat 1 210 000 kr., motsvarande en ökning med 560 000 kr.

Departementschefen

Under de senaste åren har det statliga bidraget till NTF höjts väsentligt. Med hänsyn till trafiksäkerhetsarbetets växande betydelse i samband med motorfordonstrafikens ökning synes den av NTF bedrivna verksamheten böra ges ytterligare ökat statligt stöd. Enligt min mening är det därvid särskilt angeläget, att trafikundervisningen i skolorna kan intensifieras. Jag föreslår, att bidragsanslaget för nästa budgetår höjes med 150 000 kr. till 800 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 800 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

[34] 1. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	3 350 400	3 342 400
1960/61 (statsliggaren s. 416)	4 706 500	
1961/62 (förslag)	5 458 000	

I. SMHI:s petita

I skrivelse den 29 augusti 1960 hemställer *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*, att anslaget höjes med 1 607 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkningar	
Väderleksbyrån	
väderleksavdelningen	
a) 1 förste statsmeteorolog Ae 24	+ 29 936
b) 1 meteorolog i reglerad befordringsgång	+ 18 798
c) 2 meteorologassistenter Ae 11	+ 30 607
d) 1 kontorist Ae 9	+ 13 806
e) 1 kartbiträde i reglerad befordringsgång	+ 10 124
aerologiska avdelningen	
f) 1 statsmeteorolog Ae 23	+ 28 439
g) 2 meteorologer i reglerad befordringsgång	+ 37 596
h) 2 meteorologassistenter Ae 11	+ 30 607
i) 3 kartbiträden i reglerad befordringsgång	+ 30 373
veckoprognosavdelningen	
j) 1 kartbiträde i reglerad befordringsgång	+ 10 124
teleavdelningen	
k) 1 statsmeteorolog Ae 23	+ 28 439
l) 1 radioassistent Ae 13	+ 16 957
Klimatbyrån	
klimatavdelningen	
m) 1 förste statsmeteorolog Ae 24	+ 29 936
n) 1 statsmeteorolog Ae 21	+ 25 646
o) 1 meteorolog i reglerad befordringsgång	+ 16 957
p) 1 meteorologassistent Ae 11	+ 15 304
instrumentavdelningen	
q) 1 förste byråingenjör eller statsmeteorolog Ae 23	+ 28 439

	Ökning eller minskning
r) 1 hydrolog i reglerad befordringsgång	+ 16 957
s) 2 biträdande ingenjörer Ae 13	+ 33 914
t) 1 instrumentmekaniker Ae 10	+ 14 539
aerologiska stationerna	
Göteborg—Torslanda	
u) 1 meteorologassistent Ae 11	+ 14 461
Kiruna	
v) 1 meteorolog Ae 19	+ 23 135
x) 2 förste meteorologassistenter Ae 13	+ 33 914
y) 5 meteorologassistenter Ae 11	+ 76 518
Hydrologiska byrån	
kontrollavdelningen	
z) 1 byrådirektör Ae 26	+ 33 197
isavdelningen	
å) 1 byrådirektör Ae 26	+ 33 197
Kansliavdelningen	
ä) 1 förste kansliskrivare Ae 12	+ 16 115
ö) 1 biblioteksbiträde Ae 7	+ 12 449
aa) 2 expeditionsvakter Ae 7	+ 24 898
ab) 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång	+ 9 126
Forskningsavdelningen (nyinrättas)	
ac) 1 laborator Be 1	+ 42 853
ad) 1 förste meteorologassistent Ae 15	+ 18 798
ae) 2 kanslibiträden Ae 7	+ 24 898
2. Omorganisation	
Flygväderleksbyrån	
a) 1 byråchef i Bo 1 i st. f. 1 byrådirektör i Ae 26	+ 4 087
b) 1 förste meteorologassistent i Ae 15	+ 18 798
3. Lönergleringar	
Klimatbyrån	
aerologiska stationerna	
a) 1 biträdande ingenjör i Ae 15 i st. f. Ae 13	+ 1 841
Kansliavdelningen	
b) 1 förste byråsekreterare i Ae 21 i st. f. 1 byråsekreterare i Ae 19	+ 2 512

Ökning eller
minskning

4. Omräkningar

a) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1960 års riksdag uppflyttade tjänster m. m. (prop. 151)	+	87 705
b) Löneklassförändringar	+	22 600
c) Höjt rörligt tillägg	+	345 200
d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	—	4 400
e) Arvode åt organisationsföredragande	+	1 200

5. Arvoden åt hydrologelever under utbildning till hydrologisk tjänsteexamen	+	14 000
--	---	--------

6. Observatörsarvoden

a) Ökning med hänsyn till löneregleringen för 1961	+	72 000
b) Utbyggnad av stationsnätet m. m.	+	210 400
		<hr/>
		+ 1 607 000

Motiv

I proposition nr 77 till 1960 års riksdag (SU 56, Rskr 177) har lämnats en redogörelse för SMHI-utredningens betänkande (SOU 1959:21) och i anslutning därtill behandlats frågor rörande Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts arbetsuppgifter och organisation. Den utbyggnad av institutets resurser, som föreslogs av utredningen och som genom riksdagens beslut i anledning av nämnda proposition påbörjats, förutsättes kunna fortsätta under budgetåren 1961/62 och 1962/63. De förslag, som framlägges, hänför sig i huvudsak till en fortsatt upprustning enligt utredningens riktlinjer. Institutet räknar med att — om man bortser från anslaget Väderlekstjänst för luftfarten — det för SMHI-utredningens genomförande krävs 77 nya tjänster av vilka institutet nu föreslår 42 till inrättande fr. o. m. budgetåret 1961/62. I övrigt begär institutet under ifrågavarande anslag endast ett begränsat antal nya tjänster, huvudsakligen föranledda av förslag i det betänkande angående organisationen av forskningen och undervisningen i meteorologi, som avgivits den 15 juli 1960 av inom ecklesiastikdepartementet särskilt tillkallade sakkunniga.

1. a) — e) Lika med SMHI-utredningens förslag, med undantag av att en byrådirektörstjänst i Ae 26 ersatts med en förste statsmeteorologtjänst i Ae 24.

1. f) — i) Lika med SMHI-utredningens förslag. Om de ökade arbetsuppgifterna för jetflyget skall kunna medhinnas med föreslagen begränsad personalökning, är det nödvändigt att vissa beräkningsarbeten kan utföras med matematikmaskin, vilket förutsätter bifall till av institutet begärd ökning av anslagsposten Kostnader för försök med matematikmaskin under omkostnadsanslaget.

1. j) Lika med SMHI-utredningens förslag.

1. k)—l) SMHI-utredningen föreslog en förstärkning av teleavdelningen med en statsmeteorolog i Ae 23, en förste radiotelegrafist i Ae 12 och fem teleprinterbiträden i Ae 7. Av den föreslagna personalförstärkningen erhöles tre teleprinterbiträden fr. o. m. budgetåret 1960/61. Institutet anser, att fr. o. m. budgetåret 1961/62 medel bör beräknas för en statsmeteorolog i Ae 23 samt — med hänsyn till att förste radiotelegrafisterna i Ae 12 enligt prop. 1959: 152 uppflyttats till radioassistenter i Ae 13 — en radioassistent i Ae 13.

1. m)—p) Lika med SMHI-utredningens förslag, dock att institutet i stället för en byrådirektör i Ae 26 bör tillföras en förste statsmeteorolog i Ae 24.

1. q)—t) Lika med SMHI-utredningens förslag, dock att institutet i stället för en hydrolog i Ae 19 och två laboratorieassistenter i Ae 12 eller Ae 13 bör tillföras en hydrolog i reglerad befordringsgång och två biträdande ingenjörer i Ae 13.

1. u)—y) samt 3. a) Utredningen betecknade det såsom angeläget, att en ny aerologisk station inrättades i övre Norrland samt anförde, att det kunde bli aktuellt med ytterligare en station i Götaland, förslagsvis på eller i närheten av Öland. Utredningen föreslog därjämte, att apparatur för höjdvindmätning successivt anskaffades vid samtliga stationer. Budgetåret 1960/61 förstärktes personalen vid Torslanda med två av de tre assistenter SMHI-utredningen beräknat för höjdvindmätning. Institutet föreslår nu, att ytterligare en tjänst som meteorologassistent i Ae 11 tillföres stationen i Torslanda. Detta är nödvändigt, om observationerna regelbundet skall kunna utföras.

I avvaktan på färdigställandet av en nybyggnad vid stationen i Östersund torde en utökning av verksamheten vid denna station få anstå. I stället bör nu en ny station i övre Norrland inrättas. Ett viktigt skäl härför är, att den aerologiska stationen i Tromsö kommer att nedläggas, vilket gör det än mera angeläget att erhålla aerologiska observationer från Kiruna. Luftfartsstyrelsen har ställt i utsikt lokaler för stationen vid det nya flygfältet i Kiruna fr. o. m. den 1 juli 1961. I enlighet med SMHI-utredningens förslag beräknar institutet den för en aerologisk station i Kiruna med endast radiosondering erforderliga personalen till en meteorolog, två förste meteorologassistenter och två meteorologassistenter. Under förutsättning att radarapparatur kan anskaffas för höjdvindmätningarna i Torslanda, bör nuvarande höjdvindsapparatur där överflyttas till stationen i Kiruna. För höjdvindmätningarna i Kiruna erfordras ytterligare tre meteorologassistenter i Ae 11. Uppflyttningen av en tjänst som biträdande ingenjör i Ae 13 till Ae 15 överensstämmer med vad SMHI-utredningen förutsatt.

1. z)—å) Lika med SMHI-utredningens förslag.

1. ä)—ab) samt 3. b) Lika med SMHI-utredningens förslag, dock att ett kanslibitråde i Ae 7 har upptagits som biblioteksbitråde i samma lönegrad samt att medel äskas för ytterligare en expeditionsvakt i Ae 7.

1. ac)—ae) Institutet understryker med hänvisning till meteorologitredningens betänkande vikten av att institutet får tillfredsställande möjligheter att delta i forskningsarbetet på väderlekslärans område, så att de av institutet tillämpade prognosmetoderna förbättras. Betydelsefullt är därvid att såsom ledare för den forskningsavdelning, som bör finnas vid institutet, kan erhållas en väl kvalificerad kraft. För detta ändamål anser institutet i likhet med meteorologitredningen det erforderligt att en tjänst såsom laborator i B 1 inrättas, vilken tjänst bör vara extra-ordinarie. Institutet ansluter sig även till meteorologitredningens förslag om den övriga personalen vid forskningsavdelningen.

2. a)—b) Lika med SMHI-utredningens förslag, dock att institutet dessutom föreslår inrättandet av en tjänst som förste meteorologassistent i Ae 15.

5. Institutet föreslår, att utbildning av elever för hydrologisk tjänstexamen inordnas i institutets allmänna verksamhet. Vid bifall till detta förslag bör under förevarande anslag beräknas medel för arvoden åt hydrologelever med 14 000 kr.

6. b) Beloppet avser på grundval av SMHI-utredningens förslag viss utbyggnad av stationsnätet, nämligen med 20 000 kr. för en timobsstation, med 8 200 kr. för klimatstationer och med 23 800 kr. för höjda arvoden vid vissa synoptiska stationer, bl. a. varningsstationer, eller tillsammans 52 000 kr. Beloppet utgör skillnaden mellan i föregående års petita på grundval av SMHI-utredningens förslag för 1960/61 begärda 195 700 och beviljade 143 700 kr. Därtill kommer vad SMHI-utredningen föreslagit för 1961/62 eller 144 000 kr., vilket belopp med hänsyn till sedermera inträdda automatiska löneökningar bör höjas till 158 400 kr. Institutet framhåller, att upprustningen av varningsstationerna, som med ett belopp om 12 000 kr. ingår i de begärda anslagsförstärkningarna, är nödvändig med hänsyn till dessa stationers funktion att i första hand betjäna den växande civila flygtrafiken med varningar vid plötsligt inträffade väderleksförändringar. Genom att antalet inrikes flygfält med civil trafik ökat har också antalet varningsstationer måst öka.

Yttrande

Statens lönenämnd har inte något att erinra mot inrättande av de föreslagna tjänsterna på en forskningsavdelning, i fråga om laboratorstjänsten dock under förutsättning att beträffande denna skall gälla samma regler om kompetensvillkor och tillsättningsförfarande som de för laboratorstjänsterna vid universiteten gällande.

II. Meteorologiutredningen

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 mars 1959 tillkallade chefen för ecklesiastikdepartementet samma dag fyra sakkunniga¹ för att inom ecklesiastikdepartementet biträda med utredning beträffande organisationen av undervisningen och forskningen vid universitet och högskolor i ämnet meteorologi. De sakkunniga, som sedermera antog benämningen *meteorologiutredningen*, har avgivit ett den 15 juli 1960 dagtecknat betänkande (stencilerat) med förslag rörande organisationen av forskningen och undervisningen i meteorologi. Härvid har utredningen även behandlat forsknings- och utbildningsverksamheten vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Härom anför meteorologiutredningen i huvudsak följande.

Den snabba utvecklingen inom meteorologien har medfört ett ökat behov av *meteorologisk forskning*. Forskningen vid universiteten måste få röra sig fritt inom hela meteorologiens område. Den speciella inriktningen blir med nödvändighet i stor utsträckning beroende av den enskilde forskarens intresseområde. Enligt utredningens mening bör genom inrättandet av en forskningsavdelning vid SMHI garantier bäst skapas för forsknings- och utvecklingsarbeten inom det för samhället så viktiga väderleksanalys- och väderleksprognosområdet. Personalen på en sådan avdelning skall omsätta och pröva sina vunna forskningsresultat inom den praktiskt tillämpade meteorologien samt dessutom själv utexperimentera, effektivisera och framför allt stimulera utvecklingsarbetet inom väderlektjänsten i intimt samarbete med aktiva prognostiker. — Som ledare för en sådan verksamhet vid SMHI kan endast en vetenskapligt väl kvalificerad meteorolog ifrågakomma, som är väl insatt i den praktiska väderlektjänstens problemställningar. Tjänsteställningen bör vara laborator i lägst B 1. Denne bör åläggas ca 50 tim. årlig undervisningsskyldighet vid undervisningsavdelningen. På grund av forskningens natur och arbetssätt inom området krävs för bl. a. kvalificerat beräkningsarbete en förste meteorologassistent och för omfattande kartritnings- och räknearbeten två rit- och räknebiträden. Dessutom måste tillräckliga ekonomiska resurser ställas till forskningsavdelningens förfogande för försök med numerisk analys- och prognosverksamhet med användning av matematikmaskiner.

I fråga om *undervisningen vid SMHI* framhåller utredningen bl. a. följande. SMHI:s rekrytering av universitetsutbildad personal, som tidigare skedde direkt från universiteten, har under de senaste tio åren nästan uteslutande skett via tjänsteexamensmeteorologerna. Den hittillsvarande utbildningen för meteorologisk tjänsteexamen, som är gemensam för SMHI:s och flygvapnets elever, är enligt utredningens mening lämplig för mete-

¹ Generaldirektören R. G. Renlund, ordförande, docenten B. R. J. Bohlin, professorn G. H. Liljequist och överdirektören A. E. G. Nyberg.

orologpersonalens arbetsuppgifter. Behov av meteorologutbildning bedömes föreligga i sådan omfattning, att meteorologelever bör antas varje år fr. o. m. 1960 t. o. m. 1963, varefter antagning av elever bör ske åtminstone vartannat år med början år 1965.

Större delen av den förberedande undervisningen för meteorologisk tjänsteexamen liksom första årskursens matematik- och fysikundervisning är gemensam med hydrologikursens motsvarande undervisning, vilken förutsättes skola omhänderhas av och vara förlagd till SMHI. Den andra årskursens undervisning, som tar sikte på den praktiska väderlekstjänstens arbetsuppgifter och metodik, bör enligt utredningens mening till övervägande del omhänderhas av och vara förlagd till SMHI.

Mot bakgrunden härav anser utredningen det vara ur praktisk synpunkt ändamålsenligt, att den nuvarande utbildningsformen för meteorologisk tjänsteexamen bibehålles och att utbildningen sker vid institutet. Kurserna i vissa teoretiska ämnen bör kunna samordnas med undervisningen vid Stockholms universitets meteorologiska institution. Det torde få ankomma på universitetsinstitutionen och SMHI att i samarbete överväga den lämpliga omfattningen av denna samordning. Eleverna bör vidare i slutet av sin utbildning beredas tillfälle att följa speciella orienteringskurser anordnade av universitetens meteorologiska institutioner för att få den vetenskapliga metodiken och problematiken belysta.

Vad beträffar den övriga undervisningen vid institutet räknar utredningen med att hydrologelever kommer att behöva antagas vartannat år med början år 1961. Vidare bör den universitetsutbildade personal, som ej rekryteras via tjänsteexamensmeteorologerna men som ämnar fortsätta som yrkesmeteorologer inom väderlekstjänstens verksamhetsområde, under alla förhållanden få en fortsatt utbildning i den tillämpade meteorologiens metoder vid SMHI:s undervisningsavdelning. Dessutom hålles vidareutbildningskurser för meteorologer vid SMHI. Tillräckligt rekryteringsunderlag finnes inom meteorologkåren för årligen återkommande kurser av sistnämnda slag under de närmaste tio åren.

Undervisningsverksamheten vid institutet kommer således enligt utredningens förslag fram till år 1965 att omfatta fyra kurser, frånsett utbildningen av värnpliktiga till biträdande meteorologer. Sammanlagda antalet elever per år för de fyra kurserna beräknas uppgå till ca 40. De totala kostnaderna beräknas till 134 000 kr. per år (enligt 1960 års löneläge). Även efter 1965 kommer undervisningsverksamheten att ha permanent karaktär, men omfattningen minskar så att vartannat år två och vartannat år tre kurser kommer att pågå. Kostnaderna beräknas minska till ca 74 000 resp. ca 84 000 kr. per år.

Utredningen föreslår inrättandet av en befattning som föreståndare för undervisningen med benämningen förste statsmeteorolog och placering i lönegrad A 24 eller — om befattningshavaren fullgjort disputationssprov — A 26. Föreståndaren bör vara ålagd undervisningsskyldighet av 210 timmars lektorsundervisning per år. Dessutom bör liksom hittills finnas en

fast biträdesbefattning samt för den mera omfattande undervisningen under de fyra närmaste åren en extra biträdesbefattning.

Utredningen beräknar medelsbehovet för lärararvoden för meteorologiundervisning vid SMHI till 89 500 kr., varifrån avgår för föreståndarens undervisningsskyldighet 10 500 kr. Det förutsättes också att den under avlöningsanslaget föreslagna laboratorn vid forskningsavdelningen skall meddela viss undervisning, varigenom medelsbehovet för lärararvoden kommer att kunna minskas med ytterligare 3 200 kr. Genom den förutsatta samordningen av SMHI:s undervisning med undervisningen vid meteorologiska institutionen vid Stockholms universitet kan ytterligare 4 000 kr. avräknas. Medelsbehovet för lärararvodena skulle alltså under angivna förutsättningar uppgå till (89 500 — 10 500 — 3 200 — 4 000) 71 800 kr. enligt 1960 års löner.

Materialkostnader för meteorologiundervisningen kan under de närmaste fyra åren uppskattas till minst 10 000 kr. per år och därefter till minst 6 000 kr. per år.

Beträffande undervisningsverksamhetens finansiering ansluter sig meteorologiutredningen helt till SMHI-utredningens förslag, att all vid institutet bedriven undervisning bör ingå bland dess allmänna åligganden och helt bekostas av allmänna anslagsmedel. Dock bör kostnaderna för kurser för värnpliktiga biträdande meteorologer fr. o. m. 1962/63 bestridas av flygvapnet och ingå i SMHI:s uppdragsverksamhet.

Yttranden

Meteorologiutredningens förslag tillstyrkes eller lämnas utan erinran av *chefen för försvarsstaben, försvarets forskningsanstalt, luftfartsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, fiskeristyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, skogs- och lantbruksakademien, svenska nationalkommittén för geodesi och geofysik, meteorologiska och hydrologiska rådet, Aktiebolaget Atomenergi, Linjeflyg aktiebolag och Scandinavian airlines system.*

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut tillstyrker utredningens förslag och betonar, att ett fortsatt bedrivande av undervisningen för tjänstemeteorologer inom ramen för institutets verksamhet oundgängligen kräver en organisationsform med en särskild föreståndare för undervisningsavdelningen. Beträffande forskningen framhåller institutet, att den växande ekonomiska betydelsen av goda väderleksförutsägelser för skilda ändamål kräver en effektivt bedriven forskningsverksamhet på väderleksanalysens och väderprognostikens område. Det synes därför rationellt att koncentrera den tillämpade forskningen på dessa områden till SMHI, där tillämpningen inom landet i första hand skall äga rum.

Chefen för flygvapnet tillstyrker utredningens förslag men anser, att en närmare samordning av meteorologiundervisningen vid SMHI med den akademiska undervisningen vid Stockholms universitet bör övervägas.

Flera myndigheter och organisationer har tillstyrkt meteorologiutredningens förslag om inrättande av en forskningavdelning vid SMHI, nämligen *vattenfallsstyrelsen, lantbruksstyrelsen, styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, skogshögskolans lärarråd och statens skogsforskningsinstitut, medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd, statens naturvetenskapliga forskningsråd, statens råd för atomforskning samt Sveriges akademikers centralorganisation.*

Några myndigheter och organisationer, som uttalat sig över meteorologiutredningens förslag om undervisningen vid SMHI, har framfört erinringar i olika avseenden.

Kanslern för rikets universitet framhåller sålunda, att all undervisning av akademisk karaktär bör förläggas till universiteten. Samordningen mellan universitetsinstitutionen vid Stockholms universitet och SMHI förefaller ej vara övervägd i önskvärd omfattning. Det föreligger dock ett behov av viss specialiserad utbildning vid institutet, varför en särskild organisation härför är erforderlig. Liknande synpunkter framföres av *statens naturvetenskapliga forskningsråd* och *1955 års universitetsutredning*.

Sveriges akademikers centralorganisation anser, att tjänstemeteorologutbildningen bör upphöra bl. a. med hänsyn till den ökade tillströmning av meteorologistuderande vid universiteten, som förväntas under 1960-talet. En viss undervisning, i första hand vidareutbildning av praktisk art, torde dock även i fortsättningen böra handhas av SMHI.

Departementschefen

I proposition nr 77 till 1960 års riksdag angående anslag för budgetåret 1960/61 till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m. m. företogs en ingående prövning av institutets medelsbehov på grundval av SMHI-utredningens betänkande. Jag föreslog därvid en betydande förstärkning av institutets personella och materiella resurser, innebärande sammanlagda anslagshöjningar med ca 1,6 milj. kr. inkl. automatiska utgiftsstegringar. Ett tjugotal nya tjänster föreslogs till inrättande för institutets allmänna verksamhet m. m., i första hand den civila flygväderlekstjänsten, den aerologiska verksamheten och observationstjänsten. Härvid borde jämväl beaktas, att institutet genom beslut av 1959 års riksdag för budgetåret 1959/60 erhållit medel för tillhopa 13 nya tjänster, vilka ingick i det förslag om personalupprustning, som lagts fram av utredningen. I proposition nr 77 föreslog jag vidare, att ca tio extra tjänster skulle extraordinarie-sättas för den allmänna verksamheten m. m. och att för uppdragsverksamheten skulle inrättas inemot 20 nya fasta tjänster, varigenom institutets personalorganisation erhöll en ökad stadga. Vidare uttalade jag, att frågan om institutets fortsatta upprustning borde upptagas till prövning i samband med den årliga granskningen av institutets anslagsäskanden.

I vad avsåg forskningen och undervisningen var jag i avvaktan på meteorologiutredningens betänkande ej beredd att framlägga några förslag. — Riksdagen beslöt i enlighet med vad jag sålunda anfört och förordat (SU 56, Rskr 177).

I nu föreliggande petita har institutet föreslagit, att för budgetåret 1961/62 inrättas inemot femtio nya tjänster i huvudsaklig överensstämmelse med SMHI-utredningens förslag. Institutet har därvid förutsatt, att härefter återstående tjänster enligt den i betänkandet framlagda upprustningsplanen skall tillkomma budgetåret 1962/63.

Med hänsyn till den betydande utbyggnad av institutets resurser, som enligt vad jag anfört redan genomförts, är jag ej beredd att för nästa budgetår förorda en så långtgående expansion av institutets personalorganisation, som institutet begärt. Likväl anser jag mig böra föreslå en relativt betydande ytterligare upprustning av institutets centrala delar. På den allmänna verksamheten innebär mitt förslag att tolv nya tjänster inrättas, varav en under anslaget till undervisning. Denna utbyggnad i förening med de ökningarna i övrigt, som jag i det följande kommer att föreslå i fråga om materielanslagen och anslaget till väderlektjänst för luftfarten, innebär sammanlagt en högst väsentlig förstärkning av institutets resurser.

Som särskilt angelägen betraktar jag den fortsatta utbyggnaden av väderleksbyrån. Jag förordar därför inrättandet av tre nya tjänster på byråns väderleksavdelning, nämligen en meteorolog i reglerad befordringsgång, en meteorologassistent i Ae 11 och ett kanslibitråde i Ae 7. Vidare synes byråns aerologiska avdelning böra förstärkas med en statsmeteorolog i Ae 23, en meteorolog i reglerad befordringsgång, en meteorologassistent i Ae 11 och ett karthbitråde i reglerad befordringsgång. Jag anser mig även böra föreslå en viss förstärkning av institutets klimatbyrå och förordar inrättandet av en tjänst som meteorologassistent i Ae 11 på byråns klimatavdelning och en tjänst som biträdande ingenjör i Ae 13 på dess instrumentavdelning. Slutligen bör med hänsyn till att institutet erhållit vissa nya lokaler en tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 på kansliavdelningen inrättas. — De av mig sålunda föreslagna nya tjänsterna medför ett ökat anslagsbehov av 168 044 kr.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en befattning som biträdande ingenjör i Ae 13 på klimatbyrån förändras till en ingenjörstjänst i Ae 15. Merkostnaden härför uppgår till 1 841 kr.

I vad avser forskningen och undervisningen vid institutet föreligger nu meteorologiutredningens betänkande. I likhet med utredningen och flertalet av de myndigheter och organisationer, som avgivit yttranden över betänkandet, anser jag, att forsknings- och undervisningsverksamheten vid institutet bör ges ökade resurser. Jag är emellertid icke beredd att för

nästa budgetår tillstyrka någon fastare organisation för vare sig forskningen eller undervisningen. Enligt min mening måste emellertid tills vidare forskning och undervisning ledas av en kvalificerad befattningshavare. Jag tillstyrker därför förslaget om inrättande av en särskild tjänst som laborator i Be 1 vid institutet. Innehavaren av laboratorstjänsten bör inom ramen för sin ordinarie tjänstgöring åläggas ledningen för undervisningen ävensom viss undervisningsskyldighet. Vad beträffar kompetenskrav och tillsättningsförfarande för laboratorstjänsten bör det ankomma på Kungl. Maj:t att meddela särskilda föreskrifter. Laboratorstjänsten medför en kostnad av 42 853 kr.

För arvode åt organisationsföredragande beräknar jag 1 200 kr., vilket bör redovisas under särskild, obetecknad anslagspost Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t. Vidare upptages för observatörsarvoden till följd av viss utbyggnad av stationsnätet en ökning med 25 000 kr.

Institutets övriga förslag till personalförstärkningar och lönerogleringar m. m. kan jag icke tillstyrka. Jag är sålunda icke beredd förorda inrättandet av en aerologisk station i Kiruna. Under undervisningsanslaget kommer jag att förorda, att hydrologiundervisningen liksom hittills bestrides från uppdragsverksamheten. Härav följer att jämväl arvoden till hydrologelever bör bekostas av medel från denna verksamhet.

För automatiska kostnadsökningar i anledning av 1960 års riksdags beslut om uppflyttning av vissa tjänster m. m. samt för löneklassförändringar, höjt rörligt tillägg och höjda observatörsarvoden upptager jag i likhet med institutet (87 705 + 22 600 + 345 200 + 72 000) 527 505 kr. Posten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde kunna minskas med 14 700 kr.

I enlighet härmed skulle anslaget uppföras med (4 706 500 + 168 044 + 1 841 + 42 853 + 1 200 + 25 000 + 527 505 — 14 700) i runt tal 5 458 000 kr.

I personalförteckningen för institutet bör uppföras en laborator i Be 1 och en statsmeteorolog i Ae 23.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut vidtaga av mig förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	802 200
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 200
3. Arvoden till sakkunniga	21 100
4. Arvoden till observatörer	1 066 700

5. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 556 400
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	943 300
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	67 100
	Summa kr. 5 458 000

c) till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*:
Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag
av 5 458 000 kr.

[35] 2. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Undervisning

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	25 400	24 000
1960/61 (statsliggaren s. 418)	27 700	
1961/62 (förslag)	27 000	

Yrkande

Institutet (skr. ^{29/8} och ^{15/10} 1960) hemställer, att anslaget ökas med
156 500 kr.

1. Personalkostnader

	Ökning eller minskning
a) 1 förste statsmeteorolog Ae 24	+ 29 936
b) 2 kanslibiträden Ae resp. Ag 7	+ 11 911
c) lärararvoden	— 28 560
d) särskilda kostnader för hydrologiundervisning	
d 1) 1 förste statshydrolog Ae 24 (fr. o. m. ^{1/1} 1962)	+ 14 968
d 2) lärararvoden	+ 7 620
d 3) 1 kanslibiträde Ae 7 (fr. o. m. ^{1/1} 1962)	+ 6 225

2. Omkostnader

a) meteorologkursen	— 2 200
b) hydrologkursen	+ 1 600

3. Flygvapnets bidrag upphör	+ 115 000
	+ 156 500

Motiv

I fråga om *meteorologutbildningen* ansluter sig institutet i allt väsentligt till de förslag som meteorologiutredningen framfört i sitt betänkande. En närmare redogörelse härför har lämnats under föregående anslag.

1. a—b) Lika med meteorologiutredningens förslag. Den under 1 b) angivna ökningen avser merkostnaden för ett kanslibiträde i Ag 7. Biträdet i Ae 7 avlönas från den i nuvarande stat upptagna posten Avlöningar och arvoden till icke-ordinarie personal.

1. c) Lika med meteorologiutredningens förslag. Utredningens beräkningar av lärararvodenas storlek måste dock revideras med hänsyn till att dessa arvoden vid universiteten blivit väsentligt höjda fr. o. m. den 1 juli 1960. I enlighet härmed bör lärararvodena för meteorologiundervisningen beräknas till 88 940 kr. Det för innevarande budgetår beräknade beloppet för lärararvoden kan därigenom minskas med 28 560 kr.

3. I likhet med utredningen anser institutet, att kostnaderna för kursen för värnpliktiga biträdande meteorologer bör bestridas från anslaget Uppdragsverksamhet och ersättas av flygvapnet enligt institutets taxa. Denna kurs är emellertid inte aktuell under budgetåret 1961/62. I fråga om andra årskursen av kursen för meteorologisk tjänsteexamen föreligger under budgetåret 1961/62 det särskilda förhållandet att antalet elever från flygvapnet är ovanligt stort. De härav föranledda extra kostnaderna beräknas för lärararvoden, ett biträde samt expenser till resp. 20 000, 13 000 och 3 300 kr. och bör bekostas av flygvapnet såsom annan institutets uppdragsverksamhet. Dessa merkostnader har därför inte inräknats i förevarande anslag.

Hydrologutbildningen. Institutet framhåller, att ytterst stora rekryteringssvårigheter redan under första hälften av 1950-talet rådde för hydrologiska byrån i fråga om akademiker och civilingenjörer. För att förbättra personalsituationen påbörjade institutet år 1957 undervisning i hydrologi, till omfattning och uppläggning motsvarande kursen för meteorologisk tjänsteexamen. De hydrologer, som på detta sätt utbildats, har visat sig mycket väl lämpade att utföra framförallt praktiska hydrologiska uppgifter av skiftande slag. Den första kursen avslutades år 1959 och fullföljdes av fyra elever, en andra kurs slutföres våren 1961 och beräknas fullföljas av ca tio elever.

Trots att tämligen många hydrologer kommer att ha utbildats fram till våren 1961, kommer bristen på hydrologer då att fortfara, emedan institutet sannolikt blott kommer att få behålla högst hälften av de utexaminerade hydrologerna. Det är därför nödvändigt, att institutet får möjlighet att meddela undervisning i hydrologi under ytterligare åtminstone ett tiotal år.

Undervisningen i hydrologi vid institutet har hittills bekostats av vattenkraftindustrin, men något ytterligare ekonomiskt bidrag härför kan inte längre påräknas. Efter 1961 kan institutet därför genomföra denna undervisning blott under förutsättning att statliga medel beviljas härför. Kostnaderna för utbildning för hydrologisk tjänsteexamen, vilka hittills bestritts från anslaget Uppdragsverksamhet, bör överflyttas till förevarande anslag och alltså helt bestridas av statsmedel. Detta står också i överensstämmelse med SMHI-utredningens och meteorologiutredningens förslag. Innevarande budgetår avslutas den andra årskursen för hydrologisk tjänsteexamen. Kurser torde i fortsättningen böra anordnas vartannat år med början budgetåret 1961/62 med en förberedande kurs under vårterminen.

Undervisningen i hydrologi bör organiseras på samma sätt som undervisningen i meteorologi.

Yttrande

Statens lönenämnd har inte något att erinra mot lönegradsplaceringen av de föreslagna tjänsterna på en undervisningsavdelning. Förslaget om placering av tjänsterna som förste statsmeteorolog och förste statshydrolog i A 26, därest innehavarna fullgjort disputationssprov, kan nämnden dock inte tillstyrka.

I fråga om lärararvoden till lärare, som inte har tjänster vid institutet, har lönenämnden inte något att erinra mot att arvodena anpassas till vad som gäller beträffande timarvoden till lärare inom filosofisk fakultet vid universitetet, under förutsättning att därvid gällande bestämmelser jämväl i övrigt iakttages. I den mån undervisningen avses skola fullgöras av tjänstemän vid institutet, vill nämnden ifrågasätta, huruvida inte organisationen bör utformas så att tjänstemännen kan åläggas hithörande arbetsuppgifter i tjänsten.

Departementschefen

Såsom jag anfört under institutets avlöningsanslag är jag ej beredd att förorda det av meteorologiutredningen framförda förslaget om en fastare organisation av meteorologiundervisningen vid institutet. I stället för att en särskild tjänst som föreståndare för undervisningen vid institutet inrättas, torde innehavaren av den föreslagna nya laboratorstjänsten vid sidan av sina forskningsuppgifter få leda jämväl undervisningsverksamheten.

Då det synes angeläget att det från förevarande anslag avlönade kansli-
biträdet avlastas från enklare rutingöromål, bör en tjänst som kontors-
biträde i reglerad beföringång inrättas, vilket ökar medelsbehovet å
anslaget med 11 500 kr.

Lärararvodena för meteorologiundervisningen under nästa budgetår har av institutet beräknats till 88 940 kr., varvid förutsatts undervisnings-
skyldighet i tjänsten för en särskild föreståndare motsvarande 12 600 kr.
och för laboratorn motsvarande 4 400 kr. Då jag ej kunnat tillstyrka
inrättandet av den särskilda föreståndartjänsten, upptager jag för lärar-
arvoden 101 540 kr., vilket innebär en minskning med 15 960 kr. i för-
hållande till det för innevarande budgetår beräknade beloppet.

I enlighet med vad jag anfört under avlöningsanslaget, kan jag ej till-
styrka att kostnaderna för utbildningen för hydrologisk tjänsteexamen
bestrides med medel från institutets allmänna verksamhet. Hydrologiunder-
visningen torde liksom hittills få bedrivas som ett led i institutets uppdrags-
verksamhet.

På grund av minskade omkostnader för meteorologiundervisningen bör
i enlighet med institutets förslag anslagsposten för expenser m. m. minskas
med 2 200 kr.

Undervisningsverksamheten torde få finansieras enligt nu gällande grunder. I enlighet härmed kan bidraget från flygvapnet nedräknas med 6 000 kr.

I överensstämmelse med vad jag sålunda anfört skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (27 700 + 11 500 — 15 960 — 2 200 + 6 000) i runt tal 27 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Undervisning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 27 000 kr.

[36] 3. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	267 500	271 200
1960/61 (statsliggaren s. 418)	1 075 900	
1961/62 (förslag)	1 220 000	

Yrkande

Institutet (skr. ²⁹/₈ 1960) hemställer, att anslaget ökas med 335 500 kr.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m. m. (anvisat 1960/61 9 500 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 9 200 och 10 500 kr.), ökning med hänsyn till belastningen (1 000 kr.) och föreslagen personalökning (1 500 kr.)	+ 2 500
2. Reseersättningar (anvisat 1960/61 73 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 54 600 och 53 100 kr.), ökning med hänsyn till höjda taxor (3 000 kr.) och föreslagen personalökning (12 000 kr.)	+ 15 000
3. Bränsle, lyse och vatten (anvisat 1960/61 23 500 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 16 900 och 17 600 kr.), ökning med hänsyn till prishöjningar (1 000 kr.) och föreslagen personalökning (4 000 kr.)	+ 5 000
4. Övriga expenser (anvisat 1960/61 135 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 113 000 och 112 100 kr.), ökning med hänsyn till prishöjningar (7 000 kr.) och föreslagen personalökning (23 000 kr.)	+ 30 000
5. Publikationstryck (anvisat 1960/61 55 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 43 700 och 61 300 kr.), ökning med hänsyn till prishöjningar och ökade upplagor m.m. (15 000 kr.) samt utvidgad publikationsverksamhet (15 000 kr.)	+ 30 000

	Ökning eller minskning
6. Biblioteket (anvisat 1960/61 4 000 kr.), ökning med hänsyn till verksamhetens allmänna ökning	+ 2 000
7. Kostnader för försök med matematikmaskin (anvisat 1960/61 40 000 kr.), ökning med hänsyn till höjda taxor (13 000 kr.) och för utvidgad försöksverksamhet (225 000 kr.)	+ 238 000
8. Telegramkostnader m. m. (anvisat 1960/61 758 400 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 650 800 och 698 800 kr.):	
a) ökning för teleprinterförbindelse mellan institutets telecentral och Sundsvall/Härnösands flygväderlekstjänst, varav engångskostnad 4 400 kr.	+ 23 700
b) avgår för 1960/61 anvisat engångsbelopp	— 2 200
9. Särskilda uppbördsmedel:	
Försäljning av publikationer (beräknat 1960/61 22 500 kr.; influtet 1958/59 och 1959/60 resp. 21 900 och 25 900 kr.), ökning till följd av prishöjningar, ökade upplagor o. dyl. (4 500 kr.) samt föreslagen personalökning (4 000 kr.)	— 8 500
	<hr/> + 335 500

Motiv

7) Taxorna för beräkningar med matematikmaskin har av matematikmaskinnämnden under 1960 höjts med ca 33 %. Som följd härav bör nuvarande anslagspost om 40 000 kr. uppräknas med 13 000 kr.

SMHI-utredningen uppskattade de årliga kostnaderna för försök med matematikmaskin till 220 000 kr. Utredningen räknade därvid med en successiv utveckling av verksamheten under budgetåren 1960/61—1964/65. Anslaget för budgetåret 1960/61 borde därvid enligt utredningen ökas med 40 000 kr. till 70 000 kr. I första hand synes nu den del av ökningen som ej erhöles för 1960/61, 30 000 kr., böra anvisas. Härtill bör komma en ökning för budgetåret 1961/62 med 40 000 kr. Å beloppen, tillsammans 70 000 kr., bör med hänsyn till taxehöjningarna beräknas ett tillägg om 33 %, varför medelsanvisningen för budgetåret 1961/62 bör ökas med i runt tal 93 000 kr.

För budgetåret 1961/62 har av flygsäkerhetsskäl krävts bl. a., att nuvarande vindprognosverksamhet utökas. Vindprognoserna kan därvid, om de skall lämnas med konventionella metoder, icke erhållas utan en betydande personalförstärkning av väderleksbyråns aerologiska avdelning. Det är dock möjligt att erhålla ett väsentligt ökat antal vindprognoser genom en praktiskt taget fullständig automation, som dock medför tämligen stora utgifter för maskinhyror. Merkostnaderna för vindprognoserna har uppskattats till 120 000 kr. för budgetåret 1961/62.

Institutets hittillsvarande erfarenhet visar, att även bearbetning av hydrologiskt grundmaterial i icke oväsentlig utsträckning bör kunna utföras

med hjälp av databehandlingsmaskin. Kostnaderna för försök med dylika bearbetningar beräknas under budgetåret 1961/62 till 12 000 kr.

Departementschefen

För sjukvård m. m. torde böra beräknas en ökning med 1 800 kr.

Till ökade reseersättningar tillstyrker jag 5 000 kr.

Beträffande expenserna förordar jag en uppräknings med 3 000 kr. för bränsle, lyse och vatten samt med 25 000 kr. för övriga expenser.

Posten Publikationstryck torde böra uppräknas med 19 000 kr. med anledning av utvidgad publikationsverksamhet m. m. Med hänsyn till verksamhetens allmänna ökning torde anslagsposten Biblioteket böra ökas med 1 000 kr.

Jag förordar vidare, att posten Kostnader för försök med matematikmaskin uppräknas med 100 000 kr. med hänsyn till bl.a. SMHI-utredningens förslag.

Då jag icke kan biträda förslaget om inrättande av en teleprinterförbindelse mellan institutets telecentral och Sundsvall/Härnösands flygväderlekstjänst och ett för innevarande budgetår beräknat engångsanslag om 2 200 kr. utgår, torde posten till telegramkostnader m. m. böra nedräknas med nämnda belopp.

Slutligen förordar jag en uppräknings med 8 500 kr. av posten Särskilda uppbördsmedel.

I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (1 075 900 + 1 800 + 5 000 + 3 000 + 25 000 + 19 000 + 1 000 + 100 000 — 2 200 — 8 500) 1 220 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*:
Omkostnader för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag
av 1 220 000 kr.

[37] 4. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av materiel m. m.

	Anslag
1960/61 (statsliggaren s. 419)	510 800
1961/62 (förslag)	541 000

Yrkande

Institutet (skr. ²⁰/s 1960) hemställer, att anslaget ökas med 248 200 kr.

	Ökning
1. Ökning till följd av ökade priser och löner	75 000
2. Ökning för meteorologiska markstationer	8 200
3. Materiel för aerologiska stationen i Kiruna	165 000
	<hr/>
	248 200

Departementschefen

Jag förordar en ökning av anslaget med sammanlagt 30 200 kr., varav 8 200 kr. för meteorologiska markstationer och återstoden för vissa kostnadsstegringar. Med hänsyn till vad jag tidigare anfört under avlöningsanslaget, har jag sålunda icke beräknat några medel för inrättandet av en aerologisk station i Kiruna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av materiel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 541 000 kr.

[38] 5. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Nyanskaffning av instrument m. m.**

	Anslag
1960/61 (statsliggaren s. 419)	240 000
1961/62 (förslag)	105 000

Yrkande

Institutet (skr. ²⁹/₈ 1960) hemställer, att anslaget ökas med 157 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Ökning till följd av prishöjningar	+ 7 000
2. Nyanskaffning vid de meteorologiska markstationerna	+ 10 000
3. Nyanskaffning av mareografinstrument	+ 45 000
4. Engångskostnader för aerologiska stationen i Kiruna	+ 285 000
5. Avgår för 1960/61 anvisat engångsbelopp	— 190 000
	<hr/>
	+ 157 000

Motiv

2. För att bringa medlen för nyanskaffning för de meteorologiska markstationerna i nivå med vad SMHI-utredningen förutsatte för 1960/61 erfordras en anslagsökning om 10 000 kr.

3. SMHI-utredningen förutsatte i fråga om det hydrologiska stationsnätet bl. a. anskaffning av tre mareografinstrument per år under tiden 1960/61—1964/65. Institutet föreslår, att medel härför beräknas med 45 000 kr. årligen fr. o. m. 1961/62 under fem år framåt.

Departementschefen

Av institutets förslag finner jag mig kunna tillstyrka 10 000 kr. för nyanskaffning vid de meteorologiska markstationerna och 45 000 kr. för nyanskaffning av mareografinstrument. Då ett för innevarande budgetår beräknat engångsbelopp om 190 000 kr. utgår, bör alltså anslaget uppföras med (240 000 + 10 000 + 45 000 — 190 000) 105 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:
Nyanskaffning av instrument m. m. för budgetåret 1961/62
anvisa ett reservationsanslag av 105 000 kr.

[39] 6. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdrags-
verksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 553 000	1 986 500
1960/61 (statsliggaren s. 419)	1 979 500	
1961/62 (förslag)	2 504 000	

Yrkande

Institutet (skr. ^{29/8} 1960) hemställer, att anslaget ökas med 525 000 kr.

Avlöningar

Omräkningar	Ökning
a) Löneklassuppflyttningar m. m.	7 000
b) Höjt rörligt tillägg	125 000
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	25 000
d) Uppräkning med hänsyn till ökad uppdragsverksamhet (me- teorologisk 93 000 kr., hydrologisk 150 000 kr.)	243 000

Omkostnader

Reseersättningar (anvisat 1960/61 235 000 kr., belastning 1958/ 59 och 1959/60 resp. 291 200 och 355 500 kr.), ökning med hänsyn till belastningen	125 000
	<hr/> 525 000

Departementschefen

Såsom jag tidigare anført bör kostnaderna för hydrologiundervisningen liksom hittills bestridas från förevarande anslag. Med hänsyn till anslagets karaktär av förslagsanslag och den beräknade omfattningen av undervisningen under nästa budgetår torde detta likväl icke böra medföra någon särskild uppräkning av anslaget.

För automatiska kostnadsökningar i anledning av löneklassuppflyttningar, höjt rörligt tillägg, kompensation för höjda folkpensionsavgifter och ökad uppdragsverksamhet upptager jag, lika med institutet, (7 000 + 125 000 + 25 000 + 243 000) 400 000 kr.

Under reseersättningsposten beräknar jag en ökning med 124 500 kr.

Jag förordar därför, att anslaget uppföres med (1 979 500 + 400 000 + 124 500) 2 504 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 504 000 kr.

[40] 7. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 663 200	1 636 600
1960/61 (statsliggaren s. 420)	2 192 700	
1961/62 (förslag)	2 567 000	

Yrkande

Institutet (skr. ²⁹/₈ 1960) hemställer, att anslaget ökas med 895 100 kr.

Avlöningar

1. Löneregleringar

Karlstads flygväderlekstjänst

a) 3 meteorologassistenter Ae 9 förändras till Ae 11 ..... + 4 025

Jönköpings flygväderlekstjänst

b) 1 assistent Ae 12 förändras till förste meteorologassistent i Ae 13 ..... + 827

Umeå flygväderlekstjänst

c) 1 assistent Ae 12 förändras till förste meteorologassistent i Ae 13 ..... + 858

2. Tjänsteförändringar

Diverse flygväderlekstjänster

a) 3 meteorologassistenttjänster i Ag 11 och 1 kartbitrådestjänst i Ag 7 överföres till Ae 11 resp. Ae 7 ..... —

b) 3 kanslibitrådestjänster i Ao 7 överföres till kartbitråden i Ao 7 ..... —

c) 1 kontorsbitrådestjänst i Ao 5 indrages samt 7 kontorsbitrådestjänster i Ao 5 föres å övergångsstat. Dessa 8 tjänster ersättes av 8 kartbitrådestjänster i reglerad befordringsgång ..... —

3. Personalförstärkning

Stockholm—Bromma flygväderlekstjänst

a) 1 förste meteorologassistent Ae 13 ..... + 16 957

b) 2 meteorologassistenter Ae 11 ..... + 30 607

	Ökning eller minskning
Malmö—Bulltofta flygväderlekstjänst	
c) 1 meteorolog i reglerad befordringsgång	+ 17 082
d) 2 kartbiträden i reglerad befordringsgång	+ 18 002
Sundsvall/Härnösands flygväderlekstjänst	
e) 1 statsmeteorolog Ae 21	+ 24 820
f) 1 meteorolog i reglerad befordringsgång	+ 16 115
g) 2 meteorologassistenter Ae 11	+ 28 922
h) 4 kartbiträden i reglerad befordringsgång	+ 38 314
Jönköpings flygväderlekstjänst	
i) 2 meteorologassistenter Ae 11	+ 27 238
Hultsfreds flygväderlekstjänst	
j) 1 assistent Ae 12	+ 14 414
Kiruna flygväderlekstjänst	
k) 1 meteorologassistent Ae 11	+ 15 304
Umeå flygväderlekstjänst	
l) 2 meteorologassistenter Ae 11	+ 29 234
Kristianstads flygväderlekstjänst	
m) 1 assistent Ae 12	+ 14 414
Rommeheds flygväderlekstjänst	
n) 1 assistent Ae 12	+ 14 414
Skellefteå flygväderlekstjänst	
o) 1 assistent Ae 12	+ 15 569
Örnsköldsviks flygväderlekstjänst	
p) 1 assistent Ae 12	+ 15 413
Diverse flygväderlekstjänster	
q) Obekvämhets tillägg för den under a)—d) och f)—p) be- gärda personalen	+ 15 000
4. Omräkningar	
a) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1960 års riksdag uppflyttade tjänster (2 900 kr.) och ökade obekvämhets- tillägg (13 000 kr.)	+ 15 900
b) Löneklassändringar	+ 10 000
c) Höjt rörligt tillägg	+ 170 071
d) Kompensation för höjda folkpensionsutgifter	+ 2 800
Summa ökade avlöningskostnader	+ 556 300

	Ökning eller minskning
Omkostnader	
5. <i>Reseersättningar</i> (anvisat 1960/61 57 900 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 19 600 och 26 200 kr.), ökning med hänsyn till höjda taxor (3 500 kr.) och föreslagen personalökning (10 000 kr.)	+ 13 500
6. <i>Expenser</i> (anvisat 1960/61 63 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 28 700 och 58 100 kr.), ökning med hänsyn till prishöjningar (6 000 kr.) och utökad verksamhet (27 000 kr.)	+ 33 000
7. <i>Speciell instrumentutrustning</i> (engångsbelopp)	
a) Reservmottagare för telefax vid Bulltofta	+ 22 000
b) Telefaxutrustning vid Sundsvall/Härnösand	+ 58 000
c) 1 registrerande dagmolnhöjdmätare, 1 fjärrtermometer, 1 fjärrhygrometer (Arlanda)	+ 86 500
d) 2 indikerande dagmolnhöjdmätare (Visby och Jönköping)	+ 100 000
e) 8 byvindmätare, 5 mörkermolnhöjdmätare, 2 fjärrtermohygrometrar (div. flygplatser)	+ 105 800
f) Avgår för 1960/61 anvisat engångsbelopp	— 239 000
8. <i>Speciella teleprinternät för flygväderlekstjänsten</i>	
a) Kostnader för Sveriges deltagande i internationellt teleprinternät (MOTNE)	+ 9 000
b) Kostnader för ett inhemskt teleprinternät (MOTIS)	+ 150 000
Summa ökade omkostnader	+ 338 800
Summa ökade kostnader kronor	+ 895 100

Motiv

2. a) I 1957 års statsverksproposition anvisades 100 000 kr. för provisorisk personalförstärkning i avvaktan på SMHI-utredningens slutförande. Med dessa medel har vissa extra tjänster inrättats. En del av dessa har efter förslag i prop. 1960:77 förändrats till extra-ordinarie. Därutöver bör nu en extra meteorologassistenttjänst vid vardera av flygväderlekstjänsterna vid Stockholm—Bromma, Göteborg—Torslanda och Malmö—Bulltofta samt en extra kartbiträdestjänst vid Malmö—Bulltofta flygväderlekstjänst förändras till extra-ordinarie tjänster.

2. b)—c) I personalförteckningen finnes uppförda åtta kontorsbiträdestjänster i Ao 5. Genom den nya befordringsgången för kartbiträden kommer dessa tjänster icke att uppehållas i fortsättningen. En tjänst (vid Stockholm—Bromma) är f. n. vakant och kan indragas. Övriga sju tjänster bör föras på övergångsstat. Innehavarna uppehåller icke-ordinarie kart-

biträdestjänster i högre lönegrad. Samtidigt torde tjänstebenenämningen på tre kanslibiträden i Ao 7 böra ändras till kartbiträden.

3. a) — b) Tillfällig förstärkning med en meteorologassistent fr. o. m. den 1 april 1960 medgavs genom Kungl. brev samma dag för att möjliggöra utsändningar av prognoskartor per telefax från Bromma till andra flygväderlekstjänster. Kopiering och sändning av prognoskartor per telefax bör utföras av erfarna assistenter. Då arbetet bör bedrivas i två skift erfordras, att medel beräknas för ytterligare en meteorologassistenttjänst. För att de två nya teleprinternäten MOTNE och MOTIS skall kunna skötas på ett tillfredsställande sätt fordras särskild personal för passning av apparaterna. Tjänsten kommer att pågå dygnet runt, varför nuvarande antal meteorologassistenter måste ökas med en. Av de tre nya meteorologassistenterna bör en ha ställning som förste meteorologassistent.

3. i) och 1. b) Den nya flygplatsen i Jönköping väntas få livlig trafik och är även en viktig alternativflygplats för inrikesflyget. Öppethållningstid och personalmängd bör bli ungefär desamma som i Visby. I Jönköping förekommer nu s. k. AFIS-tjänst, vilket innebär, att trafikledning och väderlekstjänst skötes gemensamt med fördelning växelvis å såväl luftfartsstyrelsens som institutets personal. Denna anordning måste på grund av trafikökningen upphöra. Därvid bör nuvarande assistent i Ae 12 placeras som förste meteorologassistent och föreståndare för institutets personal på platsen.

3. j) Genom Kungl. brev den 1 april 1960 har institutet erhållit bemyndigande att överskrida anslagsposten till icke-ordinarie personal för budgetåret 1959/60 för anställande fr. o. m. den 1 april 1960 av en assistent i Ag 12 vid flygplatsen i Hultsfred. Medel för denna tjänst, som bör bli extra-ordinarie, torde tillföras anslaget.

3. l) och 1. c) När flygplatsen i Umeå tages i bruk bör personalen i Nordmaling överflyttas dit och förstärkas, så att observationstjänsten kan pågå dygnet runt. Väderlekspersonalen förutsättes ej längre delta i AFIS-tjänst. Av samma skäl som anförts i fråga om Jönköping bör nuvarande assistenttjänst i Ae 12 förändras till förste meteorologassistenttjänst i Ae 13.

3. m) — p) Väderlekspersonal bör placeras vid dessa flygplatser enligt de principer som tidigare tillämpats i liknande fall vid Hultsfred och andra mindre flygplatser. AFIS-tjänst förutsättes förekomma.

7. De tjänstemän, som deltagit i den under 8. b) nämnda utredningen rörande inrikesflygets behov av väderlekstjänst, har granskat behovet av instrumentutrustning vid de olika flygplatserna och som ett minimum för budgetåret 1961/62 enats om den instrumentanskaffning, som här angivits.

8. a) Vid beräkningen av innevarande års anslag hade preliminärt räknats med ett engångsbelopp om 15 000 kr. och abonnemangskostnader

om 41 000 kr., tillsammans 56 000 kr. Kostnaderna för MOTNE utgör enligt skrivelse från televerket den 22 mars 1960 9 500 kr. i engångsavgifter och 62 130 kr. i abonnemangsavgifter, tillsammans 71 630 kr. Med hänsyn till oförutsedda utgifter bör de årliga kostnaderna beräknas till åtminstone 65 000 kr. Då engångskostnaderna beräknas falla å innevarande budgetår, bör för budgetåret 1961/62 räknas med en årskostnad av 65 000 kr., innebärande en kostnadsökning för MOTNE i förhållande till innevarande budgetårs anslag om 9 000 kr.

8. b) Efter uppdrag av cheferna för institutet och luftfartsstyrelsen pågår ett utredningsarbete av tjänstemän vid institutet och styrelsen i syfte att klarlägga hur inrikesflygets behov av väderlekstjänst på rationellaste sätt skall kunna tillgodoses. Utredningsmännen torde komma att föreslå bl. a. att väderlekstjänsterna vid Stockholm—Bromma, Göteborg—Torslanda, Malmö—Bulltofta, Sundsvall/Härnösand och Kallax får fungera som prognoscentraler inom resp. flyginformationsregion (FIR) och utfärda erforderliga prognoser för inom området befintliga flygplatser samt övervaka väderleksutvecklingen inom resp. FIR. Därvid är det nödvändigt, att mycket snabba kommunikationsmedel finnes såväl mellan observatörerna på de olika flygplatserna inom resp. FIR och vederbörande prognoscentral som mellan prognoscentralerna inbördes. Hittills har använts telex, som dock kommer bäst till sin rätt vid måttlig eller relativt gles trafik. Man måste därför vid ökande trafik gå över till ett system med fasta teleprinterförbindelser, grundande sig på samma principer, som kommit till användning för motsvarande internationella teleprintersystem inom Europaregionen (MOTNE). Systemet, som kan benämnas MOTIS (meteorologiskt operationellt teleprintersystem i Sverige), torde avses bli utbyggt under tre år med början budgetåret 1961/62. För den första utbyggnads-etappen beräknas i avvaktan på utredningens slutförande preliminärt ett belopp om 150 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en assistenttjänst i Ae 12 vid vardera av flygväderlekstjänsterna i Jönköping och Umeå förändras till befattning som förste meteorologassistent i Ae 13. Merkostnaderna här för beräknar jag till 1 685 kr.

Beträffande institutets förslag till tjänsteförändringar tillstyrker jag, att en extra tjänst som meteorologassistent i A 11 vid vardera av flygväderlekstjänsterna vid Göteborg—Torslanda och Malmö—Bulltofta flygplatser förändras till extraordinarie i samma lönegrad. Vid flygväderlekstjänsten på sistnämnda plats torde därjämte en extra kartbiträdestjänst i A 7 bära extraordinariesättas. I enlighet med institutets förslag bör i personalförteckningen tjänstebenämningen på tre kanslibiträden i Ao 7 ändras till

kartbiträden i samma lönegrad. Vidare torde en vakant tjänst som kontorsbiträde i Ao 5 vid Stockholm—Bromma flygväderlekstjänst böra indragas. På grund av den nya befordringsgången för kartbiträden kommer övriga sju i personalförteckningen upptagna kontorsbiträdestjänster i Ao 5 icke att uppehållas i fortsättningen. Innehavarna av dessa befattningar uppehåller icke-ordinarie kartbiträdestjänster i högre lönegrad. Med hänsyn härtill bör i enlighet med institutets förslag nämnda ordinarie tjänster föras på övergångsstat.

Flygväderlekstjänsten vid Stockholm—Bromma torde böra förstärkas med en meteorologassistent i Ae 11. Med hänsyn till att flera nya flygplatser för inrikesflyget kommer att tagas i bruk under innevarande eller nästa budgetår och att inrikesflygets omfattning ökar jämväl i övrigt tillstyrker jag förslagen om inrättande av en assistenttjänst i Ae 12 vid envar av flygväderlekstjänsterna i Hultsfred, Kristianstad, Rommehed, Skellefteå och Örnsköldsvik. Vidare torde en tjänst som meteorologassistent i Ae 11 inrättas vid väderlekstjänsten i Umeå. Nu förordade personalförändringar torde medföra en merkostnad om tillhoppa 110 301 kr., varav 6 000 kr. för ökade obekvämhetsstillägg.

Institutets förslag till löneroglering och personalförstärkningar i övrigt kan jag icke biträda.

För automatiska lönekostnadsstegringar i anledning av 1960 års riksdags beslut om uppflyttning av vissa tjänster m. m., löneklassändringar och höjt rörligt tillägg upptager jag i likhet med institutet (15 900 + 10 000 + 170 071) 195 971 kr. Posten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde kunna nedräknas med 1 000 kr.

I vad avser omkostnaderna bör ytterligare 5 000 kr. beräknas för reseersättningar. Till ökade expenser upptager jag 17 000 kr. Beträffande äskandena för speciell instrumentutrustning kan jag icke tillstyrka förslaget om anskaffning av telefaxutrustning för väderlekstjänsten vid Sundsvall/Härnösands flygplats. För inköp av instrumentutrustning i huvudsaklig överensstämmelse med institutets förslag i övrigt beräknar jag ett belopp av 275 000 kr. Samtidigt bortfaller ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 239 000 kr. Slutligen bör ett belopp om 9 000 kr. anvisas för ökade kostnader i anledning av Sveriges deltagande i det internationella teleprinternätet MOTNE. Med hänsyn till att utredningen rörande ett eventuellt inhemskt teleprinternät ännu ej slutförts, kan jag icke förordna bifall till institutets äskande om medel till kostnader för ett sådant teleprinternät.

Sammanlagt skulle omkostnaderna alltså öka med (5 000 + 17 000 + 275 000 — 239 000 + 9 000) 67 000 kr.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (2 192 700 + 1 685 + 110 301 + 195 971 — 1 000 + 67 000) i runt tal 2 567 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för väderlekstjänsten för luftfarten vidtaga av mig förordade ändringar;

b) godkänna följande stat för väderlekstjänsten för luftfarten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Stat

Avlöningar:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	31 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 585 100
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	433 200
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	32 300
<i>Omkostnader, förslagsvis</i>	484 900
	Summa kr 2 567 000

c) till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 567 000 kr.

[41] 8. Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 063 600	1 173 200
1960/61 (statsliggaren s. 422)	1 127 000	
1961/62 (förslag)	880 000	

Yrkande

Institutet (skr. ^{15/10} 1960) hemställer, att anslaget minskas med 247 000 kr. I anslutning härtill anför institutet i huvudsak följande.

Budgeten för budgetåret 1961/62 för de svensk-norska väderleksfartygen fastställdes vid ett sammanträde mellan svenska och norska myndigheter i Bergen den 1 september 1960 till 2 920 000 norska kr., vilket innebär en ökning i förhållande till 1960/61 med 65 000 norska kr. I budgeten har inräknats ett engångsbelopp om 150 000 kr. för vissa ombyggnadsarbeten å fartygen. Å andra sidan har kostnaderna för olja kunnat beräknas väsentligt lägre än tidigare till följd av bl. a. att någon tjänstgöring på en mera avlägset liggande station ej skall förekomma under 1961/62. Sedan 1954 års Parisöverenskommelse angående grunderna för fördelning av kostnaderna för stationsnätet mellan de deltagande staterna varit föremål för översyn i

Haag under mars 1960, fastställdes ICAO:s bidrag för de svensk-norska fartygen till i runt tal 1 637 000 norska kr. Av nettoutgiften (2 920 000 — 1 637 000) om 1 283 000 norska kr. skulle 59 % eller 756 970 norska kr. falla på Sverige. Emellertid skall Sverige gottskrivas drygt 30 000 norska kr. såsom bidrag till administrationskostnader m. m., varför den svenska nettoutgiften för fartygen kommer att uppgå till ca 726 700 norska kr., motsvarande i runt tal 530 000 svenska kr. Med hänsyn till att bidragen från ICAO ofta blir försenade och inte hinner inflyta under resp. budgetår föreslår institutet, att det svenska bidraget för budgetåret 1961/62 upptages till 550 000 kr., vilket i förhållande till innevarande budgetårs anslag innebär en minskning med 337 000 kr.

På grund av föreliggande uppgifter om de förhållanden, som ligger till grund för beräkningen av Sveriges bidrag till väderleksstationerna på Grönland m. m., bör preliminärt räknas med ett bidrag om ca 330 000 kr. för kalenderåret 1962, vilket innebär en ökning med 90 000 kr. Av ökningen hänför sig 20 000 kr. till Sveriges andel i det i tidigare statsverkspropositioner nämnda nya kommunikationssystemet i nordatlantområdet och 70 000 kr. i huvudsak till allmänna kostnadsstegringar.

Anslaget för budgetåret 1961/62 kan sålunda beräknas till (1 127 000 — 337 000 + 90 000) 880 000 kr.

Departementschefen

Institutets beräkning av medelsbehovet för väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland har icke givit mig anledning till erinran. I enlighet med institutets förslag bör därför anslaget för nästa budgetår minskas med 247 000 kr. till 880 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 880 000 kr.

E. Byggnadsväsendet

[42] 1. Byggnadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	3 887 200	3 714 800
1960/61 (statsliggaren s. 422)	4 082 000	
1961/62 (förslag)	4 718 000	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ³⁰/₈ 1960) hemställer, att anslaget höjes med 850 900 kr.

1. Löneregleringar m. m.

	Ökning
a) 5 avdelningsdirektörer i Bo 1 i st. f. 5 byrådirektörer i Ao 26	19 500
b) 1 avdelningsdirektör i Be 1 i st. f. 1 byrådirektör i Ae 26 ...	1—
Administrativa byrån allmänna avdelningen	
c) 1 byrådirektör i Ao 26 i st. f. Ao 24 med arvode 3 300 kr. per år för särskilt uppdrag	—
kameralavdelningen	
d) 1 förste bokhållare i Ao 17 i st. f. 1 bokhållare i Ao 15 (Ae 16)	1 164
Intendentsbyrån stockholmsavdelningen	
e) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. 1 intendent i Ae 23	1 440
landsortsavdelningen	
f) 1 byrådirektör i Ao 24 i st. f. 1 intendent i Ao 23	1 668
allmänna avdelningen	
g) 1 byrådirektör i Ae 24 i st. f. 1 intendent i Ae 23	1 440
Kulturhistoriska byrån	
h) 1 kontorist i Ao 9 i st. f. 1 kanslibiträde i Ao 7	1 500
Utredningsbyrån	
i) 1 förste byråsekreterare i Ae 23 i st. f. Ag 21	2—

¹ Av byggnadsmedel avlönad personl.

² Personal avlönad från anslaget Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag.

	Ökning
expeditionen	
j) 1 kansliskrivare i Ae 10 i st. f. 1 kontorist i Ae 9	732
avdelningen för central förvaltning	
k) 1 byrådirektör i Ae 26 i st. f. 1 arkitekt i Ae 23 (Ag 24) ...	2—
l) 1 intendent i Ae 23 i st. f. 1 byråarkitekt i Ag 21	2—
avdelningen för muséer, bibliotek m. m.	
m) 1 intendent i Ae 23 i st. f. Ag 23	2—
avdelningen för universitet m. m.	
n) 1 byrådirektör i Ae 26 i st. f. 1 intendent i Ae 23 (Ag 24) ...	2—
o) 1 byråingenjör i Ae 21 i st. f. Ae 19	2—
p) 2 intendent i Ae 23 i st. f. 2 byråarkitekter i Ae 21	2—
2. Personalförstärkningar	
Administrativa byrån	
kameralavdelningen	
a) 1 kontorsskrivare i Ae 13	16 152
Intendentsbyrån	
expeditionen	
b) 1 förste byråsekreterare i Ae 21	24 408
c) 1 kanslibitråde i Ae 7 (stenograf)	11 856
stockholmsavdelningen	
d) 2 förste byråingenjörer i Ae 23	54 120
e) 1 byråingenjör (kontrollant) i A 19 (Stockholms universitet)	22 020
f) 1 kontorist i A 9 (Stockholms universitet)	13 128
hyresavdelningen	
g) 1 förste byråsekreterare i Ae 21	24 408
h) 1 kontorist i Ae 9 (tjänstebostadssektionen)	13 128
allmänna avdelningen	
i) 1 byråingenjör i Ae 21 (vvs-specialist)	24 408
j) 1 byråingenjör i Ae 19 (el-specialist)	22 020
k) 1 biträde i reglerad befordringsgång	10 680
utrikesavdelningen	
l) 1 byrådirektör i Ae 24	28 500
m) 1 biträde i reglerad befordringsgång	10 680
3. Omräkningar	
a) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1960 års riksdag uppflyttade tjänster (prop. 151)	45 944

	Ökning
b) Löneklassuppflyttningar m. m.	69 794
c) Arvode åt organisationsföredragande	1 200
d) Höjt rörligt tillägg	427 210
e) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	3 800
	850 900

Motiv

I det rådande konjunkturläget får styrelsen alltmera kännning av teknikerbristen. Det blir allt svårare att med de reguljära statliga lönerna hävda sig i konkurrensen om den kvalificerade tekniska arbetskraften. Bättre villkor erbjudes nu denna arbetskraft av det enskilda näringslivet och i betydande omfattning också av kommunerna. Eftersom teknikerbristen torde komma att bli bestående under hela 1960-talet, torde stora svårigheter komma att uppstå för ett verk som byggnadsstyrelsen, som i så hög grad är beroende av arkitekt- och ingenjörspersonal. Det gäller inte endast att söka bibehålla den nuvarande personalen, som från andra håll lockas med gynnsammare anställningsförhållanden, utan också att för de successivt ökade arbetsuppgifterna få en någorlunda nöjaktig nyrekrytering. Även om styrelsen förutsätter, att för det kommande budgetåret åtskilliga löneregleringar måste genomföras förhandlingsvägen och med hänsynstagande till den allmänna löneutvecklingen inom det byggnadstekniska området, har styrelsen trots den anbefallda återhållsamheten därför hemställt om en del som särskilt angelägna ansedda löneregleringar för i första hand teknisk personal.

1 d) Dispositionsbokföring, räkningssgranskning och därmed sammanhängande uppgifter för intendentsbyråns inrikes- och slottsavdelningar sker f. n. på en särskild till kameralavdelningen hörande räkenskapsavdelning under ledning av en bokhållare i lönegrad Ao 15. Personalen på avdelningen består dessutom av två förste kansliskrivare, en kontorist och ett kontorsbiträde. Avdelningens arbetsuppgifter har ständigt ökat, sedan statens allmänna fastighetsfond inrättades. För att bemästra det starkt ökade bokföringsmaterialet har under bokhållarens ledning bokföringen fr. o. m. den 1 juli 1959 omlagts och mekaniserats med hjälp av en modern bokföringsmaskin. På grund av de kvalificerade arbetsuppgifter och det ökade ansvar, som särskilt under de senare åren ålagts bokhållaren, anser styrelsen, att tjänsten, som haft oförändrad lönegradsplacering alltsedan den inrättades år 1925, bör såsom förste bokhållare placeras i lönegrad Ao 17.

1 k) Ökningen av arbetsvolymen på utredningsbyrån har i början av år 1960 nödvändiggjort en omorganisation av byrån. Härvid har antalet avdelningar utökats från fyra till fem. I den nya avdelningens arbetsuppgifter ingår bl. a. projekteringen av byggnader för den centrala statliga förvaltningen, större post- och telehus samt anläggningar för vissa tek-

niska institutioner, samarbetet med luftfartsstyrelsen rörande flygplatsbyggnader samt handläggningen av några av de största husbyggnadsföretag, som staten hittills haft, nämligen radio- och TV-husen. Uppgifterna inom avdelningen är av den art, att de förutsätter omfattande tekniskt-ekonomiska kunskaper och lång erfarenhet hos befattningshavarna. Befattningen som chef för avdelningen innehas f. n. av en arkitekt i lönegrad Ae 23 (Ag 24). Med hänsyn till de stora krav, som måste ställas på denne, bör han enligt styrelsens mening ha samma lönegradsplacering som övriga byrådirektörer inom styrelsen med egna avdelningar, nämligen A 26.

1 l) Byråarkitekten handlägger projekteringen av TV-anläggning för Sveriges Radio i Stockholm samt radio- och TV-husen i Göteborg. Då detta är ett arbete på mycket lång sikt, är det önskvärt att befattningshavaren erhåller en extraordinarie tjänst, som knyter honom fastare till byrån, samt att tjänsten flyttas upp lönemässigt.

1 m) Befattningshavaren svarar för projekteringen av specialskolor för handikappade. Verksamheten kräver speciell erfarenhet. Vidare handhar han samtliga frågor på byrån rörande byggnader inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde. Häri ingår bl. a. projektering av hus för veterinärhögskolan, skogshögskolan, skogsforskningsinstitutet, lantbruks-högskolan, frökontrollanstalten, Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårds-institut, veterinärmedicinska anstalten och växtskyddsanstalten. För nämnda högskolor har av Kungl. Maj:t utsedda sakkunniga föreslagit en omfattande upprustning, vilken kommer att ställa stora krav på projekteringen av de härför erforderliga ny- och ombyggnaderna.

1 n) De totala kostnaderna för erforderliga investeringar i byggnader i samband med upprustningen av universitet och högskolor har av 1955 års universitetsutredning beräknats till omkring 650 milj. kr. Den snabba utbyggnadstakten ställer långtgående anspråk på styrelsens förmåga att samordna och planlägga verksamheten. — På grund av de stora krav, som måste ställas på avdelningschefen, anser styrelsen denne böra placeras i Ae 26.

1 o) För att kunna i avsedd snabb takt genomföra bl. a. den av statsmakterna beslutade upprustningen av universitet och högskolor har styrelsen avdelat en särskild befattningshavare med uppgift att svara för detaljplanering av de byggnadsföretag, som handlägges på utredningsbyrån. I dennes uppgifter ingår utarbetande av detaljerade tidsscheman för arbetenas projektering, bevakning av att de olika åtgärderna vidtas i enlighet med tidsschemat samt utredningar i samband härmed. På befattningshavaren kommer härigenom att vila arbetsuppgifter av mera kvalificerad art än tidigare, varför styrelsen anser att tjänsten bör uppflyttas i Ae 21.

2 a) Omhänderhavandet av beskickningsfastigheternas delfond av statens allmänna fastighetsfond har på grund av den sedan länge pågående förstärkningen av den svenska utrikesförvaltningen i olika delar av världen medfört en fortgående ökning av arbetsuppgifterna för intendentsbyråns utrikesavdelning i vad avser såväl nybyggnadsverksamheten som den rena förvaltningsverksamheten. I en inom utrikesdepartementet verkställd utredning om utrikesförvaltningens administrativa organisation har föreslagits, att byggnadsstyrelsen i samråd med departementet snarast fastställer nya anvisningar för utrikesrepresentationen angående redovisningen till byggnadsstyrelsen av inkomster och utgifter, som avser fastighetsförvaltningen. Förslagets realiserande innebär för byggnadsstyrelsen ökat kameralt arbete. Styrelsen anser sig inte kunna utfärda de nya anvisningarna med mindre än att styrelsen får den personalförstärkning, som erfordras för att möta det ökade kameralarbetet. Styrelsen bedömer behovet motsvara en kontorsskrivarebefattning. Arbetsuppgifterna för den nya kontorsskrivaren blir av kvalificerad och självständig art samt förutsätter språkkunskaper. Kontorsskrivaren skall vidare vid förfall för avdelningens andre kontorsskrivare vikariera för denne.

2 b) För fullgörande av administrativa arbetsuppgifter på intendentsbyrån finns sedan den 1 juli 1959, formellt med placering på allmänna avdelningen, en för byrån gemensam tjänst som byråsekreterare. Den tekniska personalen har emellertid alltjämt ett betydande behov att få avlasta administrativt arbete på därför särskilt utbildad personal. På längre sikt är det även rationellare och mera förenligt med stordriftens principer att ytterligare renodla den tekniska personalens arbetsuppgifter, varför styrelsen anser det angeläget att förstärka den administrativa personalen på intendentsbyrån med en befattningshavare som inte bör placeras lägre än i A 21.

2 e—f) Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1960 angående redovisning på byggnadsstyrelsens delfond av Stockholms universitets byggnader bemyndigades styrelsen att av den för budgetåret 1960/61 under styrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond upptagna anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. taga i anspråk erforderligt belopp för att för nämnda budgetår anställa en teknisk befattningshavare i Ag 19 och en kontorist i Ag 9 på styrelsens intendentsbyrå. Styrelsen hemställer att fr. o. m. budgetåret 1961/62 i stället för nämnda tjänster inrättas dels för fastighetsunderhållet vid universitetet en byråingenjörstjänst (kontrollanttjänst) i A 19, dels ock för räkenskapsföringen rörande universitetsfastigheterna en kontoristtjänst i A 9.

2 g—h) Arbetsvolymen på intendentsbyråns hyresavdelning har ökat betydligt under de senaste 20 åren. Fr. o. m. budgetåret 1950/51 t. o. m. budgetåret 1959/60 har hyresutgifterna ökat från 4,9 till ca 13,7 milj. kr. per år. Statens övertagande av ansvaret för allt flera samhällsfunktioner

nödvändiggör ökat antal centrala och regionala myndigheter och en stor del av lokalanskaffningen måste ske genom förhyrning.

Bland tillkommande arbetsuppgifter under budgetåret 1960/61 må nämnas förhyrning av lokaler för lantmäteriet, universitet och högskolor, husliga seminarier samt skolor för ungdomsvård och yrkesutbildning. Ansvar för lokalanskaffningen för ytterligare ett antal myndigheter kan väntas komma att överflyttas till styrelsen. Utöver arbetet med anskaffningarna av lokaler sker en omfattande rådgivning i hyresfrågor till Kungl. Maj:ts kansli, kommittéer och sakkunniga, de affärsdrivande verken och militära myndigheter.

För att bemästra de ökade arbetsuppgifterna behöver avdelningen ett personaltillskott av en förste byråsekreterare i Ae 21 för den snabbt tillväxande verksamheten på landsortssidan och en kontorist i Ae 9, avsedd att i första hand avlasta den högre biträdespersonalen på avdelningen.

Yttrande

Statens lönenämnd har inte något att erinra mot att utredningsbyråns avdelningar för central förvaltning m. m. samt universitet m. m. förestås av byrådirektörer i Ae 26. Nämnden vill inte heller motsätta sig förslagen att tjänsten som byråingenjör i Ae 19 på utredningsbyråns avdelning för universitet m. m. uppflyttas till Ae 21 samt att tjänsten som intendent i Ag 23 på utredningsbyråns avdelning för muséer, bibliotek m. m. extraordinariesättes.

Nämnden kan inte biträda de framförda förslagen om uppflyttning av ett kanslibitråde i Ao 7 till kontorist i Ao 9 på kulturhistoriska byrån, en förste byråsekreterare i Ag 21 till förste byråsekreterare i Ae 23 på utredningsbyrån, en kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 10 på utredningsbyråns expedition och en byråarkitekt i Ag 21 till intendent i Ae 23 på utredningsbyråns avdelning för central förvaltning m. m.

Nämnden har inte något att erinra mot den förordade löneställningen för följande till inrättande föreslagna tjänster, nämligen en kontorsskrivare i Ae 13 på administrativa byrån, en förste byråsekreterare i Ae 21 på intendentsbyråns expedition — nämnden ifrågasätter dock om den tjänsteman som skall biträda förste byråsekreteraren behöver vara amanuens — en byråingenjör i Ae 19 på intendentsbyråns stockholmsavdelning samt två byråingenjörer, en i Ae 21 och en i Ae 19, på intendentsbyråns allmänna avdelning.

Beträffande de till inrättande föreslagna två tjänsterna som förste byråingenjör i Ae 23 på intendentsbyråns stockholmsavdelning kan lönenämnden inte tillstyrka högre placering än 21 lönegraden.

Lönenämnden kan inte tillstyrka förslaget om inrättande av en byrådirektörstjänst i Ae 24 på intendentsbyråns utrikesavdelning.

Departementschefen

I 1959 års statsverksproposition (VI ht s. 125—126) anmäldes, att byggnadsstyrelsen frångått tidigare framfört önskemål om tillkallande av särskilda sakkunniga för att verkställa utredning rörande styrelsens arbetsuppgifter och organisation. Styrelsen skulle i stället försöka att inom ramen av sina befogenheter anpassa organisationen efter de nya krav, som föranleddes av den starka utvecklingen inom styrelsens verksamhetsområde. I den mån detta icke visade sig möjligt ämnade styrelsen successivt antingen i samband med petitaframställningar eller i annan ordning väcka förslag hos Kungl. Maj:t. Chefen för byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 2 november 1960 åter aktualiserat frågan om ämbetsverkets organisation och därvid hemställt, att en utredning måtte komma till stånd. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 november 1960 har jag tillkallat särskilda sakkunniga för att skyndsamt verkställa en översyn av byggnadsstyrelsens organisation. Riktlinjerna för de sakkunnigas arbete framgår av mitt anförande till statsrådsprotokollet nämnda dag, till vilket jag i detta sammanhang torde få hänvisa.

De förslag, som byggnadsstyrelsen framlagt i årets petita, måste prövas med särskild hänsyn till att ett kommande utredningsresultat icke bör föregripas. Vissa särskilt angelägna behov i fråga om löneregleringar och personalförstärkningar synes mig emellertid böra tillgodoses redan under nästa budgetår. Vid bedömandet av vilka åtgärder, som närmast behöver vidtagas, har jag ansett mig böra i första hand beakta såväl den pågående upprustningen av den högre undervisningen som vad styrelsen anført i fråga om svårigheterna att rekrytera och behålla teknisk personal ävensom angelägenheten av att avlasta denna personal från administrativa uppgifter.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en befattning som bokhållare i Ao 15 på administrativa byråns kameralavdelning förändras till en tjänst som kamrerare i Ao 17. Detta medför ett ökat anslagsbehov å 1 217 kr.

En tjänst som arkitekt i Ae 23 på utredningsbyråns avdelning för central förvaltning torde böra utbytas mot en byrådirektörstjänst i Ae 26. Vidare bör en byråarkitekttjänst i Ag 21 på nämnda avdelning och en intendenttjänst i Ag 23 på avdelningen för muséer, bibliotek m. m. förändras till extraordinarie. Med hänsyn till de alltmer kvalificerade arbetsuppgifter som på grund av utbyggnaden av bl.a. Stockholms universitet ankommer på avdelningen för universitet m. m. bör i enlighet med styrelsens förslag en byrådirektörsbefattning i Ae 26 inrättas på byrån. En tjänst som intendent i Ae 23 kan därvid indragas. Därjämte bör i enlighet med vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor en byråingenjörstjänst i Ae 19 uppflyttas till

Ae 21. Innehavarna av samtliga nu nämnda tjänster på utredningsbyrån avlönas från anslaget Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag.

Med hänsyn till de ökade arbetsuppgifterna på administrativa byråns kameralavdelning bör en kanslist i reglerad befordringsgång anställas på avdelningen. Vidare bör på intendentsbyråns expedition inrättas en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 21 samt på byråns stockholmsavdelning en tjänst som byråingenjör i Ae 19 för fastighetsunderhållet vid Stockholms universitet och en tjänst som kontorist i Ae 9 för förande av räkenskaperna rörande universitetets fastigheter. Slutligen torde intendentsbyråns hyresavdelning på grund av den ökande arbetsbelastningen böra förstärkas. Jag vill därför förorda, att en befattning som förste byråsekreterare i Ae 21 inrättas på denna avdelning. De av mig sålunda förordade nya tjänsterna skulle medföra ett ökat medelsbehov av 105 190 kr.

Styrelsens övriga förslag till lönerogleringar m. m. och personalförstärkningar anser jag mig icke kunna biträda.

Till arvode åt organisationsföredragande upptager jag i likhet med styrelsen 1 200 kr. De automatiska kostnadsstegringarna i anledning av 1960 års riksdagsbeslut om uppflyttning av vissa tjänster samt för löneklassuppflyttningar m. m. och höjt rörligt tillägg beräknar jag till (48 173 + 76 892 + 403 124) 528 189 kr. Posterna till kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde uppräknas med sammanlagt 400 kr.

I överensstämmelse härmed skulle anslaget uppföras med (4 082 000 + 1 217 + 105 190 + 1 200 + 528 189 + 400) i runt tal 4 718 000 kr.

I styrelsens personalförteckning för byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet bör uppföras två förste byråsekreterare i Ae 21 och en kamrerare i Ao 17 samt ur förteckningen utgå en bokhållare i Ao 15. Vidare bör i personalförteckningen för utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. uppföras två byrådirektörer i Ae 26 samt en byråarkitekt i Ae 21 och en byråingenjör i Ae 21. Ur samma förteckning bör utgå en arkitekt i Ae 23.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga av mig förordade ändringar;
- b) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 406 800
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	3 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 982 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 016 600

5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	67 800
	Säger kr. 4 476 300

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	76 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	106 300
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	54 900
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	3 600
	Säger kr. 241 700
	Summa kr. 4 718 000

c) till *Byggnadsstyrelsen*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 718 000 kr.

[43] 2. *Byggnadsstyrelsen*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	486 600	429 900
1960/61 (statsliggaren s. 425)	509 600	
1961/62 (förslag)	559 000	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ^{30/8} 1960) hemställer, att anslaget höjes med 78 600 kr.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet

	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar (anvisat 1960/61 114 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 98 200 kr. och 102 000 kr.) ökning på grund av ökning av tjänsteresor (8 000 kr.) och för begärd personalförstärkning (9 000 kr.)	+ 17 000
2. Övriga expenser (anvisat 1960/61 342 400 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 258 300 och 320 300 kr.)	
a) städningskostnader; ökning på grund av avtalsmässig lönehöjning (7 000 kr.), utökade lokaler (3 000 kr.) och personalförstärkning (1 000 kr.)	+ 11 000
b) telefonkostnader; ökning på grund av begärd personalförstärkning (inträdes- och abonnemangavgifter 3 000 + 5 600 kr.) och utökade lokaler (5 000 kr.)	+ 13 600
c) engångsutgifter för inköp av inventarier för begärd ny personal m. m. (14 000 kr.) samt för särskilda anläggningar (45 000 kr.); se särskild P.M.	+ 59 000
d) avgår för budgetåret 1960/61 anvisade engångsbelopp	— 22 000
	+ 78 600

Departementschefen

Anslagsposten för reseersättningar torde med hänsyn till nödvändig ökning av styrelsens tjänsteresor böra uppräknas med 5 000 kr.

Under delposten till övriga expenser upptager jag 10 000 kr. för ökade städningskostnader samt 7 400 kr. för ökade telefonkostnader i anledning av nytillkomna lokaler och av den under avlöningsanslaget föreslagna personalförstärkningen. Till engångsutgifter för inköp av inventarier upptager jag 49 000 kr., varav 45 000 kr. avses för särskilda anläggningar. Med hänsyn till att för innevarande budgetår anvisade engångsbelopp om 22 000 kr. bortfaller, skulle expensposten sålunda ökas med (10 000 + 7 400 + 49 000 — 22 000) 44 400 kr.

I enlighet härmed torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (509 600 + 5 000 + 44 400) 559 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 559 000 kr.

[44] 3. Länsarkitektorganisationen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	5 020 500	4 477 200
1960/61 (statsliggaren s. 425)	5 179 600	
1961/62 (förslag)	5 911 000	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ³⁰/₈ 1960) hemställer, att anslaget ökas med 748 700 kr.

	Ökning
1. Lönerogleringar	
a) 3 ingenjörer i Ae 21 i st. f. Ae 19	8 568
b) 2 kontorister i Ao 9 i st. f. 2 kanslibiträden i Ao 7	2 892
c) 4 kontorister i Ae 9 i st. f. 4 kanslibiträden i Ae 7	5 640
2. Omräkningar	
a) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1960 års riksdag uppflyttade tjänster (prop. 151)	200 616
b) Löneklassuppflyttningar	41 185
c) Höjt rörligt tillägg	487 731
d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	2 068
	<hr/>
	748 700

Yttrande

Statens lönenämnd kan inte biträda de framförda förslagen om uppflyttning av två kanslibiträden i Ao 7 till kontorister i Ao 9 samt fyra kanslibiträden i Ae 7 till kontorister i Ae 9.

Departementschefen

Byggnadsstyrelsens förslag till löneregleringar anser jag mig icke kunna tillstyrka. För merkostnader, som föranledes av vissa av 1960 års riksdag beslutade tjänsteuppflyttningar, och på grund av i övrigt erforderliga omräkningar upptager jag i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag sammanlagt 731 600 kr.

Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med (5 179 600 + 731 600) i runt tal 5 911 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 070 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 939 000
3. Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl., <i>förslagsvis</i>	474 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 346 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	80 400
	Summa kronor 5 911 000

- b) till *Länsarkitektorganisationen*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 5 911 000 kr.

[45] 4. Länsarkitektorganisationen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	495 500	489 100
1960/61 (statsliggaren s. 426)	536 500	
1961/62 (förslag)	549 000	

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ^{30/8} 1960) hemställer, att anslaget ökas med 13 000 kr.

1. Reseersättningar (anvisat 1960/61 255 000 kr., belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 248 000 och 225 400 kr.), ökning med hänsyn till belastningen och till höjd resekostnadsersättning vid resor med egen bil	Ökning eller minskning	+ 10 000
--	---------------------------	----------

2. Övriga expenser (anvisat 1960/61 252 500 kr., belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 228 100 och 235 900 kr.)	Ökning eller minskning
a) Ökade städningskostnader till följd av höjda löner (8 000 kr.) och utvidgade lokaler (2 000 kr.)	+ 10 000
b) avgår för 1960/61 anvisat engångsbelopp	— 7 000
	<hr/> + 13 000

Departementschefen

Anslagsposten till reseersättningar torde böra ökas med 9 500 kr. Byggnadsstyrelsens beräkning av anslagsbehovet i övrigt har icke givit mig anledning till erinran. Anslaget torde därför uppföras med (536 500 + 9 500 + 10 000 — 7 000) 549 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsarkitektorganisationen*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 549 000 kr.

[46] 5. Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1958/59	100	3 900	311 900
1959/60	100	900	311 100
1960/61 (statsliggaren s. 426)	500 000		
1961/62 (förslag)	700 000		

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ³⁰/₈ 1960) hemställer, att anslaget upptages till 700 000 kr.

Motiv

Anslaget är avsett för bidrag till kostnader dels för upprättande av regionplan och dels till vägförening för genomförande av byggnadsplan (SFS 1958: 163).

Under budgetåret 1959/60 har från anslaget utbetalats ca 900 kr. Vid budgetårets utgång uppgick tillgängliga medel till 311 100 kr.

Inom vissa regioner har planeringsarbetet nu fortskridit så långt, att frågan om statsbidrag kan tänkas bli aktuell under budgetåret 1960/61 eller 1961/62. Det totala bidragsbehovet kan f. n. uppskattas till storleken 2,8 milj. kr. Av detta belopp kan med all sannolikhet intill utgången av budgetåret 1961/62 i runt tal 1,5 milj. kr. komma i fråga för utbetalning. Med hänsyn härtill föreslår byggnadsstyrelsen, att under beaktande av förefintlig reservation å anslaget ett belopp av 700 000 kr. anvisas för budgetåret 1961/62.

Departementschefen

Byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet har icke givit mig anledning till erinran. Jag förordar därför att anslaget för nästa budgetår upptages till 700 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kr.

[47] 6. Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	10 000	24 100
1960/61 (statsliggaren s. 427)	10 000	
1961/62 (förslag)	25 000	

Departementschefen. I enlighet med förslag av byggnadsstyrelsen (skr. ^{30/8} 1960) förordar jag, att anslaget uppföres med 25 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kr.

[48] 7. Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	190 000	85 500	344 500
1959/60	240 000	188 600	395 900
1960/61 (statsliggaren s. 427)	500 000		
1961/62 (förslag)	700 000		

Yrkande

Byggnadsstyrelsen (skr. ^{29/8} 1960) hemställer, att anslaget ökas med 200 000 kr.

Motiv

För arbetet med generalplanerna i Uppsala, Lund m. m. återstår att anvisa ett belopp av 240 000 kr. (VI ht 1960 s. 78). Härutöver erfordras 167 000 kr. för förskottering av kostnaderna för generalplanarbetet för utbyggnaden av tekniska högskolan i Stockholm.

Den del av utredningsanslaget, som ej hänför sig till de angivna generalplanarbetena, har utgjort 240 000 kr. för ett vart av de två senaste budget-

åren. Den erforderliga medelsinvesteringen under budgetåren 1960/61—1964/65 för de husbyggnader, som förutsatts skola projekteras genom styrelsens utredningsbyrå, beräknas till, exkl. post- och telehus, 125 milj. kr. per år enligt byggnadskostnadsindex den 1 juli 1959. Detta utgör en fyrdubbling av verksamheten jämfört med femårsperioden 1954/55—1958/59 och innebär — även om hänsyn ej tages till de prisstegringar som ägt rum efter den 1 juli 1959 — att utredningsanslaget måste höjas. För budgetåret 1961/62 uppskattar styrelsen den del av utredningsanslaget, som ej hänför sig till generalplanarbetena, till 300 000 kr. I detta belopp har hänsyn ej kunnat tagas till kostnader för utredningar angående större byggnadsfrågor, som kan bli aktuella när vissa pågående utredningar — exempelvis nykterhetsvårdsutredningen — avgivit sina betänkanden. Sammanlagt erfordras sålunda för nästa budgetår (240 000 + 167 000 + 300 000) 707 000 kr. eller avrundat 700 000 kr.

Departementschefen

Byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet har icke givit mig anledning till erinran. Jag tillstyrker därför, att anslaget uppföres med (500 000 + 200 000) 700 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kr.

F. Tekniska institut

[49] 1. Statens väginstitut

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	942 000	920 200
1960/61 (statsliggaren s. 427)	959 000	
1961/62 (förslag)	1 138 000	

I. Direktionen för statens väginstitut

Direktionen för statens väginstitut (skr. ²³/₈ 1960) hemställer, att anslaget ökas med 221 500 kr.

Avlöningar

A. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet

1. Lönereregleringar m. m.

		Ökning eller minskning
a) 4 forskningschefer i Bo 3 i st. f. 4 avdelningschefer i Bo 1	+	17 597
b) 1 forskningschef i Be 3 i st. f. 1 avdelningschef i Be 1	+	4 399
c) 1 förste forskningsingenjör i Ae 24 i st. f. 1 väggeolog i Ae 21	+	2 933
d) 1 förste byråsekreterare i Ao 23 i st. f. Ao 21	+	2 792
e) 1 förste forskningsingenjör i Ae 23 i st. f. 1 forskningsingenjör i Ae 21	+	1 435
f) 1 förste verkmästare i Ao 16 i st. f. 1 verkmästare i Ao 14	+	2 278
g) 1 biträdande ingenjör i Ae 13 i st. f. 1 tekniker i Ae 12	+	1 014
h) 1 förste instrumentmakare i Ae 13 i st. f. 1 instrumentmakare i Ae 11	+	1 950
i) 1 förste kansliskrivare i Ao 12 i st. f. 1 kansliskrivare i Ae 10		—
j) 2 instrumentmakare i Ae 11 i st. f. 2 mekaniker i Ae 10	+	1 810

2. Tjänsteförändringar

4 kontorsbiträden i Ao 5 i st. f. Ae 5 .....

—

3. Personalförstärkningar

a) 1 ingenjör i Ae 17	+	21 965
b) 1 biblioteksassistent i Ae 11	+	16 957
c) 1 laboratoriebiträde i högst Ae 9	+	13 806
d) 2 kanslibiträden i Ae 7	+	25 553

	Ökning eller minskning
4. Omräkningar	
a) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1960 års riksdag uppflyttade tjänster (prop. 151)	+ 29 671
b) Löneklassuppflyttningar m. m.	+ 9 208
c) Höjt rörligt tillägg	+ 89 007
d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 1 300
B. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning	
1. Lönerreglering m. m.	
1 assistent i Ae 11 i st. f. 1 institutionstekniker i Ag 9 ...	+ 1 654
2. Tjänsteförändring	
1 ingenjör i Ae 15 i st. f. Ag 15	—
3. Personalminskning	
Överflyttning av tjänster enligt A 3 a—d	— 78 281
4. Omräkningar	
a) Uppräkning i anledning av ökad uppdragsverksamhet	+ 231 114
b) Höjt rörligt tillägg	+ 57 938
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 2 200
Omkostnader	
A. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet	
1. Reseersättningar (anvisat 1960/61 13 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 9 500 och 13 000 kr.); ökning för resor till de nordiska länderna	+ 2 000
2. Övriga expenser (anvisat 1960/61 39 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 29 000 och 46 000 kr.); ökade kostnader till följd av höjda löner för städning (1 500 kr.), ökade abonnemangskostnader på grund av telefonväxelns utbyggnad (3 000 kr.) samt ökade kostnader till följd av personalförstärkning (2 500 kr.)	+ 7 000
3. Materialkostnader m. m. (anvisat 1960/61 55 500 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 10 000 och 55 400 kr.); ökade kostnader till följd av personalförstärkning	+ 2 000
4. Tekniska inventarier och maskiner (anvisat 1960/61 21 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 18 000 och 21 000 kr.); ökade kostnader till följd av personalförstärkning	+ 1 000
B. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning	
Ökade omkostnader i samband med ökad uppdragsverksamhet	+ 100 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Ersättningar för materialkontroll m. m. (för 1960/61 upptaget med 5 000 kr., influtet 1958/59 och 1959/60 resp. 6 100 och 9 600 kr.). Föreslås utgå	—
2. Ersättning för tillfälliga uppdrag m. m. (för 1960/61 upptaget med 920 000 kr., influtet 1958/59 och 1959/60 resp. 854 700 och 1 216 700 kr.). Beräknat för 1961/62 till 1 273 800 kr., vilket motsvarar beräknade utgifter för uppdragsverksamheten, ökat med 20 % av lönekostnaderna	— 348 800
	+ 221 500

Motiv

På grundval av en år 1958 verkställd översyn av statens väginstituts arbetsuppgifter och organisation har i enlighet med 1959 och 1960 års riksdagens beslut en upprustning av institutet påbörjats.

Den starkt ökade trafiken och vägnätets fortsatta utbyggnad ställer allt större krav på institutet i fråga om forskning och undersökningar. Direktionen för statens väginstitut anser, att en fortsatt upprustning av institutets resurser i huvudsak i enlighet med utredningens förslag bör följa. Direktionen begär därför vissa nya tjänster samt vissa tjänsteförändringar. Då proportionerna mellan personal på allmän verksamhet och personal på uppdragsverksamhet alltjämt är helt andra än i utredningens förslag, göres därjämte hemställan om överförande av viss personal från uppdragsverksamheten till den allmänna verksamheten.

A 1 e) Bärighetsavdelningen anlitas i mycket stor utsträckning av såväl statliga som kommunala myndigheter och enskilda. På grund av att avdelningen endast har sex tjänster, kommer samtliga i huvudsak att sysselsättas med uppdrag. Vissa arbetsuppgifter, som inom andra avdelningar utföres av förste forskningsingenjörerna, har måst åläggas forskningsingenjören, såsom att leda och utföra vissa mera kvalificerade uppdrag, att sammanställa och utarbeta utlåtanden och rapporter m. m. Direktionen anser en uppflyttning av tjänsten till Ae 23 vara väl motiverad.

A 2) Tjänsterna är avsedda för personal, som innehar för tjänst som kontorsbiträde i Ao 5 erforderlig kvalifikationstid. Tre av tjänsterna — två om förslaget under punkten 3 d bifalles — avlönas med medel från verksamheten för särskilda uppdragsgivares räkning.

A 3 b) Då ständig tillgång till biblioteket är ett oeftergivligt krav för verksamheten, heltidsanställdes en biblioteksassistent först mot arvode och sedermera i en för ändamålet inrättad extra tjänst på uppdragsverksamheten. Biblioteket är dock i första hand nödvändigt för forskningsverksamheten och befattningen bör därför överflyttas till den allmänna verksamheten.

B 2) Ingenjörstjänsten har varit inrättad ett tiotal år. Tjänsten är stadigvarande och synes böra inrättas som extra ordinarie.

Särskilda uppbördsmedel. Ersättning för materialkontroll m. m. har hittills redovisats separat. Då denna ersättning i huvudsak avser arbete som utföres på grund av uppdrag, föreslås att samtliga inkomster redovisas under den gemensamma rubriken »Ersättning för tillfälliga uppdrag m. m.» Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m. har beräknats utgöra summan av löner och omkostnader för uppdragsverksamheten jämte ett tillägg å 20 % på lönerna för pensionskostnader.

Sammanförandet av ersättning för materialkontroll m. m. och ersättning för tillfälliga uppdrag m. m. till en post samt beräkningen av tillägget för tillfälliga uppdrag har skett i enlighet med en av statens sakrevision verkställd utredning angående taxesättningen vid statens väginstitut.

II. Statens sakrevision angående taxesättningen vid statens väginstitut

Med skrivelse den 25 april 1960 har *statens sakrevision* efter verkställd utredning angående taxesättningen vid statens väginstitut överlämnat en promemoria i ämnet. Av promemorian framgår bl. a., att institutets verksamhet är under stark utveckling, vilket medfört krav på förbättrad redovisning. Kostnads- och intäktsberäkningen för budgetåret 1958/59 visar visserligen ett underskott å drygt 150 000 kr. för uppdragsverksamheten, men med hänsyn till att bl. a. intäktsredovisningen icke är fullständig synes det lämpligast att avvakta resultatet för budgetåret 1959/60, innan en bedömning av institutets taxesättning sker. I institutets stat bör angivas, att ersättningarna för materialkontroll och tillfälliga uppdrag m. m. inkluderar pensions- och allmänna administrationskostnader m. m. Då ersättningen för materialkontroll m. m. avser ersättning för arbete, som utföres på grund av uppdrag, har i promemorian beloppet härför medräknats bland intäkterna för särskilda uppdragsgivares räkning.

Yttranden

I. *Statens lönenämnd* har icke något att erinra mot bifall till förslaget om uppflyttning av en tjänst som forskningsingenjör i Ae 21 på bärighetsavdelningen till förste forskningsingenjör i Ae 23, därest avdelningen anses böra förstärkas med en civilingenjör.

Lönenämnden anser tillräckliga skäl icke föreligga för bifall till förslaget om uppflyttning av en tjänst som tekniker i Ae 12 på trafiktekniska avdelningen till biträdande ingenjör i Ae 13.

Riksräkenskapsverket har icke något att invända mot förslaget, att den nuvarande uppdelningen av väginstitutets inkomster under rubriken för särskilda uppbördsmedel slopas och att ifrågavarande inkomster redovisas i en gemensam post.

I detta sammanhang ifrågasätter riksräkenskapsverket, om icke brutto-redovisning borde införas för institutet i likhet med vad som vanligen tillämpas i fråga om myndigheter med uppdragsverksamhet. Enligt gällande ordning upptages vid statens väginstitut avlönings- och omkostnadsstaterna under ett gemensamt anslag, å vilket institutets inkomster redovisas såsom särskilda uppbördsmedel. Denna ordning, som infördes budgetåret 1939/40, motiverades med att väginstitutets utgifter skulle avräknas mot automobilskattemedlen. Något skäl att bibehålla denna redovisningsform torde icke längre föreligga, då i likhet med vad som gäller beträffande förrättningsavgifter vid statens bilinspektion samt inkomster vid väg- och vattenbyggnadsverket väginstitutets inkomster kan tillgodoföras automobilskattemedlen över en särskild inkomsttitel å riksstatens inkomstsida. Riksräkenskapsverket föreslår därför, att för statens väginstitut den ändringen vidtages att väginstitutet erhåller ett särskilt avlöningsanslag och ett särskilt omkostnadsanslag samt att institutets inkomster redovisas å en särskild inkomsttitel under rubriken Uppbörd i statens verksamhet å riksstatens inkomstsida. Avlöningar och omkostnader avseende verksamheten för särskilda uppdragsgivares räkning synas härvid lämpligen böra brytas ut och sammanföras under ett särskilt anslag.

II. *Direktionen för statens väginstitut* har i utlåtande den 23 augusti 1960 meddelat, att bokföringen omlagts i enlighet med sakrevisionens förslag. En provisorisk kostnadsberäkning för budgetåret 1959/60 har dessutom uppgjorts, varvid i sakrevisionens utredning angivna principer följts. Denna beräkning har under hand granskats av sakrevisionen. Ny taxa har därefter fastställts att tills vidare tillämpas från den 1 juli 1960. I enlighet med sakrevisionens förslag föreslår direktionen vidare, att ersättning för materialkontroll och ersättningar för tillfälliga uppdrag sammanslås till en post.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i utlåtande den 3 juni 1960 icke funnit anledning till erinran mot vad sakrevisionen anfört och förordat.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en tjänst som forskningsingenjör i Ae 21 på bärighetsavdelningen uppflyttas till lönegrad Ae 23 med benämningen förste forskningsingenjör. Detta medför en merkostnad av 1 435 kr.

En tjänst som biblioteksassistent i Ae 11 torde i enlighet med direktionsens förslag böra inrättas under allmänna verksamheten. Då en motsvarande extra tjänst under uppdragsverksamheten bortfaller, medför förslaget ingen ökning av det totala medelsbehovet. En befattning som ingenjör i

Ag 15 under uppdragsverksamheten synes såsom direktionen föreslagit böra förändras till extra ordinarie tjänst i samma lönegrad.

Under institutets verksamhet i allmänhet upptager jag, i enlighet med direktionens förslag, för vissa automatiska kostnadsökningar (29 671 + 9 208 + 89 007) 127 886 kr. Posten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde kunna minskas med 200 kr. För institutets verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning upptager jag 231 114 kr. i anledning av ökad uppdragsverksamhet, 57 938 kr. för höjt rörligt tillägg samt 3 200 kr. för höjning av posten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter eller sammanlagt 292 252 kr.

Vad gäller omkostnaderna för den allmänna verksamheten tillstyrker jag en uppräknig med 2 000 kr. av posten till reseersättningar m. m. Delposten till övriga expenser bör höjas med 4 500 kr. för ökade kostnader för städning och telefon. Omkostnadsposten för institutets verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning bör i enlighet med direktionens förslag höjas med 100 000 kr. på grund av ökad uppdragsverksamhet.

De särskilda uppborädsmedlen torde kunna uppräknas med 349 000 kr. Jag tillstyrker den av statens sakrevision och direktionen för väginstitutet föreslagna sammanslagningen av posterna Ersättningar för materialkontroll m. m. och Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m. Vad sakrevisionen och direktionen i övrigt anfört beträffande taxesättningen vid statens väginstitut har icke givit mig anledning till erinran. Riksräkenskapsverket har i detta sammanhang framfört förslag om övergång till bruttoredovisning för statens väginstitut. Då institutets verksamhet i sin helhet nyligen varit föremål för utredning, kan jag f. n. icke tillstyrka en omläggning av redovisningen i enlighet med de principer, som förordats av riksräkenskapsverket.

Då jag i övrigt icke kan biträda av direktionen för väginstitutet framförda förslag, skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (959 000 + 1 435 + 127 886 — 200 + 292 252 + 2 000 + 4 500 + 100 000 — 349 000) i runt tal 1 138 000 kr.

I institutets personalförteckning för verksamheten i allmänhet bör uppföras en förste forskningsingenjör i Ae 23 samt ur förteckningen utgå en forskningsingenjör i Ae 21. Då vidare fyra kontorsbiträden enligt tillämpade grunder bör erhålla ordinarie anställning, torde i personalförteckningen för verksamheten i allmänhet uppföras ytterligare en befattning som kontorsbiträde i Ao 5 och i personalförteckningen för särskilda uppdragsgivares räkning tre befattningar som kontorsbiträde i Ao 5.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens väginstitut vidtaga av mig förordade ändringar;

b) godkänna följande stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Stat

Avlöningar

Statens väginstituts verksamhet i allmänhet

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	307 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	494 100
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	240 500
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	16 000
	Säger kr. 1 058 000

Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	657 900
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	197 400
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	13 200
	Säger kr. 868 500

Säger för avlöningar kr. 1 926 500

Omkostnader

1. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet, <i>förslagsvis</i>	185 500
2. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning, <i>förslagsvis</i>	300 000
	Säger för omkostnader kr. 485 500

Summa kr. 2 412 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m. 1 274 000

Nettoutgift kr. 1 138 000

c) till *Statens väginstitut* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 138 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[50] 2. Statens väginstitut: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	40 000	40 700	39 300
1959/60	40 000	58 300	21 100
1960/61 (statsliggaren s. 429)	60 000		
1961/62 (förslag)	67 000		

Yrkande

Direktionen för statens väginstitut (skr. ²³/₈ 1960) hemställer, att anslaget ökas med 7 000 kr.

Motiv

För budgetåren 1957/58, 1958/59 och 1959/60 har anvisats sammanlagt 120 000 kr. Den 1 juli 1960 återstod härav 21 100 kr., vilket belopp genom beställningar av laboratoriekrossar, proctorinstampningsapparat m. m. är helt disponerat.

Enligt en hösten 1959 företagen undersökning erfordrades ett sammanlagt belopp av 402 000 kr. för fortsatt utrustning med tekniska hjälpmedel, varav för laboratorieutrustning m. m. 90 000 kr. samt för anskaffning av ny teknisk utrustning 312 000 kr. Direktionen hemställde efter gradering av behoven att 60 000 kr. skulle anvisas för budgetåret 1960/61, vilket också på förslag av Kungl. Maj:t blev riksdagens beslut. Anslaget beräknas genom inköp och beställningar vara helt utnyttjat per den 30 juni 1961. Såsom ett fortsatt led i moderniseringen och kompletteringen av utrustningen hör under budgetåret 1961/62 utrustning om sammanlagt 67 000 kr. anskaffas, varav 20 000 kr. för ersättning av försliten laboratorieutrustning för jordartsundersökning, 30 000 kr. för komplettering av laboratorieutrustning för undersökning av bituminösa bindemedel och beläggningar, 10 000 kr. för portabel radioutrustning för trafikstudier och 7 000 kr. för släpvagn inrättad för trafikstudier.

Departementschefen

Med hänsyn till behovet att i ökad utsträckning förnya och komplettera institutets utrustning anser jag mig böra tillstyrka den av direktionen föreslagna höjningen av förevarande anslag med 7 000 kr. till 67 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens väginstitut: Utrustning för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 67 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[51] 3. Statens geotekniska institut: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	942 400	1 060 400
1960/61 (statsliggaren s. 429)	1 042 800	
1961/62 (förslag)	1 177 000	

Yrkande

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. 29/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 226 000 kr.

1. Löneregleringar	Ökning
a) 1 överdirektör i Bp 5 i st. f. 1 överingenjör och chef i Bp 4	2 980
b) 3 avdelningschefer i Bo 3 i st. f. 2 i Bo 1 och 1 i Be 1	13 197
c) 2 statsgeotekniker i Ae 26 i st. f. i Ae 24	2 504
2. Personalförstärkningar	
a) 1 förste forskningsingenjör i Ae 26	33 196
b) 1 förste avdelningsingenjör i Ae 24 (konsultationsverksamhet)	—
c) 1 avdelningsingenjör i Ae 23 (konsultationsverksamhet)	—
d) 1 avdelningsingenjör i Ae 21	25 646
e) 1 assistent i Ae 12	16 114
f) 1 laboratorieassistent i Ae 11 (konsultationsverksamhet) ...	—
g) 1 expeditionsvakt i Ae 7	12 448
3. Avlöningar till biträdande personal för konsultationsuppdrag m. m.	
Ökning på grund av belastningen; utgifterna täckes genom inflytande ersättningar från uppdragsgivare	40 000
4. Omräkningar	
a) Merkostnader för vissa enligt beslut av 1960 års riksdag uppflyttade tjänster (prop. 151)	19 724
b) Löneklassuppflyttningar	3 463
c) Höjt rörligt tillägg	56 128
d) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	600
	226 000

Motiv

Den 19 juli 1960 tillkallades med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande sakkunniga med uppgift att verkställa översyn av institutets organisation och arbetsuppgifter. Utredningen torde inte kunna bedrivas så, att av densamma föranledda förslag hinner framläggas till 1961 års riksdag. Direk-

tionen anser dock, att behovet av en förstärkning av institutets resurser framför allt på personalsidan är så trängande, att viss upprustning av institutet bör ske redan under budgetåret 1961/62.

1 a) Överingenjören och chefen för institutet är placerad i lönegrad Bp 4. Med hänsyn till de krav på kunnighet, auktoritet och förmåga till initiativ m. m., som är förenade med tjänsten, föreslår direktionen att densamma nu uppflyttas till Bp 5, varvid samtidigt tjänstebenenämningen bör ändras till överdirektör.

2 g) Institutet räknar med att under innevarande budgetår kunna samla hela sin verksamhet i nya lokaler. I samband härmed uppkommer ett stadigvarande behov av en befattning såsom expeditivakt.

Yttrande

Statens lönenämnd har inte funnit anledning till erinran mot förslagen om inrättande av en tjänst som avdelningsingenjör i lönegrad Ae 23 för konsultationsverksamheten och av en tjänst som avdelningsingenjör i Ae 21 för forskningsverksamheten.

Förslagen om inrättande av en tjänst som förste forskningsingenjör i Ae 26 och av en tjänst som förste avdelningsingenjör i Ae 24 utgör en upprepning av i petita under tidigare år framlagda förslag, ehuru tjänsterna då föreslagits placeras i lägre lönegrad. Då det nu framlagda förslaget om högre lönegradsplacering för tjänsterna, såvitt lönenämnden kunnat bedöma, grundar sig på andra omständigheter än en ändring av föreliggande arbetsuppgifter, bör lönegradsplaceringen inte prövas i förevarande ordning.

Departementschefen

Befattningen som överingenjör och chef i Bp 4 torde böra förändras till tjänst som överdirektör i Bp 5. Vidare bör med hänsyn till att institutets lokalfråga fått en lösning en tjänst som expeditivakt i Ae 7 inrättas. Dessa förslag medför en merkostnad av 15 428 kr.

Då jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1960 tillkallat sakkunniga för att verkställa översyn av statens geotekniska instituts arbetsuppgifter och organisation, är jag icke beredd att tillstyrka övriga av direktionen för institutet föreslagna löneregleringar och personalförstärkningar.

Anslagsposten Avlöningar till biträdande personal för konsultationsuppdrag m. m. torde i enlighet med direktionens förslag böra uppräknas med 40 000 kr.

För vissa automatiska kostnadsökningar upptager jag i likhet med direktionen (19 724 + 3 463 + 56 128) 79 315 kr. Posten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde kunna minskas med 800 kr.

I överensstämmelse härmed skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (1 042 800 + 15 428 + 40 000 + 79 315 — 800) i runt tal 1 177 000 kr.

I institutets personalförteckning bör under verksamheten i allmänhet uppföras en överdirektör i Bp 5, medan en överingenjör och chef i Bp 4 bör utgå ur förteckningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens geotekniska institut vidtaga av mig förordad ändring;

b) godkänna följande stat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	106 400
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	2 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	389 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	148 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 900
6. Avlöningar till biträdande personal för konsultationsuppdrag m. m., <i>förslagsvis</i>	520 000
	<hr/>
	Summa kr. 1 177 000

c) till *Statens geotekniska institut*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 177 000 kr.

[52] 4. Statens geotekniska institut: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	823 500	764 700
1960/61 (statsliggaren s. 430)	605 500	
1961/62 (förslag)	703 000	

Yrkande

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. ^{29/8} 1960) hemställer, att anslaget ökas med 98 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Särskilda utgifter för konsultationsuppdrag m. m. (anvisat 1960/61 500 000 kr.; belastning 1958/59 och 1959/60 resp. 566 200 och 667 300 kr.), ökning med hänsyn till belastningen; utgifterna täckes genom inflytande ersättningar från uppdragsgivare	+ 100 000
2. Särskilda uppbördsmedel: försäljning av publikationer (beräknat 1960/61 3 000 kr.); ökning genom ökad försäljning	— 2 000
	<hr/>
	+ 98 000

Departementschefen

Direktionens beräkning av anslagsbehovet har icke givit mig anledning till erinran, ehuru jag för avrundning av anslagsbeloppet förordar att uppräkningsposten Särskilda utgifter för konsultationsuppdrag m. m. begränsas till 99 500 kr. Jag tillstyrker därför, att anslaget uppföres med (605 500 + 99 500 — 2 000) 703 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 703 000 kr.

[53] 5. Statens geotekniska institut: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1958/59	20 000	20 000	—
1959/60	20 000	20 000	—
1960/61 (statsliggaren s. 430)	40 000		
1961/62 (förslag)	50 000		

Yrkande

Direktionen för statens geotekniska institut (skr. 29/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 30 000 kr.

Motiv

För anskaffning av geoteknisk utrustning vid institutet har för budgetåret 1960/61 anvisats 40 000 kr. Under årens lopp har en avsevärd eftersläpning i anskaffningen uppkommit. Behovet av medel för utrustning är därför på sikt betydande. För att eftersläpningen i anskaffningarna inte skall öka ytterligare erfordras ett belopp av 70 000 kr. för nästa budgetår. Härav avses 15 000 kr. för apparatur för skärförsök, 10 000 kr. för komplettering av rotationsborrmaskin, 10 000 kr. för apparatur för geofysiska undersökningar, 20 000 kr. för mätutrustning samt 15 000 kr. för verkstadsmaskiner.

Departementschefen

För att möjliggöra en ökad anskaffning av utrustning torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppräknas med 10 000 kr. till 50 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Utrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

G. Statens elektriska inspektion m. m.

[54] 1. Statens elektriska inspektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	488 500	429 000
1960/61 (statsliggaren s. 431)	504 400	
1961/62 (förslag)	603 000	

Yrkande

Kommerskollegium (skr. ³¹/₈ 1960) hemställer, att anslaget höjes med 124 500 kr.

1. Lönergleringar	Ökning
a) 4 överinspektörer i Bo 1 i st. f. Ao 26	20 156
b) 2 byrådirektörer i Ao 26 i st. f. 2 förste distriktsingenjörer i Ao 23	5 023
2. Personalförstärkning	
Extra personal	44 866
3. Omräkningar	
a) Löneklassuppflyttningar	3 588
b) Höjt rörligt tillägg	50 367
c) Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	500
	124 500

Motiv

Inledningvis anför kollegium i huvudsak följande. Den snabba utvecklingen på det elektrotekniska området ökar kraven på tillsyn. Den statliga tillsynsverksamheten är nu otillräcklig och en förstärkning av densamma är angelägen. Kollegium har genom en särskilt tillkallad sakkunnig låtit undersöka bl. a. elektriska inspektionens arbetsformer. Den sakkunnige har starkt understrukit kravet på decentralisering av inspektionens verksamhet. Som motiv för en sådan decentralisering har bl. a. anförts, att kollegium med nuvarande organisation saknar personal med erforderlig lokal kännedom samt att inspektionen bör få odelat ägna sig åt tillsynsverksamheten ute i distrikten. Som skäl mot en decentralisering har anförts, att den minskar möjligheterna till samråd mellan inspektionen och kollegium samt mellan inspektionens befattningshavare inbördes, vilket i sin tur kan leda till minskad enhet-

lighet vid bedömningen av säkerhetsfrågor. Genom olika åtgärder har kollegium sökt minska sådana betänkligheter mot en decentralisering. Detta oaktat kommer en decentraliserad organisation att kräva ökade resurser hos kollegiets elektriska byrå. Kollegium inser att det f. n. kan vara svårt att anvisa de ökade medel som erfordras i samband med en decentralisering och finner det därför bättre att t. v. behålla nuvarande organisation. Sammanfattningsvis framhålles, att kollegium alltjämt finner en decentralisering och en utökning av elektriska inspektionen önskvärd, men att kollegium under rådande förhållanden icke vill påyrka att åtgärder i denna riktning vidtages.

1 b) Svårigheterna att i konkurrens med andra ämbetsverk och näringslivet rekrytera kompetenta krafter till de högre tjänsterna gör sig alltmer gällande. Av de fyra förste distriktsingenjörstjänsterna i lönegrad A 23 har endast en kunnat besättas, medan de övriga får hållas vakanta. Rekryteringssvårigheterna sammanhänger främst med att krav på civilingenjörsexamen uppställts för dessa tjänster. Kollegium har nu övervägt, om icke detta kompetenskrav kunde slopas. I viss omfattning torde detta kunna ske. Förutsättningen för undantag från detta krav måste emellertid under alla förhållanden vara, att sådan tjänst kan besättas med läroverksingenjör, som inte endast har praktisk erfarenhet av hithörande arbetsuppgifter utan även ådagalagt betydande skicklighet inom sitt område. För en sådan kraft bör förutsättningar finnas att genom fortbildning på det elektrotekniska området meritera sig även för högre tjänster hos inspektionen. Genom att på detta sätt skapa gynnsammare befordringsutsikter ökas möjligheterna att få en tillfredsställande rekrytering till ifrågavarande tjänster.

Kollegium vägar emellertid inte utgå från att det blir möjligt att till samtliga fyra förste distriktsingenjörstjänster förvärva läroverksingenjörer, som uppfyller nödvändiga anspråk på skicklighet och praktisk erfarenhet. Med hänsyn härtill och då dessa tjänster dessutom skall utgöra rekryteringsbas för överinspektörstjänsterna måste även i fortsättningen civilingenjörsexamen krävas för förslagsvis två av dessa tjänster. Eftersom erfarenheten visat, att tillräckligt kompetenta sökande med civilingenjörsexamen inte står till buds med mindre befattningarna utgörs åtminstone av byrådirektörstjänster i A 26, föreslår kollegium att två förste distriktsingenjörstjänster i A 23 ombildas till byrådirektörstjänster i A 26.

2) Vissa medel, som är avsedda för tre vakanta förste distriktsingenjörstjänster, användes enligt medgivande av Kungl. Maj:t för avlöning huvudsakligen av biträdespersonal, som anställts för inritning på nya kartor av koncessionerade starkströmsanläggningar. Detta arbete får inte avbrytas. Om de tre distriktsingenjörstjänsterna blir tillsatta, bör särskilda medel anvisas för ritningsarbetet. Kostnaderna beräknas till ca 45 000 kr. per år. Arbetet torde kunna fullföljas på fyra år.

Departementschefen

I 1957 års statsverksproposition (VI ht, s. 128—131) upptogs med hänvisning till elkraftutredningens huvudbetänkande (SOU 1954: 12) frågan om decentralisering av statens elektriska inspektion till behandling. Härvid uttalade departementschefen, att man vid den fortsatta upprustningen av elinspektionen, för vilken ett starkt behov förelåg, syntes böra syfta till att på längre sikt skapa förutsättningar för en decentralisering av verksamheten på i första hand sex distrikt. Departementschefen fann tiden icke mogen att med en gång genomföra denna reform. För ett uppskov med decentraliseringen — vilken borde ske i etapper — talade bl. a. önskvärdenheten av att under någon tid stationera viss personal centralt i utbildnings-syfte samt behov av att avarbeta rådande arbetsbalans och kopiera visst kartmaterial m. m. I anslutning härtill föreslogs viss mindre upprustning av inspektionens resurser. Riksdagen gjorde ingen erinran mot vad departementschefen anfört och förordat (SU 6, Rskr 6).

En decentralisering av elinspektionen synes alltjämt önskvärd. Med hänsyn till svårigheterna att erhålla kvalificerad teknisk personal är jag emellertid ej beredd att förorda, att omläggningen påbörjas under nästa budgetår. För uppskov talar även behovet av att slutföra den kopiering av kartmaterialet, som decentraliseringen oavvisligen kräver. Jag förutsätter emellertid, att kollegium ägnar frågan fortlöpande uppmärksamhet och framlägger förslag om decentralisering i etapper, så snart förhållandena det medger.

Kollegiets förslag till löneregleringar kan jag icke tillstyrka. Jag har i princip intet att erinra mot vad kollegium anfört i fråga om kompetenskravet för vissa distriktsingenjörstjänster.

Jag biträder kollegiets förslag om särskilda medel för extra kartritningspersonal och upptager ett avrundat belopp om 45 000 kr. för detta ändamål. Jag förordar, att beloppet redovisas under särskild anslagspost till avlöningar till tillfällig personal.

De automatiska kostnadsökningarna för löneklassuppflyttningar och höjt rörligt tillägg upptager jag i enlighet med kollegiets beräkningar till (3 588 + 50 367) 53 955 kr. Posten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde kunna minskas med 500 kr.

Anslaget skulle sålunda för nästa budgetår uppföras med (504 400 + 45 000 + 53 955 — 500) i runt tal 603 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens elektriska inspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* 238 700
2. Avlöningar till tillfällig personal, *förslagsvis* 45 000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	183 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	126 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 500
	Summa kr. 603 000

b) till *Statens elektriska inspektion: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 603 000 kr.

[55] 2. **Statens elektriska inspektion: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	47 200	40 200
1960/61 (statsliggaren s. 431)	53 700	
1961/62 (förslag)	54 000	

Departementschefen. Kommerskollegiets (skr. ³¹/₈ 1960) förslag om oförändrat anslag har icke givit mig anledning till erinran, ehuru jag för avrundning av anslagsbeloppet till 54 000 kr. förordar en höjning av posten Sjukvård m. m. med 300 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens elektriska inspektion: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 54 000 kr.

[56] 3. **Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	6 000	8 200
1960/61 (statsliggaren s. 432)	6 000	
1961/62 (förslag)	6 000	

Departementschefen. Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 kr.

H. Djurgårdsnämnden

[57] 1. Djurgårdsnämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	166 400	159 400
1960/61 (statsliggaren s. 432)	170 400	
1961/62 (förslag)	184 000	

Yrkande

Djurgårdsnämnden (skr. $\frac{26}{8}$ 1960) hemställer, att anslaget höjes med 13 700 kr.

Omräkningar

	Ökning
a) Löneklassuppflyttningar	1 541
b) Höjt rörligt tillägg	12 159
	<hr/> 13 700

Departementschefen

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 oktober 1959 tillkallades särskilda sakkunniga med uppgift att utreda frågan om djurgårdsnämndens uppgifter och därmed sammanhängande spørsmål. I avvaktan på resultatet av denna utredning torde ändring av avlöningsanslaget icke böra ske i annan mån, än som föranledes av erforderliga omräkningar.

Djurgårdsnämndens beräkning av anslagsbehovet för budgetåret 1961/62 har icke givit mig anledning till erinran. Jag tillstyrker därför, att anslaget uppföres med (170 400 + 13 700) avrundat 184 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för djurgårdsnämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	21 600
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	127 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	32 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 600
	<hr/> Summa kr. 184 000

b) till *Djurgårdsnämnden: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 184 000 kr.

[58] 2. **Djurgårdsnämnden: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	12 000	11 700
1960/61 (statsliggaren s. 433)	12 000	
1961/62 (förslag)	12 000	

Departementschefen. I enlighet med förslag av djurgårdsnämnden (skr. 26/8 1960) bör anslaget upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Djurgårdsnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kr.

I. Diverse

[59] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond

	Anslag
1960/61 (statsliggaren s. 433)	2 002 000
1961/62 (förslag)	2 855 000

Departementschefen. Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 855 000 kr.

[60] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

	Anslag
1960/61 (statsliggaren s. 433)	2 876 000
1961/62 (förslag)	3 140 000

Departementschefen. Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 140 000 kr.

[61] 3. Driftbidrag till statens järnvägar

	Anslag
1959/60	100 000 000
1960/61 (statsliggaren s. 433)	80 000 000
1961/62 (förslag)	80 000 000

SJ har sedan budgetåret 1958/59 erhållit ett årligt driftbidrag som kompensation i viss utsträckning för sådana icke företagsekonomiskt motiverade prestationer, som statsbaneföretaget har att utföra. I proposition nr

77 till 1958 års B-riksdag (prop. B 1, bil. 8; SU B 6, pkt 3; Rskr. B 74) anknöts kompensationen till de av 1948 års järnvägstaxekommitté redovisade årliga förlusterna om 200 milj. kr. till följd av upprätthållandet av trafik på trafiksvaga järnvägslinjer. Bidraget för budgetåret 1958/59 upptogs till hälften av dessa förluster eller 100 milj. kr. Till grund för beräkningen av förlusterna låg en av järnvägsstyrelsen på begäran av 1948 års järnvägstaxekommitté verkställd resultatredovisning för olika bandelar, avseende förhållandena år 1952. Bidraget förutsattes böra betraktas som ett utpräglat provisorium och icke såsom en definitiv lösning. En omprövning av bidraget förutsattes vidare komma att ske i samband med att ställning toges till 1953 års trafikutrednings kommande förslag. Driftbidraget upptogs för budgetåret 1959/60 med ett oförändrat belopp av 100 milj. kr.

Vid behandlingen av frågan om driftbidrag för budgetåret 1960/61 (statsverksprop. 1960, VI ht, pkt 61; SU 6; Rskr 6) förelåg bl. a. en av 1953 års trafikutredning i september 1959 avgiven redogörelse för nedläggningsfrågorna, i vilken trafikutredningen i samråd med järnvägsstyrelsen dragit upp riktlinjerna för ett realistiskt program för nedläggningsundersökningarna. I nedläggningsprogrammet förutsattes, att lönsamhetskalkyler skulle ha upprättats till den 1 juli 1960 rörande en sammanlagd banlängd av ca 3 000 km, avseende sådana linjer beträffande vilka det stode klart, att de av samhällliga skäl måste bibehållas på längre sikt, t. ex. inlandsbanan. Trafikutredningen framhöll, att för budgetåren fr. o. m. 1961/62 ett gradvis förbättrat beräkningsunderlag torde komma att föreligga, och att en omprövning av kompensationsbeloppet för dessa budgetår torde t. v. årligen böra äga rum. För budgetåret 1960/61 ansåg trafikutredningen ett driftbidrag om 100 milj. kr. icke vara för högt beräknat. Med hänsyn till angelägenheten att begränsa statsutgifterna fastställdes emellertid bidraget till 80 milj. kr. Sedermera beviljade 1960 års riksdag (prop. 156, SU 139, Rskr. 320) ett anslag för täckning av beräknat underskott om 70 milj. kr. å statens järnvägars fond, då en väsentlig försämring av statsbaneföretagets driftresultat beräknades komma att äga rum under innevarande budgetår till följd av främst löneöverenskommelserna våren 1960.

Järnvägsstyrelsen

Järnvägsstyrelsen (skr. 10/9 1960) har efter visst samråd med 1953 års trafikutredning verkställt den av trafikutredningen förutsatta separatredovisningen. Härom anför styrelsen i huvudsak följande.

Den nya separatredovisningen har i likhet med den år 1952 verkställda resultatredovisningen utförts enligt de principer, som angivits av 1942 års järnvägskostnadsutredning.

Det i separatredovisningen undersökta trafiksvaga bannätets omfattning har fastställts på grundval av linjernas trafikintensitet under år 1958. Redovisningen har vidare baserats på 1958 års kostnads- och intäktsläge

samt trafikstrukturen 1958/59. Resultatet har därefter uppräknats till 1961 års lönenivå och i övrigt 1960 års kostnads- och intäktsnivå.

1952 års separatredovisning omfattade bandelar, vilka praktiskt taget samtliga hade en trafikintensitet understigande 625 000 bruttotonkm per bankm och år. Samtliga dessa bandelar visade sig vara underskottsbandelar, vilket tydde på att även bandelar med högre trafikintensitet kunde vara förlustbringande. Vid den nu utförda separatredovisningen har därför medtagits linjer med en högre trafikintensitet. Som gräns har valts 800 000 bruttotonkm per bankm och år. Även med denna övre gräns har samtliga bandelar uppvisat underskott.

Till skillnad från redovisningen per bandel vid 1952 års separatredovisning har det trafiksvaga nätet vid den nu utförda redovisningen i samråd med 1953 års trafikutredning och under beaktande av trafikutredningens och järnvägsstyrelsens gemensamma undersökningsplan uppdelats på i huvudsak två linjegrupper (A och B).

Linjegrupp A omfattar trafiksvaga linjer, vilka bedömts vara t. v. *icke nedläggningsbara*. Denna grupp har uppdelats i undergrupperna A 1—A 4.

Linjegrupp A 1 omfattar den del av det i den gemensamma undersökningsplanen ingående A-nätet, som är lokaliserad till norra delen av landet. I huvudsak utgöres A 1-nätet av inlandsbanan norr om Vansbro med sidobanor.

Linjegrupp A 2 omfattar huvudsakligen den del av det i den gemensamma undersökningsplanen ingående A-nätet, som ligger utanför IV och V distrikten.

Linjegrupp A 3 omfattar huvudsakligen de linjer med en trafikintensitet under 625 000 bruttotonkm per bankm, vilka ej är medtagna i den gemensamma undersökningsplanen.

Linjegrupp A 4 omfattar de linjer med en trafikintensitet mellan 625 000 och 800 000 bruttotonkm per bankm, vilka ej är medtagna i den gemensamma undersökningsplanen.

Linjegrupp B omfattar trafiksvaga linjer, vilka bedömts kunna vara mer eller mindre omedelbart *nedläggningsbara*.

Denna gruppindelning har valts främst för att jämförbarhet skall erhållas med trafikutredningens och järnvägsstyrelsens tidsplan för nedläggningsundersökningarnas bedrivande. Denna plan omfattar dock ett avsevärt mindre bannät än separatredovisningen. De angivna linjegrupperna A 1—A 2 och B överensstämmer i huvudsak med de i undersökningsplanen intagna linjegrupperna A resp. B. Linjerna i grupperna A 3 och A 4 ingick däremot ej i undersökningsplanen.

Linjer, som helt eller partiellt nedlagts före den 1 juli 1960, har ej medtagits i separatredovisningen. Denna omfattar sammanlagt 7 374 km, vilket utgjorde 50 % av SJ:s totala trafikerade banlängd i juli 1960. Det i

redovisningen ingående bannätet fördelar sig med 3 919 km på linjegrupp A och 3 455 km på linjegrupp B.

Resultatet av separatredovisningen vid den till år 1960 — ifråga om lönenivån år 1961 — omräknade kostnads- och intäktsnivån framgår av följande sammanställning.

Linjegrupp	Banlängd km	Kostnader Milj. kr.	Intäkter Milj. kr.	Underskott Milj. kr.
A 1	2 098,3	77	20	57
A 2	620,3	35	13	22
A 1 + A 2	2 718,6	112	33	79
B	3 454,8	161	49	112
A 1 + A 2 + B	6 173,4	273	82	191
A 3	611,5	38	17	21
A 4	589,5	53	24	29
A + B	7 374,4	364	123	241

För den del av det separatredovisade bannätet, som motsvarar trafikutredningens och järnvägsstyrelsens gemensamma undersökningsplan (linjegrupperna A 1 + A 2 + B), har erhållits kostnader om 273 milj. kr., intäkter om 82 milj. kr. och således ett underskott om 191 milj. kr. Det må erinras om att i separatredovisningen ej medtagits partiellt nedlagda linjer, varför underskottet i verkligheten torde vara något större.

Totalt har för de separatredovisade linjegrupperna erhållits kostnader om 364 milj. kr. och intäkter om 123 milj. kr. innebärande ett underskott om ca 240 milj. kr. vid 1960/61 års kostnads- och intäktsnivå.

Vid separatredovisningen har ej full hänsyn tagits till det trafiksvaga järnvägsnätets s. k. matarvärde för det trafikstarka nätet. Enligt en särskild beräkning kan detta anges till maximalt ca 14 milj. kr. Tages hänsyn till detta matarvärde blir *underskottet* i runt tal 225 milj. kr.

I likhet med vad 1953 års trafikutredning i sin i september 1959 avgivna redogörelse framhållit, anser styrelsen det vara ett villkor för en rationellare taxepolitik att den hittillsvarande kostnadsutjämnningen mellan trafikstarka och trafiksvaga järnvägslinjer avvecklas och att underskotten på trafiksvaga järnvägslinjer elimineras dels genom fullföljande av nedläggningsplanerna, dels genom att SJ erhåller driftbidrag för täckande av underskotten på sådana trafiksvaga linjer, som ej kunnat nedläggas. Genom en dylik eliminering av de trafiksvaga linjernas underskott skapas förutsättningar för en mera långsiktig, såväl ur företagsekonomisk som samhällsekonomisk synpunkt riktig taxepolitik. Utöver tillgodoseende av det av statsmakterna uppställda kravet på full realekonomisk kostnadstäckning inklusive förräntning av statskapitalet skulle SJ därigenom erhålla möjlighet till en mera rationell taxeanpassning på affärsbanenätet. Därest driftbidrag motsvarande full ersättning för underskottet på samtliga trafiksvaga linjer erhålles, är det styrelsens avsikt att vid bibehållet ungefärligt kostnadsläge genomföra vissa reduktioner i gods- och persontaxorna.

Sedan järnvägsstyrelsen nu verkställt den av trafikutredningen förutsatta separatredovisningen för de trafiksvaga järnvägslinjerna föreligger ett aktuellt underlag för att fastställa behovet av driftbidrag. Separatredovisningen visar ett underskott för det trafiksvaga järnvägsnätet av 225 milj. kr. per år efter hänsynstagande till nätets matarvärde. För att på affärsbanenätet snarast möjligt och med beaktande av SJ:s ekonomiska målsättning kunna införa en med hänsyn till detta näts kostnads- och efterfrågeförhållanden mera anpassad taxesättning, vilket styrelsen anser angeläget ur såväl företagsekonomisk som samhällsekonomisk synpunkt, skulle för budgetåret 1961/62 erfordras ett driftbidrag, motsvarande det nu angivna underskottet om 225 milj. kr.

En järnvägsfullmäktig har vid behandlingen av frågan om driftbidrag anmält, att han helt delade styrelsens uppfattning, att SJ borde erhålla ersättning för förlusterna på de trafiksvaga järnvägslinjerna. Med hänsyn till sitt ledamotskap i 1953 års trafikutredning vore han emellertid icke beredd att taga ställning i frågan, om denna ersättning borde avse underskotten på samtliga trafiksvaga linjer eller endast på sådana linjer, som anses f. n. icke nedläggningsbara.

Departementschefen

Enligt vad jag inhämtat avser 1953 års trafikutredning att under vårens lopp framlägga sina tidigare aviserade förslag bl.a. i fråga om driftbidrag till statens järnvägar. I avbidan på ett ställningstagande till trafikutredningens här avsedda förslag synes ett oförändrat anslag av 80 milj. kr. böra upptagas för nästa budgetår. Till frågan om täckning av underskott i övrigt å SJ:s rörelse för budgetåret 1961/62 återkommer jag i det följande vid behandlingen av beräknat underskott å statens järnvägars fond för nästa budgetår (bil. 17). Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftbidrag till statens järnvägar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 80 000 000 kr.

[62] 4. Bidrag till viss busstrafik

	Anslag
1961/62 (förslag)	2 000 000

Departementschefen

I särskild framställning den 22 februari 1960 (stencilerad) har 1953 års trafikutredning lämnat en redogörelse för busstrafikens drifteconomiska förhållanden samt framlagt vissa förslag, som enligt utredningens mening i nuvarande läge erfordras för att trygga upprätthållandet av busstrafiken främst i glesbygderna. Över framställningen har, efter remiss, yttranden

avgivits av ett stort antal myndigheter och organisationer. Beredningen av ärendet är ännu icke helt avslutad. Avsikten är emellertid, att ärendets beredning skall slutföras inom sådan tid, att en särskild proposition i ämnet kan föreläggas vårriksdagen. I avvidan härpå torde i riksstatsförslaget under förevarande rubrik böra upptagas ett beräknat belopp av 2 000 000 kr. Anslaget synes böra avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1961/62 beräkna till *Bidrag till viss busstrafik* ett anslag av 2 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

[63] 5. Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	40 600 000	42 100 600
1960/61 (statsliggaren s. 433)	42 600 000	
1961/62 (förslag)	46 000 000	

Enligt en promemoria den 25 augusti 1960 beräknar *generalpoststyrelsen* ersättningarna för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1960/61 till 44 350 000 kr.

Ersättning för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet utgår jämlikt 2 § tjänstebrevsförordningen med viss procent av postverkets frankoteckensuppbörd. Ersättningen erlägges under kvartalet näst efter det, som ersättningen avser. Storleken av ifrågavarande procent bestämmes av generalpoststyrelsen och statskontoret. Fr. o. m. budgetåret 1956/57 t. v. har procenttalet bestämts till 12. Med utgångspunkt från nämnda procenttal har ersättningen för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet under budgetåret 1961/62 kunnat beräknas till 41 300 000 kr.

Jämväl ersättningen för befordran av post från de statliga kristidsorganen erlägges kvartalsvis i efterskott. För andra kvartalet 1960 uppgick ersättningen för dylik post till ca 16 100 kr. Ersättningen under budgetåret 1961/62 beräknas till 75 000 kr.

Från anslaget utgår från den 1 januari 1948 även ersättning för postdelgivning (SFS 1947: 641). Ersättningen uppgick under budgetåret 1959/60 till ca 712 000 kr. och beräknas för budgetåret 1961/62 till 725 000 kr.

Ersättning till postverket för befordran av militärbrev utgår jämväl från förevarande anslag. Ersättningen för denna befordran beräknas under innevarande budgetår till ca 150 000 kr. Samma belopp beräknas för budgetåret 1961/62.

För budgetåret 1959/60 har postverket i ersättning för tjänsteförsändelserna från de allmänna sjukkassorna erhållit ca 3 686 000 kr. Storleken

av ifrågavarande post för budgetåret 1961/62 är svår att beräkna men synes böra upptagas till ca 3 700 000 kr.

Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1961/62 skulle alltså enligt styrelsens beräkningar uppgå till (41 300 000 + 75 000 + 725 000 + 150 000 + 3 700 000) 45 950 000 eller avrundat 46 000 000 kr.

Departementschefen

Mot generalpoststyrelsens medelsberäkning för budgetåret 1961/62 har jag inte något att erinra. Anslaget torde därför böra upptagas till det av styrelsen föreslagna beloppet. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 46 000 000 kr.

[64] 6. Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	115 000	97 300
1960/61 (statsliggaren s. 434)	115 000	
1961/62 (förslag)	115 000	

Departementschefen. Anslaget torde kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kr.

[65] 7. Geotekniska undersökningar i Götaälvdalen m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgets- årets utgång
1958/59	500 000	524 600	24 800
1959/60	385 000	256 800	153 000
1960/61 (statsliggaren s. 435)	250 000		
1961/62 (förslag)	50 000		

Framställning

Länsstyrelsen i Älvsborgs län (skr. ³¹/₈ 1960) hemställer — under hänvisning till promemorior den 3 augusti 1960 från statens geotekniska institut och den 9 augusti 1960 från Sveriges geologiska undersökning — att för fortsatta undersökningar i Götaälvdalen m. m. måtte för budget-

året 1961/62 anvisas 170 000 kr., varav 100 000 kr. för geotekniska och 70 000 kr. för geologiska undersökningar. Länsstyrelsen meddelar i avslutning härtill, att ledamöterna av den s. k. Götaälvskommittén, som enligt sina direktiv har att utreda vissa genom rasriskerna i Götaälvdalen aktualiserade spörsmål, underhand tillställts promemoriorna och därvid inte haft någon erinran att göra mot de framlagda förslagen. Att geologisk-geotekniska undersökningar fortsattes under ytterligare ett budgetår, finge dock inte medföra, att undersökningsresultaten, till den del dessa vore nödvändiga för kommittéarbetets bedrivande, framlades senare än hittills varit förutsatt.

Av promemoriornas innehåll återges här i sammandrag följande.

För den pågående s. k. definitiva undersökningsetappen av stabilitetsutredningen i Göta älvs dalgång, vilken enligt det uppgjorda programmet skulle avslutas under år 1961, har *statens geotekniska institut* beviljats 1 040 000 kr. intill utgången av budgetåret 1959/60. Under det gångna budgetåret har utförts vissa kompletterande mätningar på tidigare undersökta älvsträckor. Vidare påbörjades utredning om stabilitetsförhållandena på älvsträckan mellan Intagan och Utby på västra älvstranden samt vid Älvängen och vid Ekeberg strax söder om Agnesberg på östra älvstranden. Institutet har därjämte bl. a. konsulterats i samband med att vissa markrörelser och sprickbildningar uppstått invid eller i riksväg 2 och riksväg 7 på några sträckor, där dessa vägar går utmed eller tämligen nära älven. Dessa undersökningar har dock delvis bekostats av vägväsendet.

För budgetåret 1960/61 står 180 000 kr. till institutets förfogande. I första hand avser institutet att avsluta de pågående undersökningarna. I den mån anslagen räcker, kommer ytterligare områden att undersökas. På vissa sträckor har grundundersökningarna emellertid blivit mera omfattande än vad som ursprungligen projekterades, beroende på bl. a. omfattande kvicklereförekomster, sprickbildningar och i övrigt varierande grundförhållanden. Detta har medfört, att de anslagna medlen inte kommer att räcka för undersökning av vissa områden, som bedömts bära undersökas.

För att kunna bestämma skredrisken på de undersökta älvsträckorna utför institutet studier beträffande skilda provningsmetoder för bestämning av hållfastheten hos olika lertyper. Resultaten av dessa studier visar så stora skiljaktigheter i förhållande till gängse uppfattningar, att det synes nödvändigt att de fortsattes. Vidare har institutet bedrivit forskning för att söka klarlägga orsaken till kvicklerebildningen. Med hänsyn till den betydelse förekomst av kvicklera måste tillmätas vid bedömningen av huruvida ett skred kommer att omfatta ett större terrängavsnitt, är det angeläget att även detta forskningsarbete kan fortsätta. Därvid skulle man om möjligt även söka finna någon metod varigenom bildningen av kvickleran kunde hindras eller fördröjas. Till följd av bl. a. erosion uppstår årligen sprickbildningar och småskred i strandbrinkarna. Dessa mark-

rörelser kan i ogynnsamma fall förorsaka mera omfattande skred. På institutet har utexperimenterats en metod att mäta rörelser i jorden. Mätapparater har utplacerats på några ställen utmed älven och synes lämna ett tillförlitligt resultat. Det är önskvärt, att anslag beviljas, så att mätningar kan utföras på flera älvsträckor. Härutöver har institutet påbörjat vissa mätningar för kontroll av grundvattentrycket i jorden. Även dessa mätningar bör fortsätta ytterligare några år, varför anslag erfordras till kostnaderna för avläsning och registrering.

Mot bakgrunden av det anförda föreslår institutet, att Götaälvundersökningen fortsättes jämväl under budgetåret 1961/62, och att anslaget för institutets del fastställes till 100 000 kr., varav till mätning av markrörelser 20 000 kr., forskning rörande kvicklera 20 000 kr., avläsning och registrering av grundvattentryck 5 000 kr., fortsatt allmän grundundersökning 45 000 kr. och forskning rörande hållfasthetsproblemet 10 000 kr.

Sveriges geologiska undersökning har t. o. m. budgetåret 1960/61 beviljats anslag för ändamålet med sammanlagt 550 000 kr. Bearbetning pågår f. n. av det material, som insamlats under tidigare fältarbeten i Göta älvdal. Jämsides härmed utföres i intimt samarbete med statens geotekniska institut ny provtagning mellan Hjärtrum och Trollhättan, där större kvicklereområden påträffats. Starka skäl talar för att smärre kompletteringar av fältundersökningarna, vilka på grund av begränsning av anslagen nedskurits till ett minimum, genomföres innan slutrapporten framläggs.

På laboratorierna fortsätter undersökningarna av lerornas egenskaper. Vid den pågående sammanställningen av hittills vunna resultat har det visat sig önskvärt med kompletteringar för att vinna ökad kännedom om lerornas hållfasthet. Tillgängliga medel medger icke en så fullständig bearbetning av materialet, som vore önskvärd med hänsyn till frågans stora betydelse.

Enär det skulle vara särskilt beklagligt att avbryta undersökningarna i ett skede, då vissa till utvecklingen av större skred bidragande faktorer kan urskiljas, synes det angeläget, att undersökningarna får pågå ytterligare ett år. För fortsatta arbeten under budgetåret 1961/62 beräknas kostnaderna till 70 000 kr., varav 50 000 kr. till laboratoriearbeten m. m. och 20 000 kr. till vissa fältarbeten m. m.

Departementschefen

Enligt uppgjort program skall den pågående s. k. definitiva etappen av stabilitetsutredningen i Götaälvdalen slutföras under innevarande budgetår. I statsverkspropositionen till 1960 års riksdag (VI ht, s. 106—107) föreslog jag efter framställning av länsstyrelsen i Älvsborgs län att för arbetenas slutförande måtte för budgetåret 1960/61 anvisas 70 000 kr. utöver den av statsmakterna angivna totala kostnadsramen. Riksdagen biföll förslaget (SU 6, Rskr. 6).

Statens geotekniska institut och Sveriges geologiska undersökning har nu föreslagit, att undersökningarna måtte få fortsätta även under nästa budgetår. Merkostnaderna härför har beräknats till 170 000 kr., varav 100 000 kr. för geotekniska och 70 000 kr. för geologiska undersökningar.

Under hand har jag från geotekniska institutet inhämtat, att ytterligare fältundersökningar å sträckan Intagan—Utby bör göras för att inringa de såsom farligast bedömda skredområdena samt att vissa mätningar av markrörelser och registreringar av grundvattentryck bör fortgå även under budgetåret 1961/62. Härför erforderligt belopp har beräknats till 50 000 kr. Med hänsyn till angelägenheten av dessa undersökningar och arbeten synes mig ett belopp av 50 000 kr. böra ställas till förfogande för geotekniska undersökningar nästa budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Geotekniska undersökningar i Götaälvdalen m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

[66] 8. Viss beredskapsutrustning

	Anslag
1960/61 (statsliggaren s. 435)	100 000
1961/62 (förslag)	100 000

I skrivelse den 11 oktober 1960 har Sveriges Radio AB hemställt att sammanlagt 400 000 kr. måtte anvisas till vissa närmare angivna ändamål.

Med hänsyn till skrivelsens innehåll torde någon närmare redogörelse icke böra lämnas till statsrådsprotokollet. Riksdagens vederhörande utskott torde få beredas tillfälle taga del av skrivelsen genom att denna tillhandahålles utskottet.

Departementschefen

Jag förordar, att för ändamål som avses i nämnda skrivelse förevarande anslag för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp om 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss beredskapsutrustning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

SAMMANFATTNING

Medan å riksstaten för budgetåret 1960/61 under sjätte huvudtiteln anvisats	kr.	1 230 126 600
kommer vid bifall till de nu framlagda förslagen huvudtitelns slutsumma att för budgetåret 1961/62 uppgå till	»	1 303 568 000
innebärande en ökning med	»	73 441 400
Anslagen av <i>skattemedel i allmänhet</i> , vilka för budgetåret 1960/61 utgått med	»	204 939 300
skulle för nästa budgetår utgöra	»	213 847 600
Mot de mot <i>automobilskattemedlen</i> under sjätte huvudtiteln avräknade anslagen för budgetåret 1960/61, sammanlagt	»	1 025 187 300
skulle för budgetåret 1961/62 svara anslag till ett sammanlagt belopp av	»	1 089 720 400

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgår av följande sammanställning:

	Anvisat 1960/61	Äskat 1961/62	Ökning
A. Kommunikationsdepartementet ¹	1 870 600	2 359 000	488 400
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet:			
Väg- och vattenbyggnadswerket.....	46 220 200	50 911 000	4 690 800
Vägunderhåll och vägbyggnader	970 435 200	1 026 802 000	56 366 800
Vatten- och avloppsledningar	45 000 000	45 000 000	—
C. Vägtrafikväsendet	12 026 000	13 778 000	1 752 000
D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	11 860 100	13 302 000	1 441 900
E. Byggnadsväsendet	11 317 700	13 162 000	1 844 300
F. Tekniska institut	2 707 300	3 135 000	427 700
G. Statens elektriska inspektion m. m.	564 100	663 000	98 900
H. Djurgårdsnämnden	182 400	196 000	13 600
I. Diverse ¹	127 943 000	134 260 000	6 317 000
Summa kr.	1 230 126 600	1 303 568 000	73 441 400

¹ Anslagen Kommittéer och utredningar genom sakkunniga samt Extra utgifter har hänförs till avdelning A.

Under sjätte huvudtiteln redovisas sålunda en nettoökning å 73,4 milj. kr. De anslag, som avräknas mot automobilskattemedlen, ökar med 64,5 milj. kr. och de mot den allmänna budgeten avräknade anslagen med 8,9 milj. kr. Av den redovisade nettoökningen kan 20,0 milj. kr. hänföras till utgiftsförändringar av automatisk och 53,4 milj. kr. till utgiftsförändringar av icke-automatisk karaktär.

En sammanfattning av framlagda förslag av större vikt och allmänt intresse presenteras i det följande.

Eftersläpningarna i vägbyggandet hänför sig i första hand till städer och samhällen, som är egna väghållare. Om kapaciteten för de större trafiklederna skall kunna ökas i takt med trafikutvecklingen blir det under 1960-talet nödvändigt att planera och genomföra projekt av en helt annan storleksordning än vad som varit fallet under 1950-talet. Vid fördelningen av de totala vägbyggnadsmedlen för budgetåret 1961/62 har därför det kommunala vägbyggandet ansetts böra tillgodoses i ökad utsträckning. Anslaget till bidrag till byggande av vägar och gator har sålunda upptagits med 155 milj. kr., innebärande en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 40 milj. kr. eller med ca 35 %.

Vad beträffar det ordinarie statliga vägbyggandet föreslås en ökning med 10 milj. kr. För år 1962 förordas således en medelsomslutning av 380 milj. kr. och en anslagsanvisning härför med samma belopp. Med det förordade beloppet för det ordinarie statliga vägbyggandet skulle väginvesteringarna på landsbygden kunna hållas på en hög nivå även under nästa kalenderår. Med hänsyn till de järnvägsnedläggningsärenden, som kan beräknas bli aktuella under tiden fram till nästa budgetårs slut, begäres — i likhet med föregående år — ett särskilt anslag av 20 milj. kr. till sådana vägföretag, som inte kan finansieras inom de ordinarie väganlagen. — Anslaget till det statliga vägunderhållet upptages till 375 milj. kr., vilket torde medge att en i stort sett oförändrad underhållsstandard kan vidmakthållas. Vidare beräknas en automatisk anslagsminskning av 6 milj. kr. under anslaget till bidrag till underhåll av vägar och gator. — För den enskilda väghållningen uppföres anslag, som möjliggör en bidragsgivning av i huvudsak samma omfattning som hittills. Totalt äskas 37,5 milj. kr. för detta ändamål.

En närmare redogörelse för anslagen rörande vägbyggnader och vägunderhåll lämnas i den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen m. m. (s. 17). Sammanfattningsvis innebär förslagen en anslagsmässig höjning med 56,5 milj. kr. till 1 026,5 milj. kr.

Antalet trafikolyckor i vårt land har under senare år kraftigt stegrats. Relativt sett har dock en viss minskning kunnat iakttagas, då olycksfallsfrekvensen icke ökat i samma omfattning som vägtrafiken och antalet fordon. Icke desto mindre är utvecklingen synnerligen oroväckande. Statsmakterna har under senare tid intensifierat sina ansträngningar att

åstadkomma en ökad trafiksäkerhet. En bättre fordonskontroll kan bidra till att förebygga olyckor. Med hänsyn härtill har särskilda sakkunniga nyligen tillkallats med uppgift att skyndsamt verkställa utredning rörande periodisk kontrollbesiktning av motorfordon och släpfordon. För att minska antalet trafikolyckor vid vinterkörning har bl. a. sandningsberedskapen beträffande vägarna genom olika åtgärder förstärkts. Som ett ytterligare led i försöken att komma till rätta med trafiksäkerhetsproblemet har generell hastighetsbegränsning över hela landet införts under tiden den 22 december 1960—den 9 januari 1961. De trafikövervakande myndigheterna och säkerhetsorganen har ålagts att noga följa trafiksituationen under den period, då hastighetsbegränsningen gäller, och att omsorgsfullt bearbeta det insamlade materialet. Vidare må erinras om att särskilda sakkunniga tillkallats med uppdrag att studera resultatet av vissa i utlandet gjorda försök att genom temporär hastighetsbegränsning nedbringa antalet trafikolyckor. Dessutom bör framhållas, att propaganda- och upplysningsverksamheten rörande trafiksäkerhetsproblemen intensifierats.

Då en ytterligare förstärkning av de trafiksäkerhetsfrämjande åtgärderna erfordras från statsmakternas sida, framlägges olika förslag därtill. På grund av det stora antalet olycksfall vid järnvägsövergångar är det angeläget att säkerhetsanordningar vid dessa kan byggas ut i den takt resurserna medger. Därför föreslås att bidraget till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar höjes med en milj. kr. Anslaget till vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning föreslås höjt i ungefär samma utsträckning som de i övrigt på driftbudgeten uppförda forskningsanslagen, d. v. s. med 10 %. Det skulle därmed komma att uppgå till 550 000 kr. Vidare föreslås, att bidraget till Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande ökas med 150 000 kr. till 800 000 kr. Dessutom förordas viss förstärkning av personalen vid statens bilinspektion.

Den tidigare påbörjade personella och materiella upprustningen av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut föreslås fortsätta jämväl under nästa budgetår. Förslaget innebär bl. a. en förstärkning av institutets centrala delar med tolv nya tjänster och av flygväderlekstjänsten med sju nya tjänster. Vidare förordas en icke obetydlig ökning av de för materiel avsedda anslagsmedlen. Totalt innebär förslagen en betydande förstärkning av institutets resurser.

Efter framställning av chefen för byggnadsstyrelsen har nyligen tillkallats särskilda sakkunniga för att skyndsamt verkställa översyn av byggnadsstyrelsens organisation. I avbidan på kommande utredningsresultat föreslås nu viss förstärkning av ämbetsverkets personalresurser.

Ett oförändrat driftbidrag till SJ om 80 milj. kr. föreslås för nästa budgetår.

Slutligen må nämnas, att 1953 års trafikutredning framlagt vissa förslag till tryggnad av att busstrafik kan upprätthållas främst i glesbygderna.

Över framställningen har, efter remiss, yttranden avgivits av ett stort antal myndigheter och organisationer. Beredningen av ärendet är ännu icke helt avslutad. Avsikten är emellertid, att ärendets beredning skall slutföras inom sådan tid, att en särskild proposition kan föreläggas vårriksdagen. I avbidan härpå har beräknats ett anslag av 2 milj. kr. för nästa budgetår.

För att ge en samlad överblick av de förslag i statsverkspropositionen, som hänför sig till kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, lämnas i det följande även en sammanfattning av övriga till departementet hörande anslagsfrågor.

Under *statens affärsverksfonder* (bil. 17) upptages 50 milj. kr. till täckning av beräknat underskott å statens järnvägars fond för budgetåret 1961/62. Inberäknat förut nämnda driftbidrag om 80 milj. kr. utgör således de på driftbudgeten uppförda anslagen till statens järnvägar 130 milj. kr.

Underskottet å *luftfartsfonden* (bil. 18) beräknas för nästa budgetår öka till 18,3 milj. kr., vilket är 5,2 milj. kr. mer än det i riksstaten för innevarande budgetår upptagna beloppet. Utgifterna under fonden upptages till 40,3 milj. kr. och inkomsterna till 22 milj. kr. Vid beräkningarna har förutsetts, att utrikes luftfart på Stockholm skall under våren 1962 överflyttas från Bromma till Arlanda flygplats. Under budgetåret 1961/62 beräknas nya flygplatser komma att tas i bruk vid bl. a. Skellefteå, Umeå, Örnsköldsvik och Jönköping.

Förslagen under kommunikationsdepartementets *kapitalbudget* (bil. 28) innebär, att affärsverkens investeringar fortfarande hålles på en hög nivå. För de ramreglerade investeringarna beräknas en medelsförbrukning under budgetåret 1961/62 av 1 103,5 milj. kr., vilket jämfört med beräkningarna för innevarande budgetår innebär en ökning med 20,5 milj. kr. I fråga om de icke ramreglerade investeringarna beräknas medelsförbrukningen till 66,6 milj. kr., vilket är ca 14 milj. kr. mindre än för innevarande budgetår. Den totala medelsförbrukningen för affärsverkens investeringar beräknas således till ca 1 170 milj. kr. I övrigt föreslås för investeringar under statens allmänna fastighetsfond, fonden för låneunderstöd och fonden för förslag till statsverket anslag om tillhoppa 30,9 milj. kr., vilket innebär en ökning med 3,7 milj. kr. i förhållande till budgetåret 1960/61.

Beträffande postverket tillstyrkes bl. a. en om- och tillbyggnad av bangårdsposthuset i Stockholm samt en upprustning av postdiligersrörelsens fordonspark.

Vad gäller televerket kräver pågående utbyggnad av fjärrförbindelsenätet på sträckan Stockholm - Göteborg - Malmö samt från Stockholm till Övre Norrland betydande belopp för nästa budgetår. Vidare framlägges förslag om anläggande av en radiolänk för telefoni och television mellan Sverige och Finland. Automatiseringen beräknas fortsätta i takt med trafikökningen. Vad angår ljudradio- och televisionsradioverksamheten kan åtta

permanenta FM-stationer samt lika många sändarstationer med full räckvidd för television uppföras. För televisionens programproduktion föreslås en väsentligt höjd medelstillelning, som möjliggör såväl en utökad sändningstid som en kvalitativ förbättring av programmen.

Statens järnvägars investeringar kommer under nästa budgetår liksom hittills att till stor del avse arbeten och anskaffningar för ökning av kapaciteten på huvudlinjerna och rangerbangårdarna och för fortsatt rationalisering i övrigt. Bl. a. sker en kraftig upprustning av Malmbanan. I samband härmed skall en ny malmbangård anläggas på Svartön vid Luleå. I fråga om statens järnvägars övriga investeringsobjekt må nämnas elektrifiering av järnvägen Älvsjö—Nynäshamn samt ombyggnad till normalspår av järnvägssträckan Skärblacka—Finspång.

För vattenfallsverkets del syftar investeringarna i första hand till att verket snarast möjligt eller till budgetåret 1962/63 skall uppnå en sådan produktionsnivå, att ransoneringsriskerna även vid svåra torrår elimineras. Därjämte strävas efter att få till stånd en ur ekonomiska och andra synpunkter lämplig avvägning mellan vatten- och värmekraft. I dessa syften föreslås att vattenfallsstyrelsen skall få bemyndigande att under nästa budgetår påbörja Ajaure vattenkraftstation i Ume älv och ett tredje aggregat i Stenungsunds ångkraftstation.

Beträffande luftfartsverket upptas medel bl. a. till förstärkning av huvudbanan på Bromma flygplats samt till en ny taxibana på Bulltofta flygplats. Kontrollcentralen för flygtrafikledningen inom Stockholms flyginformationsområde föreslås bli förlagd till Arlanda flygplats. I fråga om sistnämnda flygplats räknas med att färdigställandet av stationsbyggnaden kommer att uppskjutas åtminstone till år 1966, samt att vissa temporära anordningar får vidtas för tiden dessförinnan.

Anslagen under väg- och vattenbyggnadsverkets förrädsfond har uppräknats bl. a. för att genom en ökad anskaffning av moderna fordon och maskiner möjliggöra en fortsatt rationalisering av vägunderhållet.

När det gäller övriga kapitalinvesteringar kan nämnas att en utbyggnad av bilinspektionens lokaler ansetts som angelägen.

Vad föredraganden sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Jan Thyberg

Register

till

Sjätte huvudtiteln för budgetåret 1961/62

A. Kommunikationsdepartementet

Sid.			Kr.
	Kommunikationsdepartementet:		
1	Avlöningar	1 544 000	
2	Omkostnader	100 000	1 644 000
3	Kommittéer och utredningargenomsakkunniga		600 000
3	Extra utgifter		115 000
	Säger för kommunikationsdepartementet		2 359 000

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet**Väg- och vattenbyggnadsverket**

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

5	Avlöningar, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	11 386 000	
11	Omkostnader, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	1 715 000	13 101 000
	Vägförvaltningarna:		
13	Avlöningar, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	31 396 000	
14	Omkostnader, därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen	5 239 000	36 635 000
16	De lokala vägnämnderna m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen		300 000
16	Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde, att avräknas mot automobilskattemedlen		875 000
			50 911 000

Vägunderhåll och vägbyggnader

17	Allmän översikt över beräkningen av väganlagen m.m. Vaghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare:		
28	Vägunderhållet, att avräknas mot automobilskattemedlen	375 000 000	
31	Byggande av riksvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	210 000 000	
31	Byggande av länsvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	145 000 000	
31	Byggande av ödehygdsvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen	10 000 000	
31	Byggande av storbroar, att avräknas mot automobilskattemedlen	15 000 000	
33	Vissa vägbyggnadsarbeten, att avräknas mot automobilskattemedlen	20 000 000	775 000 000

Sid.

Kr.

	Väghållningen i städer och stadsliknande sam-	
	hällen, som är väghållare:	
34	Bidrag till underhåll av vägar och gator, att	
	avräknas mot automobilskattemedlen.....	59 000 000
35	Bidrag till byggande av vägar och gator, att	
	avräknas mot automobilskattemedlen.....	155 000 000
		214 000 000
	Enskild väghållning:	
38	Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.,	
	att avräknas mot automobilskattemedlen..	24 500 000
40	Bidrag till byggande av enskilda vägar, att	
	avräknas mot automobilskattemedlen.....	13 000 000
		37 500 000
	Diverse ändamål:	
41	Utredningar, att avräknas mot automobil-	
	skattemedlen.....	300 000
42	Vissa kostnader i samband med internationella	
	väggkongresser, att avräknas mot automo-	
	bilskattemedlen	1 000
43	Avsättning till statens automobilskattemedels-	
	fond.....	1 000
		302 000
		1 026 802 000

Vatten- och avloppsledningar

43	Bidrag till vatten- och avloppsanläggningar ..	45 000 000
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet	1 122 713 000

C. Vägtrafikväsendet

	Statens bilinspektion:	
46	Avlöningar, att avräknas mot automobilskatte-	
	medlen	3 809 000
49	Omkostnader, att avräknas mot automobil-	
	skattemedlen	1 234 000
50	Utrustning, att avräknas mot automobilskatte-	
	medlen	50 000
		5 093 000
51	Registrering av motorfordon	1 000
52	Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs-	
	korsningar, att avräknas mot automobil-	
	skattemedlen	6 000 000
53	Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder	
	vid vissa järnvägskorsningar, att avräknas	
	mot automobilskattemedlen	500 000
	Statens biltrafiknämnd:	
54	Avlöningar, att avräknas mot automobil-	
	skattemedlen	573 000
56	Omkostnader, att avräknas mot automobil-	
	skattemedlen.....	58 000
		631 000

Sid.

Kr.

57	Statens trafiksäkerhetsråd m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen	203 000	
60	Kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning, att avräknas mot automobilskattemedlen	550 000	
61	Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, att avräknas mot automobilskattemedlen	800 000	
	Säger för vägtrafikväsendet		13 778 000

D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:

65	Avlöningar	5 458 000	
76	Undervisning	27 000	
79	Omkostnader	1 220 000	
81	Underhåll av materiel m. m.	541 000	
82	Nyanskaffning av instrument m. m.	105 000	
83	Uppdragsverksamhet	2 504 000	
84	Väderlekstjänst för luftfarten	2 567 000	12 422 000
90	Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m.m.		880 000
	Säger för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut		13 302 000

E. Byggnadsväsendet

Byggnadsstyrelsen:

92	Avlöningar	4 718 000	
100	Omkostnader	559 000	5 277 000
	Länsarkitektsorganisationen:		
101	Avlöningar	5 911 000	
102	Omkostnader	549 000	6 460 000
103	Bidrag till upprättande av regionplaner m.m.		700 000
104	Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden		25 000
104	Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.		700 000
	Säger för byggnadsväsendet		13 162 000

F. Tekniska institut

106	Statens väginstitut, att avräknas mot automobilskattemedlen	1 138 000
113	Statens väginstitut: Utrustning, att avräknas mot automobilskattemedlen	67 000

Sid.			Kr.
	Statens geotekniska institut:		
114	Avlöningar	1 177 000	
116	Omkostnader	703 000	
117	Utrustning	50 000	1 930 000
		<hr/>	
	Säger för tekniska institut		3 135 000

G. Statens elektriska inspektion m. m.

	Statens elektriska inspektion:		
118	Avlöningar	603 000	
121	Omkostnader	54 000	657 000
121	Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström		6 000
		<hr/>	
	Säger för statens elektriska inspektion m. m.		663 000

H. Djurgårdsnämnden

	Djurgårdsnämnden:		
122	Avlöningar	184 000	
123	Omkostnader	12 000	196 000
		<hr/>	
	Säger för djurgårdsnämnden		196 000

I. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
124	Slottsbyggnadernas delfond	2 855 000	
124	Byggnadsstyrelsens delfond	3 140 000	5 995 000
124	Driftbidrag till statens järnvägar		80 000 000
128	Bidrag till viss busstrafik, att avräknas mot automobilskattemedlen		¹ 2 000 000
129	Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser		46 000 000
130	Bidrag till vissa internationella sammanslut- ningar m. m.		115 000
130	Geotekniska undersökningar i Götaålvda- len m. m.		50 000
133	Viss beredskapsutrustning		100 000
		<hr/>	
	Säger för diverse		134 260 000
	Summa för huvudtiteln		1 303 568 000

¹ Beräknat belopp.

SJUNDE HUVUDTITELN

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1961.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, redogör härefter för de frågor som tillhör regleringen för budgetåret 1961/62 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel, avseende anslagen till finansdepartementet, och anför därvid följande.

A. Finansdepartementet m. m.

[1] 1. Finansdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	3 498 000	3 121 732
1960/61 (statsliggaren s. 437)	3 601 000	
1961/62 (förslag)	4 219 000	

Inom finansdepartementet har sedan budgetåret 1958/59 en budgetsekreterare förordnats att bestrida på byråchef ankommande göromål vid handläggningen av internationella ekonomiska samarbetsfrågor. Arbetsuppgifterna har i första hand avsett att bereda och föredraga sådana aspekter av det nordiska liksom det vidare europeiska ekonomiska integrationsarbetet vilka faller inom finansdepartementets verksamhetsområde. Befattningshavaren har även handlagt ärenden föranledda av OEEC-samarbetet ävensom betalningsfrågor m. m. Vidare har i arbetsuppgifterna ingått spörsmål sammanhängande med finansiellt och annat bistånd till utvecklingsländerna, särskilt verksamheten inom Världsbanken med anslutna organ samt Förenta Nationerna. Förevarande områden torde i fortsättningen komma att påford-

ra ökad uppmärksamhet från departementets sida, bland annat på grund av tillkomsten av EFTA samt OEEC:s ombildning till OECD. Jag förordar därför, att för ändamålet inrättas en tjänst som byråchef i Br 2 inom finansdepartementet.

Med hänsyn till den fortgående ökningen i övrigt av arbetsbelastningen på departementets statssekreteraravdelning föreslår jag vidare, att ytterligare en tjänst som budgetsekreterare inrättas. Därutöver torde den ekonomiska avdelningen inom departementet, vilken för närvarande består av en avdelningschef i Br 4, en förste kanslissekreterare i Ao 23 jämte amanuens- och biträdespersonal, böra förstärkas med likaledes en budgetsekreterare.

För tillgodoseende av det ökade behovet av biträdespersonal inom departementet, bland annat för arkivgöromål, torde ytterligare en tjänst såsom kanslibitråde i Ae 7 böra inrättas.

Chefen för statens upplysningsbyrå, vilken även är redaktör för »Från departement och nämnder», åtnjuter för närvarande arvode med belopp svarande mot lönen i löneklass 27. Jag förordar, att denna tjänst från och med nästa budgetår utbytes mot en extra ordinarie befattning som redaktör i lönegrad Ae 24. Vidare förordar jag, att en tjänst som bilförare i Ae 8 inrättas.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör två kanslibiträddestjänster i Ao 7 uppflyttas till tjänster som kontorist i Ao 9. Vidare bör jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången en telefonisttjänst i Ao 5 uppföras på personalförteckningen.

Såsom jag förutsatt i propositionen nr 126 till 1960 års riksdag kommer utanordningarna från vissa anslag att från och med den 1 juli 1961 överföras från statskontoret till statsdepartementens kassakontor. I anslutning härtill räknar jag i det följande under statskontorets avlöningsanslag med viss personalminskning vid ämbetsverkets fondbyrå. Som en följd av de ökade arbetsuppgifterna vid statsdepartementens kassakontor torde personalen därstädes, vilken för närvarande består av en kassör i Ao 15, en förste kansliskrivare i Ae 12, två kanslibiträden i Ae 7, ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång samt en arvodesanställd tjänsteman, böra förstärkas med en kamrerare i Ae 21, en förste kansliskrivare i Ae 12, en kontorist i Ae 9 och ett kanslibitråde i Ae 7. Vidare torde en av kanslibiträddestjänsterna i Ae 7 böra uppflyttas till tjänst som kontorist i Ae 9 och i stället för arvodestjänsten likaledes inrättas en tjänst som kontorist i Ae 9.

De automatiska utgiftsökningarna under anslaget uppskattar jag till avrundat 377 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöning till departementschefen 51 000 (+ 3 800) kronor;
avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 176 000 (+ 89 000) kronor;
ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft oförändrat 425 000 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 648 000 (+ 130 000) kronor;
 rörligt tillägg 863 000 (+ 392 200) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 56 000 (+ 3 000) kronor.

Anslaget torde alltså bära uppföras med 4 219 000 (+ 618 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i finansdepartementets personalförteckning företaga de ändringar som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för finansdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	51 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 176 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	425 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..	1 648 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	863 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	56 000

Summa kronor 4 219 000

c) till *Finansdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 219 000 kronor.

[2] 2. **Finansdepartementet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 104 000	1 223 845
1960/61 (statsliggaren s. 438)	1 129 000	
1961/62 (förslag)	1 161 000	

För övriga expenser för annat än eget behov uppskattar jag medelsbehovet till 761 000 (+ 57 000 kronor). Uppräkningen hänför sig till automatiskt ökade kostnader för renhållning och städning samt nattvakter ävensom till ökade telefonkostnader, vartill kommer en engångskostnad på 21 500 kronor för anskaffning av möbler och maskiner m. m. på grund av den föreslagna utvidgningen och omorganisationen av statsdepartementens kassakontor.

Med hänsyn till bortfallet av det för innevarande budgetår under delpos-

ten till kostnader för tjänstebilar anvisade engångsbeloppet, 25 000 kronor, synes denna post kunna minskas från 41 000 kronor till 16 000 kronor.

Övriga poster i omkostnadsstaten torde böra uppföras med samma belopp som de för innevarande budgetår anvisade.

Totalt skulle anslaget alltså uppföras med 1 161 000 (+ 32 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Finansdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 161 000 kronor.

[3] 3. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 600 000	1 403 020
1960/61 (statsliggaren s. 479)	1 600 000	
1961/62 (förslag)	1 600 000	

För budgetåret 1960/61 har å riksstaten anvisats 1 600 000 kronor. Reservationen den 30 juni 1960 utgjorde cirka 326 000 kronor. Sammanlagt disponeras sålunda för detta budgetår i runt tal 1 926 000 kronor. Med hänsyn till beräknad medelförbrukning torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 600 000 kronor.

[4] 4. **Extra utgifter**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	85 000	37 516
1960/61 (statsliggaren s. 479)	65 000	
1961/62 (förslag)	50 000	

Med hänsyn till beräknade utgifter under budgetåret 1961/62 synes anslaget kunna nedräknas till 50 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.**[5] 1. Kammarkollegiet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 184 300	1 146 607
1960/61 (statsliggaren s. 438)	1 197 600	
1961/62 (förslag)	1 383 000	

Kammarkollegiet hemställer, att anslaget höjes med 119 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar m. m.	
a) indragning av 1 kontorsbiträde Ae 5	— 11 389
b) indragning av arvoden till	
1 extra föredragande Ag 23	— 28 876
1 extra amanuens Ag 19	— 23 491
1 extra kontorsbiträde Ag 5	— 11 389
c) indragning av arvoden till 2 adjungerade ledamöter	— 9 600
d) arvode till organisationsföredragande	+ 600
2. Tjänsteförändringar	
a) 1 advokatfiskal Ao 24—26	+ 3 310
b) 1 advokatfiskal Ao 23—24	+ 1 521
c) 1 advokatfiskal Ae 23—24	+ 1 521
d) 2 förste byråsekreterare Ao 23—byrådirektörer Ao 24	+ 3 041
e) 1 kontorsbiträde Ae 5—Ao 5	—
3. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar m. m.	+ 56 812
b) rörligt tillägg	+ 135 844
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 1 096
	<hr/>
	+ 119 000

Motiv

1. a) På grund av gjorda rationaliseringar anser sig kollegiet kunna föreslå indragning av en kontorsbiträdestjänst.

b—c) Arbetet med pastoratsindelingen beräknas för kollegiets del vara avslutat under innevarande budgetår. Kollegiet föreslår därför, att hittills anvisade medel för den personalförstärkning som erhållits för arbetet med

pastoratsindelningsreformen ävensom ersättningarna åt de adjungerade ledamöterna indrages.

d) I enlighet med vad som förutsatts i propositionen nr 126 år 1960 har kollegiet upptagit ett arvode om 600 kronor till organisationsföredraganden.

2. a) Som motivering för denna lönegradsuppflyttning anföres bl. a. att befattningshavaren, som är chef för andra avdelningen inom advokatfiskalsämbetet, är ålagd särskilda uppgifter enligt lagen om allmänna arvsfonden samt kollegiets instruktion och arbetsordning.

b—c) Advokatfiskalerna i Ao 23 respektive Ae 23 har främst att på eget ansvar handlägga de mål och ärenden som överlämnas till dem av förste advokatfiskalen. Expansionen på vattenbyggnadsområdet liksom det ökade antalet vattendomstolar och vattendomstolsavdelningar har enligt kollegiet medfört större behov av självständigt verksamma befattningshavare. Kollegiet anser, att tjänsterna numera inte har mot arbetsuppgifternas art svarande lönegradsplaceringar och att de därför bör uppflyttas till lönegrad 24.

d) Innehavarna av dessa tjänster är föredragande på kollegiets fjärde respektive första byrå. Föredraganden på fjärde byrån har att i inte ringa utsträckning i stället för kammarrådet föredraga ärenden av principiell innebörd eller av större betydelse, beroende på att kammarrådets ställföreträdarskap för generaldirektören visat sig vara förenat med avsevärt arbete. Förste byråsekreteraren på första byrån föredrar komplicerade ärenden — därvid ofta omfattande arkivforskningar och stor förtrogenhet med äldre tids lagstiftning erfordras — samt uppsätter kollegiets skrivelser och utlåtanden i samma ärenden. Kollegiet hemställer, att de båda tjänsterna uppflyttas till byrådirektörstjänster i Ao 24.

Kollegiet anmäler vidare, att det även under nästa budgetår föreligger behov av en särskild förste advokatfiskal för bevakande av Kronans talan i fiskeersättningsmål enligt 1950 års fiskelagstiftning. Till kollegiet hade in till den 1 september 1960 inkommit 1 408 sådana mål, varav endast 486 slutligen avgjorts. Tiden för framställande av ersättningsanspråk utgick med 1957 års utgång, men åtskillig tid torde krävas innan de inkomna målen avarbetats. Kollegiet utgår från att vikariatslön till den tjänsteman som förordnas att i förste advokatfiskalens ställe handlägga ifrågavarande mål må som hitintills bestridas från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän (jfr 1952: VII ht, s. 6).

Yttrande

Statens lönenämnd, som haft att yttra sig över de under 2. a—c) framförda yrkandena, anser inte tillräckliga skäl föreligga för bifall till de under dessa punkter framlagda förslagen till tjänsteförändringar.

Departementschefen

Mot den av kammarkollegiet föreslagna indragningen av de medel, som för innevarande budgetår anvisats för arbetet med pastoratsindelningen, har

jag ingen erinran. Även övriga under personalförändringar m. m. framförda förslag kan jag godtaga. Av de förordade tjänsteförändringarna tillstyrker jag endast ordinariesättning av en kontorsbiträdestjänst. Vidare godtar jag uppskattningen av de automatiska utgiftsförändringarna.

Såsom understrukits av chefen för justitiedepartementet i propositionen nr 189 år 1960 angående ändrad lydelse av 4 och 6 §§ lagen den 1 december 1950 (nr 599) om ersättning för mistad fiskerätt m. m. får de 1957 års reformer, varigenom Kronan fick klagorätt och fiskevärderingsnämnderna ombildades till domstolar, anses ha givit ett klart uttryck för statsmakternas önskan, att ersättningsfrågorna skall prövas med största omsorg och Kronans intressen beaktas på bästa möjliga sätt. Tredje lagutskottet har i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 15 år 1960 uttalat sig för att det bör övervägas om något kan göras för att ytterligare öka Kronans möjligheter att tillvarata sin rätt. Utskottet synes närmast ha åsyftat, att kammarkollegiet, som för Kronans talan i mål av detta slag, bör tillförsäkras erforderliga resurser för fullgörande av sin uppgift i detta hänseende.

Jag förordar, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppräknas med 75 000 kronor med hänsyn till angelägenheten av att kollegiet utrustas med ytterligare expertis i mål angående ersättning för mistad fiskerätt. Av detta belopp avses 45 000 kronor för fiskeribiologisk expertis och 30 000 kronor för statistisk expertis med uppgift bl. a. att undersöka fiskets lönsamhet.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöning till ordinarie tjänstemän 684 600 (+ 22 600) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 75 600 (+ 66 000) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 305 800 (— 22 200) kronor;
 rörligt tillägg 297 200 (+ 119 000) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter oförändrat 19 800 kronor.

Anslaget torde alltså bära uppföras med 1 383 000 (+ 185 400) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga den ändring i den för kammarkollegiet gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för kammarkollegiet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	684 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	75 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	305 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	297 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	19 800
Summa kronor	1 383 000

c) till *Kammarkollegiet*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 383 000 kronor.

[6] 2. *Kammarkollegiet*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	100 000	99 159
1960/61 (statsliggaren s. 439)	108 000	
1961/62 (förslag)	105 000	

Kammarkollegiet föreslår, att anslaget minskas med 2 800 kronor.

	Ökning eller minskning
1. <i>Reseersättningar</i>	— 5 000
2. <i>Övriga expenser</i>	+ 2 200
	— 2 800

M o t i v

1. *Reseersättningar*. Utgift 1959/60 27 700; anslag 1960/61 35 000. — Då arbetet med pastoratsindelningen för kollegiets del kommer att vara avslutat under innevarande budgetår, föreslås anslagsposten nedräknad till 30 000 kronor.

2. *Övriga expenser*. Utgift 1959/60 56 497; anslag 1960/61 56 500. — Medelsbehovet ökar med cirka 2 100 kronor på grund av höjda kostnader för renhållning och städning. Vidare anses det nödvändigt att binda vissa delar av ekonomiska kartverket och att åstadkomma ändamålsenliga anordningar för kartverkets förvaring. Härför erfordras cirka 3 500 kronor. Å andra sidan bortfaller ett belopp om 2 500 kronor, utgörande för innevarande budgetår anvisade medel för bestridande av vissa engångsutgifter. Delposten beräknas totalt till 58 700 kronor.

Departementschefen

Kammarkollegiets förslag till medelsberäkning kan jag biträda. Anslaget torde böra uppföras med avrundat 105 000 (— 3 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarkollegiet*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 105 000 kronor.

[7] 3. *Kammarrätten*: *Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	2 834 000	2 722 188
1960/61 (statsliggaren s. 440)	2 882 800	
1961/62 (förslag)	3 312 000	

Kammarrätten hemställer, att anslaget höjes med 457 400 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Tjänsteförändringar	
a) 2 assessorer Ae 26—kammarrättsråd Bo 1	+ 12 074
b) 4 kammarrättsfiskaler Ae 21—assessorer Ag 26	+ 13 042
c) 1 förste byråsekreterare (aktuarie) Ao 21—Ao 23	+ 3 260
d) kassören Ao 12—bokhållare Ao 13	+ 1 014
e) 1 kontorist Ae 9—biblioteksassistent Ae 11	+ 764
f) 1 kontorsbiträde Ae 5—Ao 5	— 11 809
2 kontorsbiträden Ao 5—Ae 5	— 3 775
2. Personalförändringar	
1 assistent å aktuariekontoret Ae 12	+ 10 655
3. Ersättningar åt särskilda ledamöter å fastighetstaxeringsdivisionen	— 4 000
4. 2 assessorer Ag 26 och 2 skrivbiträden Ag 3 i anl. av fastighets- taxeringsdivisionen indrages	— 14 882
5. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar m. m.	+ 162 757
b) rörligt tillägg	+ 285 800
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 2 500
	+ 457 400

Motiv

1. a) Under hänvisning till vad kammarrätten anfört i sina petita för budgetåren 1959/60 och 1960/61 (se senast 1960: VII ht, s. 10) har kammarrätten såsom sista etapp i förstärkningen av den ordinarie domarkåren upptagit två nya kammarrättsrådstjänster i stället för två tjänster som extra ordinarie assessor.

b) Kammarrätten äger utsätta mål till muntlig handläggning, bl. a. om det finns anledning antaga, att parts eller annans personliga närvaro i avsevärd mån kan gagna utredningen i målet. Sammanträde må för muntlig handläggning och för syn hållas utom Stockholm. I syfte att nedbringa rese- och traktamentskostnader anses under en tingsresa — vari deltar tre av divisionens fem ledamöter — bära koncentreras flera mål, vari muntlig handläggning bör äga rum. Detta medför att under dylika resor divisionen, som då består av endast två i Stockholm kvarvarande ledamöter, inte är domför. Om divisionen ägde tillgång till en sjätte ledamot, skulle divisionen under tingsresorna kunna arbeta också i Stockholm. Genom den ökade processledningen och de skärpta kraven på utslagens avfattning blir ledamöterna vidare i behov av ledighet från löpande föredragning i större utsträckning än tidigare. Särskilt vid beredning av mål som blir föremål för muntlig handläggning anses detta behov vara framträdande. Dessa skäl skulle enligt kammarrätten motivera inrättande av en extra ledamotstjänst på varje di-

vision. I avbidan på ytterligare erfarenhet av den nya processordningen begränsar sig dock kammarrätten till att hemställa om inrättande av fyra tjänster som extra assessor i lönegrad Ag 26 i stället för samma antal fiskaltjänster i Ae 21.

c) Arbetsuppgifterna för innehavaren av den förste byråsekreterartjänst, som är avsedd för aktuarietegörömål, har ökat avsevärt, främst beroende på den nya lagstiftningen om fullföljdsbegränsning. Då tjänsten inte har en mot arbetsuppgifternas art och omfattning svarande lönegradsplacering, föreslås tjänsten uppflyttad till Ao 23.

d) Stora kvalifikationskrav måste enligt kammarrätten ställas på innehavaren av kassörstjänsten. Bland arbetsuppgifterna ingår upprättandet av kammarrättens avlöningslistor. Kassören utför sitt arbete i stor utsträckning på eget ansvar och har inte tillgång till något biträde. Vidare är kassören från och med den 1 juli 1960 föredragande i kassaärenden. Kammarrätten hemställer, att tjänsten ändras till bokhållartjänst i Ao 13.

e) Ifrågavarande befattningshavare har att under överinseende av en ledamot självständigt sköta biblioteket. Med hänsyn till de krävande och mångskiftande arbetsuppgifter som åvilar kontoristen hemställer kammarrätten, att tjänsten uppflyttas till biblioteksassistenttjänst i Ae 11.

f) I personalförteckningen finns upptagna tolv kontorsbiträdestjänster i Ao 5, av vilka dock tre är obesatta. Den 1 juli 1961 beräknas ett extra ordinarie kontorsbiträde uppnå den tjänstetid, som erfordras för ordinarie anställning. Med hänsyn härtill bör i personalförteckningen uppföras endast tio kontorsbiträdesbefattningar. Då i anslaget för avlöningar till ordinarie tjänstemän redan ingår avlöning till tio biträden, erfordras inte någon uppräkning av denna anslagspost. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör däremot nedräknas med 9 084 kronor, motsvarande avlöning till ett extra ordinarie kontorsbiträde. De två övriga kontorsbiträdesbefattningarna anses böra ersättas med extra ordinarie befattningar.

2. Kammarrätten har sedan några år haft anställd en tjänsteman med en arbetstid av tre timmar dagligen för att på aktuarietekontoret biträda aktuarien med konferering av inkommande skattemål. Denna arbetskraft har enligt kammarrätten visat sig vara otillräcklig. Kammarrätten hemställer, att i stället en assistenttjänst i Ae 12 inrättas. Merkostnaden beräknas till 10 655 kronor.

3 och 4. Fastighetstaxeringsdivisionens arbete har slutförts under hösten 1960. För detta arbete tidigare beräknade medel kan därför utgå.

Yttrande

Statens lönenämnd, som haft att avgiva utlåtande i fråga om de under 1. c) och d) framförda yrkandena, anser inte tillräckliga skäl föreligga för bifall till de föreslagna tjänsteförändringarna.

Departementschefen

Vid behandlingen av kammarrättens förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 (se 1959: VII ht, s. 13) ansåg jag mig i likhet med kammar-

rätten böra utgå ifrån att fullföljdsreformen jämte tillgodoseendet av riksdagens önskemål angående förfarandet i kammarrätten skulle komma att ställa större krav på domstolen såväl kvantitativt som kvalitativt. Jag fann därför en upprustning av kammarrätten motiverad men var inte beredd tillstyrka förslaget i dess helhet. Den av mig förordade begränsningen gällde främst uppflyttningen av ett antal assessorstjänster till tjänster som kammarrättsråd. Härutinnan föreslog jag, att man för budgetåret 1959/60 skulle inskränka sig till en uppflyttning av två tjänster. För den fortsatta upprustningen biträdde jag föregående år (se 1960: VII ht, s. 11) kammarrättens förslag om uppflyttning av ytterligare två assessorstjänster. Dessa förslag har bifallits av riksdagen. I likhet med kammarrätten anser jag, att upprustningen nu bör fullföljas genom uppflyttning av ytterligare två tjänster till befattningar som kammarrättsråd, varigenom samtliga åtta divisioner vid kammarrätten skulle komma att bestå av fyra kammarrättsråd och en assessor.

Kammarrättens förslag om utbyte av fyra kammarrättsfiskaler i Ae 12 mot samma antal assessorer i Ag 26 är jag inte för närvarande beredd tillstyrka.

Av övriga förslag till tjänsteförändringar kan jag endast biträda förslagen om ordinariesättning av en tjänst som kontorsbiträde och utbyte av två ordinarie kontorsbiträdesbefattningar mot samma antal extra ordinarie.

Kammarrättens hemställan om inrättande av en tjänst som assistent i Ae 12 på aktuarielokotoret kan jag inte tillstyrka.

Övriga förslag under anslaget godtar jag, varjämte jag i enlighet med de principer som redovisats i den av riksdagen godkända propositionen nr 126 år 1960 under arvodesposten beräknar ett belopp om 600 kronor såsom arvode till särskild organisationsföredragande.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 447 900 (+ 106 800) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 21 300 (— 3 400) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 044 900 (+ 4 300) kronor;
 rörligt tillägg 747 700 (+ 319 000) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 50 200 (+ 2 500) kronor.

Anslaget skulle alltså uppföras med 3 312 000 (+ 429 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för kammarrätten gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för kammarrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . .	1 447 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	21 300

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 044 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	747 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	50 200
	3 312 000
Summa kronor	3 312 000

c) till *Kammarrätten*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett *förslagsanslag* av 3 312 000 kronor.

[8] 4. *Kammarrätten*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	117 000	113 987
1960/61 (statsliggaren s. 442)	125 000	
1961/62 (förslag)	134 000	

Kammarrätten hemställer, att anslaget höjes med 11 200 kronor samt att ökningen tillgodoföres delposten till övriga expenser.

Motiv

Övriga expenser. Utgift 1959/60 82 970; anslag 1960/61 86 000. — Ständningskostnaderna beräknas enligt det nya ständningsavtalet komma att öka med 4 000 kronor. På grund av prisförhöjningar på skrivmaterialier, bokinköp m. m. beräknas ett med 6 800 kronor ökat medelsbehov. Genom det muntliga förfarandet vid handläggning av skattemål erfordras vidare en bandinspelningsapparat för upptagande av vittnesförhör m. m. Kostnaden härför beräknas till 2 000 kronor. Å andra sidan minskas medelsbehovet med 1 600 kronor, sedan session på fastighetstaxeringsdivisionen upphört. Slutligen hemställer *kammarrätten* under hänvisning till vad som anförts i föregående års *petita* (se 1960: VII ht, s. 13), att för närvarande anvisat belopp för inventarieupprustning, 10 000 kronor, får kvarstå under delposten. Denna föreslås sålunda uppräknad med 11 200 kronor till 97 200 kronor.

Departementschefen

För innevarande budgetår under expensposten upptaget belopp om 10 000 kronor för anskaffning av inventarier torde böra kvarstå även under nästa budgetår för att den inventarieupprustning, som tidigare (se 1959: VII ht, s. 14) ansetts erforderlig, skall kunna slutföras. För skrivmaterialier, bokinköp m. m. räknar jag med en kostnadsökning av 4 600 kronor. *Kammarrättens* förslag i övrigt kan jag biträda.

Totalt beräknar jag alltså anslaget till 134 000 (+ 9 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarrätten*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett *förslagsanslag* av 134 000 kronor.

[9] 5. Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	3 324 200	3 385 686
1960/61 (statsliggaren s. 442)	3 903 900	
1961/62 (förslag)	4 459 000	

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget höjes med 857 200 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
a) 1/2 kanslibitråde Ag 7	+ 5 040
b) 2 amanuenser Ag 17	+ 32 088
6 2/12 biträden Ag 5	+ 53 206
minskning med 4 2/12 biträden Ag 5	— 35 950
c) minskning med 3 biträden Ag 5	— 25 884
d) 1/2 arkivamanuens Ag 19	+ 10 386
1 bibliotekarie Ao 21	+ 19 728
e) 1 amanuens Ag 17	+ 16 044
1 förste byråsekreterare Ag 21	+ 19 728
f) minskning med 5 biträden Ag 5	— 43 140
1/2 amanuens Ag 17	+ 8 022
g) 1 förste byråsekreterare Ag 21	+ 19 728
1 materialförvaltare Ae 11	+ 11 772
1 kontorist Ag 9	+ 10 620
1 kanslibitråde Ag 7	+ 10 080
1 biträde Ag 5	+ 8 628
h) medel för planeringsarbete	+ 114 000
i) ökning av erhållna medel för planeringsarbete	+ 12 500
2. Tjänsteförändringar	
a) 1 överdirektör Bo 5—generaldirektör Bo 6	+ 2 832
b) 2 byrådirektörer Ao 24—byrådirektörer Ao 26	+ 3 936
c) 2 förste aktuarier Ao 23—byrådirektörer Ao 24	+ 2 448
d) 1 förste aktuarie Ae 21—förste aktuarie Ae 23	+ 2 148
1 kanslibitråde Ag 7—kontorist Ae 9	+ 564
e) 1/2 kanslibitråde Ag 7—kontorist Ag 9	+ 996
f) 1 kansliskrivare Ao 10—förste kansliskrivare Ao 12	+ 1 416
g) 1 bibliotekarie Ao 21—bibliotekarie Ao 23	+ 1 152
1 kontorist Ag 9—kansliskrivare Ag 10	+ 648
h) 1 byråsekreterare Ae 19—förste byråsekreterare Ag 21	+ 1 104
1 förste byråsekreterare Ao 21—byrådirektör Ag 24	+ 2 508
i) 1 registrator Ao 13—kamrer Ao 19	+ 3 336
j) 7 kontorsbiträden Ae 5—kanslibitraden Ae 7	+ 10 164

	Ökning eller minskning
3. Rörligt tillägg i anledning av föreslagna personal- och tjänsteförändringar	+ 83 954
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter i anledning av föreslagna personal- och tjänsteförändringar	+ 5 597
5. Kostnader för insamling av viss statistik, arvoden m. m.	+ 9 800
6. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar m. m.	+ 64 020
b) rörligt tillägg m. m.	+ 412 542
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 1 442
	+ 857 203

Motiv

1. a) En utvidgning av bearbetningen av den svenska dödsorsaksstatistiken till att även omfatta skadans natur anses önskvärd. Centralbyrån föreslår efter samråd med medicinalstyrelsen en förstärkning med ett halvt kanslibitråde för bearbetning av denna statistik.

b) Centralbyrån erinrar om en under budgetåret 1959/60 genomförd undersökning inom taxeringsstatistikens område. Genom denna undersökning skulle dels utredas förekomsten av vissa schablonavdrag vid taxeringen till inkomst av tjänst respektive kapital samt sammansättningen av vid inkomsttaxeringen medgivna allmänna avdrag och dels belysas sambandet mellan de tre taxeringstekniska inkomstbegreppen, sammanräknad nettoinkomst, taxerad inkomst och beskattningsbar inkomst. Centralbyrån föreslår efter samråd med riksräkenskapsverkets finansstatistiska avdelning, att undersökningen upprepas vartannat år med början budgetåret 1961/62. — Under budgetåret 1959/60 har centralbyrån påbörjat en begränsad kreditmarknadsundersökning på urvalsbasis rörande kommunerna. Från bl. a. konjunkturinstitutet har önskemål framförts om mer detaljerade kreditmarknadsstatistiska halvårsvisa uppgifter från kommunerna. Centralbyrån anser, att dylik statistik bör ingå i dess ordinarie årliga arbetsuppgifter och att särskilda medel bör anvisas för löpande totalräkningar inom detta område. — Centralbyrån har fått i uppdrag att dels i samråd med konjunkturinstitutet och socialstyrelsen verkställa utredning om användandet för statistiskt bruk av i samband med allmänna varuskattens administration tillgängligt material, dels för varje uppbördstermin genomföra en statistisk bearbetning i överensstämmelse med under januari—februari 1960 utförd provundersökning. Utredningsarbetet beräknas leda till att en mer utvecklad statistik kommer att uppläggas. — Efter samråd med bl. a. arbetsmarknadsstyrelsen och konjunkturinstitutet har inom centralbyrån förundersökningar påbörjats angående statistisk redovisning av kommunal personal. Centralbyrån räknar med att planeringsarbetet skall framskrida så långt, att en kommunal årlig personalstatistik kan igångsättas samtidigt med den

statliga personalstatistiken den 1 oktober 1961. — Med hänsyn till det anförda hemställer centralbyrån om två amanuenser i Ag 17 samt 6 2/12 biträden i Ag 5. Centralbyrån redovisar dessutom en minskning med fyra biträden i Ag 5 genom omläggning av kommunal finansstatistik från manuell bearbetning till hålkort. Vidare framhålles, att en minskning med två biträdesmånader kommer att ske genom viss omläggning av inkomststatistiken.

c) För förberedelser i samband med den kommande fastighetstaxeringen har prisstatistiken över bostads- och affärsfastigheter under innevarande budgetår förstärkts med tre biträden i Ag 5. Kostnaden för dessa bortfaller fr. o. m. budgetåret 1961/62.

d) Centralbyrån hemställer ånyo (se senast 1960: VII ht, s. 17) om förändring av arkivamanuensens halvtidstjänst till heltidstjänst. Särskilt framhålles betydelsen av att kvalificerad arkivtjänsteman finns tillgänglig hela arbetsdagen, då allt större krav ställs i fråga om rådgivning. Centralbyrån understryker även den ekonomiska betydelsen av fackutbildad arbetskraft för arkivvården. — På grund av personalbrist har balans uppstått i fråga om katalogiseringen av till biblioteket nyinkommen litteratur. För att förbereda och planera biblioteket för arbetsuppgifterna i samband med den beslutade centraliseringen av den statliga statistiken anses en ökning av den biblioteksutbildade personalen böra ske ett år tidigare än den första etappen i centraliseringen. Centralbyrån hemställer om inrättandet av en ny bibliotekarietjänst i Ao 21.

e) Centralbyrån återkommer till personalknappheten på folkbokföringsavdelningen (se senast 1960: VII ht, s. 17) och framhåller det avsevärda övertidsarbete som där förekommer. Centralbyrån upprepar därför sin begäran om en amanuens. Om en ny namnlag blir antagen den 1 januari 1962, kommer arbetsbördan ytterligare att påverkas. Även om namnlagens antagande eller ikraftträdande uppskjuts, anser verket nödvändigt att grundligt ompröva vissa rutiner för vinnande av ökad säkerhet. För tiden till dess en i samband med namnlagens antagande beslutad ny organisation för namnarendenas handläggning träder i funktion hemställer centralbyrån därutöver om medel för avlöning av en förste byråsekreterare i Ag 21.

f) Vissa rationaliseringsåtgärder i fråga om registreringsförfarandet vid centrala bilregistret håller på att genomföras (se 1960: VII ht, s. 17). Tillgången till en datamaskin med magnetband ger vidgade möjligheter till rationalisering. Centralbyrån föreslår en minskning av personalen med fem biträden i Ag 5. — Fordonsstatistiken har den 1 juli 1960 överflyttats från centralbyråns maskincentral till den befolkningsstatistiska avdelningen. Med hänsyn till bilismens expansion och det stora samhällsekonomiska intresse som är förknippat därmed hemställer centralbyrån, att medel ställs till förfogande för en halv amanuens tjänst i Ag 17 för uppläggning, bearbetning och analys av statistiken.

g) Centralbyrån framhåller, att den beslutade centraliseringen av den statliga statistiken kommer att ställa större krav på verkets kansli. För att

sätta kansliet i stånd att fullgöra vissa engångsuppgifter av planeringsnatur anser centralbyrån nödvändigt, att kansliet förstärkes med en förste byråsekreterare, tills vidare i Ag 21 fr. o. m. budgetåret 1961/62. Centralbyrån framhåller, att resurser saknas för en effektivisering av förrådsvärden. Dess problem anses svåra, och centralbyrån finner till fullo motiverat, att kansliet förstärkes med en materialförvaltare i Ae 11. — Centralbyrån framhåller svårigheten att beräkna hur stor biträdesstyrka som den i gruppen för metod- och utvecklingsfrågor ingående expertpersonalen kommer att sysselsätta med stenografi, maskinskrivning m. m. Det anses lämpligast, att dessa biträden ur administrativ synpunkt hänföres till kansliet. Centralbyrån beräknar detta biträdesbehov till minst en kontorist i Ag 9, ett kanslibitråde i Ag 7 och ett biträde i reglerad befordringsgång. I statskrivelsen för budgetåret 1960/61 har centralbyrån erinrat om att besparingar uppkommer i biträdesutgifterna genom rationaliseringen av det centrala bilregistret, vilka besparingar anses böra utnyttjas för biträdespersonal till experterna (jfr. 1. f).

h) Den i propositionen nr 104 år 1960 beräknade kostnadsökningen för ledning av samordningsfunktionerna inom verket, arbetet med rationalisering av det statistiska trycket samt vetenskaplig expertis föreslås införd under anslagsposten till expertis. För de två första funktionerna föreslogs i propositionen 75 000 kronor, vilket exklusive rörligt tillägg motsvarar ungefär 64 000 kronor, och för vetenskaplig expertis 50 000 kronor.

i) För att anställningen av expertpersonal skall kunna fullföljas med relativt sett oförminskad konkurrenskraft yrkar centralbyrån, att tidigare erhållna medel för experter uppräknas med 12 500 kronor.

2. a) Centralbyrån återkommer till sitt yrkande om att verkschefen skall erhålla generaldirektörs ställning (se senast 1960: VII ht, s. 19). Centralbyrån åberopar vad som i denna fråga anförts i propositionen nr 104 år 1960 (s. 115).

b) Centralbyrån återkommer till frågan om vissa avdelningschefers lönegradsplacering samt föreslår en uppflyttning av cheferna för den undervisningsstatistiska avdelningen samt kansliavdelningen till lönegrad Ao 26. De tidigare anförda motiveringarna härför har enligt centralbyrån genom vidgade arbetsuppgifter erhållit allt större tyngd. Centralbyrån understryker särskilt den allt större vikt, som måste läggas vid ledningen och planeringen av arbetet, samt hänsynen till det allmänna löneläget för befattningshavare av förevarande slag med avdelningschefs ansvar.

c) Avdelningschefens närmaste män på avdelningarna för jordbruksstatistik och ekonomisk statistik är för närvarande placerade som förste aktuarier i Ao 23. Centralbyrån framhåller, att dessa biträder avdelningschefen i det allt angelägnare planerings- och rationaliseringsarbetet. Därjämte handhar de vissa löpande uppgifter i ledningen av avdelningens arbete. Ämbetsverket betonar också, att hänsyn bör tagas till att löneläget för statistiker i den allmänna marknaden stigit till allt högre nivå, och hemställer att tjänsterna uppflyttas till byrådirektörstjänster i Ao 24.

d) Centralbyrån erinrar om att ledaren för personalstatistiken omhänderhar sin statistikgren mer självständigt än vad som eljest brukar vara fallet med tjänstemän i lönegrad A 21. Därför föreslås uppflyttning av dennes tjänst till Ae 23. Förste aktuariens närmaste underlydande är ett kanslibiträde. Med hänsyn till arbetsuppgifternas art och arbetets varaktiga karakter hemställer centralbyrån, att tjänsten placeras som kontoristtjänst i Ae 9.

e) Med hänsyn till de arbetsuppgifter som åligger innehavaren av kanslibiträdestjänsten vid snabbstatistiken rörande polisundersökta vägtrafikolyckor hemställer centralbyrån om uppflyttning av tjänsten till kontoristtjänst. Från anslag under sjätte huvudtiteln utgår för närvarande medel till avlöning av ett halvt årsbiträde i kontorists lönegrad, varför under sjunde huvudtiteln medel erfordras för en halv kontoristtjänst i Ag 9.

f) Centralbyrån återkommer till sin framställning i föregående års statskrivelse om uppflyttning av kansliskrivartjänsten i Ao 10 vid avdelningen för undervisningsstatistik till tjänst som förste kansliskrivare i Ao 12 (se 1960: VII ht, s. 14—15). Genom att statistiken över högre studier och skolstatistiken numera sammanförts till en avdelning inom centralbyrån har kansliskrivarens kvalificerade arbetsuppgifter utökats. Vid övriga statistiska avdelningar finns förste kansliskrivartjänster i Ao 12.

g) Centralbyrån föreslår, att den nuvarande bibliotekarietjänsten uppflyttas från Ao 21 till Ao 23. Centralbyrån erinrar dels om befattningshavarens ställning som chef för biblioteket närmast under avdelningschefen och dels om löneläget för befattningshavare med motsvarande ställning vid andra specialbibliotek av jämförlig storlek. På redaktionen för Statistisk tidskrift är placerad en extra kontorist i Ag 9, som har ett omfattande och kvalificerat arbete. Befattningshavaren ansvarar självständigt för en mängd arbetsuppgifter som gäller tidskriften och handhar dessutom sådana personalärenden för hela avdelningen som eljest brukar ombesörjas av förste kansliskrivare i A 12. Centralbyrån anser en förbättrad löneställning starkt motiverad och hemställer, att befattningen ändras till en extra kansliskrivartjänst i Ag 10.

h) Centralbyrån upprepar sitt yrkande i föregående års statskrivelse, att i stället för en av befattningarna i Ae 19 som byråsekreterare inrättas en tjänst som förste byråsekreterare i Ag 21 (se senast 1960: VII ht, s. 18). Ämbetsverket erinrar även om att namnrättskommittén ansett en höjning av föredragandens tjänsteställning erforderlig (SOU 1960: 5, s. 249) samt föreslår, att tjänsten tills vidare placeras i Ag 24.

i) För handläggningen av centralbyråns ekonomiska ärenden är kanslichefens närmaste medarbetare en kontorsskrivare i Ao 13. Kamrers- och kassörsarbetet har kvalitativt och kvantitativt förändrats genom den vidgade verksamheten. Centralbyrån finner en högre lönegrad än 19 ej utesluten men inskränker sig för närvarande till att föreslå ett utbyte av den nuvarande kontorsskrivartjänsten i Ao 13 mot en befattning som kamrer i Ao 19.

j) Den av centralbyrån tillsatta arbetsgruppen för biträdestjänsterna in-

om centralbyrån har påvisat behovet av ytterligare kanslibiträdestjänster för att man skall kunna förse avdelningscheferna med egna sekreterare. Centralbyrån föreslår, att sex kontorsbiträdestjänster i Ae 5 höjes till kanslibiträdestjänster i Ae 7. Verket avser att till dessa sekreterare söka koncentrera inom respektive avdelningar förekommande diktamens- och därmed sammanhängande maskinskrivningsarbete. Med hänvisning till arbetsgruppens betänkande hemställer centralbyrån dessutom, att ytterligare en uppflyttning sker av ett statistiskt biträde till kanslibiträdesgrad.

5. För arvode åt generaldirektörens ställföreträdare (jfr punkt 2. a) äskas 1 800 kronor. För bearbetningen av det material, som ligger till grund för statistiken för dödsorsaker, hemställer centralbyrån om ett belopp av 4 000 kronor för medicinsk expertis. Med åberopande av vad som anförts i den av riksdagen godkända propositionen nr 126 år 1960 föreslår centralbyrån, att ett belopp av 1 200 kronor beräknas för en organisationsföredragande. Vidare föreslås en ökning av anslagsposten till arvoden till författare av artiklar i Statistisk tidskrift, bl. a. emedan tidskriften enligt verkets mening bör utbyggas med flera artiklar över metod- och utvecklingsfrågor. Slutligen beräknas ett med 1 000 kronor förhöjt belopp för ersättning åt personal i vissa hovrättsstäder, vilken på ackord verkställer utdrag ur småprotokollsrenovationer för avdelningen för rättsstatistik.

Yttranden

Statens lönenämnd, som haft att yttra sig över de under 2. c), d), e), g) och i) framförda yrkandena, har inte någon erinran mot uppflyttning av en tjänst som kanslibiträde i Ag 7 vid snabbstatistiken rörande vägtrafikolyckor till kontorist i Ag 9 och av en tjänst som kontorist i Ag 9 på redaktionen för Statistisk tidskrift till kansliskrivare i Ag 10. Däremot biträder inte lönenämnden yrkandena om uppflyttning av en tjänst som förste aktuarie i Ao 23 till byrådirektör i Ao 24 på envar av avdelningarna för jordbruksstatistik och ekonomisk statistik, av en tjänst som förste aktuarie i Ae 21 till Ae 23 och en tjänst som kanslibiträde i Ag 7 till kontorist i Ag 9 vid personalstatistiken, av en tjänst som bibliotekarie i Ao 21 till Ao 23 samt av en tjänst som kontorsskrivare i Ao 13 med kamrers-, kassörs- och registratorsuppgifter till kamrer i Ao 19.

Delegationen för statistikfrågor framhåller inledningsvis, att det är av stor vikt att behovet av resurser för rationaliserings- och utvecklingsarbetet beaktas, och understryker starkt vikten av att arbetsuppgifter, lönesättning och karriärmöjligheter för den personal det här är fråga om utformas så, att statistikproduktionen på ett bättre sätt än hittills kan konkurrera med andra arbetsgivare.

Med hänsyn till nödvändigheten, att en viss rörelsefrihet bibehålles vad beträffar den organisatoriska utformningen av såväl statistiska centralbyrån och dess avdelningar som de verksamhetsgrenar, vilka kommer att överflyttas till centralbyrån, anses de tjänsteförändringar som kan komma att genomföras fr. o. m. 1961/62 böra utformas så, att de inte på ett för fram-

tiden olämpligt sätt binder de enskilda avdelningarnas organisatoriska utformning.

I fråga om centralbyråns äskanden under punkten 2. b) finns ur delegationens synpunkt intet att erinra mot uppflyttning av chefstjänsten på kansliet från lönegrad 24 till lönegrad 26. Inte heller beträffande de under punkterna 2. b), d) och g) föreslagna uppflyttningarna av chefstjänsten på undervisningsstatistiska avdelningen från lönegrad 24 till lönegrad 26 samt av en förste aktuarietjänst på avdelningen för ekonomisk statistik och en bibliotekarietjänst från lönegrad 21 till lönegrad 23 har delegationen något att erinra.

Vad gäller de under punkt 2. c) föreslagna uppflyttningarna av avdelningschefens närmaste man på jordbruksstatistiska avdelningen och avdelningen för ekonomisk statistik från förste aktuarie i lönegrad Ao 23 till byrådirektör i lönegrad Ao 24 biträder delegationen den principiella inställning, som ligger bakom den utvidgning av dessa tjänstemäns arbetsuppgifter, som företagits. Delegationen anser sig inte för närvarande kunna ta ställning till huruvida den föreslagna lösningen är den mest lämpliga.

Vad gäller framlagda förslag till ny statistik har delegationen inte ansett sig ha möjlighet att på nuvarande stadium gå in på vare sig en inbördes avvägning av de återopade konsumentbehoven eller en mer ingående prövning av de föreslagna undersökningsmetoderna.

Beträffande den föreslagna särskilda undersökningen på taxeringsstatistikens område finner delegationen det vara mindre lämpligt, att man nu binder sig för viss periodicitet.

Planläggningen av den föreslagna utvidgningen av personalstatistiken till att omfatta även kommunalanställda befinner sig ännu på ett förberedande stadium. Delegationen bedömer det vara angeläget, att man vid utformningen av statistiken i fråga tillvaratar möjligheterna till samordning dels mellan statliga och kommunala konsumentönskemål, dels — för undvikande av dubbelarbete — mellan statlig och kommunal statistikproduktion på området. Delegationen förutsätter, att kommunerna själva och deras centrala förbund är presumptiva konsumenter av den föreslagna statistiken, i synnerhet om denna utformas så, att den även kan utnyttjas i samband med avtalsförhandlingarna. Delegationen föreslår, att förhandlingar om fördelningen av kostnaderna för statistiken upptages i samband med planeringen av ifrågavarande statistik.

Delegationen har inte haft tillfälle att närmare pröva organisation och dimensionering av bibliotek, arkiv och upplysningsavdelning samt kansli. Av centralbyråns skrivelse framgår, att dessa enheters resurser redan nu betraktas som otillräckliga, varför vissa förstärkningar enligt delegationen kan vara befogade.

Departementschefen

Inledningsvis vill jag erinra om att föregående års riksdag beslutat, att sådan statlig statistik, som inte av administrativa skäl är bunden till ett

visst verk, skall koncentreras till statistiska centralbyrån. I första hand innebär detta en överflyttning till centralbyrån av statistik som för närvarande produceras inom kommerskollegium, socialstyrelsen, konjunkturinstitutet och arbetsmarknadsstyrelsen, men även vissa andra statistikproducerande verk kan komma att beröras av omorganisationen. Omläggningen avses skola genomföras successivt med början under budgetåret 1962/63 samt vara avslutad med budgetåret 1965/66.

Den beslutade centraliseringen av den statliga statistiken kommer bl. a. att ställa större krav på centralbyråns kansli, dels genom en automatisk ökning av de löpande arbetsuppgifterna, dels genom viss engångsplanering i samband med överförandet av statistiken. Jag biträder därför ämbetsverkets förslag om personalförstärkning för kansliet i så måtto att jag för ändamålet under icke-ordinarieposten beräknar ett belopp av 10 000 kronor. Därutöver beräknar jag under samma post 30 000 kronor för anställande av biträden åt den i gruppen för metod- och utvecklingsfrågor ingående expertpersonalen.

Vidare tillstyrker jag, att folkbokföringsavdelningen förstärkes med en amanuens tjänst. I detta sammanhang vill jag meddela, att en utredning påbörjats inom centralbyrån angående akademikernas arbetsuppgifter, varvid samtidigt kommer att belysas, i vad mån amanuens tjänster hos ämbetsverket vid uppkommande vakanser kan och bör ersättas med kanslistjänster eller kvalificerade biträdestjänster.

I likhet med delegationen för statistikfrågor finner jag angeläget, att centralbyråns behov av resurser för rationaliserings- och utvecklingsarbete beaktas. Utöver det belopp som för innevarande budgetår beräknats för planeringspersonal torde anslaget därför böra förstärkas med ytterligare 125 000 kronor för bestridande av kostnaderna för ledningen av samordningsfunktionerna inom verket, arbetet med rationalisering av det statistiska trycket samt anknytningen av vetenskaplig expertis till verket. Jag vill erinra om att detta förslag redan framlagts av mig i propositionen nr 104 år 1960 och inte mött någon erinran från riksdagens sida. Vidare föreslår jag en ökning av erhållna medel för planeringsarbete med 10 000 kronor.

För övriga av verket föreslagna personalförstärkningar beräknar jag i förevarande sammanhang inga medel. Vid bestämmandet av anslaget till särskilda undersökningar avser jag dock att taga viss hänsyn till kostnaden för den utvidgning av den ekonomiska statistiken som centralbyrån föreslagit.

De besparingar, vilka centralbyrån redovisat under anslaget, avser dels rationaliseringsvinster vid bilregistret och den kommunala finansstatistiken, dels indragning av de medel som för innevarande budgetår anvisats för prisstatistiken över bostads- och affärsfastigheter. Dessa beräkningar kan jag godtaga.

Vidkommande föreslagna tjänsteförändringar vill jag erinra om att statsmakterna redan beslutat, att överdirektörstjänsten skall ändras till tjänst som generaldirektör i B 6, men lämnat frågan om anställningsform öppen.

Jag förordar nu, att tjänsten placeras i Bp 6. I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare en halvtidstjänst som kanslibitråde i Ag 7 vid snabbstatistiken rörande vägtrafikolyckor uppflyttas till kontorist i Ag 9, en tjänst som kontorist i Ag 9 på redaktionen för statistisk tidskrift ändras till kansli-skrivartjänst i Ag 10 samt sju tjänster som kontorsbiträden uppflyttas till kanslibiträdestjänster i Ae 7. Övriga under tjänsteförändringar framförda förslag, som jag nu ej särskilt berört, lämnar jag utan tillstyrkan.

Centralbyråns beräkning av de automatiska utgiftsförändringarna samt av kostnaderna för insamling av viss statistik m. m. kan jag godtaga med den inskränkningen att jag inte beräknar medel för medicinsk expertis för bearbetning av det material som ligger till grund för dödsorsaksstatistiken. Det beräknade arvodet till organisationsföredragande torde dock böra anvisas under en särskild arvodespost.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 987 100 (+ 21 500) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 200 (+ 1 200) kronor;
 ersättning till expertis 260 000 (+ 135 000) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 175 600 (+ 12 900) kronor;
 rörligt tillägg 970 000 (+ 384 500) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter oförändrat 65 100 kronor.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 4 459 000 (+ 555 100) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga den ändring i den för statistiska centralbyrån gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för statistiska centralbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	1 987 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 200
3. Ersättning till expertis	260 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 175 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	970 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	65 100

Summa kronor 4 459 000

c) till *Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 459 000 kronor.

[10] 6. Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1960 års folkräkning

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	430 000	365 351
1960/61 (statsliggaren s. 443)	3 100 000	
1961/62 (förslag)	4 500 000	

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget uppföres med 4 500 000 kronor.

M o t i v

Vid ingången av budgetåret 1960/61 förelåg på anslaget en reservation om 135 927 kronor. I statskrivelsen för budgetåret 1960/61 uppskattades de totala kostnaderna för folkräkningen till 8,5 miljoner kronor. Sedan kalkylen för folkräkningen uppgjordes, har i planen intagits uppgifter om huvudsysselsättningen under året. Vidare har Kungl. Maj:t bemyndigat centralbyrån att inhämta vissa uppgifter om areal, åker och skog. Kostnaderna för dessa båda ändamål beräknas till 275 000 kronor. Slutligen har centralbyrån och bostadsstyrelsen haft överläggningar med universitets- och forskningsinstitutioner i syfte att utröna intresset för och behovet av en vidgad och samordnad analys av folk- och bostadsräkningsresultaten. Med hänsyn till de positiva reaktionerna vid överläggningarna hoppas ämbetsverket, att en sådan analys skall kunna komma till stånd. Det är sannolikt, att centralbyrån och bostadsstyrelsen bör bidra med upplysningsverksamhet till eventuella forskare angående primärmaterialet och med maskinbearbetning. I avvaktan på att utredningen av denna fråga slutförts har centralbyrån för ändamålet preliminärt beräknat ett belopp av 100 000 kronor. De i kalkylen upptagna beloppen har vidare uppräknats med hänsyn till inträdd höjning av löne- och kostnadsläget.

Vid ingången av budgetåret 1961/62 kan personalstyrkan vid folkräkningen beräknas ha uppnått sin maximala storlek, d. v. s. 175 à 200 personer. I kalkylen för innevarande budgetår har räknats med att personaluppsättningen vid budgetårets slut skulle vara 1 byråchef, 4 förste aktuarier, varav 2 i lönegrad 23, 1 befattningshavare för personalärenden m. m. i lönegrad 21, 4 amanuenser, 1 förste kansliskrivare samt cirka 180 personer i lägre lönegrad än 12. För att folkräkningen inte skall komma i försämrat konkurrensläge anses det nödvändigt att vidtaga vissa ändringar beträffande folkräkningens personal.

Av de båda förste aktuarierna i lönegrad 23 skall den ene vara byråchefens närmaste man. I dennes arbetsuppgifter ingår att vara avdelningens kontaktman vid den maskinella bearbetningen. Med hänsyn till de stora krav som måste ställas på befattningshavaren anser centralbyrån, att han bör placeras som byrådirektör i lönegrad Ag 24. För budgetåret 1961/62 anser verket följande personaluppsättning i lägst amanuenslönegrad vara erforderlig, nämligen 1 byråchef, 1 byrådirektör, 2 förste aktuarier i Ag 23,

2 förste aktuarier i Ag 21, 1 byråsekreterare i Ag 21 och 3 amanuenser. Av övriga befattningshavare kommer ett relativt stort antal att vara placerade i lönegrad 7 eller högre.

Under större delen av budgetåret 1961/62 kommer personalstyrkan att behållas vid oförändrad storlek. Under senare delen av budgetåret kommer en successiv avveckling att påbörjas. Centralbyrån räknar med att den sammanlagda personalstyrkan vid utgången av budgetåret 1961/62 inte skall överstiga 100 personer. Personalkostnaden (exklusive maskinbearbetningen) har för budgetåret beräknats till 2 875 000 kronor.

Huvudparten av den maskinella bearbetningen faller på budgetåret 1961/62. Bearbetningen kommer att ske med moderna databehandlingsmaskiner, vilka levereras först under våren 1961. Enligt den uppgjorda kalkylen kommer maskinkostnaderna att under budgetåret 1961/62 uppgå till 1 125 000 kronor. Maskinkostnadernas storlek är emellertid beroende av om maskinerna förhyres eller kan köpas. I föreliggande kalkyl har räknats med köp. För den händelse endast förhyrning skulle komma till stånd, bör enligt centralbyrån förenämnda belopp uppräknas med 75 000 kronor.

Posten »övriga utgifter» har för budgetåret 1961/62 beräknats till sammanlagt 500 000 kronor.

Centralbyrån understryker angelägenheten av att möjlighet föreligger till förskjutningar mellan de olika delposterna.

Under hänvisning till det anförda hemställer centralbyrån om ett reservationsanslag för 1960 års folkräkning på 4 500 000 kronor.

Yttrande

Statens lönenämnd anser, i fråga om förslaget om uppflyttning av en tjänst som förste aktuarie i Ag 23 till byrådirektör i Ag 24 med bibehållande av antalet förste aktuarier men med minskning av antalet amanuenser till tre, att tillräckliga skäl inte föreligger för de lönegradsuppflyttningar som ett bifall till förslaget skulle innebära.

Departementschefen

Vid behandlingen av folkräkningsanslaget för innevarande budgetår (se 1960: VII ht, s. 33) har jag ansett mig kunna godtaga den preliminära plan för folkräkningen, som därvid redovisats. De närmare riktlinjer för arbetet, vilka Kungl. Maj:t sedermera den 30 juni 1960 meddelat, överensstämmer i allt väsentligt med denna plan.

Statistiska centralbyråns anslagsberäkning för nästkommande budgetår kan jag biträda. Vad gäller de slutliga kostnaderna för folkräkningen synes dessa inte för närvarande kunna med säkerhet bestämmas. Jag vill emellertid framhålla angelägenheten av att all möjlig sparsamhet iakttages vid arbetets utförande, så att de totala kostnaderna — även efter den mindre utvidgning av folkräkningen som redovisats i centralbyråns anslagsframställning — kan hållas inom ramen för det approximativa belopp, 8,5 mil-

joner kronor, som i förra årets statsverksproposition beräknats som erforderligt för ändamålet.

Vad centralbyrån anfört i fråga om den med folkräkningen sysselsatta personalen och dennas lönegradsplacering föranleder inte annan erinran från min sida än att jag i likhet med statens lönenämnd inte anser mig kunna tillstyrka de lönegradsuppflyttningar som ett bifall till ämbetsverkets förslag i detta hänseende skulle innebära.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1960 års folkräkning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 4 500 000 kronor.

[11] 7. *Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1961 års jordbruksräkning*

	Anslag
1960/61 (statsliggaren s. 443)	50 000
1961/62 (förslag)	575 000

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget uppföres med 575 000 kronor.

Motiv

Centralbyrån har nu utarbetat ett närmare preciserat program för den jordbruksräkning, som är avsedd att äga rum den 15 september 1961 efter i stort sett samma metod, som användes vid 1956 års jordbruksräkning.

Från statistikkonsumenternas sida har förslag framförts, att uppgifter i samband med arealinventering och kreatursräkning även skall inhämtas beträffande användning av viktigare maskiner inom jordbruket. Det har vidare framhållits som önskvärt, att insamlade data blir föremål för en sådan differentierad analys att ökad information genom jordbruksräkningarna i fortsättningen kan erhållas bl. a. om jordbrukets strukturella omvandling inom lokala områden. Centralbyrån hemställer, att medel anvisas för utvidgning av 1961 års jordbruksräkning i dessa avseenden. Centralbyrån planerar att snarast genomföra en provundersökning av nötkreaturens rasfördelning. Under förutsättning att denna ger positiva resultat bör en allmän undersökning av nötkreaturens rasfördelning sammankopplas med 1961 års jordbruksräkning. Centralbyrån hemställer vidare, att en urvalsundersökning av vissa jordbruk och lägenheter med högst två hektar åkerjord företages vid 1961 års jordbruksräkning, och föreslår, att denna konstrueras så att totalräkning av berörda brukningsenheter företages inom ungefär en fjärdedel av de cirka 2 400 församlingar, där någon form av jordbruksdrift förekommer. Med denna omfattning kommer urvalsundersökningen att beröra 15 000—20 000 brukningsenheter. Verket har även

ansett det önskvärt att nu göra vissa mindre kostnadskrävande utvidgningar beträffande jordbruksdrift vid andra fastigheter, i första hand avseende förekomsten av svin- och hönsbesättningar med inriktning på avsaluproduktion. Slo pandet från och med 1956 års räkning av bl. a. den noggranna jämförelse, som tidigare företagits mot materialet från fastighetstaxeringarna, har kvarlämnat ett med tiden ökat behov av särskilda gransknings- och kontrollåtgärder. Förutom behovet av stor noggrannhet i räkningens resultat har även en annan kvalitetsaspekt ägnats ökad uppmärksamhet under senare år inom skilda statistikgrenar. Vid såväl uppgiftslämnande som bearbetning i samband med en statistisk undersökning är det ofrånkomligt att ett stort antal felaktigheter blir begångna. Centralbyrån anser det angeläget att åstadkomma en siffermässig precisering av skilda fel- och osäkerhetsmarginaler. Härigenom vinnes inte endast större möjligheter för statistik konsumenterna att utnyttja resultaten på bästa sätt utan även bättre underlag för förbättringar och rationaliseringar i den framtida statistikproduktionen.

Centralbyrån understryker, att kvalitetskontrollen är förenad med många tekniska problem och att ett mera fullständigt grepp om kvalitetskontrollfrågorna kan vinnas först på längre sikt. Vid den kommande jordbruksräkningen anser centralbyrån emellertid, att icke oväsentliga resurser bör avdelas för detta ändamål, varvid man i första hand bör koncentrera ansträngningarna på frågor i samband med fullständigheten och korrektheten i räkningens primärmaterial.

Centralbyrån beräknar att genomförandet av 1961 års jordbruksräkning under budgetåren 1961/62 och 1962/63 kommer att medföra en totalkostnad av kronor 607 000. För budgetåret 1961/62 hemställer centralbyrån om ett reservationsanslag av (336 000 + 199 000 + 40 000) 575 000 kronor. Härav hänför sig 336 000 kronor till avlöningar, 199 000 kronor till omkostnader och 40 000 kronor till kostnader för kvalitetskontrollen. De angivna beloppen har beräknats med utgångspunkt från kostnaderna för 1956 års jordbruksräkning och med justering för inträffade pris- och lönestegringar samt angivna utvidgningar och fördjupningar av räkningen. Vid kostnadsberäkningarna har centralbyrån utgått ifrån att materialet skall bearbetas manuellt liksom vid 1956 års jordbruksräkning. I realiteten räknar centralbyrån dock med att för ändamålet utnyttja verkets stora databehandlingsanläggning.

Beträffande den för arbetet erforderliga personalen räknar centralbyrån med en byrådirektör i Ag 24 under tiden 1 juli 1960—31 december 1962, en förste aktuarie i Ag 21 under nio månader, en assistent i Ag 15 under sex månader, en kontorist i Ag 9 under tiden 1 januari 1961—31 december 1962, två kanslibiträden i Ag 7 under tiden 1 juli 1961—31 december 1962 respektive 1 oktober 1961—1 oktober 1962 samt 285 biträdesmånader i A 1—5.

Ledaren för jordbruksräkningen påbörjar jämte ett biträde under budgetåret 1960/61 planeringsarbetet. Det har förutsatts att ledaren förutom den organisatoriska ledningen i första hand skall svara för den statistiska detalj-

planeringen. Till sin hjälp anses han böra erhålla en tjänsteman med kvalificerad jordbruksutbildning, som främst skall leda granskningen av primäruppgifterna. Centralbyrån hemställer därför, att medel anvisas för anställning under nio månader av en förste aktuarie i Ag 21. Under räkningen måste ett mycket stort antal kontakter tagas med uppgiftslämnare och kommunala myndigheter. För medverkan i detta arbete föreslås anställande av en assistent i lönegrad Ag 15 under sex månader.

Departementschefen

Föregående års riksdag har beslutat, att en ny jordbruksräkning skall anordnas den 15 september 1961 efter i stort sett samma metod som användes vid 1956 års jordbruksräkning. Denna metod, som möjliggjort mycket betydande reduceringar beträffande såväl bearbetningstiden som kostnaderna, innebär dels en bearbetning av RLF:s hålkortsregister över jordbruksfastigheter för undersökning av jordbrukets struktur i avseende på brukningsformer och ägoslag, dels en allmän arealinventering och kreatursräkning för brukningsenheter med mer än två hektar åker. Bearbetning och resultatredovisning sker i båda fallen med uppdelning på kommuner och storleksgrupper.

Beträffande omfattningen av 1961 års jordbruksräkning framhöll jag i föregående års statsverksproposition, att räkningen borde innefatta också en urvalsundersökning av jordbruk och lägenheter med högst två hektar åker. Centralbyråns nu framlagda definitiva förslag härutinnan kan jag därför godtaga.

Efter kontakter med de viktigare konsumenterna av jordbruksstatistik har centralbyrån också föreslagit, att uppgifter skall inhämtas beträffande användningen av viktigare maskiner inom jordbruket samt att insamlade data skall bli föremål för en sådan differentierad analys, att ökad information genom jordbruksräkningarna i fortsättningen kan erhållas bl. a. om jordbrukets strukturella omvandling inom lokala områden. Dessa uppgifter kommer sannolikt också att bli av stort värde för vissa pågående utredningar inom jordbruksområdet. Jag tillstyrker centralbyråns förslag i detta hänseende.

Den förenklade metod för jordbruksräkningen, som tillämpades år 1956, synes ha gett tillfredsställande resultat. Det är emellertid uppenbart, att slopanDET av den noggranna jämförelse, som tidigare företagits mot materialet från fastighetstaxeringarna, kvarlämnat ett behov av särskilda gränsnings- och kontrollåtgärder, vilket vuxit i styrka bl. a. genom strukturomvandlingen inom jordbruket. Jag har därför inte någon erinran mot att medel beräknas för de åtgärder för kvalitetskontroll som centralbyrån ansett erforderliga.

Kostnaderna för 1956 års jordbruksräkning uppgick till cirka 447 000 kronor. Vid bifall till mina förslag i det föregående kan kostnaderna för motsvarande räkning innevarande år beräknas komma att uppgå till i runt tal 657 000 kronor. Av ökningen, 210 000 kronor, hänför sig cirka 80 000

kronor till löne- och omkostnadsstegringar, medan återstoden beror på den föreslagna utökningen av jordbruksräkningen.

I detta sammanhang torde böra erinras om att Kungl. Maj:t genom beslut den 20 maj 1960 förordnat, att ledaren för jordbruksräkningen skall vara placerad i lönegrad Ag 24.

Då jag inte heller i övrigt funnit anledning till erinran mot vad centralbyrån anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statistiska centralbyrån: Kostnader för 1961 års jordbruksräkning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 575 000 kronor.

[12] 8. Statistiska centralbyrån: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 176 000	1 146 375
1960/61 (statsliggaren s. 443)	1 257 700	
1961/62 (förslag)	1 950 000	

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget ökas med 889 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m. m.	+ 4 000
2. Reseersättningar	+ 500
3. Övriga expenser	+ 113 000
4. Publikationstryck	+ 17 500
5. Övriga utgifter	
a) bibliotekets underhåll	+ 2 000
b) ersättning till maskincentralen för hålkortsbearbetning	+ 168 000
c) ersättning till utredningsinstitutet för intervjuundersökningar m. m.	+ 525 000
d) kostnader för representation	+ 1 000
e) kostnader för ny telefonväxel	+ 60 000
6. Ökning av försäljningsmedlen för publikationer	— 2 000
	<hr/>
	+ 889 000

Motiv

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1959/60 21 706; anslag 1960/61 20 000. — Centralbyrån föreslår på grund av belastningen och tjänstemannaantalets ökning, att anslagsposten höjes med 4 000 kronor.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1959/60 3 790; anslag 1960/61 8 500. — Av anslagsposten för innevarande budgetår belöper sig 2 500 kronor på inter-nordiska resor. Centralbyrån föreslår en uppräknig av denna del av an-

slagsposten med 500 kronor med hänsyn till beräknad ökning av den nordiska utskottsverksamheten.

3. *Övriga expenser.* Utgift 1959/60 251 072; anslag 1960/61 292 700. — På grund av de höjda städningsslönerna och inrättandet av två nya städningsområden anses expenserna böra uppräknas med 27 000 kronor. För blanketter, papper och skrivmateriel m. m. beräknas en merkostnad på 12 000 kronor, främst på grund av väntad fördyring av blankettryck m. m. Genom personalökningarna m. m. beräknas vidare telefonkostnaderna öka med 5 000 kronor. På grund av prisstegringar beräknar centralbyrån vidare en ökning med 4 000 kronor för möbler m. m. samt med 2 000 kronor för bindning av böcker m. fl. ändamål. Den årliga kostnaden för driften av ämbetsverkets nya mikrofilmanläggning uppskattas till 1 500 kronor. För löpande utgifter föreslås sålunda totalt en ökning med 51 500 kronor.

För innevarande budgetår har engångsutgifterna upptagits till 14 000 kronor, vilket belopp bortfaller under budgetåret 1961/62. Vad gäller engångsutgifter för detta budgetår framhåller centralbyrån, att den första etappen av utbyggnaden av kriminalstatistiken medför vissa expenskostnader. För ändamålet beräknas sålunda ett belopp av 17 000 kronor, varav för blanketter och anvisningar 8 000 kronor, för möbler och inventarier 5 500 kronor och för maskiner m. m. 3 500 kronor. Ett bifall till centralbyråns förslag om nya arbeten vid avdelningen för ekonomisk statistik skulle medföra en ökning med 5 000 kronor för löpande expenser. Centralbyrån föreslår dock, att detta belopp tills vidare får utgöra tillfälliga medel. Ett belopp av 1 000 kronor anses vidare böra beräknas för eftersläpande expensutgifter för 1960 års valstatistik. För möblering av ett nytt sammanträdesrum hemställer centralbyrån om ett engångsbelopp på 2 500 kronor. Centralbyrån beviljades förra året en tillfällig ökning under budgetåret 1960/61 med 7 000 kronor för kompletteringsmöbler m. m. i samband med skolstatistikens överflyttning dit. Det nya lokalområdets iordningställande enligt normal statlig standard har emellertid av olika skäl medfört avsevärt högre kostnader än som kunnat förutses. Centralbyrån hemställer därför om ytterligare 10 400 kronor för ändamålet. För inventarier till de i förevarande petita föreslagna nya tjänstemännen äskas ett engångsbelopp av 15 600 kronor. Vidare beräknas 15 000 kronor för automatiska räknemaskiner, additionsmaskiner och skrivmaskiner samt 9 000 kronor för 100 moderna kontorsstolar.

4. *Publikationstryck.* Utgift 1959/60 376 800; anslag 1960/61 359 500. — Beträffande löpande publikationer framhåller centralbyrån, att önskemål uttalats, att publikationen *Folkmängden* inom administrativa områden skulle tillställas jämväl kommunerna, vilket centralbyrån tillstyrker. Förslaget innebär en anslagsökning med 800 kronor. Vidare räknar centralbyrån med att *Statistisk tidskrift* under budgetåret 1961/62 utbygges med flera artiklar rörande metod- och utvecklingsfrågor. För detta ändamål räknar centralbyrån med omkring 15 000 kronor i ökade tryckkostnader. Beloppet för löpande publikationer föreslås sålunda ökat med 15 800 kronor till 301 800

kronor. För intermittenta publikationer anges utgifterna till dels 3 900 kronor för trycket av den vart femte år publicerade redogörelsen Allmän sparbanksstatistik, dels 6 800 kronor för trycket av Riksdagsmannavalen del II. Det för innevarande budgetår anvisade beloppet å 43 500 kronor för trycket av Riksdagsmannavalen del I och Översiktstabeller för Historisk statistik bortfaller, vilket innebär en minskning av kostnaderna för intermittenta publikationer med (43 500 — 10 700 =) 32 800 kronor. För oförutsedda utgifter m. m. äskas oförändrat 30 000 kronor. Sammanlagt skulle sålunda för publikationstryck beräknas 342 500 kronor. Därutöver räknar emellertid centralbyrån med en kostnadsökning med 10 procent fram till budgetåret 1961/62, varför posten föreslås uppräknad till 377 000 kronor. Centralbyrån föreslår vidare, att beloppet för försäljningsmedel budgetåret 1961/62 beräknas till 40 000 (+ 2 000) kronor.

5. *Övriga utgifter.*

a) *Bibliotekets underhåll.* Utgift 1959/60 10 005; anslag 1960/61 10 000. — På grund av skolstatistikens överförande till centralbyrån samt inträffade och väntade höjningar av priserna på böcker och tidskrifter hemställer verket, att anslagsposten upptages med 12 000 (+ 2 000) kronor.

b) *Ersättning till maskincentralen för hålkortsbearbetning.* Utgift 1959/60 503 043; anslag 1960/61 557 000. — Den ökade användning av maskinell bearbetning, som det nya magnetbandsystemet medger, leder enligt centralbyrån till engångsinsatser för programmeringen. För detta ändamål beräknas ett belopp av 40 000 kronor. Vid behandlingen av maskincentralen hemställer centralbyrån om inköp av det beställda datamaskinsystemet. I sina beräkningar har ämbetsverket utgått från köpalternativet samt en mycket försiktig syn på beläggningen. Det är då aktuellt att för centralbyråns egna arbeten tillgodogöra anslagen för en del av den vinst som följer av köp i stället för hyra. Vid dessa beräkningar, som baseras på köpalternativet, förutsättes bl. a. förevarande anslag kunna minskas med 25 000 kronor. Ökningar i materialet ger anledning till uppräknings av anslaget med 20 000 kronor. En under innevarande budgetår genomförd taxehöjning, tills vidare begränsad till cirka 5 procent, nödvändiggör vidare en uppräknings av anslagsposten med 30 000 kronor. Genom de nya arbetena med den ekonomiska statistiken bör posten uppräknas med 103 000 kronor. Däri ingår också en omläggning av den kommunala finansstatistiken till databehandling med motsvarande minskning på löneanslaget. Det sammanlagda medelsbehovet under denna post skulle sålunda uppgå till 725 000 (+ 168 000) kronor.

c) *Ersättning till utredningsinstitutet för intervjuundersökningar m. m.* — Statistiska centralbyrån hemställer, att en ny post till Ersättning till utredningsinstitutet för intervjuundersökningar m. m. upptages i omkostnadsstaten, motsvarande den post på vilken ersättning till maskincentralen redovisas.

I samband med utredningsinstitutets tillkomst konstruerades ett s. k. basurval, vilket innebär att samma uppsättning av geografiska områden utnyttjas för ett flertal riksomfattande undersökningar. I princip kan detta

basurval användas hur många år som helst, men i praktiken har varje basurval en begränsad livslängd. Tiden anses nu vara inne att förbereda en omläggning av systemet för de stickprovsundersökningar som utredningsinstitutet kommer att utföra. Som grundval för detta arbete fordras bl. a. en ingående analys av de erfarenheter som gjorts av det nuvarande basurvalet under åren 1953—1960. Kostnaderna under budgetåret 1961/62 för planering av en omläggning av urvalsmetodiken har beräknats till cirka 25 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen påbörjade år 1959 vissa intervjuundersökningar för att statistiskt belysa sysselsättningsförhållandena inom samtliga befolkningsgrupper (s. k. labour force-undersökningar). Styrelsen och centralbyrån har funnit övervägande skäl tala för att statistikproduktionen på detta område överflyttas till centralbyrån fr. o. m. budgetåret 1961/62. Inte endast av kostnadsskäl utan även för att i görligaste mån säkra kontinuiteten mellan undersökningarnas resultat vid en omläggning anses det önskvärt att det organ, som i framtiden skall omhändera labour force-undersökningarna, redan nu får tillfälle att följa dem.

Ett överförande av själva statistikproduktionen skulle i princip innebära, framhåller centralbyrån, att dess utredningsinstitut ansvarar för det statistisk-metodologiska förberedelsearbetet, fältarbetet, maskinbearbetning samt analys ur rent statistisk synpunkt av resultaten. Återstående uppgifter, bl. a. beställning av uppgifter i form av tabeller och publicering av resultaten, anses lämpligen kunna handhas av särskild huvudman, till vars disposition anslaget skall ställas. Som huvudman anses såväl statistiska centralbyrån som arbetsmarknadsstyrelsen kunna ifrågakomma. Innevarande budgetår anses en utredningsman böra tillsättas för att utreda de problem som uppkommer vid överföringen samt övervaka urvalsdragningen för den första undersökningen 1961/62. Han anses även böra delta i analysen av de experiment, som gjorts i de tidigare undersökningarna, avseende förbättringar i undersökningsmetodiken. Denna utredningsman beräknas bli sysselsatt under fem månader och kräva en lönekostnad av cirka 10 200 kronor.

En av arbetsmarknadsstyrelsen upprättad kalkyl rörande kostnaderna för fyra undersökningar under budgetåret 1960/61 slutar på 374 000 kronor. För budgetåret 1961/62 torde kostnaderna på grund av prisstegringar komma att öka cirka fem procent till omkring 395 000 kronor. Till detta belopp kommer allmänna administrationskostnader, lokalhyror, lyse och bränsle m. m. Utredningsinstitutet debiterar statliga uppdragsgivare 25 procent av de rörliga kostnaderna för dessa poster. De totala kostnaderna för undersökningarna blir sålunda (395 000 kronor + 25 procent av 395 000 kronor =) 494 000 kronor. Centralbyrån anser sig kunna godtaga den av arbetsmarknadsstyrelsen uppgjorda kostnadskalkylen med det uttryckliga förbehållet, att kalkylen skall avse ett provår samt betraktas som preliminär och inte bindande för framtiden. Statistiska centralbyrån hemställer sålunda, att ett avrundat belopp av 500 000 kronor ställs till centralbyråns förfogande för fyra labour force-undersökningar under budgetåret 1961/62.

Under anslagsposten erfordras alltså ett belopp av (25 000 + 500 000) 525 000 kronor.

d) *Kostnader för representation.* — För att förenkla det nuvarande förfarandet vid representation föreslår centralbyrån, att ett belopp på högst 1 000 kronor upptages under särskild anslagspost för representation efter verkschefens beslut.

e) *Kostnader för ny telefonväxel.* — De i fastigheten Linnégatan 87 placerade myndigheterna betjänas av en gemensam växelanläggning. Denna är starkt försliten. Härtill kommer den emotsedda centraliseringen av statistiken och därigenom uppkommande behov av nya telefonlinjer. En växel med 300 linjers kapacitet enbart för centralbyråns behov skulle dra en anläggningskostnad av 110 000 kronor, medan en 600-linjers växel för gemensamt bruk skulle kosta 200 000 kronor. En närmare undersökning anses böra ske innan ett slutgiltigt avgörande i frågan träffas. Därest utredningen skulle resultera i en beställning före den 1 juli 1961, kan kostnaderna erläggas budgetåret 1961/62 eller 1962/63 eller fördelas på båda åren. Centralbyrån anhåller tills vidare om ett beställningsbemyndigande för att utbyta den gamla växeln mot en ny. Om kostnaden anses böra fördelas på två budgetår, hemställer verket om ett anslag på 60 000 kronor.

Yttranden

Arbetsmarknadsstyrelsen förklarar sig helt dela de av centralbyrån framförda motiven för överflyttande av styrelsens statistikproduktion på labour force-området till centralbyrån.

Delegationen för statistikfrågor delar centralbyråns uppfattning att behov föreligger av ett nytt basurval. Den anser det också motiverat att förberedelserna för att konstruera detta inleds under budgetåret 1961/62, då det härigenom blir möjligt att vid utarbetandet av det nya basurvalet utnyttja färsk data från folk- och bostadsräkningen. Delegationen anser det realistiskt att räkna med att basurvalet i fortsättningen kommer att behöva förnyas regelbundet. En sådan förnyelse kommer alla utredningsinstitutets kunder tillgodo. Delegationen finner det därför vara i princip oriktigt att kostnaderna för förnyelsen skall belasta enbart statistiska centralbyrån. Vid prissättningen av sina tjänster anses därför utredningsinstitutet böra inkalkylera avskrivningskostnaden för basurvalet och under en följd av år amortera förnyelsekostnaden för detta.

Då en överflyttning av labour force-undersökningarna från arbetsmarknadsstyrelsen till centralbyrån ur organisatorisk synpunkt anses vara motiverad på längre sikt, tillstyrker delegationen, att centralbyrån beviljas medel härför. Delegationen betonar, att undersökningarna fortfarande har karaktär av försöksverksamhet. Med hänsyn härtill anser delegationen det vara av största vikt att de bedrivs så, att erforderligt underlag för ett framtida ställningstagande till denna statistik och dess metodologiska utformning erhålles. I konsekvens härmed understryker delegationen starkt vik-

ten av att centralbyrån bereds tillfälle genomföra det förutsatta utvecklingsarbetet.

Departementschefen

Centralbyråns äskanden under anslagsposterna till sjukvård m. m., till publikationstryck samt till bibliotekets underhåll biträder jag. Inte heller har jag något att erinra mot den föreslagna uppräkningsmedlen.

Vidare vill jag inte motsätta mig en ökning av medlen för internordiska resor. En sådan synes emellertid kunna ske genom en omfördelning inom den nuvarande reseersättningspostens ram.

Beträffande delposten till övriga expenser räknar jag med en ökning av de löpande utgifterna med 45 000 kronor och av engångsutgifterna med 36 000 kronor.

Vid sin beräkning av ersättningen till maskincentralen för hålkortsbearbetning har centralbyrån utgått ifrån att det beställda datamaskinsystemet skall köpas i stället för att hyras. Då jag i det följande ämnar förorda, att ett sådant köp får anstå, bör förevarande delpost i och för sig uppräknas med 193 000 kronor. I likhet med vad jag föreslagit vid behandlingen av ämbetsverkets avlöningsanslag synes emellertid kostnaderna för de nya arbetena med den ekonomiska statistiken böra bestridas från anslaget till särskilda undersökningar. Jag upptar därför posten till 647 000 (+ 90 000) kronor.

Mot centralbyråns förslag om en särskild anslagspost till ersättning till utredningsinstitutet för intervjuundersökningar har jag inte någon erinran. Under denna torde i enlighet med centralbyråns av arbetsmarknadsstyrelsen och delegationen för statistikfrågor tillstyrkta förslag ett belopp om 500 000 kronor böra anvisas för s. k. labour force-undersökningar. Förslaget innebär en överflyttning av dessa från arbetsmarknadsstyrelsen till centralbyrån samt en utökning av antalet undersökningar per år från två till fyra. Jag har inte heller någon erinran mot att medel anvisas för ett nytt s. k. basurval. Kostnaderna härför, 25 000 kronor, synes emellertid böra bestridas från anslaget till statistiska centralbyråns utredningsinstitut.

Jag förutsätter, att centralbyrån skall ha befogenhet att om så erfordras redan före den 1 juli 1961 föranstalta om ett utbyte av den gamla växeln mot en ny sådan. Några medel synes emellertid inte behöva beräknas för ändamålet under nästa budgetår. Inte heller kan jag tillstyrka centralbyråns förslag om särskilda medel för representation.

Vid bifall till mina förslag skulle omkostnadsanslaget uppföras med avrundat 1 950 000 (+ 692 300) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 950 000 kronor.

[13] 9. Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar

	Anslag
1960/61 (statsliggaren s. 444)	50 000
1961/62 (förslag)	250 000

Statistiska centralbyrån hemställer, att förevarande anslag uppföres med 50 000 kronor.

Motiv

Detta anslag är avsett för bestridande av kostnaderna för provundersökningar och speciella planeringsutgifter. Innevarande års anslag beräknas komma att tagas i anspråk bl. a. för provundersökningar i samband med översyn och utbyggnad av rättsstatistiken, undersökningar för uppläggnings- och jordbruks- och fiskestatistiken samt planering av viss utbyggnad av kreditmarknadsstatistiken. Vissa prov på ny tryckningsteknik i samband med användningen av elektroniska databehandlingsmaskiner kan också komma att behöva bestridas från detta anslag. Centralbyrån föreslår, att anslaget upptages med oförändrat 50 000 kronor.

Yttrande

Delegationen för statistikfrågor anmäler, att behov kan uppstå att med stöd av detta anslag genomföra undersökningar, som aktualiseras genom delegationens arbete och till vilka centralbyrån vid utformningen av sina äskanden inte haft möjlighet att taga hänsyn. Frågan om vissa undersökningar i samband med uppläggnings- och ett centralt företagsregister kommer att aktualiseras nästa budgetår. Delegationen har för avsikt att taga initiativ till att den genom socialdepartementet bedrivna utredningen i ämnet snarast uppföljes med det kompletterande utrednings- och planeringsarbete, som krävs för att uppläggnings- och registret skall kunna genomföras. Ansvar för ledningen av detta arbete torde få åvila delegationen. Det anses emellertid väsentligt att även de i sammanhanget berörda verken kan aktivt medverka i detta arbete. Bl. a. vid ett uppdrag åt statistiska centralbyrån att närmare undersöka vissa problem förknippade med upprättandet av ett register över företag utan anställd arbetskraft bör enligt delegationen behovet av medel för undersökningar i samband med uppläggnings- och ett allmänt företagsregister beaktas vid fastställandet av förevarande anslag.

Departementschefen

Vad centralbyrån föreslagit kan jag tillstyrka. Därutöver torde emellertid, i enlighet med vad jag anfört vid behandlingen av ämbetsverkets avlönings- och omkostnadsanslag, ett belopp om ytterligare 200 000 kronor böra beräknas under förevarande anslag för vissa nya arbeten inom avdelningen för ekonomisk statistik. Eventuellt behov av medel för de undersökningar i samband med uppläggnings- och ett allmänt företagsregister,

som delegationen för statistikfrågor aktualiserat, torde kunna tillgodoses inom ramen för detta anslag.

Liksom för innevarande budgetår torde anslaget få disponeras av statistiska centralbyrån efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Särskilda undersökningar*
för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av
250 000 kronor.

[14] 10. **Statistiska centralbyrån: Utredningsinstitutet**

	Anslag	Nettoinkomst
1959/60	100	827
1960/61 (statsliggaren s. 444)	100	
1961/62 (förslag)	25 000	

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget upptages till oförändrat 100 kronor. Härvid framhålles beträffande utredningsinstitutets verksamhet under budgetåret 1959/60 bl. a. följande.

Antalet nytillkomna uppdrag uppgick till 21, varav 5 konsultationsuppdrag, som krävt medverkan endast av institutets centrala organ, och 16 fältundersökningar. Av de förra kom tre från statliga, ett från kommunal och ett från enskild uppdragsgivare. Fältundersökningarna har i åtta fall verkställts åt statlig beställare, i ett fall åt kommunal myndighet samt i sju fall åt privat uppdragsgivare.

Årets inkomster utgjorde 632 100 kronor. Då utgifterna uppgått till 631 273 kronor, har verksamheten lämnat ett kassamässigt överskott på 827 kronor. Utestående fordringar har under året ökat med 5 386 kronor till 112 740 kronor och utestående skulder med 34 218 kronor till 87 478 kronor. Sammanlagt utgjorde sålunda nettoförlusten för årets verksamhet 28 005 kronor. Nettoförlusten har uppstått på grund av att utredningsinstitutets kostnader för första etappen i en undersökning beträffande personer med låga inkomster enligt beslut av Kungl. Maj:t avförts från anslaget till utredningsinstitutet. Om ersättning för utfört arbete lämnats, skulle resultatet ha blivit en nettovinst på 667 kronor.

Departementschefen

Vad statistiska centralbyrån anført under förevarande anslag föranleder inte någon erinran från min sida.

Vid behandlingen av centralbyråns omkostnadsanslag har jag förklarat mig dela ämbetsverkets uppfattning, att behov föreligger av ett nytt basurval. I enlighet med vad jag därvid anført torde kostnaderna emellertid böra belasta förevarande anslag. Såsom delegationen för statistikfrågor framhållet är det realistiskt att räkna med att basurvalet i fortsättningen kommer att behöva förnyas regelbundet. En sådan förnyelse kommer alla institutets kunder till godo. I likhet med delegationen anser jag därför, att utrednings-

institutet vid sin prissättning bör inkalkylera avskrivningskostnaden för basurvalet och under en följd av år amortera förnyelsekostnaden för detta. För nästa budgetår synes nödvändigt att med hänsyn till nyssnämnda kostnad uppföra förevarande anslag med 25 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statistiska centralbyrån: Utredningsinstitutet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[15] 11. Statistiska centralbyrån: Maskincentralen

	Anslag	Nettoinkomst
1959/60	100	11 606
1960/61 (statsliggaren s. 445)	100	
1961/62 (förslag)	1 000	

Statistiska centralbyrån hemställer om oförändrat anslag samt anför i hudsak följande beträffande maskincentralens verksamhet under budgetåret 1959/60.

Såväl utgifter som inkomster för maskincentralen har under budgetåret 1959/60 överstigit vad som förutsågs i staten. Utgifterna uppgick till 2 709 849 kronor och inkomsterna till 2 721 455 kronor. Som resultat av det gångna budgetårets verksamhet har till statsverket inlevererats ett överskott om 11 606 kronor.

Under budgetåret har arbeten förutom åt statistiska centralbyrån utförts åt 52 statliga myndigheter och vetenskapliga institutioner samt statliga kommittéer, 27 kommunala myndigheter och 60 privata beställare. Av dessa har åtskilliga lämnat mer än ett uppdrag, varför antalet uppdrag är väsentligt större än antalet beställare.

I förslaget till anslagsäskanden för budgetåret 1960/61 lämnades under anslaget en redogörelse för beställningen av en datamaskinanläggning av typen IBM 7070 i hålkortsversion till maskincentralen samt motiven härför. Sedan kontraktet hade tecknats beträffande denna anläggning, introducerades på marknaden en maskin med beteckningen IBM 1401, avsedd att kunna användas som en självständig ehuru mindre typ av dataanläggning, men dessutom som kompletterings- och »satellitmaskin» till 7070.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande har centralbyrån utökat sin beställning till att omfatta magnetbandsutrustning till 7070 och dessutom en därmed samarbetande 1401. Jämförande kostnadsberäkningar har visat att ett köp, om man räknar med en avskrivningstid om sju år och fem procents ränta på ej amorterat kapital, jämte samtliga kostnader för teknisk service och underhåll, medför så väsentligt lägre driftskostnader jämfört med hyresalternativet, att alla möjligheter till inköp måste noga prövas. Köpalternativen innebär i förhållande till förhyrning en minskning av driftskostnaderna med 360 000 kronor under det första året, varefter differensen växer med varje år för att under det sjunde uppgå till 555 000 kronor och efter

avskrivningstidens slut nå ett årligt belopp på nära 1 400 000 kronor. Ett flertal faktorer talar för att den beslutade anskaffningen representerar en långsiktig och ekonomisk lösning av datamaskinfrågan. För statistikproduktionen innebär beslutet, att rationaliseringssträvandena kan definitivt och målmedvetet inriktas mot att överföra databehandlingen till detta maskinsystem. Det råder emellertid ingen tvekan om att det kommer att dröja åtskilliga år innan rationaliseringsarbetet nått det stadium, då maskinsystemet på grund av tekniska ofullkomligheter hindrar en fortsatt utveckling inom statistikens område. Det anses vidare troligt, att förberedelse- och systemarbetets omfattning och tidsutdräkt även inom andra områden än statistikens är av sådan storlek, att några risker knappast skulle föreligga att det planerade maskinsystemet blir omodernt före avskrivningstidens utgång. Även om alltmer fulländade maskintyper kommer att utvecklas och föras ut i marknaden är det centralbyråns bestämda uppfattning, att alla skäl talar för köp av datamaskinsystemet. Centralbyrån framhåller vidare, att statistiska bearbetningar sällan präglas av den bundenhet och periodicitet som är förenlig med önskemålet om en jämn beläggning av maskinsystemet. Rollen som serviceanläggning för andra grenar av statsförvaltningen med vitt skilda typer av databehandling och med varierande periodicitet och angelägenhetsgrad kommer troligen att ge upphov till fluktuationer i beläggningen. Hyresalternativet kan då innebära, att en genomsnittsbelaäggning, som understiger ett skift för 7070 respektive två skift för 1401, ändock kan komma att ianspråktaga anläggningen under inte oväsentlig del av nästa skift och orsaka avsevärda kostnadsökningar. Dessa har inte någon motsvarighet i köpalternativet. Ämbetsverket hemställer om ett särskilt anslag på 5 500 000 kronor för inköp av det beställda datamaskinsystemet. Medelsbehovet fördelar sig med 4 300 000 kronor för 7070, 1 000 000 kronor för 1401 och med 200 000 kronor för tullkostnaderna.

Yttranden

Kommittén för maskinell databehandling påpekar, att vissa förändringar i centralbyråns maskinkontrakt företagits sedan anslagsäskandena framlades och att hela anskaffningskostnaden nu utgör 6 000 000 kronor.

Betalning för de beställda maskinerna kan ske genom köp, förhyrning eller förhyrning med option å köp. I sistnämnda fall erhåller beställaren mot en viss deposition rätt att inom viss tid inköpa maskinerna under avräkning av en del av den erlagda hyran. Depositionen — som uppgår till en procent av maskinernas anskaffningspris — är förverkad om köp inte kommer till stånd. De faktorer som mest inverkar på frågans bedömning är avskrivningstidens längd samt maskinernas utnyttjandegrad. Ekonomisk jämvikt mellan hyres- och köpalternativet uppnås för enskiftsdrift vid cirka fyra år och för treskiftsdrift vid cirka två år. Vid utnyttjande under flera år ställer sig köpalternativet förmånligare.

Kommittén har beaktat eventualiteten av att det inom de allra närmaste åren befinnes nödvändigt att byta ut anläggningen eller vissa delar av denna, exempelvis för att nå större kapacitet. Skall ett sådant utbyte företagas,

är man i ett gynnsammare läge om de utbytta delarna är förhyrda än om de är köpta, såvida de inte — i köpalternativet — är fullt avskrivna.

En möjlighet till kapacitetsökning för en i förhållande härtill ringa kostnadsökning föreligger i utbyte av den aritmetiska enheten i IBM 7070 jämte vissa andra organ mot nya, snabbare versioner. En 7070-maskin, modifierad på detta sätt, erhåller typbeteckningen 7074. Huruvida man genom övergång till typ 7074 kan få tillräcklig kapacitet i centralbyråns databehandlingsanläggning för att denna även skall kunna utföra det väntade arbetet för skatter och folkbokföring, kan inte nu bedömas. Utöver denna modifieringsmöjlighet kan på grund av den tekniska utvecklingen andra möjligheter yppa sig och visa sig vara i och för sig önskvärda och lönsamma.

Av det anförda anses emellertid framgå, att en förlust vid modifiering av en köpt anläggning endast inträder om den utbytta delen av anläggningen varit i drift högst fyra år vid enskiftsdrift eller högst två år vid treskiftsdrift. Vid användning under mer än fyra respektive två år inträder i stället en vinst vid köp.

Med hänsyn härtill anser databehandlingskommittén, att ett köp av maskinerna i detta fall ställer sig klart förmånligast. Därest emellertid inköp av maskinerna inte anses nu böra ifrågakomma, kan man genom att komplettera förhyrningsavtalet med avtal om option å köp hålla möjligheten öppen att senare inköpa utrustningen.

Delegationen för statistikfrågor anser utifrån de synpunkter delegationen har att företräda, att starka skäl talar för att man håller fast vid det maskinsystem som man bestämt sig för under en längre tid, beroende på de betydande följdinvesteringar i program, register, dataarkiv etc., som erfordras för anpassning av den statistiska produktionsprocessen till ett givet maskinsystem. Detta krav på kontinuitet, som delegationen tillmäter stor betydelse i sammanhanget, anser delegationen — med hänsyn till tidsfaktorns väsentliga betydelse vid valet mellan köp- och hyresalternativet — tala för att utrustningen köpes.

Departementschefen

Jag delar i och för sig vad statistiska centralbyrån anfört angående lämpligheten ur ekonomisk synpunkt av ett inköp av de beställda datamaskinerna m. m. Jag vill emellertid erinra om att såväl kommittén för maskinell databehandling som uppborndsorganisationskommittén inom en nära framtid väntas komma att avlämna sina betänkanden. I avvaktan på resultaten av dessa utredningar beräknar jag inte för närvarande några medel för inköp av den ifrågavarande anläggningen. I sammanhanget vill jag dock anmäla, att centralbyrån numera, i enlighet med vad kommittén för maskinell databehandling rekommenderat därest köp inte nu skulle komma till stånd, kompletterat förhyrningsavtalet med avtal om option å köp och därigenom håller möjligheten öppen att senare inköpa hela utrustningen. Utan hinder av vad jag nu sagt torde centralbyrån böra ha möjlighet att inköpa maskinen med beteckningen IBM 1401. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t äger befogenhet att — därest kostnaderna för inköp av förenämnda maskin jämte

option m. m. inte i sin helhet kan bestridas från maskincentralens vinstmedel — medgiva det överskridande av förevarande anslag som må komma att föranledas härav.

Vad statistiska centralbyrån i övrigt anfört beträffande verksamheten vid maskincentralen föranleder inte någon erinran från min sida. Jag förordar, att anslaget uppföres med ett formellt belopp om 1 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Maskincentralen* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[16] **12. Delegationen för statistikfrågor**

	Anslag
1960/61 (statsliggaren s. 446)	200 000
1961/62 (förslag)	220 000

Delegationen för statistikfrågor hemställer, att anslaget uppföres med 220 000 kronor.

M o t i v

Till delegationens ledamöter utgår dels vissa fasta arvoden, dels sammanträdesarvoden. Den sammanlagda årskostnaden för dessa arvoden uppskattas till i runt tal 30 000 kronor.

Förevarande anslag är avsett att täcka kostnaderna för arvoden till delegationens ledamöter, ersättning till kansli och experter, särskilda undersökningar samt expenser.

Personalen vid kansliet består av en kanslichef, en byrådirektör och en kontorist med arvoden motsvarande lönegraderna Bg 4, Ag 26 respektive Ag 9. Räknat efter 1959 års löneläge uppgår helårskostnaden för personalen till cirka 84 000 kronor. Den del av delegationens anslag som inte tas i anspråk för arvoden till ledamöterna eller ersättningar till kansliets personal uppgår således till cirka 86 000 kronor, vilket belopp skall täcka kostnaderna för expenser samt experter eller annan personal, häri inräknat kostnaderna för särskilda undersökningar. Det anses bl. a. bli fråga om att för särskilda utredningsuppgifter för längre eller kortare tid anställa speciella experter med arvode i form av månadslön. Eventuellt kan också ifrågakomma utgifter i samband med statistiska provundersökningar.

I propositionen nr 104 år 1960 angående den statliga statistikens organisation förutsattes att ett belopp av samma storleksordning (200 000 kronor) skulle erfordras årligen under en femårsperiod för delegationens verksamhet. Med hänsyn till omfattningen av delegationens arbetsuppgifter anses ett anslag av samma reala storlek som för innevarande budgetår vara nödvändigt även för 1961/62.

Anslaget för 1960/61 är beräknat med utgångspunkt från 1959 års lönenivå. Under 1960 träffade löneöverenskommelser innebär en höjning av års-

lönekostnaderna för kansliet med drygt 12 000 kronor. Därtill kommer att en betydande del av delegationens anslag i övrigt beräknas komma att tagas i anspråk för löner till personal för speciella utredningsuppdrag eller provundersökningar. Delegationen finner det motiverat med en uppräknig av förevarande anslag med 20 000 kronor.

Departementschefen

För delegationen för statistikfrågor, inklusive arvoden till ledamöter, ersättning till kansli och experter, särskilda undersökningar och expenser, har för innevarande budgetår anvisats ett belopp om 200 000 kronor. Vid behandlingen av anslagsfrågan i propositionen nr 104 år 1960 har jag beräknat, att ett belopp av denna storleksordning skulle komma att erfordras under en femårsperiod. Den uppräknig av beloppet, som föreslagits av delegationen, hänför sig helt till förändringar av automatisk karaktär och kan av mig godtagas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Delegationen för statistikfrågor* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 220 000 kronor.

[17] 13. **Folkbokföringen: Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	49 000	39 365
1960/61 (statsliggaren s. 446)	40 000	
1961/62 (förslag)	49 000	

Statistiska centralbyrån föreslår, att anslaget uppföres med 49 000 kronor.

M o t i v

Den låga belastningen på anslaget under budgetåren 1958/59 och 1959/60 beror bl. a. på att en planerad sammankomst med kyrkobokföringsinspektörerna inte kunnat hållas. För innevarande budgetår har medel för detta ändamål inte beräknats under anslaget. Centralbyrån räknar emellertid med att mötet skall kunna hållas nästa budgetår. Med hänsyn härtill föreslås anslaget höjt med 9 000 kronor.

Departementschefen

Jag biträder centralbyråns förslag till medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 49 000 kronor.

[18] 14. Folkbokföringen: Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	131 700	131 500
1960/61 (statsliggaren s. 447)	168 900	
1961/62 (förslag)	147 000	

Statistiska centralbyrån hemställer, att anslaget uppföres med 147 400 kronor.

M o t i v

Enligt avtal med städerna Stockholm, Göteborg och Malmö utgår till dessa städer dels årligt statsbidrag, dels särskilda gottgörelser för vissa arbeten. Centralbyrån framhåller, att man för budgetåret 1961/62 har att räkna med särskild gottgörelse endast för tryckning av folkräkningslängder.

De årliga bidragen utgör för Stockholm, Göteborg och Malmö resp. 47 000, 56 000 och 28 000 kronor, och de särskilda gottgörelserna beräknas till resp. 7 000, 7 200 och 2 200 kronor. De totala bidragen till resp. städer anger centralbyrån sålunda till 54 000, 63 200 och 30 200 kronor.

Departementschefen

Centralbyråns beräkning av medelsbehovet för utbetalning till städerna Stockholm, Göteborg och Malmö av ifrågavarande årliga statsbidrag och särskilda gottgörelser för vissa arbeten kan jag godtaga. Anslaget synes emellertid kunna uppföras med avrundat 147 000 (— 21 900) kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 147 000 kronor.

[19] 15. Folkbokföringen: Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 560 000	1 558 866
1960/61 (statsliggaren s. 447)	1 839 000	
1961/62 (förslag)	1 942 000	

I. *Statistiska centralbyrån* föreslår, att anslaget ökas med 89 000 kronor.

II. *Statistiska centralbyrån* hemställer, att ett reservationsanslag på 14 000 kronor anvisas till anskaffande av en begagnad adressmaskin samt två förvaringskåp.

Motiv

I. Den i anslaget ingående löneposten föreslås uppräknad med 130 000 kronor till 1 750 000 kronor. I posten ingår kostnader för dels årsbiträden, dels ett antal biträdesmånader som förstärkning för arbeten i samband med mantalsskrivningen och för viss fortlöpande översyn av det tryckande registret. Posten till reparationer och underhåll av maskinparken beräknas till 177 000 (— 41 000) kronor. Kostnaderna för årlig översyn och löpande reparationer beräknas komma att minska med 10 000 kronor till 105 000 kronor såsom följd av fullbordad och pågående renovering av äldre tryckmaskiner. Hittills företagna maskinrenoveringar har utfallit mycket väl. För innevarande budgetår har medel beviljats för 23 maskiner. För budgetåret 1961/62 hemställer centralbyrån om medel för genomgång av ytterligare 16 tryckmaskiner. Härför erfordras 72 000 kronor eller 31 000 kronor mindre än för innevarande budgetår.

II. Med hänsyn till möjligheten av att nuvarande maskinella system framdeles utbytes mot ett system med hålkorts- och datamaskiner har centralbyrån sedan länge sökt undvika större nyinvesteringar i det nuvarande maskinsystemet. En sådan övergång torde vara tänkbar tidigast fr. o. m. år 1965. I avvaktan härpå föreslår centralbyrån, att en begagnad maskin inköpes för 12 000 kronor. Vidare erfordras för de tryckande registren i Stockholms län ytterligare två förvaringsskåp för en kostnad av 2 000 kronor.

Departementschefen

Jag förordar, att medel för tillgodoseende av samtliga nu nämnda ändamål anvisas under förevarande anslag. Med godtagande av centralbyråns medelsberäkning uppskattar jag detta till 1 942 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkbokföringen: Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 942 000 kronor.

[20] 16. Konjunkturinstitutet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	515 000	538 605
1960/61 (statsliggaren s. 450)	555 600	
1961/62 (förslag)	648 000	

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget höjes med 147 800 kronor.
Ökning

1. Tjänsteförändringar

a) 1 ekonometriker Ag 24—Ae 26	1 669
b) 1 forskningsassistent Ag 21—förste forskningsassistent Ae 23	1 498
c) 1 forskningsassistent Ag 21—förste forskningsassistent Ae 23	2 792
d) 1 forskningssekreterare Ae 24 i stället för arvode	4 236

	Ökning
2. Personalförändringar m. m.	
a) 1 förste byråsekreterare Ae 23	28 439
b) 1 biblioteksassistent Ae 13	11 957
c) 1 kontorist Ae 9	13 806
d) arvode till organisationsföredragande	600
3. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar m. m.	27 167
b) rörligt tillägg	53 836
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	1 800
	147 800

Motiv

1. a) Ekonometrikertjänsten är en experttjänst med höga krav på teoretisk utbildning i såväl statistik som nationalekonomi samt praktisk erfarenhet av ekonomisk forskning. Skall dessa krav även i fortsättningen kunna upprätthållas, erfordras enligt institutet en med hänsyn till kompetenskraven bättre avvägd lönesättning.

b—c) Vid institutet finns inrättade två forskningsassistenttjänster i Ag 21. För tjänsterna gäller särskilda kompetenskrav, bl. a. licentiatexamen. Med hänsyn till att arbetskraft med den för dessa tjänster fordrade utbildningen normalt kan påräkna mycket bättre anställningsvillkor inom såväl privat som offentlig verksamhet samt med hänsyn till de mindre stränga kompetenskrav, som gäller för andra tjänster i mellangraderna vid institutet, hemställer institutet, att tjänsterna placeras i Ae 23.

d) För innevarande budgetår har beräknats ett belopp om 28 700 kronor, vilket är avsett att täcka lönekostnader för arbetskraft, som löpande skall sysselsättas med arbete för institutets kvartalstidskrift. Då detta arbete är av fortlöpande karaktär, anses en motsvarande tjänst böra uppföras på institutets personalplan. Med hänsyn till de arbetsuppgifter och det ansvar, som kommer att åvila innehavaren av tjänsten, anser institutet en placering i Ae 24 lämplig. Vid bifall till detta förslag kan det för innevarande budgetår anvisade beloppet till extra arbetskraft reduceras i motsvarande grad.

2. a) Institutet återkommer till sitt i tidigare års *petita* gjorda yrkande om inrättande av en förste byråsekreterartjänst i Ae 23 (se senast 1960: VII ht, s. 48), varjämte institutet framhåller, att behovet härav ytterligare accentuerats av det ständigt växande administrativa arbetet.

b) I föregående års *petita* hemställde institutet, att en halvtidstjänst för en bibliotekarie i Ae 21 skulle inrättas. Denna hemställan bifölls inte, men institutet kunde även i fortsättningen disponera ett belopp på 5 000 kronor för översyn av biblioteket. Denna översyn beräknas bli avslutad innevarande budgetår. Institutet anser en lämplig lösning på längre sikt vara att klassificeringsarbetet anförtros en av institutets amanuenser eller forskningsassistenter, medan det övriga arbetet handhas av en biblioteksassistent. In-

stitutet hemställer därför, att en tjänst som biblioteksassistent i Ae 13 inrättas.

c) Liksom i föregående års statskrivelse äskas en kontoristtjänst i Ae 9 hos institutet (se 1960: VII ht, s. 48).

d) I enlighet med vad som förordats i den av riksdagen godkända propositionen nr 126 år 1960 har upptagits ett arvodesbelopp om 600 kronor till särskild organisationsföredragande.

Yttrande

Statens lönenämnd, som haft att avgiva utlåtande beträffande yrkandena vid punkten 1 — uppflyttning av tjänsten som ekonometriker från Ag 24 till Ae 26 och uppflyttning av två tjänster som forskningsassistent i Ag 21 till tjänster som förste forskningsassistent i Ae 23 — kan inte tillstyrka de föreslagna lönegradsuppflyttningarna.

Departementschefen

Innan jag behandlar konjunkturinstitutets äskanden för nästa budgetår torde jag få anmäla, att nämnden för institutet i skrivelse den 21 november 1960 anhöllit, att Kungl. Maj:t ville till omprövning upptaga frågan om nämndens fortsatta verksamhet.

Nämnden, som består av cheferna för kommerskollegium, statistiska centralbyrån, socialstyrelsen och riksbanken samt en av Kungl. Maj:t särskilt förordnad ledamot, fungerade som institutets styrelse fram till år 1946, då de administrativa funktionerna övertogs av chefen för institutet. Enligt nu gällande instruktion skall nämnden höras innan institutet utger publikation. Nämnden skall vidare verka för en rationell arbetsfördelning mellan institutet och övriga utredande organ inom statsförvaltningen. Slutligen föreskrives bl. a. i instruktionen, att institutets chef skall höra nämnden, innan förslag till besättning av byråchefs- eller sakkunnigtjänst avges till Kungl. Maj:t. Nämndens kvarstående funktioner har numera antingen i praktiken upphört eller alltmer blivit av formell natur. Under sådana förhållanden torde anledning saknas att bibehålla nämnden som en särskild institution. Jag har därför för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att besluta om sådan ändring i institutets instruktion, att nämndens verksamhet upphör. Med hänsyn härtill förordar jag, att för innevarande budgetår till arvoden åt nämndens ledamöter beräknat belopp, 7 200 kronor, utgår ur avlöningsstaten.

Vidkommande institutets äskanden för nästkommande budgetår torde, i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, ekonometrikertjänsten i Ag 24 böra höjas till högst Ae 26. I fråga om nya tjänster kan jag endast biträda förslaget om att tillföra institutet en kontorist i Ae 9 med uppgift att bl. a. fungera som sekreterare åt institutets chef. Vidare godtar jag förslaget om arvode till organisationsföredraganden samt uppskattningen av de automatiska utgiftsförändringarna. Institutets övriga förslag är jag inte beredd att biträda.

Anslaget beräknas sålunda:
 avlöningar till ordinarie tjänstemän 126 900 (+ 19 900) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 600 (—6 600)
 kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 368 500 (+ 13 000) kronor;
 rörligt tillägg 141 500 (+ 64 300) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 10 500 (+ 1 800) kronor.
 Anslaget torde alltså kunna uppföras med 648 000 (+ 92 400) kronor.
 Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga den ändring i den för konjunkturinstitutet gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för konjunkturinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	126 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	368 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	141 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	10 500
<u>Summa kronor</u>	<u>648 000</u>

c) till *Konjunkturinstitutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 648 000 kronor.

[21] **17. Konjunkturinstitutet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	103 000	73 382
1960/61 (statsliggaren s. 450)	123 600	
1961/62 (förslag)	122 000	

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget ökas med 11 900 kronor.

	<i>Ökning</i>
1. Sjukvård	400
2. Reseersättningar	600
3. Övriga expenser	10 900
	<u>11 900</u>

Motiv

1. *Sjukvård.* Utgift 1959/60 2 176; anslag 1960/61 1 800. — Med hänsyn till belastningen föreslås anslagsposten uppräknad med 400 kronor.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1959/60 1 200; anslag 1960/61 2 400. — Institutet avser att som under tidigare år sända representanter till de nordiska utskottens sammanträden. Vidare planeras vissa tjänsteresor inom Sverige. Kostnaderna uppskattas till 3 000 kronor.

3. *Övriga expenser.* Utgift 1959/60 36 597; anslag 40 200. — På grund av lönehöjningar för städningspersonalen väntas renhållnings- och städningskostnaderna öka med 1 000 kronor. Då möjligheterna att låna ekonomisk och statistisk litteratur är alltför begränsad, anser konjunkturinstitutet nödvändigt med ett årligt anslag på 3 000 kronor för komplettering av biblioteket. På grund av föreslagna personalförändringar hemställer institutet slutligen om 11 500 kronor, varav 8 000 kronor utgör engångskostnad för anskaffning av möbler och annan utrustning. Å andra sidan bortfaller för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 4 600 kronor. Institutet hemställer, att till övriga expenser anvisas 51 100 kronor.

Departementschefen

Anslagsposterna till sjukvård och reseersättningar synes böra beräknas på sätt konjunkturinstitutet föreslagit. Beträffande delposten till övriga expenser godtar jag en ökning med 1 000 kronor för renhållnings- och städningskostnader samt med 1 100 kronor för engångskostnad för möbler och annan utrustning. Med beaktande av att för innevarande budgetår anvisats ett engångsbelopp om 4 600 kronor under delposten beräknar jag därför denna till 37 700 (— 2 500) kronor.

Totalt torde sålunda anslaget för nästa budgetår böra beräknas till avrundat 122 000 (— 1 600) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Konjunkturinstitutet: Omkostnader* för budget-
året 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 122 000 kronor.

[22] 18. Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	240 000	264 225
1960/61 (statsliggaren s. 450)	307 000	
1961/62 (förslag)	370 000	

Konjunkturinstitutet hemställer, att anslaget höjes med 284 000 kronor.

Motiv

De disponibla medlen under detta anslag uppgick vid ingången av budgetåret 1960/61 till 427 340 kronor, varav det obundna beloppet utgjorde 18 338 kronor.

För genomförande av undersökningen om *hushållens finanser* år 1958 har till förfogande ställts 314 000 kronor, fördelat på budgetåren 1958/59 och 1959/60. För innevarande budgetår har 32 000 kronor anvisats för att bereda institutet möjlighet att bearbeta resultaten. Materialet beräknas i sin helhet bli tillgängligt för analys under nästa budgetår. Institutet har endast i mycket begränsad omfattning haft möjlighet att utnyttja resultaten för analytiska problemställningar. Vissa förberedelsearbeten har bedrivits dels i form av statistiskt-metodologiska studier, dels genom att förutsättningarna för beräkningsarbetets utförande med hjälp av databehandlingsmaskin utretts. Detta arbete anses böra fullföljas med hänsyn till behovet av att få vissa grundläggande beteenden hos konsumenterna belysta. Kostnaderna för dessa studier beräknas till 70 000 kronor. Institutet anser inte, att det för närvarande föreligger tillräckliga skäl för att under nästa budgetår återupptaga undersökningarna i full omfattning för belysning av 1961 års hushållsparande. De redan gjorda undersökningarna anses däremot böra bearbetas ur metodologiska synpunkter, bl. a. såsom förberedelser för vissa undersökningar längre fram. Kostnaderna härför uppskattas till 15 000 kronor. Institutet avser även att undersöka möjligheterna att i framtiden infoga vissa av sparundersökningens frågeställningar i annan utanför institutet befintlig statistikproduktion. Vidare är det möjligt att med hjälp av det redan insamlade materialet bedöma, vilka av de i sparundersökningarna belysta variablerna som är så stabila att de kan kartläggas med längre tidsintervall. Institutet anser, att man genom bearbetningarna kan komma fram till en form för undersökningar som kan genomföras snabbare och eventuellt också till lägre kostnad. Institutet anser även, att det är av stor betydelse för analysen av den ekonomiska utvecklingen i landet att de väsentligaste och mest variabla faktorerna i hushållens beteende följs genom kontinuerliga undersökningar. Förberedelsearbetet för kommande undersökningar beräknas till årsskiftet 1961/62 ha hunnit så långt, att behov uppstår av vissa provundersökningar. Kostnaderna för dessa beräknas till 75 000 kronor. Med hänsyn till det anförda hemställer konjunkturinstitutet, att till institutets förfogande ställes dels 70 000 kronor för analyser av de utförda sparundersökningarna, dels 15 000 kronor för förberedelsearbeten för kommande undersökningar, dels 75 000 kronor för praktiskt genomförande av vissa provundersökningar.

Beträffande *barometerverksamheten* nämner institutet, att fyra undersökningar genomförts inom vardera textil-, verkstads-, gruv- samt järn- och stålindustrierna. Vidare övertogs från och med undersökningstillfället i december 1959 barometerenkäterna inom skogsindustrierna. Innevarande budgetår disponeras 110 000 kronor för dels nu nämnda ändamål, dels de barometerundersökningar inom övriga delar av industrin som tidigare genomförts i arbetsmarknadsstyrelsens regi. Under budgetåret 1960/61 kommer dessutom vissa smärre utökningar av barometerverksamheten att genomföras. På grund av industristatistikens omläggning till en redovisning enligt ISIC-nomenklaturen måste institutet under innevarande budgetår anpassa barometrarnas branschindelning och företagsurval därtill, varför ett nytt

företagsregister måste skapas och ett nytt företagsurval får göras. Institutet avser att utforma urvalsprocessen så, att det nya urvalet i så stor utsträckning som möjligt blir jämförbart med det gamla. Kvartalsvisa barometerundersökningar täckande den egentliga industrin utgör ett viktigt informationsmaterial för institutets nya kvartalstidskrift. Institutet tar därför för givet, att konjunkturbarometerundersökningar inom industrin under nästa budgetår skall bedrivas i samma omfattning. Kostnaderna har beräknats till 120 000 kronor. Härav har de direkta personalkostnaderna beräknats till 70 000 kronor, motsvarande lön för en förste aktuarie i Ag 23, en amanuens, ett kanslibitråde och ett kontorsbiträde. Kostnaderna för expenser har upptagits till oförändrat 50 000 kronor. Konjunkturinstitutet avser även att fortsätta att pröva olika metoder för att förbättra konjunkturbarometermetodiken. Kostnaderna för förundersökningar och specialenkäter i anslutning härtill uppskattas till 10 000 kronor.

Arbetet med en revidering och utvidgning av *nationalräkenskapen*, vilket påbörjades under budgetåret 1957/58, fortsattes under efterföljande budgetår. I redogörelser för verksamheten under budgetåren 1957/58 och 1958/59 har bl. a. redogjorts för hur de beräkningar av nationalprodukten enligt den s. k. produktionsstatistiska metoden (commodity flow method), som har utförts hos kommerskollegium, ingår i dessa arbeten. Vid utgången av budgetåret 1959/60 var utredningsarbetet avseende kalenderåren 1950—54 framfört till det stadium, att arbetet kunde flyttas över till konjunkturinstitutet. Inom institutet kommer under budgetåret 1960/61 att arbetas med en inbördes avstämning av resultaten på de olika kontona inom räkenskapssystemet samt utarbetas resultattabeller av olika slag. Samtidigt sker en integrering av nyssnämnda beräkningar med övriga delar av räkenskaperna inom institutet. Under innevarande budgetår beräknar institutet vidare att verkställa en framräkning av siffror enligt det utvidgade räkenskapssystemet för åren 1955—58. Det anses lämpligt och försvarligt att begränsa arbetena avseende åren 1955—58 till en sorts förlängda serier med förankring i den mer omfattande genomarbetningen för åren 1950—54. Under budgetåret 1961/62 beräknas slutliga resultat kunna framkomma inom det utvidgade räkenskapssystemet för åren 1950—58. Institutet syftar till att från och med hösten 1962 siffror till den löpande nationalbokföringsstatistiken enligt nuvarande beräkningsgrunder kan ersättas med siffror enligt den reviderade och utvidgade nationalräkenskapen. I samband med de omläggningar inom stora delar av primärstatistiken, som sker på grund av genomförandet av ny varunomenklatur och ändrad branschindelning, kommer även nationalbokföringen för 1959 i ett nytt läge, varför det anses nödvändigt att nedlägga mera arbete på detta år än på åren 1955—58. För att det, innan den nuvarande löpande statistiken kan ersättas med siffror enligt det nya systemet, inte skall uppstå svårigheter med tillförseln av siffermaterial för den löpande rapporteringen är det nödvändigt att de serier som hittills har presenterats beräknas enligt samma metoder som tidigare fram till hösten 1962. Den fortsatta aktualiseringen av de tidigare inom kommerskolle-

gium utförda beräkningarna enligt den produktionsstatistiska metoden, infogandet av dessa i institutets övriga delar av nationalräkenskapen samt en fortsättning av de nuvarande löpande beräkningarna kräver enligt institutet en personalstyrka av minst samma omfattning som under innevarande budgetår. Kostnaderna härför uppskattas till 88 000 kronor. — Vissa arbeten för igångsättning av kvartalsvisa beräkningar av den s. k. försörjningsbalansen påbörjades under budgetåret 1959/60. Under innevarande budgetår fortsätter dessa planeringsarbeten, och provberäkningar kommer att utföras för vissa poster inom försörjningsbalansen. Under budgetåret 1961/62 räknar institutet med att arbetet med försörjningsbalanser kvartalsvis har kommit så långt, att beräkningarna kan börja utföras löpande. Det statistiska underlag som kommer att anlitas kan emellertid inverka på periodvalet. Genomförandet av beräkningarna för sådana korttidsredovisningar förutsätter en utbyggnad av den löpande ekonomiska korttidsstatistiken samt vidare att korttidsredovisningar av de statliga och kommunala utgifterna kan åstadkommas. Genom uppgifterna i samband med uppbörderna av den allmänna varuskatten föreligger möjligheter att få fram ett värdefullt material för en ny snabbstatistik över den inhemska omsättningen. Grundmaterialet för dessa bearbetningar behöver granskas, kompletteras och tillrättaläggas. Statistiska centralbyrån har därför fått i uppdrag att utreda och planlägga den framtida utformningen av bearbetningen av detta material. Denna typ av snabbstatistik anses inte göra den tidigare berörda utbyggnaden av den ekonomiska korttidsstatistiken överflödigt. När korttidsberäkningarna av försörjningsbalansen kommit i den planerade tidsrytmen, beräknas resultaten för sist förflutna redovisningsperiod (kvartal) föreligga under närmast följande period (kvartal). För att under budgetåret 1961/62 bringa arbetet med uppläggnings- och beräkningarna av försörjningsbalansen i korttidsintervall till det skisserade stadiet räknas med en förste aktuarie i lönegrad 23 och två amanuenser samt ett kanslibitråde och ett kontorsbitråde. Inklusive vissa expenser skulle kostnaderna för detta arbete uppgå till 103 000 kronor. Institutet har tidigare understrukit behoven av att kunna infoga redovisningar för kredittransaktionerna i nationalbokföringen för att härigenom skapa möjligheter till en koordinering av kreditmarknadsanalysen och analysen i realekonomiska termer. Hittills har tillgängliga resurser endast möjliggjort blygsamma arbeten. De beräkningsarbeten som beräknas kunna förverkligas begränsar sig i huvudsak till att ge material för belysning av de reala ekonomiska företeelserna (den reala cirkulationen). Den samlade ekonomiska analysen förblir ofullständig så länge det inte framkommer redovisningar som i systematiserad form belyser den finansiella sidan, nämligen de finansiella transaktionerna (cirkulationen av finansobjekt). De arbeten som institutet här räknar med att kunna utföra under nästa budgetår siktar främst på att utreda de principiella problem som institutet står inför på området samt att kunna medverka i pågående internationella arbeten. Institutet anser, att dessa arbeten kräver en kvalificerad person, vilken lägst kan placeras i lönegrad 23. Kostnaderna härför

inklusive viss biträdes hjälp och vissa expenser beräknas uppgå till 40 000 kronor.

Åskandena för de undersökningar, där huvuddelen av kostnaderna faller på *maskinell bearbetning*, har sammanförts till en anslagspost, dels genom att vissa planeringskostnader är gemensamma, dels på grund av att de enskilda kostnadsposterna är svåra att beräkna med hänsyn till att planeringsarbetet för de projekt, för vilka anslag erhållits för det innevarande budgetåret, endast hunnit påbörjas. Institutet räknar med att i och med nästa budgetår omläggningar av de årsvisa volym- och prisindexberäkningarna för utrikeshandeln skall ha genomförts. Omläggningen medför en utökad differentiering av indextalen samt, om resurserna det medger, även specialindextal för handeln med viktigare länder eller ländergrupper. Maskinanslaget kommer sålunda under budgetåret 1961/62 att belastas med kostnader för en årsindex- och fyra kvartalsindexberäkningar. Huvuddelen av verksamheten kommer enligt institutets planer för nästkommande budgetår att ägnas säsongrensningsproblemen. Behovet av säsongrensade tids-serier har blivit starkt accentuerat i och med beslutet om utgivande av en kvartalstidskrift. Inom institutet pågår vidare en undersökning om prognoser och utfall för industriinvesteringarna. Även detta arbete beräknas komma att sträcka sig in på nästkommande budgetår. Institutet, som anser en undersökning av utrikeshandeln under femtiotalet vara av hög angelägenhetsgrad, hemställer slutligen, att medel beviljas för planläggning och maskinbearbetningar av en sådan undersökning. Kostnaderna för samtliga nu nämnda undersökningar beräknas uppgå till 70 000 kronor.

Anslaget skulle sålunda för nästa budgetår uppföras med (160 000 + 130 000 + 231 000 + 70 000) 591 000 kronor.

Yttrande

Delegationen för statistikfrågor understryker starkt önskvärdheten av att institutet beredes möjlighet att ytterligare analysera de hittills gjorda undersökningarna rörande hushållens finanser för omprövning av formerna för dessa undersökningar.

Vad beträffar frågan om ett företagsregister för barometerverksamheten utgår delegationen från att konjunkturinstitutets arbete på denna punkt koordineras med arbetet på ett centralt företagsregister. Delegationen anser det angeläget, att konjunkturbarometern även i övrigt samordnas med annan näringsstatistik och främst då med korttidsstatistiken, som är föremål för utredning inom kommerskollegium.

Nationalräkenskapen kan ses som ett instrument genom vilket en systematisk överblick över vissa viktiga konsumentönskemål kan erhållas. Med den utvidgning av nationalräkenskapen som nu pågår eller planeras skulle dess värde ur denna synpunkt öka väsentligt. Den planerade utbyggnaden av nationalräkenskapen utgör därför ett ur principiell synpunkt viktigt led i den planläggning av en kommande omorganisation med åtföljande prövning av statistikens framtida utformning som det åligger delegationen att genom-

föra. Delegationen finner utifrån sina utgångspunkter angeläget, att konjunkturinstitutet ges resurser för en fortsatt utbyggnad av nationalräkenskapssystemet. Delegationen framhåller emellertid, att den varken kunnat pröva frågan om den lämpliga inriktningen av arbetet eller storleken av det begärda anslaget. Delegationen betonar i sammanhanget, att den här angivna funktionen hos nationalräkenskapen förutsätter, att utbyggnaden sker i nära samarbete med såväl andra konsumenter som med producenter av ekonomisk statistik.

Delegationen förutsätter slutligen, att konjunkturinstitutets arbete med planläggning och utförande av maskinbearbetningar av den pågående undersökningen av prognoser och utfall för industriinvesteringarna sker i nära samarbete mellan institutet och kommerskollegium, och framhåller, att vid densamma vunna erfarenheter bör kunna bli av värde vid ett framtida ställningstagande till investeringsstatistikens utformning.

Departementschefen

För budgetåren 1958/59 och 1959/60 har för genomförande av undersökningen om hushållens finanser år 1958 anvisats sammanlagt 314 000 kronor. Därutöver har för innevarande budgetår anvisats 32 000 kronor för bearbetning av resultaten av denna undersökning. Detta arbete synes nu böra fullföljas genom analyser av materialet ur såväl ekonomisk som metodologisk synpunkt. För ändamålet torde ett belopp om 70 000 kronor böra anvisas. Den ytterligare medelsanvisning för förberedelser för kommande undersökningar rörande hushållens finanser, som konjunkturinstitutet ansett erforderlig, är jag inte beredd tillstyrka.

För konjunkturinstitutets barometerverksamhet beräknar jag ett belopp om 120 000 (+ 10 000) kronor. Jag förutsätter, att det skall bli möjligt att inom ramen för detta belopp även i fortsättningen pröva olika metoder för en förbättring av metodiken på området. Såsom delegationen för statistikfrågor framhållit måste det anses angeläget att konjunkturbarometern samordnas med annan näringsstatistik och främst då med korttidsstatistiken, som är föremål för utredning inom kommerskollegium.

För innevarande budgetår har under anslaget beräknats dels 80 000 kronor för aktualisering inom konjunkturinstitutet av de hittills inom kommerskollegium utförda beräkningarna av nationalprodukten, dels 45 000 kronor för kvartalsvisa försörjningsbalansräkningar. De inom konjunkturinstitutet pågående eller planerade utvidgningarna av nationalräkenskapsberäkningarna avser i första hand en integrering av nyssnämnda beräkningar av nationalprodukten (enligt den s. k. produktionsstatistiska metoden) med övriga delar av nationalräkenskaperna till ett samordnat och i jämförelse med nuvarande löpande beräkningar betydligt utvidgat redovisningssystem. Institutet syftar till att från och med hösten 1962 ersätta det nuvarande nationalräkenskapssystemet med detta system. Vidare avser institutet att utföra vissa förarbeten på det principiella planet för att kunna infoga redovis-

ningar av kredittransaktionerna i nationalbokföringen. I likhet med delegationen för statistikfrågor finner jag angeläget, att konjunkturinstitutet ges resurser för en fortsatt utbyggnad av detta system. Jag är emellertid inte beredd förorda en större medelsanvisning för ändamålet än 140 000 kronor. Jag vill understryka vikten av att institutet vid arbetet med beräkningar av nationalprodukten liksom vid sin övriga verksamhet särskilt uppmärksammar behovet av snabb statistisk information för att öka förutsättningarna för en effektiv anpassning av den ekonomiska politiken till förändringar i det ekonomiska läget.

Även för nästa budgetår torde slutligen ett belopp om 40 000 kronor böra ställas till institutets förfogande för maskinbearbetning av vissa undersökningar.

Anslaget skulle alltså uppföras med totalt (70 000 + 120 000 + 140 000 + 40 000) 370 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 370 000 kronor.

[23] 19. Statskontoret: Avlöningar

Nytt anslag (förslag) 3 384 000

Organisationskommittén för den statliga centrala rationaliserings- och revisionsverksamheten hemställer, att anslaget uppföres med 3 383 700 kronor.

Motiv

Angående bakgrunden till äskandena under denna och de fyra följande punkterna torde följande få anföras.

I propositionen nr 126 till 1960 års riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att godkänna i propositionen förordade riktlinjer för den statliga centrala rationaliserings- och revisionsverksamheten, att besluta att statskontoret, riksräkenskapsverket, statens sakrevision och statens organisationsnämnd skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1961 samt att fr. o. m. sagda dag ett statligt centralt rationaliseringsorgan, benämnt statskontoret, och ett statligt centralt revisions- och statsbokföringsorgan, benämnt riksrevisionsverket, skall inrättas. Kungl. Maj:t har tillika föreslagit riksdagen att godkänna, att statskontoret och riksrevisionsverket skall förses med tjänster till det antal och i de lönegrader som förordats i propositionen. Kungl. Maj:t har vidare hemställt om riksdagens bemyndigande att vidtaga erforderliga åtgärder för förslagets genomförande. Riksdagen, som i skrivelse den 28 maj 1960, nr 282, anmält sina beslut i anledning av propositionen jämte i ämnet väckta motioner, har bifallit vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit.

Genom beslut den 3 juni 1960 har Kungl. Maj:t vidare bemyndigat chefen för finansdepartementet att tillsätta en organisationskommitté med uppgift att närmare utreda och avgiva förslag rörande de åtgärder som erfordras

med anledning av riksdagens beslut om inrättande från och med den 1 juli 1961 av de nya centrala rationaliserings- och revisionsverken.

Som ledamöter i organisationskommittén har departementschefen den 7 juni 1960 tillkallat numera budgetavdelningschefen i departementet A. L. G. Lindmark, tillika ordförande, tillförordnade generaldirektören I. Löfqvist, generaldirektören R. G. Renlund, utnämnde överdirektören P. A. V. Tamme- lin och numera tillförordnade generaldirektören G. B. Wallén samt byråche- fen i civildepartementet R. I. T. Wetterblad. I Walléns ställe har den 26 augusti 1960 tillförordnade kanslichefen S. E. Granström förordnats att vara ledamot i kommittén.

Enligt till kommittén överlämnad P.M. angående dess arbetsuppgifter bör kommittén med ledning av i propositionen angiven personaluppsättning för de nya ämbetsverken i första hand bedöma lokalbehoven för verken och, i den mån så anses nödvändigt, hos byggnadsstyrelsen göra framställning om erforderliga ombyggnadsarbeten. Sedan lokalbehoven sålunda utretts, skall kommittén undersöka berörda myndigheters inventariebestånd och kontors- maskinella utrustning samt med ledning härav bedöma det nyanskaffnings- behov som kan aktualiseras för de nya ämbetsverken. Vidare skall kommit- tén för budgetåret 1961/62 inkomma med anslagsäskande för de nya äm- betsverken. I fortsättningen åligger det kommittén att efter vederbörligt le- digkungörande avge förslag till Kungl. Maj:t om tjänstetillsättningar vid de nya verken beträffande tjänster i lönegraderna 21—26. För den händelse per- sonal inom de nuvarande fyra myndigheterna inte skulle kunna beredas tjänst inom den nya organisationen, skall kommittén undersöka och överväga de möjligheter som kan finnas att på annat håll inom statsförvaltningen bereda vederbörande anställning samt föreslå de övergångsåtgärder som kan bli be- tingade av organisationsförändringarna (se prop. 126/1960, s. 75). Vidare bör kommittén utarbeta förslag till instruktioner och arbetsordningar för de nya ämbetsverken samt närmare ange de typer av ärenden som efter den 1 juli 1961 bör remitteras till respektive verk. Slutligen ankommer det bl. a. på kommittén att avge förslag till slutlig lösning av frågan om fondbyråns placering.

Kommittén anför bl. a. följande.

Innan kommittén i enlighet med sina direktiv avger förslag till anslagsäs- kanden för de nya ämbetsverken för budgetåret 1961/62, vill kommittén meddela, att lokalbehoven närmare utretts i samråd med byggnadsstyrelsen, som i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t redovisat de byggnadsåtgärder, vilka kommittén och styrelsen för närvarande funnit böra vidtagas. Såsom framgår av nämnda skrivelse erfordras inga större ingrepp i befintliga byggnader. Totalkostnaderna på grund av omorganisationen uppskattas till cirka 350 000 kronor. Genom de föreslagna byggnadsåtgärderna kommer statskontoret, så- vitt nu kan överblickas, att erhålla för sin verksamhet tillräckliga och ändamålsenliga lokaler. Vad gäller riksrevisionsverket torde föreslagna änd- ringar nödtorftigt täcka verkets lokalbehov på kort sikt. Kommittén vill understryka, att lösningen av lokalfrågorna i denna del är att betrakta som provisorisk och att det på längre sikt erfordras andra åtgärder för att lösa lokalfrågan.

Då kommittén erfarit, att frågan om en samordning av de statliga tjänste- pensionsmyndigheternas verksamhet kommer att bli föremål för särskild be- redning inom Kungl. Maj:ts kansli, beräknar kommittén inga medel för statskontorets pensionsbyrå för nästkommande budgetår.

De äskanden som kommittén framlägger avser anslag till avlöningar och omkostnader för statskontoret och riksrevisionsverket samt ett för de båda

verken gemensamt reservationsanslag för utrustning och inredning av nya lokaler m. m.

Under anslaget till Statskontoret: Avlöningar äskar kommittén ett belopp av 3 383 700 kronor, vilket med 308 000 kronor understiger summan av statskontorets och statens organisationsnämnds avlöningsanslag för innevarande budgetår. Om kostnaderna för avlöningar till pensionsbyråns befattningshavare medräknas, skulle avlöningsanslaget med 571 100 kronor överstiga summan av de två nuvarande verkens avlöningsanslag för innevarande budgetår. Riksrevisionsverkets avlöningsanslag beräknas av kommittén till 4 127 300 kronor. Detta belopp överstiger med 389 100 kronor summan av de för innevarande budgetår till Riksräkenskapsverket: Avlöningar och Statens sakrevision: Avlöningar anvisade anslagen. De sammanlagda ökade kostnaderna uppgår sålunda till cirka $(571\ 100 + 389\ 100)$ 960 000 kronor. Om man emellertid tar hänsyn till lönehöjningarna och indragningen av specialrevisioner vid andra verk, innebär den nya organisationen, att en mindre besparing uppkommer.

Då flertalet tjänster i verken är nya, saknas möjligheter att exakt ange lönekostnaderna. I avvaktan på närmare erfarenheter har kommittén därför i anslagsberäkningarna utgått från tredje löneklassen i den för varje tjänst gällande lönegraden. Beträffande personal i reglerad befordringsgång har räknats med 19 löneklassen såvitt avser amanuenser och 5 löneklassen i fråga om biträden. Kostnaderna för rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter har i enlighet med givna direktiv upptagits med 30 respektive två procent av vederbörliga beräkningsunderlag. Med hänsyn till de stora svårigheter som föreligger att beräkna anslagsposterna till icke-ordinarie personal vill kommittén förorda, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att, därest så visar sig oundgängligen nödvändigt, medgiva överskridande av sagda poster under de båda verkens första verksamhetsår.

I sammanhanget vill kommittén erinra om att vid de nuvarande verken finns anställda ordinarie tjänstemän vilka ej samtliga — med hänsyn till att tjänsterna vid de nya verken huvudsakligen beräknas bli extra ordinarie — kan erhålla ordinarie tjänster i samma eller högre lönegrad. Vissa ordinarie tjänster torde därför få föras på övergångsstat. Möjlighet torde även böra föreligga för Kungl. Maj:t att medgiva, att förening må ske av ordinarie och extra ordinarie tjänster i samma lönegrad. Bemyndigande att vidtaga dylika övergångsåtgärder har tidigare lämnats Kungl. Maj:t av riksdagen.

Under de nya verkens båda omkostnadsanslag äskar kommittén i stort sett samma belopp som för innevarande budgetår totalt anvisats för de fyra nuvarande verken.

I fråga om inventariebeståndet vid de fyra nuvarande verken har kommittén konstaterat, att detta till mycket stor del är föråldrat och förslitet och att en upprustning, oavsett omorganisationen, är nödvändig. Härtill kommer ett tillskott för statskontoret av ytterligare lokaler. Vid den genomgång kommittén gjort av den erforderliga nyanskaffningen har kommittén för statskontorets del, med utgångspunkt från normal kontorsmöbelstandard, räknat med anskaffning av möbler och inventarier för i runt tal 160 000 kronor och kontorsmaskiner för cirka 60 000 kronor. För riksrevisionsverkets del räknar kommittén efter samma grunder med kontorsmöbler m. m. för cirka 144 000 kronor och med maskinell utrustning m. m. för i runt tal 257 000 kronor. Vidare anser kommittén oundgängligen nödvändigt, att såväl statskontoret som riksrevisionsverket förses med en automatisk telefonväxel. Kostnaderna härför kan beräknas till sammanlagt cirka 125 000

kronor. Det totala medelsbehovet för nu nämnda ändamål skulle sålunda uppgå till cirka 746 000 kronor. Utrustningen torde dock kunna fördelas på flera budgetår.

Kommittén övergår härefter till att behandla förevarande avlöningsanslag och erinrar inledningsvis om att riksdagens förenämnda beslut rörande det nya rationaliseringsorganet innebär, att antalet fasta tjänster fastställts till 97 samt att alla kvalificerade tjänster med undantag för verkschefstjänsten i Bp 7 och tjänsten som överdirektör i Bp 5 inrättas såsom icke ordinarie. Till antalet experter togs inte ställning vid riksdagsbehandlingen. Det nya organet motsvaras i viss mån av delar av det nuvarande statskontoret — första och andra utgiftsbyråerna ävensom kassabyrån med undantag av de delar, som sysslar med checkräkningskontroll och upprättande av statsliggare och vilka skall överföras till riksrevisionsverket — samt statens organisationsnämnd.

De fasta tjänsterna på rationaliseringsbyråerna är i propositionen nr 126 till 1960 års riksdag angivna såväl till antal som till tjänstebestämmelser och lönegrader. Däremot har frågan om anställningsformen i vissa fall lämnats öppen. I enlighet med sina direktiv har organisationskommittén i förevarande sammanhang föreslagit fördelning av tjänsterna i biträdesgraderna på ordinarie och extra ordinarie anställning. Av de till sammanlagt 20 uppgående tjänsterna i lönegraderna A 12—A 7 — teknikern ej medräknad — föreslås ordinariesättning av följande nio, nämligen kassörstjänsten och sex kanslibiträdetsjänster samt de för förste expeditionsvakten och en av de båda expeditionsvakterna avsedda tjänsterna. Med hänsyn till rådande personalläge inom de av omorganisationen berörda delarna av statskontoret och statens organisationsnämnd anses vidare antalet ordinarie kontorsbiträden i Ao 5 kunna beräknas till fem. Övriga tjänster i biträdesgraderna och högre lönegrader med undantag av de båda förordnandetjänsterna har i anslutning till statsmakternas beslut upptagits som extra ordinarie.

Vad beträffar kostnaderna under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har kommittén utgått från de arvodesnormer, som nu tillämpas vid statens organisationsnämnd och statens sakrevision. Sammanträdesfrekvensen under det första året efter omorganisationen kan för närvarande inte klart överblickas. Kommittén uppskattar emellertid kostnaderna under posten till 60 000 kronor. I detta sammanhang framhåller kommittén, att det torde bli nödvändigt, att den nya styrelsen sammanträder redan före den 1 juli 1961. Härav föranledda kostnader föreslås få bestridas från motsvarande post i statens organisationsnämnds avlöningsstat för innevarande budgetår. Vidkommande experterna har kommittén ansett sig böra kalkylera med ett antal av tio samt som utgångspunkt tagit ett genomsnittligt månadsarvode av 2 000 kronor, vilket i stort sett motsvarar 1960 års arvodesnivå för experterna vid statens organisationsnämnd, förhöjt med beräknad löneökning under 1961 med fem procent.

I fråga om avlöningsstatens uppställning förordar kommittén, att kostna-

derna för expertpersonalen — med hänsyn till behovet av viss rörelsefrihet beträffande anställning av personal — redovisas under en särskild, förslagsvis betecknad post.

Vad löneställningen för personalen i rationaliseringsorganet angår föreslår kommittén på en punkt en avvikelse från den av statsmakterna beslutade organisationen. I propositionen nr 126 har tjänsten som tekniker, vilken i nuvarande organisation motsvaras av en teknisk assistent i Ae 10 vid statens organisationsnämnd, upptagits i lönegrad A 10. Med beaktande av de kvalificerade göromål, som skall vara förenade med teknikertjänsten, finner organisationskommittén löneställningen väl låg. I detta sammanhang erinrar kommittén om att genom Kungl. Maj:ts beslut den 20 maj 1960 t. v. inrättats en tjänst som teknisk assistent i Ag 12 vid nämnden, varvid samtidigt föreskrivits, att assistenttjänsten i 10 lönegraden inte får uppehållas under motsvarande tid. Teknikertjänsten vid statskontoret bör enligt kommittén sålunda under alla förhållanden inte sättas lägre än i 12 lönegraden. Emellertid anser kommittén vid en jämförelse med löneförhållandena för andra liknande befattningar inom statsförvaltningen en placering av teknikern i något högre löneläge motiverad. Kommittén föreslår, att tjänsten placeras i Ae 15.

Vid beräkningen av medelsbehovet för fondbyrån har kommittén utgått ifrån att, i enlighet med vad i propositionen nr 126 förutsatts, utanordningarna från anslaget till extra utgifter samt till kommittéer och utredningar genom sakkunniga skall kunna överföras till statsdepartementens kassakontor fr. o. m. den 1 juli 1961. En sådan överflyttning berör i första hand revisionsavdelningen men påverkar även omfattningen av räntekammarens uppgifter. På grund härav kan för fondbyråns del medelsbehovet beräknas minska med ett belopp motsvarande kostnaderna för 1 revisor i A 19, 2 kanslibiträden, varav ett i Ao 7 och ett i Ag 7, samt 1 biträde i reglerad befordringsgång. Revisorstjänsten är placerad i Ao 19, men då innehavaren av densamma sedan flera år tillbaka uppehåller högre tjänst å annan byrå, har såsom vikarie på befattningen till helt nyligen tjänstgjort en arvodesanställd revisor. Medel härför är innevarande budgetår beräknade under icke-ordinarieposten. Fr. o. m. den 1 september 1960 t. v. fullgöres göromålen å revisorstjänsten försöksvis av en förste kansliskrivare i Ag 12.

I propositionen nr 126 har förutsatts att även övriga utanordningsärenden successivt skall överföras till andra myndigheter. Den ytterligare minskning av medelsbehovet för fondbyråns del, som härigenom åstadkommes, kan dock organisationskommittén inte nu redovisa.

Departementschefen

Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 126 år 1960 har riksdagen (SU 107; rskr. 282) beslutat, att statskontoret, riksräkenskapsverket, statens sakrevision och statens organisationsnämnd skall upphöra från och med den 1 juli 1961. Samtidigt har riksdagen fattat beslut om att från och med samma dag skall inrättas ett statligt centralt rationaliseringsorgan, be-

nämnt statskontoret, och ett statligt centralt revisions- och statsbokföringsorgan, benämnt riksrevisionsverket. Vidare har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för förslagens genomförande.

Den organisationskommitté, som jag numera tillkallat med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 juni 1960 och som skall närmare utreda och avgiva förslag rörande de åtgärder vilka erfordras med anledning av riksdagens förenämnda beslut, har som en första arbetsuppgift haft att bedöma lokalbehoven för de nya verken. Det har därvid visat sig, att några större ingrepp i befintliga byggnader inte för närvarande kommer att erfordras. Såvitt nu kan överblickas kommer statskontoret genom de föreslagna byggnadsåtgärderna att få för sin verksamhet tillräckliga och ändamålsenliga lokaler. Däremot torde ändringarna endast nödtorftigt täcka riksrevisionsverkets lokalbehov på kort sikt. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 4 november 1960 medgivit, att byggnadsstyrelsen må med anlitande av ordinarie underhållsmedel låta utföra dessa arbeten.

I propositionen nr 126 år 1960 har jag utgått ifrån att avlöningskostnaderna för rationaliserings- och revisionsverksamheten efter omorganisationen skulle bli i stort sett desamma som för nuvarande organisation. Kostnadsminskningarna till följd av personalreduktionen skulle sålunda komma att uppvägas av ökade utgifter på grund av lönegradsförbättringar. Med hänsyn till vad organisationskommittén anfört angående de beräknade kostnaderna för verksamheten under nästkommande budgetår synes man kunna räkna med att den nya organisationen innebär en mindre besparing. Jag vill erinra om att i andra sammanhang denna dag — i enlighet med vad jag förutsatte i nyssnämnda proposition — föreslås indragningar av arbetsmarknadsstyrelsens och lantbruksstyrelsens specialrevisioner samt av revisionen av skogsvårdsstyrelserna, vilket totalt medför minskade avlöningskostnader under andra anslag med cirka 270 000 kronor.

Jag övergår härefter till att behandla statskontorets avlöningsanslag och vill till att börja med erinra om att riksdagens beslut i fråga om statskontoret innebar, att antalet fasta tjänster fastställdes till 97 samt att alla kvalificerade tjänster med undantag för verkschefstjänsten i Bp 7 och tjänsten som överdirektör i Bp 5 skulle inrättas såsom icke ordinarie. Vad beträffar övriga tjänster lämnades anställningsformen i vissa fall öppen. Kommitténs nu framlagda förslag om ordinariesättning av nio av de 21 tjänsterna i lönegraderna A 12—A 7, nämligen kassörstjänsten och sex kanslibiträdestjänster samt de för förste expeditionsvakten och en av de båda expeditionsvakterna avsedda tjänsterna, kan jag godtaga. I likhet med kommittén beräknar jag vidare antalet kontorsbiträden i Ao 5 till fem. Övriga nu ej särskilt nämnda tjänster i lönegrad 7 och högre torde i enlighet med riksdagens beslut böra inrättas som extra ordinarie.

Vad gäller lönegradsplaceringen av personalen har kommittén på en punkt föreslagit en avvikelse från den fastställda organisationen. Jag biträder

detta förslag och förordar därför, att tjänsten som tekniker uppflyttas från A 10 till A 15. Jag vill erinra om att denna tjänst i nuvarande organisation motsvaras av en tjänst som teknisk assistent i Ag 12 hos statens organisationsnämnd.

Kommitténs uppskattning av kostnaderna för arvoden åt den nya styrelsen för statskontoret, vilken beräkning givetvis är osäker med hänsyn till att sammanträdesfrekvensen inte för närvarande kan överblickas, kan jag godtaga. I likhet med kommittén förutsätter jag, att eventuella kostnader för ändamålet före den 1 juli 1961 får bestridas från den i statens organisationsnämnds avlöningsstat uppförda anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Jag har inte heller någon erinran mot att antalet experter vid det nya rationaliseringsorganet under dess första verksamhetsår beräknas till tio. Med hänsyn till behovet av viss rörelsefrihet beträffande anställningen av sådan personal delar jag kommitténs åsikt att kostnaderna för denna personal bör beräknas under en särskild, förslagsvis betecknad post i avlöningsstaten.

Mot bakgrunden av det anförda kan jag godtaga den föreslagna medelsberäkningen för nästa budgetår. Anslaget torde böra fördelas på de poster, som framgår av min efterföljande hemställan. Jag föreslår, att den däri upptagna posten till övrig icke-ordinarie personal — med hänsyn till svårigheterna att exakt beräkna löneklassplaceringen för nyanställd personal m. m. — under verkets första verksamhetsår uppföres förslagsbetecknad.

Kostnaderna för pensionsbyråns verksamhet torde, i enlighet med vad chefen för civildepartementet senare denna dag kommer att föreslå, under nästa budgetår böra bestridas från Statens pensionsanstalts avlönings- och omkostnadsanslag. Däremot torde kostnaderna för fondbyrån tills vidare böra bestridas från anslagen till statskontoret.

Slutligen vill jag erinra om att Kungl. Maj:t redan tidigare erhållit riksdagens bemyndigande att vidtaga sådana övergångsordningar för statskontoret och riksrevisionsverket som organisationskommittén nu aktualiserat.

Jag upptar anslaget till avrundat 3 384 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för statskontoret i enlighet med vad jag i det föregående anförde;

b) godkänna följande avlöningsstat för statskontoret, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . .	381 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	60 000
3. Ersättning till expertis, <i>förslagsvis</i>	240 000

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 951 900
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	698 900
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	51 500
	<hr/>
Summa kronor	3 384 000

c) till *Statskontoret*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 384 000 kronor.

[24] 20. Statskontoret: Omkostnader

Nytt anslag (förslag) 461 000

Organisationskommittén för den statliga centrala rationaliserings- och revisionsverksamheten hemställer, att anslaget uppföres med 461 400 kronor.

	Belopp
1. Sjukvård m. m.	6 700
2. Reseersättningar	180 000
3. <i>Expenser</i> :	
a) Bränsle, lyse och vatten	30 300
Övriga <i>expenser</i> :	
b) För eget behov	179 000
c) För annat än eget behov	60 000
4. Övriga utgifter:	
a) Förvaring i riksbanken av värdehandlingar	4 200
b) Besiktning och värdering av fastigheter	1 200
	<hr/>
	461 400

Motiv

1. För sjukvård m. m. har under statskontorets och statens organisationsnämnds omkostnadsanslag för innevarande budgetår anvisats 5 000 respektive 2 200 kronor. Kommittén uppskattar medelsbehovet under anslagsposten för nästa budgetår till 6 700 kronor.

2. För innevarande budgetår har för bestridande av reseersättningar vid statens organisationsnämnd anvisats 170 000 kronor. Under budgetåret 1959/60 uppgick belastningen till i runt tal 136 600 kronor. Den uppkomna besparingen sammanhängde med att antalet resande befattningshavare på grund av befintliga vakanser var mindre än tidigare beräknats. Vid full personalstyrka anses anvisade medel ha helt utnyttjats. Med den omfattning rationaliseringsverket i personellt hänseende kommer att få uppskattar organisationskommittén behovet av medel för resor under nästkommande budgetår till i runt tal 180 000 kronor. Av detta belopp anses 2 500 kronor böra få disponeras för internordiska tjänsteresor.

3. a) För innevarande budgetår har till bränsle, lyse och vatten under statskontorets omkostnadsanslag anvisats ett belopp av 25 000 kronor. Belastningen under budgetåret 1959/60 utgjorde 25 043 kronor. För nästkommande budgetår erfordras en ökad medelsanvisning med hänsyn till de nya lokalutrymmen, som kommer att färdigställas till den 1 juli 1961. Merkostnaden inom statskontorets huvudbyggnad beräknar kommittén till omkring 4 000 kronor. För statens organisationsnämnds lokaler vid Västra Trädgårdsgatan, vilka avses skola disponeras av fondbyrån, uppskattas utgifterna till 1 300 kronor. Sammanlagt skulle således under förevarande post erfordras ett belopp av 30 300 kronor.

b) För innevarande budgetår har till övriga expenser för eget behov under statskontorets och statens organisationsnämnds omkostnadsanslag anvisats totalt (134 600 + 86 800) 221 400 kronor. Av detta belopp utgör 14 700 kronor engångskostnader för möbler och maskiner m. m. Återstående belopp, 206 700 kronor, motsvarar i stort sett den totala belastningen på dessa poster under de senaste budgetåren. Efter granskning av de på olika undertitlar bokförda utgifterna och med beaktande av personalens storlek under nästkommande budgetår anser kommittén angivna belopp om 206 700 kronor kunna läggas till grund för medelsberäkningen. Sedan kostnaderna för pensionsbyrån avdragits, återstår ett belopp av 161 500 kronor. För städning av nya lokalutrymmen m. m. beräknas merkostnader om cirka 8 000 kronor. Vidare har statskontoret, sedan förste expeditionsvakten avgått med pension, för tillsyn av lokalerna natttid nödgats anlita särskild nattvakt. De årliga kostnaderna härför uppgår till 2 200 kronor. För det nya rationaliseringsorganets behov måste en ny telefonväxel installeras. De ökade driftskostnaderna beräknas inte understiga 3 300 kronor. Under organisationsnämndens delpost till övriga expenser finns slutligen för innevarande budgetår upptaget ett belopp om 2 000 kronor till bestridandet av avgifter för kurser eller kostnader för annan erforderlig utbildning av nämndens personal. I samband med en intensifiering av den centrala statliga rationaliseringsverksamheten anser kommittén angeläget, att detta belopp uppräknas till 6 000 kronor.

Sammanlagt uppskattar kommittén behovet av medel under delposten till övriga expenser för eget behov till i runt tal 179 000 kronor.

c) Med hänsyn till belastningen under de båda senaste budgetåren — 61 100 respektive 57 935 kronor — på den under statskontorets omkostnadsanslag anvisade delposten till övriga expenser för annat än eget behov anses denna för budgetåret 1961/62 böra upptagas till 60 000 kronor.

4. a) och b) För förvaring i riksbanken av värdehandlingar samt för besiktning och värdering av fastigheter räknar kommittén med 4 200 respektive 1 200 kronor, d. v. s. samma belopp som för innevarande budgetår anvisats under statskontorets omkostnadsanslag. Båda posterna är avsedda för fondbyråns behov.

Departementschefen

Den medelsanvisning som kommittén förordat under förevarande anslag understiger med 207 500 kronor summan av de för innevarande budgetår under statskontorets och statens organisationsnämnds omkostnadsanslag anvisade medlen. Skillnaden förklaras i allt väsentligt av den av riksdagen tidigare beslutade överflyttningen av arbetet med statsliggaren till det nya riksrevisionsverket samt bortfallet av de medel som för budgetåret 1960/61 beräknats för pensionsbyråns verksamhet. Några säkra hållpunkter för en beräkning i övrigt av förevarande anslag under det nya statskontorets första verksamhetsår synes inte förefinnas. Den uppskattning av medelsbehovet som kommittén gjort på grundval av de belopp vilka erfordrats för de nuvarande båda ämbetsverken synes emellertid kunna godtagas. Jag beräknar anslaget till avrundat 461 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statskontoret: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 461 000 kronor.

[25] 21. Riksrevisionsverket: Avlöningar

Nytt anslag (förslag) 4 127 000

Organisationskommittén för den statliga centrala rationaliserings- och revisionsverksamheten hemställer, att anslaget uppföres med 4 127 300 kronor.

Motiv

Enligt statsmakternas beslut skall riksrevisionsverket ledas av en styrelse med en generaldirektör i lönegrad Bp 7 som ordförande och chef. Under verksamheten skall sortera sex byråer och ett kansli. Varje byrå skall stå under ledning av en byråchef i lönegrad Bo 1. Härjämte skall finnas följande personal, nämligen

6 byrådirektörer	högst A 26
6 byrådirektörer	» A 24
1 förste aktuarie	» A 23
15 förste revisorer	» A 23
20 förste revisorer	» A 21
1 aktuarie eller amanuens	rb
35 revisorer, amanuenser eller kanslister	rb
1 förste kansliskrivare	A 12
1 kassör	A 12
8 kansliskrivare	A 10
10 kontorister	A 9
1 materialförvaltare	A 9

6 expeditionsvakter	A 7
28 kanslibiträden	A 7
49 biträden för skriv- och kontorsgöromål	rb
1 kontorsbud	arvode

I fråga om de olika tjänsternas anställningsform har beslutats att, såvitt gäller tjänster i lönegrad 19 och högre, endast generaldirektörstjänsten och byråchefstjänsterna skall vara ordinarie. Beträffande övriga tjänster föreslår organisationskommittén, att följande tjänster inrättas som ordinarie, nämligen

förste kansliskrivartjänsten
kassörstjänsten
materialförvaltartjänsten
kansliskrivartjänsterna
6 av de 10 kontoristtjänsterna
4 av de 6 expeditionsvaktstjänsterna samt
18 av de 28 kanslibiträdestjänsterna.

Vid ingången av budgetåret 1961/62 synes 40 biträden ha uppfyllt villkoren för erhållande av ordinarie tjänst i lönegrad Ao 5, varför personalförteckningen anses böra upptaga nämnda antal ordinarie kontorsbiträdestjänster. På grundval av erfarenheterna inom riksräkenskapsverket under senare år kan emellertid enligt kommittén förväntas att ett stort antal ordinarie kontorsbiträden uppehåller högre extra ordinarie tjänster eller förordnanden på högre tjänster. Såvitt nu kan bedömas beräknas högst tio biträden komma att avlönas enligt lönegrad Ao 5, varför kommittén under icke-ordinarieposten beräknat medel för icke-ordinarie ersättare för återstående kontorsbiträden, vilka kan antagas uppehålla högre tjänster inom eller utom rikskontrollstyrelsen.

Vad löneställningen för personalen vid rikskontrollstyrelsen angår föreslår kommittén i två hänseenden avvikelser från den av statsmakterna beslutade organisationen.

Mot bakgrunden av den fortgående utvecklingen av arbetsmetoderna på finansstatistiska byrån och en samtidig tendens till ansvällning av arbetets omfattning föreslår organisationskommittén, att tjänsten som förste aktuarie i högst lönegrad Ae 23 uppflyttas till byrådirektör i högst lönegrad Ae 24. En uppflyttning av förste aktuarietjänsten skulle även medföra att tidigare relationer till övriga jämförbara tjänster inom riksräkenskapsverket återställdes.

Vidare har från Civildförvaltningens Personalförbund till kommittén inkommit en skrivelse, vari yrkas uppflyttning av materialförvaltartjänsten från A 9 till A 12. Organisationskommittén framhåller i detta hänseende, dels att upphandlingsverksamheten är en nytillkommen arbetsuppgift, som materialförvaltaren har att utföra delvis självständigt, dels att arkivvården

numera ställer ökade krav på materialförvaltaren, sedan svårigheter uppstått för riksarkivet att övertaga räkenskapsmaterialet i avsedd omfattning. Organisationskommittén anser en höjning av materialförvallartjänsten väl motiverad och tillstyrker personalförbundets yrkande.

Beträffande tjänsterna för revisorer, amanuenser och kanslisters i reglerad befordringsgång skulle det ankomma på Kungl. Maj:t att senare bestämma om fördelning av dessa på amanuens- respektive kanslistkarriären. Enligt organisationskommitténs mening är det, med hänsyn till att kanslisterna är en personalkategori som inte finns hos riksräkenskapsverket och sakrevisiionen, ytterligt svårt att förutse något om tillgången på dylik personal för riksrevisionsverkets del. Det anses sålunda bli nödvändigt att låta denna kategori successivt växa in i organisationen allteftersom vakanser uppkommer inom den samlade revisors-, amanuens- och kanslistgruppen. Vad gäller den slutliga proportionen mellan revisorer-amanuenser och kanslisters synes det kommittén vanskligt att i dagens läge utan närmare erfarenhet av revisionsarbetets uppläggning m. m. taga definitiv ställning. Organisationskommittén har vid anslagsberäkningen utgått från att tio kanslisters kommer att ingå i riksrevisionsverkets personaluppsättning under det första budgetåret.

För den för finansstatistiska byrån avsedda tjänsten såsom aktuarie eller amanuens förordar organisationskommittén tjänstebestämmelsen revisor eller amanuens, vilket är ägnat att underlätta personalbyte på tjänsten med andra avdelningar inom verket.

För ersättning till ordförande och ledamöter i sakrevisiörens styrelse har för innevarande budgetår under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anvisats 50 000 kronor. Det anses inte möjligt att, innan riksrevisionsverkets styrelse är utsedd, med säkerhet beräkna erforderligt belopp för arvoden och andra ersättningar till densamma. Organisationskommittén utgår emellertid från att medelsbehovet för ersättningar åt riksrevisionsverkets styrelse kommer att bli ungefär detsamma som nu beräknats för sakrevisiörens styrelse. Kommittén anser det vidare önskvärt att en av riksrevisionsverkets byråchefer erhåller uppdrag att fungera som generaldirektörens ställföreträdare. Härför anses sedvanligt ställföreträdararvode böra utgå.

Liksom beträffande statskontoret förordar kommittén, att kostnaderna för av riksrevisionsverket anlita expertis redovisas under en särskild, förslagsvis betecknad post. För sakrevisiörens del har för sådant ändamål under senare budgetår beräknats ett belopp av 50 000 kronor under icke-ordinarieposten. Sakrevisiörens kostnader för expertpersonal uppvisar emellertid stora variationer från år till år, varför kommittén för riksrevisionsverkets del tills vidare beräknar ett belopp om 25 000 kronor såsom erforderligt för ändamålet.

Departementschefen

Inledningsvis vill jag erinra om att jag under statskontorets avlöningsanslag behandlat vissa för de nya rationaliserings- och revisionsverken gemensamma frågor.

Riksdagens beslut föregående år i fråga om organisationen av riksrevisionsverket innebar, att vid verket skulle finnas 196 tjänster. Av dessa skulle tjänsten som generaldirektör placeras i Bp 7 och byråchefstjänsterna i Bo 1. I fråga om anställningsformen beslöt riksdagen att, såvitt gällde tjänster i lönegrad 19 och högre, endast nu nämnda tjänster skulle vara ordinarie. Beträffande övriga befattningar bestämdes lönegradsplaceringarna, medan frågan om anställningsformen tills vidare lämnades öppen. Vad kommittén nu härutinnan föreslagit i fråga om denna personal kan jag godtaga. På personalförteckningen torde sålunda som ordinarie tjänster böra uppföras förste kansliskrivartjänsten, kassörstjänsten, materialförvaltartjänsten, samtliga åtta kansliskrivartjänster, sex av de tio kontoristtjänsterna, fyra av de sex expeditionsvakttjänsterna samt 18 av de 28 kanslibiträdestjänsterna. Vidare synes förteckningen böra upptaga 40 biträdestjänster i Ao 5. Totalt innebär detta förslag, att 79 av de 105 tjänsterna i lägre lönegrad än 19 göres ordinarie.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare tjänsten som förste aktuarie i högst Ae 23 uppflyttas till byrådirektörstjänst i högst Ae 24 och materialförvaltartjänsten höjas från A 9 till A 12, varvid denna tjänst samtidigt, såsom nyss anförts, bör göras ordinarie.

I likhet med kommittén upptar jag arvodesposten till 50 000 kronor. Jag vill emellertid understryka svårigheterna att beräkna denna post, innan riksrevisionsverkets styrelse är utsedd och sammanträdesfrekvensen närmare kan bedömas. Såsom kommittén framhållit bör en av verkets byråchefer erhålla uppdrag att fungera som generaldirektörens ställföreträdare, för vilket sedvanligt arvode bör utgå. I den mån styrelsesammanträden måste hållas före den 1 juli 1961 torde härav föranledda kostnader få bestridas från den i sakrevisionens avlöningsstat för innevarande budgetår upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Av samma skäl som jag anfört beträffande statskontoret förordar jag i likhet med kommittén, att lönerna för av riksrevisionsverket anlitad expertis får bestridas från en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost, vilken torde böra beräknas till 25 000 kronor.

Mot bakgrunden av det anförda godtar jag organisationskommitténs förslag till anslagsberäkning. Anslaget synes kunna uppföras med avrundat 4 127 000 kronor. Jag förordar liksom under statskontorets avlöningsanslag, att anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal — med hänsyn till svårigheterna att exakt beräkna löneklassplaceringen för nyanställd personal m. m. — under verkets första verksamhetsår uppföres förslagsbetecknad.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för riksrevisionsverket i enlighet med vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksrevisionsver-

ket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	785 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	50 000
3. Ersättning till expertis, <i>förslagsvis</i>	25 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 286 900
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	919 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	61 100
	Summa kronor 4 127 000

c) till *Riksrevisionsverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 127 000 kronor.

[26] **22. Riksrevisionsverket: Omkostnader**

Nytt anslag (förslag) 660 000

Organisationskommittén för den statliga centrala rationaliserings- och revisionsverksamheten hemställer, att anslaget uppföres med 660 000 kronor.

	Belopp
1. Sjukvård	18 000
2. Reseersättningar	55 000
3. a) Bränsle, lyse och vatten	28 000
b) Övriga expenser	410 000
4. Publikationstryck	158 000
5. Övriga utgifter	6 000
	Summa 675 000
6. Särskilda uppbördsmedel	15 000

Nettoutgift 660 000

Motiv

1. För budgetåret 1960/61 har till riksräkenskapsverket och statens sakrevision för sjukvård anvisats tillhoppa 18 000 kronor. Anslagsposten anses även för riksrevisionsverkets del böra uppföras med 18 000 kronor.

2. För inrikes tjänsteresor disponerar riksräkenskapsverket och sakrevisionen under innevarande budgetår 44 000 kronor (nettoutgift 1959/60 tillhoppa 35 000 kronor). Då kameral revision enligt statsmakternas beslut skall bedrivas av riksrevisionsverket i mera begränsad omfattning än som för närvarande sker inom riksräkenskapsverket, har man enligt organisationskommitténs mening att räkna med att den kamerala kontrollen kommer att utövas i form av inspektion och inventering i större utsträckning än hittills.

På grund härav anser kommittén, att ytterligare 6 000 kronor bör beräknas för ändamålet under anslagsposten. Vidare föreslår organisationskommittén, att därutöver åt riksrevisionsverket — liksom för närvarande åt riksräkenskapsverket — anvisas 5 000 kronor till ersättningar i samband med inventeringsförrättningar utomlands. Totalt upptages anslagsposten alltså till 55 000 kronor.

3. a) Under delposten till bränsle, lyse och vatten har av riksräkenskapsverket och sakrevisionen förbrukats tillhopa 27 900 kronor under budgetåret 1959/60. Med hänsyn härtill anses nämnda delpost böra uppföras med 28 000 kronor, d. v. s. 2 600 kronor mindre än vad som anvisats för de båda ämbetsverken för budgetåret 1960/61.

b) Delposten till övriga expenser är för riksräkenskapsverkets del upplad på två poster, nämligen dels för eget behov med högst 108 000 kronor, dels för annat än eget behov med förslagsvis 300 000 kronor. Belastningen på förstnämnda post utgjorde under budgetåret 1959/60 110 000 kronor. Sakrevisionens delpost till övriga expenser är för innevarande budgetår uppförd med 22 400 kronor och har under senast förflutna budgetår belastats med 22 100 kronor. Den sammanlagda anslagsbelastningen har sålunda utgjort drygt 132 000 kronor. Abonnemangskostnaderna för riksrevisionsverkets telefonväxel kan beräknas bli omkring 6 000 kronor högre än de sammanlagda årliga abonnemangskostnaderna för riksräkenskapsverkets och sakrevisionens telefonväxlar. Härtill kommer behovet av tryckning av brev-papper, kuvert och blanketter m. m. för det nya ämbetsverket. Med hänsyn till det anförda och till svårigheterna att beräkna förevarande delpost bör enligt organisationskommitténs mening riksrevisionsverkets post till övriga expenser för eget behov upptagas till 145 000 kronor. Å andra sidan anses delposten till övriga expenser för annat än eget behov med hänsyn till belastningen under budgetåret 1959/60, 262 500 kronor, kunna nedsättas från 300 000 kronor till 265 000 kronor.

4. Riksräkenskapsverkets anslagspost till publikationstryck är för innevarande budgetår uppförd med 29 000 kronor. På grundval av nu föreliggande offerter kan för nästkommande budgetår beräknas åtgå till budgetredovisningen cirka 16 000 kronor, till utdrag ur rikshuvudboken cirka 3 500 kronor och till årsboken cirka 11 400 kronor. Härtill kommer korrigeringskostnader med i runt tal 2 000 kronor. Dessutom bör enligt organisationskommitténs mening beredas möjlighet för riksrevisionsverket att i publikationsform bedriva aktiv upplysningsverksamhet angående vissa tolkningsfrågor m. m. Kommittén uppskattar medelsbehovet härför till 5 000 kronor. Enligt statsmakternas beslut skall arbetet med sammanställning och tryckning av statsliggaren övergå från statskontoret till riksrevisionsverket. För tryckningen disponerar statskontoret under innevarande budgetår 120 000 kronor. Detta belopp anser kommittén böra fr. o. m. budgetåret 1961/62 överföras till riksrevisionsverkets anslagspost till publikationstryck, som sålunda bör upptagas till sammanlagt 158 000 kronor.

5. Den i riksräkenskapsverkets omkostnadsstat upptagna anslagsposten

till Övriga utgifter: Transportkostnader är för närvarande uppförd med 3 000 kronor. Med hänsyn till anslagsbelastningen för budgetåret 1959/60, 6 900 kronor, synes enligt kommittén motsvarande anslagspost för riksrevisionsverkets del böra uppföras med 6 000 kronor.

6. Under inkomstposten Särskilda uppbördsmedel: Försålda blanketter m. m. har riksräkenskapsverket för budgetåret 1959/60 redovisat en inkomst av drygt 14 000 kronor. Motsvarande inkomstpost föreslås i riksrevisionsverkets omkostnadsstat upptagen till 15 000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår beräknats för riksräkenskapsverket.

Departementschefen

Organisationskommitténs förevarande anslagsäskande överstiger med 115 000 kronor summan av de för innevarande budgetår under riksräkenskapsverkets och statens sakrevisions omkostnadsanslag anvisade medlen. Skillnaden förklaras nästan helt av den tidigare berörda överföringen av arbetet med statsliggaren från statskontoret till riksrevisionsverket.

Liksom vid behandlingen i det föregående av statskontorets omkostnadsanslag vill jag även i förevarande sammanhang understryka svårigheterna att mera exakt beräkna det under det nya verkets första verksamhetsår erforderliga anslaget. Kommitténs beräkningar, vilka grundar sig på för närvarande för de båda verken anvisade belopp, synes emellertid kunna godtagas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksrevisionsverket: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 660 000 kronor.

[27] 23. Statskontoret och riksrevisionsverket: Utrustning och inredning av nya lokaler m. m.

Nytt anslag (förslag) 500 000

Organisationskommittén för den statliga centrala rationaliserings- och revisionsverksamheten hemställer, att till Statskontoret och riksrevisionsverket: Utrustning och inredning av nya lokaler m. m. anvisas ett reservationsanslag om 500 000 kronor.

Motiv

Såsom framgår av den tidigare redogörelsen har kommittén konstaterat, att inventariebeståndet vid de fyra nuvarande verken till mycket stor del är föråldrat och förslitet. På sätt närmare framgår av det föregående beräknar kommittén den erforderliga nyanskaffningen av möbler och inventarier m. m. — inklusive installationskostnaderna för automatiska telefonväxlar — till 746 000 kronor. En del av anskaffningen anses emellertid kunna anstå något år, varför kommittén förordar, att anslaget uppföres med 500 000 kronor. I detta belopp ingår kostnaderna för de båda telefonväxlarna, ca

125 000 kronor, samt den för statskontoret erforderliga möbel- och inventarieanskaffningen, 220 000 kronor. Återstående 155 000 kronor avses för påbörjande av inventarieanskaffningen för riksrevisionsverket.

Departementschefen

I likhet med organisationskommittén finner jag erforderligt, att medel anvisas för utrustning av de båda ämbetsverken med nya möbler och maskiner m. m. Mot kommitténs beräkning av medelsbehovet härför har jag inte heller funnit anledning till erinran. För ändamålet synes i riksstaten böra uppföras ett särskilt för statskontoret och riksrevisionsverket gemensamt reservationsanslag. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att senare meddela bestämmelser om fördelningen av anslaget på de båda verken.

I detta sammanhang torde böra anmälas, att organisationskommittén numera för statskontorets och riksrevisionsverkets räkning beställt de nya telefonväxlar, för vilka medel beräknats under förevarande anslag.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statskontoret och riksrevisionsverket: Utrustning och inredning av nya lokaler m. m.* anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[28] 24. Matematikmaskinnämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 411 000	1 163 921
1960/61 (statsliggaren s. 454)	1 610 700	
1961/62 (förslag)	2 382 000	

Matematikmaskinnämnden hemställer, att anslaget höjes med 944 900 kronor.

Ökning

1. Personalförändringar	
a) 6 matematiker högst Ag 23	170 496
b) 2 matematiker högst Ag 23	56 832
c) 15 matematiker högst Ag 23	426 240
d) 2 kanslibiträden Ag 7	24 888
e) 3 kontorsbiträden Af 1—Ae 5	33 660
2. Tjänsteförändringar	
a) 2 byrådirektörer Ae 26—avdelningsdirektörer Be 1 samt 1 byrådirektör Ag 26—avdelningsdirektör Be 1	28 944
b) 2 förste byråingenjörer Ae 23, 2 matematiker Ae 23, 1 förste byråingenjör Ag 23, 1 matematiker Ag 23—byrådirektörer högst A 26 .	20 388

	Ökning
c) 3 matematiker Ag 23, 1 förste byråingenjör Ae 21, 2 matematiker Ae 21, 2 byråingenjörer Ae 19, 2 matematiker Ae 19, 1 förste byråingenjör Ag 21, 3 matematiker Ag 21, 1 matematiker Ag 19—15 förste byråingenjörer eller matematiker högst A 23	41 160
3. Automatiska förändringar	
a) löneklassförändringar m. m.	8 357
b) rörligt tillägg	121 935
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	12 000
	944 900

Motiv

1. a) Nämnden kommer att förfoga över viss tid å försvarets forskningsanstalts datamaskin typ IBM 7090 för körningar inom den civila sektorn av beräkningsproblem som är för stora för att behandlas i Besk eller Facit EDB. Den för perioden 1/1 1962—31/12 1962 avdelade tiden, 1 000 timmar, torde motsvara den årliga kapaciteten hos flera datamaskiner av typen Besk. Nämnden måste därför ha ett antal matematiker för att handlägga problem och arbetsuppgifter för IBM 7090 och har som ett absolut minimum stannat för sex sådana tjänster. Av skäl som närmare framgår av motiveringen till punkterna 2. b) och c) föreslås att dessa tjänster placeras i högst A 23.

b) Under åberopande av i föregående års *petita* anförda skäl hemställer nämnden ånyo om inrättande av en matematikertjänst för vardera området numerisk analys och automatisk kodning (se 1960: VII ht s. 60).

c) Databehandlingsavdelningen disponerar sedan den 1 juli 1959 över en tjänst i Ag 26, tre i Ag 23, tre i Ag 21 och en i Ag 19. Det anses nu organisatoriskt möjligt att genomföra en anpassning av avdelningens arbetsstyrka i riktning mot de ökade krav som ställes på densamma. Nämnden anser sig böra begränsa sig till en utbyggnad, som endast kan tillgodose de allra angelägnaste kraven från nämndens kunder inom statsförvaltningen. Avdelningens verksamhet har två grenar, dels undervisning, dokumentation och vad därmed sammanhänger, dels systemarbete och programmering. Den utåtriktade undervisningsverksamheten har i huvudsak legat nere sedan våren 1959. Det kommer att bli nödvändigt att återupptaga denna och nu med en mera praktisk inriktning än förut. Nämnden beräknar att detta kommer att kräva tre årsarbetskrafter, men för att inte riskera att förlora kontakten med den snabba utvecklingen bör undervisningsstyrkan bestå av sex personer, som delar sin tid mellan undervisning och system- eller programmeringsarbete. En verksamhet, som är besläktad med undervisningen, är följandet av utvecklingen på databehandlingsområdet samt dokumentationen. Det gäller dels materielutvecklingen, dels metodutvecklingen. Med hänsyn till den hittillsvarande tidsåtgången för förstnämnda slag av arbete finner nämnden, att en årsarbetskraft bör beräknas härför. För närvarande anser sig

nämnden inte heller kunna föreslå att mer än en person följer metodutvecklingen på databehandlingsområdet. Denna måste därvid täcka både automatkodningstekniken och övriga metodfrågor inom den kommersiella och administrativa databehandlingen. När det gäller direkt medverkan i system- och programmeringsarbete krävs dels viss personal för enstaka långsiktiga uppgifter, dels personal som med kort varsel kan sättas in på mindre uppgifter. Bland sådana större uppgifter, som tar i anspråk personal för längre tid, kan nämnas, att uppbördsorganisationskommittén från den 1 september 1960 disponerar tre personer ur databehandlingsavdelningen. Man kan förutse, att liknande långsiktiga arbetsinsatser kommer att behövas bl. a. för folkpensioneringen och för den allmänna tilläggs pensioneringen. Nämnden räknar med att insatser av detta slag under lång tid framåt kommer att kräva sammanlagt ytterligare sex årsarbetskrafter. Nämnden har för databehandlingsavdelningens del kommit fram till ett oundgängligt personalbehov, bortsett från administration, arbetsledning samt skriv- och kontorsgöromål, av 20 årsarbetskrafter. För administration och arbetsledning erfordras vid denna arbetsstyrka tre personer, varför databehandlingsavdelningens numerär, bortsett från skriv- och kontorspersonal, skulle behöva stiga till 23 personer. Frånsett avdelningschefen, som anses böra placeras i B 1, bör enligt nämnden två befattningshavare inneha tjänst i högst A 26 och de övriga placeras i tjänster i högst A 23.

d—e) Biträdespersonalen för den matematiska avdelningen och för databehandlingsavdelningen är otillräcklig. Framför allt är det databehandlingsavdelningens tillkomst, som aktualiserat också arbetsuppgifter av biträdesnatur. Med de under tidigare punkter framförda äskandena följer också ett ökat behov av biträdespersonal. Nämnden föreslår därför inrättande av fem biträdestjänster, varav två som kanslibitråde och de övriga i reglerad befordringsgång.

2. a) Cheferna för de tre avdelningarna inom nämnden är numera samtliga byrådirektörer i lönegrad A 26. Nämnden föreslår, att samtliga tre tjänster upptages vid B-listeförhandlingarna för inplacering i lönegrad B 1. Som motiv härför framhåller nämnden, att uppflyttningen av universitetslaboraturerna från A 26 till B 1 redan fått ogynnsam verkan för nämnden. På det senaste årets B-lista har vidare uppflyttning skett av ett relativt stort antal laboraturer från A 26 till B 1.

b—c) Nämnden har arbetsområden, där personaltillgången röner stark konkurrens från den enskilda sektorn och där utvecklingen går så snabbt att för ändamålet utbildad personal ej finns att anställa, utan intern kursverksamhet måste till. Det anses därför vara särskilt värdefullt med flexibelast möjliga lönesystem. Nämnden föreslår, att de kvalificerade tjänsterna inom nämnden förändras från vissa fixa lönegradstjänster till s. k. högsttjänster. De nuvarande tjänsterna för ingenjörs- respektive matematikerpersonalen i lönegraderna A 23, A 21 och A 19 anses därvid böra omändras till högsttjänster. Inom var och en av de tre avdelningarna bör två av dessa tjänster kunna möjliggöra inplacering i lönegrad A 26, varför dessa sex

tjänster anses böra placeras i högst A 26. Samtliga övriga här nämnda tjänster föreslås omvandlade till tjänster i högst A 23.

Yttrande

Kommittén för maskinell databehandling framhåller — efter att ha något berört utvecklingen på databehandlingsområdet och vissa överväganden rörande det framtida organiserandet av databehandlingsarbetet inom statsförvaltningen — att organisationen i personalhänseende torde få utbyggas successivt men redan från början måste kunna möjliggöra en aktiv insats. Härför erfordras speciellt, att systemsidan är tillräckligt dimensionerad. Den nuvarande personaluppsättningen hos nämndens databehandlingsavdelning och matematiska avdelning behöver byggas ut för att motsvara de krav som sålunda måste ställas. Det synes enligt kommittén ofrånkomligt, att denna utbyggnad får fortsätta under budgetåret 1961/62. Den personal man kan räkna med att erhålla behöver utbildas såväl teoretiskt som i praktiskt arbete, och det tar viss tid innan mera påtagliga insatser kan påräknas. Den nuvarande personalstyrkan anses emellertid behöva utökas även av den anledningen, att ett ökat behov av hjälp med systemuppläggning och programmering kan förutses uppkomma på olika håll inom statsförvaltningen under budgetåret 1961/62. Även med hänsyn till nödvändigheten av att intensifiera undervisningsverksamheten anses en snar personalförstärkning erforderlig.

Med hänsyn härtill är enligt kommitténs uppfattning en förstärkning i personellt hänseende av såväl matematiska avdelningen som databehandlingsavdelningen påkallad. Det anses dock inte möjligt att nu med bestämdhet ange storleken av den personalstyrka som kan sättas in under budgetåret och dennas fördelning på olika arbetsuppgifter. Kommittén finner lämpligast, att medel för av nämnden föreslaget antal tjänster ställes till Kungl. Maj:ts förfogande och att dessa medel av nämnden må tagas i anspråk med Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall.

Vad angår lönegradsplaceringen av tjänsterna framhåller kommittén, att konkurrensförhållandena på förevarande starkt expanderande område är sådana, att lönesättningen måste vara relativt hög, för att personal skall kunna förvärvas och behållas. Ur denna synpunkt anses den friare lönesättning, som följer av systemet med högsttjänster, fördelaktigt. Ett bifall till nämndens förslag i vad angår lönebeloppen väntas inte föregripa kommitténs förslag.

Vad gäller förslaget om inrättande av fem biträdestjänster erinrar kommittén om, att tjänsterna synes böra tillsättas i samma takt som de nya tjänsterna på databehandlingsavdelningen och matematiska avdelningen inrättas.

Departementschefen

Under budgetåret 1959/60, vilket var det första då bruttoredovisning förekom för matematikmaskinnämndens del, har inkomsterna av nämndens

verksamhet väsentlig understigit de beräknade. De har nämligen uppgått till 1 070 000 kronor mot i anslagsframställningen för sagda budgetår angivna 2 000 000 kronor. Orsakerna härtill är, enligt vad nämnden uppgivit, bl. a. att Facit EDB-maskinen inte kommit i bruk från budgetårets början utan först under hösten 1959 samt att en länge planerad höjning av tarifferna inte kunnat ske förrän den 1 maj 1960. Vidare har beläggningen ökat något långsammare än beräknat. Å andra sidan har också utgifterna understigit de anvisade anslagen med ca 200 000 kronor.

Det bör understrykas, att den angivna differensen mellan utgifter och inkomster, ca 1,2 miljoner kronor, inte bör betraktas som ett ekonomiskt resultat av verksamheten. Sålunda ingår i utgifterna ett amorteringsbelopp på förenämnda datamaskin (cirka 685 000 kronor), vilket avsevärt överstiger normal avskrivningskostnad, och vidare lönekostnaderna för databehandlingsavdelningen (omkring 200 000 kronor), vilken är avsedd att fungera som ett serviceorgan åt statliga myndigheter. På inkomstsidan är bl. a. att märka att de subventionerade uppdragen, med bortseende från sistnämnda serviceverksamhet, beräknas motsvara inkomster om ca 650 000 kronor.

Inkomsterna för budgetåret 1961/62 beräknas av nämnden till 2 miljoner kronor. Härtill bör emellertid läggas cirka 700 000 kronor i gratisprestationer till universitet och högskolor samt ytterligare minst 250 000 kronor för en uppräknig till normaltaxa för vissa åt statliga organ utförda uppdrag. Vid bifall till de förslag jag under denna och de båda nästföljande punkterna framlägger skulle utgiftsramen bli 3 649 000 kronor. Om härifrån borträknas kostnaderna (för nästa budgetår cirka 900 000 kronor) för databehandlingsavdelningen, som ju utan särskild ersättning tjänar som serviceorgan åt myndigheterna, kan man från dessa utgångspunkter räkna med ett visst överskott av nämndens verksamhet i övrigt.

Vad gäller äskandena under avlöningsanslaget har nämnden funnit nödvändigt, att medel anvisas för avlöning av ett antal matematiker för handläggning av vissa arbetsuppgifter avseende IBM 7090. För databehandlingsavdelningen har nämnden vidare föreslagit en utökning av antalet befattningar från åtta till 23. Av dessa skulle tre avses för undervisning, två för uppföljning och dokumentation, tre för skatter och folkbokföring, sex för folkpensioner m. m. samt sex för inte i detalj förutsebara uppgifter, var till kommer tre tjänstemän för administration och arbetsledning. För egen del finner jag det vara av stor vikt att nämnden — i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till det snart föreliggande betänkandet från kommittén för maskinell databehandling — beredes möjlighet att tillgodose i varje fall de angelägnaste kraven från kunderna inom statsförvaltningen. Jag är därför beredd att i så måtto tillstyrka nu nämnda förslag, att jag för ändamålet beräknar ett belopp om 600 000 kronor. Inom denna ram synes även kunna tillgodoses behovet av viss biträdesförstärkning. Beloppet torde böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att disponeras av nämnden efter framställning i varje särskilt fall.

Verksamheten inom autokodning och numerisk analys syftar till en för-
enkling och rationalisering beträffande matematiska beräkningar. Värdet
härav har jag tidigare understrukit. Jag anser mig därför böra tillstyrka,
att en av de för dessa ändamål begärda tjänsterna inrättas.

De föreslagna tjänsteförändringarna kan jag inte tillstyrka.

Härutöver beräknar jag under arvodesposten, i enlighet med i propositionen nr 126 år 1960 angivna grunder, ett belopp av 600 kronor såsom arvode till organisationsföredragande.

Med godtagande av uppskattningen av de automatiska utgiftsförändringarna under anslaget beräknar jag detta sålunda:

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 17 600 (+
600) kronor;
ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft oförändrat 220 000 kronor;
avlönningar till övrig icke-ordinarie personal 1 632 300 (+ 490 400) kronor;
rörligt tillägg 476 500 (+ 268 300) kronor;
kompensation för höjda folkpensionsavgifter 35 600 (+ 12 000) kronor.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 2 382 000 (+ 771 300) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för matematikmaskinnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budget-
året 1961/62:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 600
2. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	220 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 632 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	476 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	35 600

Summa kronor 2 382 000

b) till *Matematikmaskinnämnden*: Avlöningar för budget-
året 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 382 000 kronor.

[29] 25. Matematikmaskinnämnden: Omkostnader

	Anslog	Nettoutgift
1959/60	145 500	188 154
1960/61 (statsliggaren s. 455)	204 000	
1961/62 (förslag)	648 000	

Matematikmaskinnämnden hemställer, att anslaget ökas med 72 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m. m.	+ 1 000
2. Reseersättningar	— 2 000
3. Bränsle, lyse, elektrisk kraft och vatten	+ 5 000
4. Övriga expenser	+ 26 000
5. Natlig bevakning av nämndens lokaler	+ 1 000
6. Studier och konferenser utomlands rörande matematik- och databehandlingsmaskiner samt besök i Sverige av utländska fackmän ..	+ 15 000
7. Kostnader för svenskt medlemskap i CIPC	+ 26 000
	+ 72 000

Motiv

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1959/60 3 659; anslag 1960/61 3 000. — Med hänsyn till belastningen föreslås en höjning av anslagsposten med 1 000 kronor.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1959/60 2 674; anslag 1960/61 10 000. — De inrikes tjänsteresor, som kan krävas genom databehandlingsavdelningens tillkomst, kommer sannolikt att rymmas inom ramen för tidigare anvisat anslag om 8 000 kronor.

3. *Bränsle, lyse m. m.* Utgift 1959/60 27 520; anslag 1960/61 25 000. — Med hänsyn till belastningen föreslås delposten uppförd med 30 000 kronor.

4. *Övriga expenser.* Utgift 1959/60 98 000; anslag 1960/61 79 000. — För innevarande budgetår har bl. a. anvisats ett engångsbelopp om 21 000 kronor, varför den begärda höjningen egentligen uppgår till 47 000 kronor. I engångsanvisning för möbler och övrig utrustning för äskade tjänster beräknas ett belopp av 20 000 kronor. Vidare föreslås en upprustning av nämndens kontorsmaskinpark. Härför äskas i engångsanvisning 10 000 kronor. Nämnden hemställer vidare om ett belopp av 2 000 kronor för taxiresor mellan nämndens lokaler och de av nämnden utnyttjade datamaskinanläggningarna. För ökad expensförbrukning till följd av den vidgade verksamheten äskas 10 000 kronor. Slutligen anses för automatiska kostnadsökningar på grund av höjda städerskelöner, omsättningsskatt m. m. böra anvisas ett belopp av 5 000 kronor.

5. *Natlig bevakning.* Utgift 1959/60 6 901; anslag 1960/61 7 000. — På grund av höjda lönekostnader erfordras en anslagshöjning av 1 000 kronor.

6. *Studier och konferenser utomlands rörande matematik- och databehandlingsmaskiner samt besök i Sverige av utländska fackmän.* Utgift 1959/60 29 400; anslag 1960/61 30 000. — Den föreslagna ökningen av arbetsstyrkan gör det möjligt att effektivare än hittills inhämta och nyttiggöra utländska erfarenheter. Till stor del bör detta ske genom studiebesök eller

medverkan och deltagande i kurser och konferenser utomlands. Programutbytet med IBM för försvarets forskningsanstalts maskin 7090 kommer vidare att kräva åtminstone ytterligare en resa årligen till USA. Posten föreslås höjd med 15 000 kronor.

7. *Kostnader för svenskt medlemskap i Centro Internazionale Provisorio di Calcolo (CIPC)*. — År 1951 uppgjordes en konvention om inrättande av Centro Internazionale di Calcolo i Rom (CIC) för vetenskaplig forskning, utbildning, rådgivning och beräkningservice. I avvaktan på att konventionen skall ratificeras av tillräckligt många stater bildades 1958 ett provisoriskt CIC (CIPC) genom ett avtal mellan UNESCO och ett italienskt institut. Till CIPC är ett flertal organisationer från olika länder anslutna som s. k. korresponderande institutioner — däribland matematikmaskinnämnden — vilka alla därigenom kan deltaga i det av CIPC planerade internationella arbetet. Anslutningen som korresponderande institution är avgiftsfri. För att Sverige skall kunna även aktivt deltaga i planeringen av detta internationella arbete genom medlemskap i CIPC:s styrelse fordras antingen att Sverige officiellt ratificerar konventionen om CIC eller att matematikmaskinnämnden, såsom statlig institution, anmäler sig som medlem i CIPC och åtager sig att betala den stipulerade årsavgiften så länge CIPC är provisoriskt, det vill säga till utgången av år 1961. Årsavgiften, som för Sveriges del i båda fallen blir 5 000 U.S. dollars, är avhängig av Sveriges relativa andel i UNESCO:s budget. Av de båda alternativen anses det sistnämnda vara att föredraga. Nämnden äskar därför medel för årsavgiften för år 1961.

Yttrande

Kommittén för maskinell databehandling tillstyrker, att medel anvisas för medlemskap i Centro Internazionale Provisorio di Calcolo för budgetåret 1961/62. Huruvida framdeles medel för detta ändamål skall ställas till förfogande, bör enligt kommittén få bli beroende på de erfarenheter angående denna organisation som kan förvärvas.

Departementschefen

Vad matematikmaskinnämnden föreslagit under denna punkt kan jag godtaga med den inskränkningen, att jag inte tillstyrker nämndens anslutning till CIPC och inte heller någon medelsanvisning för taxiresor. I enlighet med vad jag närmare utvecklar i det följande torde därutöver under anslaget böra beräknas ett belopp om 400 000 kronor, motsvarande av nämnden under nästföljande punkt äskade medel för vissa löpande materielomkostnader och smärre nyanskaffningar samt magnetband till Facit EDB. Totalt torde anslaget sålunda böra uppföras med 648 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Matematikmaskinnämnden*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 648 000 kronor.

[30] 26. Matematikmaskinnämnden: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	725 000	936 604
1960/61 (statsliggaren s. 456)	1 196 000	
1961/62 (förslag)	619 000	

Matematikmaskinnämnden hemställer, att anslaget uppföres med 1 619 000 kronor.

	Förslag
1. Amortering och ränta på Facit EDB	318 000
2. Avtalsenligt kristillägg till Facit EDB	41 000
3. Hyreskostnader för Alwac III E	60 000
4. Löpande materielomkostnader och smärre nyanskaffningar för BESK, Facit EDB, Alwac III E, laboratorium och verkstad	300 000
5. Magnetband till Facit EDB	100 000
6. Fortlöpande modernisering av BESK och Facit EDB	100 000
7. Utvecklings- och konstruktionsarbete rörande Superbesk-projektet .	600 000
8. Medelsreserv	100 000
	<u>1 619 000</u>

Motiv

1. *Amortering och ränta på Facit EDB.* I och med detta amorteringsbelopp är Facit EDB-maskinen helt amorterad. Detta gäller även magnetbands- och hålkortsutrustning.

2. *Avtalsenligt kristillägg till Facit EDB.* I kontraktet med AB Atvidabergs industrier angående leverans av Facit-maskinen omfattade betalningsbeloppet bl. a. en av prisändringar beroende indexbunden del. Ett pristillägg om i runt tal 41 000 kronor uppstod, vilket skulle erläggas vid godkänd leverans. I enlighet med överenskommelse med leverantören har betalning skett den 2 juli 1960. Nämnden hemställer, att detta belopp anvisas för budgetåret 1961/62.

3. *Hyreskostnader för Alwac III E.* Detta belopp är sista hyresinbetalningen på Alwac III E. Den har därmed övergått i nämndens ägo.

4. *Löpande materielomkostnader och smärre nyanskaffningar för BESK, Facit EDB, Alwac III E, laboratorium och verkstad.* Denna post har nedjusterats med 40 000 kronor, delvis på grund av kostnadsutfallet för budgetåret 1959/60.

5. *Magnetband till Facit EDB.* Med fem magnetbandstationer installerade under 1961/62 väntar nämnden en kraftig ökning av efterfrågan på magnetband. Det erinras om att nämnden i sin tur tillhandahåller band till uppdragsgivarna, varför motsvarande inkomster inflyter.

6. *Fortlöpande modernisering av BESK och Facit EDB.* Förslaget avser

den fortlöpande moderniseringen av Besk och är sålunda en direkt rationaliseringsåtgärd.

7. *Utvecklings- och konstruktionsarbete rörande Superbesk-projektet.* Vissa förslag till riktlinjer för Superbesk-arbetet har uppdragits av nuvarande laboratorn vid Stockholms universitet, förre byrådirektören vid nämnden G. Erlandsson. Enligt dessa är Superbesk planerad snarare som ett system av maskiner än som en enhetlig maskin. Systemet avses dirigeras av en central kontrollenhet och bli utbyggbart i olika avseenden efter de behov, som kan bli aktuella. I motsats till många kommersiella maskiner behöver Superbesk alltså inte från början planeras med stor marginal för växande behov. För att underlätta programmering av de stora problemkomplex, som kan bli aktuella för Superbesk, har övervägts möjligheten att i maskinen bygga in vissa egenskaper, som man på artificiell väg med så kallad automatisk kodning ger nuvarande maskiner. En fullt utbyggd maskin enligt de antydda riktlinjerna för Superbesk-arbetet med en stor uppsättning av magnetband och andra yttre organ kan uppskattas kosta ca 7 miljoner kronor. Från såväl ekonomisk som teknisk synpunkt synes det inte lämpligt att redan nu binda sig vid ett projekt av denna omfattning. Den tidigare nämnda byggbarheten i det planerade Superbesk-systemet gör det emellertid möjligt att realisera projektet etappvis, så att varje etapp utgör en användbar maskin. Systemet kan successivt byggas ut och förbättras. En första etapp i Superbesk-projektet kan utgöras av en maskin med 12 000 ords snabbminne och en räknehastighet ungefär tio gånger så hög som i Besk. En sådan maskin beräknas kosta ungefär 1,5 miljoner kronor och kan realiseras inom några år. Under budgetåret 1961/62 koncentreras arbetet lämpligen på konstruktions- och utvecklingsarbete, och materielanslaget härför kan då begränsas till 600 000 kronor. Resterande 900 000 kronor väntas bli erforderliga under nästföljande budgetår.

Yttrande

Kommittén för maskinell databehandling, som utgår från att de för systemsidan erforderliga resurserna ställes till förfogande, finner sig inte nu böra förorda, att medel anvisas för ett fullföljande av Superbeskprojektet. Frågan därom anses dock längre fram böra upptagas till förnyad prövning med utgångspunkt från då föreliggande erfarenheter. I avvaktan härpå och med hänsyn till det behov av undervisning på datamaskinteknikens område, som kan föreligga, motsätter sig kommittén likväl inte, att lika stort belopp som för innevarande budgetår ställes till nämndens förfogande för utvecklingsarbete. Det är enligt kommitténs uppfattning önskvärt, att utvecklingsarbetet liksom under innevarande år inriktas på sådant sätt, att det kan komma till nytta även för nämndens nuvarande maskinpark. En mindre uppräknig av de föreslagna anslagsposterna för löpande materielomkostnader och för fortlöpande modernisering av Besk och Facit synes enligt kommittén också rimlig. Det anses även angeläget, att den begärda medelsreserven beviljas.

Departementschefen

Vad matematikmaskinnämnden föreslagit under punkterna 1—5 kan jag biträda. Vidare beräknar jag för fortlöpande modernisering av BESK och Facit EDB, utvecklings- och forskningsarbete samt medelsreserv ett belopp om sammanlagt 200 000 kronor. Jag kan därför tillstyrka, att ett belopp om 1 019 000 kronor anvisas för nu ifrågavarande ändamål.

Jag vill emellertid erinra om att det anslag som numera brukar anvisas matematikmaskinnämnden för anskaffning av materiel till en del kan sägas bestå av rena driftskostnader, vilka delvis är beroende av verksamhetens omfattning som i sin tur påverkar inkomsterna av verksamheten, till en annan del av rena investeringskostnader, såsom amortering på matematikmaskiner, byggande av maskiner i egen regi eller kompletteringar och moderniseringar. Med hänsyn till karaktären av förstnämnda kostnader torde dessa — såsom jag förutsatt under nästföregående punkt — böra bestridas från nämndens omkostnadsanslag. Dit synes sålunda böra hänföras det belopp om sammanlagt 400 000 kronor som jag föreslagit för löpande materielomkostnader och smärre nyanskaffningar samt magnetband. Förevarande materielanslag torde sålunda böra uppföras med 619 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Matematikmaskinnämnden: Materiel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 619 000 kronor.

[31] 27. Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	700 000	242 123
1960/61 (statsliggaren s. 456)	400 000	
1961/62 (förslag)	700 000	

Från förevarande anslag bestrides kostnaderna dels för uppbördsorganisationskommittén, dels för försöksverksamhet i samband med de organisationsundersökningar inom den civila och militära statsförvaltningen som nu bedrivs av statens organisationsnämnd och som efter den 1 juli 1961 är avsedda att övertagas av statskontoret, dels ock för eventuella kostnader för försök med elektroniska databehandlingsmaskiner inom statsförvaltningen.

Med hänsyn främst till beräknad ökning av kostnaderna för uppbördsorganisationskommitténs verksamhet synes anslaget för nästkommande budgetår böra uppföras med 700 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

C. Skatte- och kontrollväsen

[32] 1. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	3 593 800	3 458 015
1960/61 (statsliggaren s. 456)	3 593 800	
1961/62 (förslag)	4 319 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 772 600 kronor.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) 1 byrådirektör Ao 26	212 810
3 byråinspektörer Ao 21	
3 tullkontrollörer Ao 19	
b) 1 kontorist Ao 9	16 361
c) ökning av den icke-ordinarie personalen	28 040
2. Tjänsteförändringar	
a) 1 förste byråsekreterare Ao 23 — byrådirektör Ao 24	1 789
b) 1 förste revisor Ao 21—Ao 23	3 310
c) 1 kammarskrivare Ao 15—förste kammarskrivare Ao 17	2 422
d) 3 kanslibiträden Ao 7—kontorister Ao 9	4 798
e) 2 kanslibiträden Ae 7—Ao 7	—
3. Automatiska förändringar	
a) rörligt tillägg	377 494
b) övriga	125 576
	<u>772 600</u>

Bifall till förslagen under 1. a) och b) medför en minskning av avlöningsanslaget för tullstaten med 129 302 kronor.

Motiv

1. a) Arbetsuppgifterna för styrelsens tullbehandlingsbyrå har avsevärt ökats, främst till följd av Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA). Härigenom har tillkommit en helt ny grupp av ärenden, avseende tillämpning av ett författningskomplex av delvis mycket invecklad natur, och det är enligt styrelsen nödvändigt att tillskapa en särskild organisation för kontroll av varors ursprung. Införandet av den allmänna varuskatten har inneburit en förändring av liknande karaktär. Tillkomsten den 1 januari 1959

av en ny tulltaxa har också, i vad avser laboratoriarbetet, medfört en ökad arbetsbörda. Tulltaxan upptar till övervägande del värdetullar, varför en avsevärd intensifiering av tullvärdekontrollen blivit nödvändig. Värdebestäm-
melseerna i den nya tulltaxeförordningen påkallar även en mera aktiv insats från den centrala ledningens sida. Byråns arbetsuppgifter har vidare utvidgats bl. a. genom den ökade möjligheten till tullindring för varor som delvis är av svenskt ursprung. Vidare erinrar styrelsen om att tull-samarbetsrådets nomenklaturkommitté trätt i verksamhet innevarande år och att Sverige kommer att ingå som medlem i rådets värdekommitté. Även det nordiska samarbetet på tullområdet har på senare tid krävt ökad upp-
märksamhet. Vidare har tillkomsten av EFTA även i detta hänseende in-
neburit en ökad arbetsbelastning. Inom byrån finns två specialavdelning-
ar, tullverkets huvudlaboratorium och tullvärdekontoret, vilka under byrå-
chefen förestås av en byrådirektör i Ao 26 respektive en förste byråinspek-
tör i Ao 23. I övrigt handlägges göromålen på byråns allmänna avdelning
under byråchefens direkta ledning. Med den redovisade utökningen av ar-
betsuppgifterna är det enligt styrelsen nödvändigt att från byråchefen av-
lasta det omedelbara ansvaret även för andra ärenden. Arbetsuppgifterna i
samband med dels den med EFTA sammanhängande verksamheten för ur-
sprungskontroll, dels den allmänna varuskatten står nära de kontrollupp-
gifter som ankommer på tullvärdekontoret. Det anses därför lämpligt, att
byråns verksamhet på dessa områden ställes under ledning av en tjänste-
man i sådan ställning att han i stort sett kan handha denna uppgift på
eget ansvar. Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifterna och den
självständiga ställningen anses han i likhet med föreståndaren för huvud-
laboratoriet böra placeras i Ao 26. — För att närmast under byrådirektören
handha ledningen av ursprungskontrollen bör enligt styrelsen tills vidare
anställas en byråinspektör. För det mera kvalificerade gransknings- och ut-
redningsarbete, som krävs i hithörande frågor, anses böra avses tjänstemän
i tullkontrollörs grad. Tills vidare föreslås åtminstone två tjänster i denna
grad inrättade. Frågor rörande allmän varuskatt har hittills handlagts av
en tjänsteman, som för ändamålet förordnats att bestrida på byråinspektör
ankommande göromål. Efter hand torde han kunna få tillfälle att i större
utsträckning ägna sig också åt erforderlig kontrollverksamhet. Styrelsen
föreslår i detta hänseende inrättande av en tjänst som byråinspektör. — För
att kontrollverksamheten skall få den effektivitet, som påkallas av den öka-
de användningen av värdetullar, erfordras enligt styrelsen förstärkning på
tullvärdekontoret av den personal, som handhar det mera kvalificerade
gransknings- och utredningsarbetet. Härför har hittills under kontorets
chef funnits en byråinspektör och en tullkontrollör. Emellertid kommer
byråinspektören att i anledning av tillkomsten av EFTA tagas i anspråk
jämväl för bokföringsgranskning för ursprungskontorets räkning. En ök-
ning av personalen anses ofrånkomlig, varför styrelsen föreslår inrättande
av ytterligare en tjänst som tullkontrollör. — Den ökning av huvudlabora-
toriets arbetsbörda, som den mera komplicerade varuklassificeringen på det

kemiska området medfört, kommer enligt styrelsen att bli bestående. Tillkomsten av EFTA och utjämningskatten kommer för övrigt att ställa ökade krav på laboratoriet. Denna avdelning anses därför böra förstärkas med en byråinspektör.

b) Registreringen av resultaten av undersökningarna på huvudlaboratoriet handhas av ett kanslibitråde vid centraltullkammaren i Stockholm, vilket beordrats tjänstgöra på laboratoriet. Tjänstemannen har att övervaka utskrivning av analyskort samt göra sammandrag på registerkort över varors sammansättning och användning. Detta förutsätter kunskaper i kemi, varukännedom och språk. De arbetsuppgifter som åvilar tjänstemannen är av så kvalificerad art, att de enligt styrelsen bör ankomma på en kontorist.

c) På grund av trafikstegringen och de ökade arbetsuppgifterna, bl. a. till följd av EFTA-konventionen, anser styrelsen erforderligt med en ökning av den icke-ordinarie personalen.

2. a) Ifrågavarande tjänst är placerad på revisionsbyråns allmänna avdelning. Innehavaren av tjänsten är bl. a. byråchefens ställföreträdare. Främst på grund av det växande internationella samarbetet på tullområdet har förste byråsekreterarens föredragningskyldighet utökats. Med hänsyn till det ökade ansvar, som numera åvilar innehavaren av tjänsten, anses denna böra ändras till byrådirektörstjänst i Ao 24.

b) Kameralbyråns revisionskontor har tidigare föreståtts av en förste revisor i Ao 23. Denne har numera erhållit ökade arbetsuppgifter och befogenheter och har bl. a. att utan föredragning i styrelsen besluta på styrelsens vägnar i vissa personalärenden. Med hänsyn till det ökade arbete, som numera åvilar förste revisorn i Ao 23, har chefskapet för revisionskontoret överflyttats till innehavaren av förevarande tjänst. Då denne därigenom erhållit allt mer kvalificerade arbetsuppgifter, anser styrelsen skäligt, att tjänsten placeras i Ao 23.

c) Innehavaren av denna tjänst, som är avsedd för kameralbyråns upphandlingskontor, är ansvarig för att inom tullverket erforderliga blanketter finns att tillgå. Tullverkets blankettförteckning upptar omkring 800 blanketter. Styrelsen framhåller, att arbetet med konstruktion och revision av dessa är både omfattande och krävande. Styrelsen anser angeläget, att tjänsten höjes till Ao 17.

d) Innehavarna av dessa tjänster är byråregistratorer på personal-, revisions- och tullbehandlingsbyråerna. De arbetsuppgifter, som numera åvilar dessa befattningshavare, är enligt styrelsen av sådan art och omfattning, att tjänsterna med tillämpning av de normer för byråregistratorers lönegradsplacering, som föreslagits av 1947 års biträdesutredning, bör uppflyttas till kontoristgraden.

e) Innehavarna av två av styrelsens fyra extra ordinarie kanslibitrådestjänster har erhållit förordnande på tjänsterna år 1957. Då ett stadigvarande behov föreligger av dessa tjänster, anses de böra ordinariesättas.

Yttrande

Statens lönenämnd, som haft att avge utlåtande över förslagen under 1. a) och b) samt 2. a) — d), kan inte biträda förslaget om uppflyttning av tjänsten som förste byråsekreterare i Ao 23 till byrådirektör i Ao 24 och av tre tjänster som kanslibitråde i Ao 7 till kontorist i Ao 9.

Beträffande förslaget om uppflyttning av en tjänst som kammarskrivare i Ao 15 till förste kammarskrivare i Ao 17 på kameralbyrån skulle detta innebära ett avsteg från de principer, efter vilka befordran till kammarskrivare i Ao 15 och förste kammarskrivare i Ao 17 numera sker efter det att 1960 års riksdag efter förhandlingar mellan civildepartementet och vederbörande personalorganisation godkänt inrättande av ett antal tjänster som kammarskrivare i Ao 15 och förste kammarskrivare i Ao 17 i utbyte mot tjänster som kammarskrivare i Ao 13. Lönenämnden avstyrker därför bifall till detta förslag.

Den till inrättande föreslagna tjänsten som byrådirektör i Ao 26 bör enligt nämndens mening placeras i lönegrad A 24.

Nämnden ifrågasätter, huruvida inte den för tullbehandlingsbyråns ursprungskontor yrkade förstärkningen med två tjänster som tullkontrollör i Ao 19 kan tillgodoses genom inrättande av en tjänst som tullkontrollör i Ao 19 och en tjänst som kammarskrivare.

Mot övriga förslag har nämnden inte funnit anledning till erinran.

Departementschefen

Den av generaltullstyrelsen föreslagna förstärkningen av personalen vid styrelsens tullbehandlingsbyrå kan jag tillstyrka i så måtto att jag föreslår inrättande av en tjänst som byrådirektör i Ao 26, två tjänster som byråinspektör i Ao 21, två tullkontrollörstjänster i Ao 19 samt en kammarskrivartjänst i Ao 15. Vidare torde i enlighet med styrelsens förslag böra inrättas en tjänst som kontorist i Ao 9 och avlöningsmedlen för den icke-ordinarie personalen ökas med 28 000 kronor. Vid bestämmandet av lönegradsplaceringen för byrådirektören har jag särskilt beaktat angelägenheten av att tullbehandlingsbyråns verksamhet på av styrelsen nämnda områden ställes under ledning av en tjänsteman i sådan ställning, att han i stort sett kan handha denna uppgift på eget ansvar.

Ett bifall till vad jag nu föreslagit i fråga om nya befattningar medför, att sex kammarskrivartjänster i Ao 13 och en kanslibiträdetsjänst i Ao 7 på tullstaten kan indragas. Avlöningsanslaget till tullstaten torde på grund härav, såsom jag föreslår i det följande, böra minskas med 112 900 kronor.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare en tjänst som förste revisor på styrelsens kameralbyrå uppflyttas från Ao 21 till Ao 23. Övriga förslag till tjänsteförändringar kan jag inte biträda.

Styrelsens uppskattning av de automatiska utgiftsförändringarna godtar jag.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 355 500 (+ 243 100) kronor;

arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, oförändrat 1 800 kronor;

avlöningar till tillfälliga biträden m. m. vid statistiska avdelningen, oförändrat 21 200 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 894 700 (+ 21 300) kronor;

rörligt tillägg 980 800 (+ 455 800) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 65 000 (+ 5 000) kronor.

Anslaget torde alltså kunna beräknas till 4 319 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för generaltullstyrelsen gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för generaltullstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 355 500
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 800
3. Avlöningar till tillfälliga biträden m. m. vid statistiska avdelningen, <i>förslagsvis</i>	21 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	894 700
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	980 800
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	65 000
	<hr/>
	Summa kronor 4 319 000

c) till *Tullverket*: Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 319 000 kronor.

[33] 2. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare å tullstaten.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	64 494 000	63 915 039
1960/61 (statsliggaren s. 457)	65 247 000	
1961/62 (förslag)	71 592 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 6 374 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Indragning av 1 tullöveruppsyningsmanstjänst i Ao 12 i Klintehamn-Burgsvik	— 16 394
2. Beräknad minskning av avlöningsmedlen till följd av minskad rekrytering av icke-ordinarie personal	— 235 000

	Ökning eller minskning
3. Vissa personalförändringar vid kustbevakningen	— 185 000
4. Vissa personalförändringar vid gränsbevakningen	— 92 000
5. Övriga personal- och tjänsteförändringar	
a) 5 tullkontrollörer Ao 19 vid lokaltullförvaltningen, varvid 5 kammarskrivartjänster i Ao 13 kan indragas	+ 20 830
b) 8 tullöveruppsyningsmän Ao 12 vid centraltullkamrarna i Göte- borg och Malmö samt tullkamrarna i Nyköping, Landskrona, Lidköping, Borås, Örebro och Umeå, varvid 8 förste tulluppsy- ningsmanstjänster i Ao 10 kan indragas	+ 14 953
c) 9 tullöverinspektörer Ao 24—Ao 25 vid centraltullkamrarna, 1 tullförvaltare Ao 24—Ao 25 vid frihamnstillavdelningen i Stockholm	+ 19 325
d) 3 tullförvaltare Ao 21—Ao 23 i Södertälje, Linköping och Karlshamn	+ 10 312
e) 1 tullförvaltare Ao 19—Ao 21 i Motala	+ 3 089
f) 1 tullförvaltare Ao 17—Ao 19 i Storlien	+ 1 236
g) 2 tullkontrollörer Ao 19—tullöverkontrollörer Ao 21 vid cent- raltullkammaren i Stockholm resp. tullkammaren i Hälsingborg	+ 6 082
h) 5 kammarskrivare Ao 13—förste kammarskrivare Ao 17, 13 kammarskrivare Ao 13—Ae 15, 25 kammarskrivare Ae 13—Ae 15	+ 73 877
i) 2 tullöveruppsyningsmän Ao 12—tullmästare Ao 14 vid central- tullkamrarna i Stockholm och Malmö	+ 4 181
j) 50 tulluppsyningsmän Ao 9—förste tulluppsyningsmän Ao 10 samt 32 nya tulluppsyningsmanstjänster i Ae 9	—
k) 50 tullvakter Ao 7—Ae 7	—
l) 3 kanslibiträden Ao 7—kontorister Ao 9 vid tullkamrarna i Eskilstuna, Karlshamn och Ystad	+ 4 514
m) 2 kontorister Ae 9—Ao 9, 5 kanslibiträden Ae 7—Ao 7	—
6. Indragning av tjänster å tullstaten till följd av inrättande av vissa tjänster hos generaltullstyrelsen	— 129 305
7. Automatiska förändringar	
a) rörligt tillägg	+6 360 000
b) obekvämhetsstillägg	+ 204 000
c) övriga	+ 309 300
8. Förflyttning av kammarskrivarpersonal mellan de olika förvalt- ningsgrenarna m. m.	—
	+6 374 000

Motiv

1. Vardera tullstationen i Klintehamn och Burgsvik har föreståtts av en tullöveruppsyningsman. Under en följd av år har trafiken vid dessa tullstationer varit obetydlig. Styrelsen föreslår därför, att en tullöveruppsyningsmanstjänst indrages.

2. Olika rationaliseringsåtgärder inom lokalbevakningen beräknas i och för sig medföra en minskning av personalbehovet under nästa budgetår med omkring 50 man. Minskningen motverkas dock i viss utsträckning av att personal måste avdelas för nytillkomna arbetsuppgifter. Sålunda krävs omkring 10 man till följd av nyinrättade färjeleder och cirka 20 man för den nya storflygplatsen Arlanda. Anslaget anses kunna minskas med 235 000 kronor.

3. Vid översyn av kustbevakningens organisation har det ansetts möjligt att nu verkställa en jämförelsevis genomgripande rationalisering av bevakningen genom en anpassning av posteringsorganisationen efter moderna tekniska resurser. En sådan rationalisering beräknas, om den genomföres under en femårsperiod, kunna ske utan större olägenheter för personalen. Efter samråd med statens organisationsnämnd har styrelsen fastställt en ny bemanningsplan för kustdistrikten, vilken innebär, att bevakningen sammanföres i färre men i regel mera slagkraftiga enheter. Antalet kustposterings, för närvarande omkring 90, minskas med nära hälften och personalstyrkan från något mer än 400 till inte fullt 320 man. Under förutsättning av tillgång till erforderlig teknisk utrustning anses kustbevakningen i sin utformning enligt den nya planen få samma effektivitet som hittills. För att kustbevakningen med minskad personalstyrka skall kunna bevara sin effektivitet erfordras tillgång till tidsenlig teknisk utrustning och en viss omläggning av arbetsmetoderna. Tjänstgöringen förutsättes bli mindre rutinmässig än hittills och mera anpassad efter förekommande konkreta uppgifter, vilket ställer ökade krav på arbetsledningen. Kustbevakningen anses därför bära tillföras ytterligare ett antal förmanstjänster. Eftersom de nya arbetsmetoderna måste tillämpas redan från början, är det enligt styrelsen angeläget, att organisationsförändringen genomföres snarast möjligt. Ett antal nya förmanstjänster anses därför bära inrättas från och med nästa budgetår. — Befälet över kusttullmästarområden och distriktbåtar anses liksom hittills närmast under kustdistrikcheferna bära utövas av kusttullmästare. Den nya bemanningsplanen innebär, att antalet kusttullmästarområden minskas med ett och att antalet distriktbåtar ökas med två. Det erfordras därför ytterligare en kusttullmästartjänst. — Förmanskapet över kustposteringsarna utövas nu av kustöveruppsyningsmän eller, i en del fall, förste kustuppsyningsmän. Vid uppgörandet av den nya bemanningsplanen har beaktats, att förmännen måste äga kunskaper i författningar på skiftande områden och förstå att rätt använda en ofta komplicerad och dyrbar teknisk utrustning. Det har ansetts erforderligt, att varje kustpostering förstås av en kustöveruppsyningsman och att vid vissa posterings en eller två med mera självständigt befäl utrustade tjänstemän därutöver placeras i samma lönegrad. Vad angår inrättandet av två eller flera förmanstjänster vid en och samma postering anför styrelsen, att en för stadigvarande patrullering använd båt och en vid samma postering för motsvarande uppgifter använd bil bör kunna oberoende av varandra rycka ut under befäl av en kustöveruppsyningsman. Enligt bemanningsplanen erfordras ett tillskott av 20

kustöveruppsyningsmanstjänster. — Den nya kusttullmästartjänsten och de 20 nya kustöveruppsyningsmanstjänsterna anses tills vidare böra vara extra ordinarie. Härvid är avsikten, att 7 ordinarie förste kustuppsyningsmanstjänster och 14 ordinarie kustuppsyningsmanstjänster inte skall uppehållas. — I fråga om antalet tjänster på ordinarie stat i bevakningskarriären föreslås de ändringar, som framgår av följande sammanställning.

Tjänstebenämning	Nuvarande antal	Föreslaget antal
kusttullmästare Ao 14	26	26
kustöveruppsyningsmän Ao 12	57	57
förste kustuppsyningsmän Ao 10	79	79
kustuppsyningsmän Ao 9	158	80
kustvakter Ao 8	29	29
kustvakter Ao 7	20	—

I avvaktan på att personalöverskottet avvecklas, anses 78 kustuppsyningsmanstjänster i Ao 9 och 5 kustvaktjänster i Ao 7 böra föras på övergångsstat. Anslaget för nästa budgetår beräknas komma att belastas med avlöning åt 73 kustuppsyningsmän och en kustvakt på övergångsstat. Vid beräkningen av det föreslagna antalet förste kustuppsyningsmanstjänster har förutsatts, att vikariatsförordnande i allmänhet inte skall meddelas på sådan tjänst. Antalet ordinarie kustuppsyningsmanstjänster har beräknats så, att befordran till ordinarie kustuppsyningsman, under förutsättning av jämn rekrytering, skall ske efter ungefär samma anställningstid som för närvarande, sju och ett halvt år. Avsikten är att vikariatsförordnanden framdeles i allmänhet inte skall meddelas på kustuppsyningsmanstjänster. Med hänsyn till att befordran till kustvakt i Ao 8 för närvarande sker efter en förhållandevis kort anställningstid föreligger inte längre något behov av ordinarie tjänster i lägre grad inom kustbevakningskarriären. Under icke-ordinarieposten har medel beräknats för den nya kusttullmästartjänsten och de 20 nya kustöveruppsyningsmanstjänsterna. Dessutom har medel beräknats för redan nu befintliga 2 kustöveruppsyningsmanstjänster i Ae 12 och 12 kustuppsyningsmanstjänster i Ae 9 samt för erforderligt antal tjänster i rekryteringsgraderna, nämligen 45 kustvaktjänster i Ae 7 och 5 kustvaktsaspiranttjänster i Af 5. Vid bibehållande av antalet kustuppsyningsmanstjänster i Ae 9 erhålles vid kustbevakningen ungefär samma standard i fråga om befordran till sagda lönegrad som under punkt 5. j) föreslås för lokalbevakningen.

4) Det numera slutligt genomförda *svensk-norska gränstillsamarbetet* har för Sveriges del medfört indragning av 15 tullstationer och minskning av gränsbevakningspersonalen med omkring 60 tjänstemän. Gränstillsamarbetet innebär, att personalen vid kvarvarande svenska tullstationer får fullgöra tulltjänst för både svensk och norsk räkning. Personalen måste sålunda vara väl insatt inte blott i de svenska tull- samt in- och utförselbestämmelserna utan även i motsvarande norska bestämmelser. Härtill kom-

mer att tulltaxeringsarbetet vid tullstationerna ökat allt mer både kvantitativt och kvalitativt. — Tullstationerna i Svinesund, Hån och Eda, som förestås av gränstullmästare i Ao 14, intar ur arbetssynpunkt en särställning i förhållande till övriga tullstationer vid landgränsen. Styrelsen anser det därför skäligt, att nyssnämnda tjänster uppflyttas till lönegrad Ao 16. — I bemanningsplanen för gränsdistrikten vid norska gränsen har gränstullmästarna, som är chefer för var sitt gränstullmästarområde med förman- skap över gränsbevakningspersonalen inom området samt med inspektions- skyldighet beträffande inom området liggande tullstationer och gränsposter-ingar, placerats också som föreståndare för en tullstation inom området. Vid fem av dessa tullstationer är såsom gränstullmästarens närmaste man placerad en förste gränsuppsyningsman. Enär gränstullmästaren ofta befin- ner sig på inspektionsresor, varvid hans närmaste man får utöva förestån- darskapet vid tullstationen, anses det skäligt, att dessa förste gränsuppsy- ningsmanstjänster utbytes mot gränsöveruppsyningsmanstjänster. — Vid gränsposteringen Långflon är för närvarande placerade en förste gränsupp- syningsman och en gränsuppsyningsman. Vid envar av fyra andra gräns- posteringar av samma storleksordning och med samma arbetsuppgifter är som chef för posteringen placerad en gränsöveruppsyningsman. Styrelsen anser, att också posteringen Långflon bör ledas av en gränsöveruppsynings- man, varför en förste gränsuppsyningsmanstjänst föreslås utbytt mot en gränsöveruppsyningsmanstjänst. — Vad beträffar den *svensk-finska grän- sen* inleddes den 1 oktober 1960 ett gränstullsamarbete mellan svenska och finska tullmyndigheter vid fyra mellanriksvägar (tullvägar). Sedan gräns- älven isbelagts, kommer gränstullsamarbetet att utvidgas till ytterligare två mellanriksvägar. Vid den svensk-finska gränsen förekommer en betydligt stör- re smuggling än vid den svensk-norska gränsen. Härtill kommer att i Torne- dalen under våren 1960 inletts ett mera fast samarbete mellan tull- och polis- personalen därstädes. Tullpersonalen har därvid att biträda med polisiär gräns- och främlingskontroll och polisiär ordningstjänst. Vid sagda gräns är åtta gränsposteringar utrustade med tjänstebil. Befälhavare för bilpatrullerna är vid två av posteringarna gränsöveruppsyningsmän men vid de övriga sex posteringarna förste gränsuppsyningsmän. Styrelsen anser, att såsom befälhavare för dessa bilpatruller bör avses gränsöveruppsyningsmän. Här- för skulle erfordras inrättande av sex gränsöveruppsyningsmanstjänster i utbyte mot sex förste gränsuppsyningsmanstjänster. — För förbättring av befordringsgången inrättades år 1959 30 förste kustuppsyningsmanstjänster vid kustbevakningen och 200 förste tulluppsyningsmanstjänster vid lokal- bevakningen. Enär gränsbevakningens omorganisation då ej slutförts, inrät- tades samtidigt inte några nya förste gränsuppsyningsmanstjänster. På grund av att de kvalificerade arbetsuppgifterna vid gränsbevakningen ökat anses från och med nästa budgetår 35 förste gränsuppsyningsmanstjänster böra inrättas i utbyte mot 35 gränsuppsyningsmanstjänster. Vid beräkning av antalet nya förste gränsuppsyningsmanstjänster har förutsatts, att vika- riatsförordnande i allmänhet inte skall meddelas på sådan tjänst. Till be-

gränsning av kostnadsökningen bidrar vidare, att flertalet av de nya förste gränsuppsyningsmanstjänsterna i allmänhet beräknas komma att besättas med gränsuppsyningsmän, som på grund av tjänstetidsbefordran innehar personliga extra ordinarie tjänster i lönegrad 10. Med avseende på gränsbevakningen föreslår styrelsen sålunda inrättande av 3 gränstullmästartjänster i Ao 16 i utbyte mot 3 gränstullmästartjänster i Ao 14, 12 gränsöveruppsyningsmanstjänster i Ao 12 i utbyte mot 12 förste gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 10 samt 35 förste gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 10 i utbyte mot 35 gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 9. — Personalen vid gränsbevakningen har successivt reducerats i enlighet med riktlinjerna för den omorganisation, för vilken redogörelse lämnats i förra statförslaget (se 1960: VII ht, s. 72). Personalreduceringen beräknas i och för sig medföra en kostnadsminskning av 125 000 kronor för nästa budgetår. Efter genomförandet av nu föreslagna personalförändringar beräknas nettobesparingen för gränsbevakningen under nästa budgetår till 92 000 kronor.

5. a) Trafikstegringen har medfört ökad arbetsbelastning för bl. a. den med tulltaxering och kamerala göromål sysselsatta personalen. Tillgången på kammarskrivarutbildad personal har sedan länge varit knapp och kommer att ytterligare minska. En successiv omgruppering av arbetskraften i riktning mot ökad användning av icke-kammarskrivarutbildad personal har därför ägt rum och kommer även i fortsättningen att bli nödvändig. Detta medför i sin tur behov av ökad kontroll och förstärkt arbetsledning. Vidare innehåller den nya tulltaxan värdetullar i betydligt större utsträckning än den gamla. Tulltaxeringen av värdevaror har visat sig vara mera krävande än tulltaxeringen av varor, som är belagda med specifika tullar. På grund av EFTA-konventionen samt tillkomsten av allmän varuskatt har tullverket tillförts nya arbetsuppgifter. Den kammarskrivarutbildade personalen måste därför i ännu högre grad än tidigare anlitas för kontroll-, arbetslednings- och utredningsuppgifter. Med hänsyn härtill är det enligt styrelsen angeläget, att åtminstone fem nya tullkontrollörstjänster inrättas. Vid bifall härtill kan fem kammarskrivartjänster i Ao 13 indragas.

b) Med hänvisning till sin motivering i statförslaget för budgetåret 1959/60 upprepar styrelsen sin hemställan om en ny tullöveruppsyningsmanstjänst vid flygtullavdelningen i Göteborg (se senast 1960: VII ht, s. 74) samt framhåller, att trafiken vid avdelningen under år 1959 ytterligare ökat, varför bevakningspersonalen vid avdelningen måst utökas med en man. — Under senare år har färjetrafiken i Malmö ökat avsevärt, och nya visitationslokaler har tillkommit. Enär det föreligger ett stadigvarande behov av ytterligare en ordinarie tullöveruppsyningsmanstjänst i Malmö, föreslår styrelsen, att en sådan tjänst nyinrättas. — Enär tullförvaltarens vid tullkammaren i Nyköping arbetsbörda alltmera ökat, är denne inte längre i tillfälle att utöva den direkta ledningen av bevakningsarbetet. För ändamålet anses böra inrättas en tullöveruppsyningsmanstjänst. — Mellan Landskrona och danska hamnar vid Öresund förekommer nästan hela dygnet en omfattande trafik med båtar och bilfärjor. På grund av den ökade trafiken har

tullkammaren bemyndigats att förordna två tjänstemän att bestrida på tullöveruppsyningsman ankommande göromål. Den ordinarie förmanspersonalen vid tullkammaren anses böra förstärkas genom inrättande av ytterligare en tullöveruppsyningsmanstjänst. — Den utrikes fartygstrafiken inom Lidköpings tulldistrikt har under senare år avsevärt ökat, och tullförvaltaren har inte möjlighet att tillräckligt ägna sig åt ledningen av bevakningsarbetet. Styrelsen föreslår därför, att en tullöveruppsyningsmanstjänst tillföres tullkammaren. — Vid tullkamrarna i Borås och Örebro har trafiken ökat avsevärt. Även vid dessa tullkamrar är möjligheten för tullförvaltarna att ägna sig åt ledningen av bevakningsarbetet starkt begränsad. Tullkamrarna anses därför böra tillföras var sin tullöveruppsyningsmanstjänst. — Under de senare åren har styrelsen bemyndigat tullkammaren i Umeå att förordna en tjänsteman att förrätta på tullöveruppsyningsman ankommande göromål. Den tjänsteman, som erhållit dylikt förordnande, har varit förman för bevakningspersonalen vid stadens uthamn i Holmsund. En för förmannen avsedd tullöveruppsyningsmanstjänst anses böra inrättas från och med nästa budgetår. — I samband med inrättandet av de nu föreslagna åtta tullöveruppsyningsmanstjänsterna kan åtta ordinarie förste tulluppsyningsmanstjänster indragas.

c) De till uppflyttning föreslagna nio tullöverinspektörstjänsterna är placerade vid kameral-, taxe- och personalkontoren vid tulldirektionerna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Tullöverinspektörerna förestår var sitt kontor och är direkt underställda respektive tulldirektörer, vilka samtliga är placerade i lönegrad Bo 1. Den nuvarande skillnaden i lönehänseende mellan tullöverinspektörerna och tullöverkontrollörerna i Ao 23 är alltför obetydlig i förhållande till de skillnader, som föreligger i fråga om ställning i organisationen, arbetsuppgifter och ansvar. Vidare har till följd av den ökande trafiken, genomförda personalminskningar och andra omständigheter allt större krav kommit att ställas på tullöverinspektörerna, deras organisationsförmåga och allmänna kunnighet. Det anses därför skäligt, att tjänsterna placeras i Ao 25. — Tullförvaltaren, som är placerad vid centraltullkammaren i Stockholm, är föreståndare för frihamnstillavdelningen och ansvarig för verksamheten där. Likställigheten i lönehänseende mellan tullförvaltartjänsten i Stockholms frihamn och tullöverinspektörstjänsterna anses böra bibehållas. Med hänsyn härtill föreslås, att även denna tullförvaltartjänst uppflyttas till lönegrad Ao 25.

d) Rörelsen vid tullkamrarna i Södertälje, Linköping och Karlshamn är numera av sådan omfattning, att det anses skäligt, att tullförvaltartjänsterna placeras i lönegrad Ao 23.

e) Rörelsen vid tullkammaren i Motala är numera av sådan omfattning, att det anses skäligt, att tullförvaltartjänsten placeras i lönegrad Ao 21.

f) Rörelsen vid tullkammaren i Storlien har sedan flera år varit av sådan omfattning, att en högre lönegradsplacering av tullförvaltartjänsten än den nuvarande kunde ha varit motiverad. Tillkomsten av den nya mellanriksvägen över Storlien har medfört en såväl kvalitativ som kvantitativ ökning

av göromålen vid tullkammaren. Det anses därför skäligt, att tullförvaltartjänsten nu höjes till lönegrad Ao 19.

g) Styrelsen återkommer till sin hemställan i statskrivelsen för budgetåret 1958/59 (se 1958: VII ht, s. 60) om lönegradsuppflyttning för föreståndaren för tullavdelningen Centralstationen i Stockholm. De tjänsteåligganden, som åvilar denne, är enligt styrelsen betydligt mer kvalificerade än dem, som i allmänhet ankommer på tullkontrollör. Styrelsen hemställer därför ånyo, att tjänsten utbytes mot en tullöverkontrollörstjänst i Ao 21. — Tulltaxeringssektionen vid tullkammaren i Hälsingborg förestås av en tullöverkontrollör i Ao 23. För att alltför stora kostnader för trafiken genom anhopning av järnvägsvagnar och lastbilar skall kunna undvikas, anses det angeläget, att en väl kvalificerad tulltaxeringstjänsteman kan avdelas för den direkta ledningen av maskin- och partigodsexpeditionerna. En av de två tullkontrollörstjänster, som är placerade vid dessa expeditioner, föreslås därför utbytt mot en tullöverkontrollörstjänst i Ao 21.

h) För att bibehålla den befodringsstandard, som åstadkommits genom 1960 års B-listeförhandlingar, bör enligt styrelsen från och med ingången av nästa budgetår 5 förste kammarskrivartjänster i Ao 17 och 38 kammarskrivartjänster i Ae 15 inrättas. Härvid kan dels de 18 kammarskrivartjänster i Ao 13, som återstår efter genomförande av övriga föreslagna personalförändringar, dels 25 kammarskrivartjänster i Ae 13 indragas. Enär innehavarna av 17 kammarskrivartjänster i Ao 13 inte torde ha avgått från sina befattningar vid ingången av nästa budgetår och innehavarna av 4 av de föreslagna nya kammarskrivartjänsterna i Ae 15 beräknas innehå jämväl kammarskrivartjänst i Ao 13, bör 21 kammarskrivartjänster i Ao 13 föras på övergångsstat.

i) Vid centraltullkammaren i Stockholm har bevakningspersonalen under 1950-talet successivt minskats från 608 till omkring 500. Trafiken har samtidigt ökat avsevärt. I syfte att höja bevakningseffektiviteten utan att den totala bevakningsstyrkan vid centraltullkammaren därvid utökas, bör enligt styrelsen spanings- och visitationsverksamheten intensifieras ytterligare, varvid framför allt arbetsledningen behöver förstärkas. Fråga har därför uppkommit om att förstärka ledningen av gruppen med en eller ett par tullöveruppsyningsmän, varvid gruppchefen skulle uppflyttas till tullmästargraden. Styrelsen inskränker sig emellertid till att tills vidare föreslå, att en tullmästartjänst inrättas för gruppchefen i utbyte mot en tullöveruppsyningsmanstjänst. — Med hänvisning till sin motivering i föregående års statförslag (se 1960: VII ht, s. 77) upprepar styrelsen sin hemställan om uppflyttning av en tullöveruppsyningsmanstjänst i Malmö till tullmästare. Styrelsen framhåller därutöver bl. a., att trafikökningen vid flygtullavdelningen fortsatt och att allt större krav kommit att ställas på bevakningsförmannens självständighet och förmåga att själv lösa uppkommande problem.

j) Förordnanden på förste tulluppsyningsmanstjänster meddelas för närvarande i viss utsträckning. I syfte bl. a. att minska det administrativa arbetet, som föranledes av dylika förordnanden, anser styrelsen angeläget, att för-

ordnandena begränsas och att 50 förste tulluppsyningsmanstjänster inrättas i utbyte mot 50 tulluppsyningsmanstjänster. Kostnaden beräknas motsvara den inbesparade kostnaden för vikariatsersättning, cirka 38 000 kronor. — De vid 1952 års tjänsteförteckningsrevision framkomna proportionerna mellan tulluppsyningsmans- och tullvaktskadrerna innebar en genomsnittstid för befordran till tulluppsyningsman av åtta år efter anställningen i tullverket. För att denna befordringsstandard skulle kunna hållas inrättades under åren 1955—1957 50 ordinarie och 105 extra ordinarie tulluppsyningsmanstjänster. Det förutsattes därvid, att antalet tulluppsyningsmanstjänster skulle minska, när förhållandena så föranledde. År 1959 inrättades bl. a. 30 förste tulluppsyningsmanstjänster i utbyte mot 30 tullvaktstjänster i Ao 7, varigenom tiden för befordran till tulluppsyningsman sänktes till omkring sju och ett halvt år. Hittills har förordnanden i viss utsträckning meddelats även på tulluppsyningsmanstjänster. Kostnaden för dessa förordnanden motsvarar i stort sett den kostnadsökning, som skulle uppkomma, om befordran till uppsyningsmansgraden vunnes efter sex års anställning i verket. För att möjliggöra en sådan befordran erfordras från och med ingången av nästa budgetår ytterligare 32 extra ordinarie tulluppsyningsmanstjänster. Enär antalet tjänster i tulluppsyningsmansgraden kommer att minska successivt, anser styrelsen tillräckligt, att ett belopp, motsvarande lönen till 22 extra ordinarie tulluppsyningsmän, överföres från ordinarieposten till icke-ordinarieposten.

k) Nyanställningen av tullvaktaspiranter har under de senaste åren varit lägre än som motsvarat avgången av personal inom bevakningskåren. På grund härav och genom tillkomsten av vissa nya ordinarie tjänster har befordran till tullvakt i Ao 7 erhållits redan efter omkring två års icke-ordinarie anställning. Med hänsyn härtill anses 50 tullvaktstjänster i Ao 7 kunna indragas, varvid under icke-ordinarieposten bör beräknas avlöningar till motsvarande antal icke-ordinarie tullvakter.

l) De till uppflyttning föreslagna tjänsterna är placerade vid kameralsektionerna vid tullkamrarna i Eskilstuna, Karlshamn och Ystad. Den övervägande delen av de arbetsuppgifter, som åligger innehavarna av dessa tjänster, är sådana som i allmänhet ankommer på tullkontoristutbildad personal eller kontorister i Ao 9, när uppgifterna är av den omfattningen, att de upptar större delen av tjänstemannens arbetstid. Det anses därför skäligt, att tjänsterna höjes till kontoristgraden.

m) Vid lokaltullförvaltningen finns för närvarande 13 extra ordinarie kontoristtjänster och 23 extra ordinarie kanslibiträdestjänster. De nuvarande innehavarna av två av kontoristtjänsterna och fem av kanslibiträdestjänsterna har erhållit förordnanden på tjänsterna år 1957 eller tidigare. Enär stadigvarande behov föreligger av sistnämnda kontorist- och kanslibiträdestjänster, anses dessa böra ordinariesättas. Därvid kan sju ordinarie kontorsbiträdestjänster vid lokaltullförvaltningen avföras från personalförteckningen.

6. Ett bifall till förslaget om inrättande av vissa tjänster hos styrelsen medför, att sju kammarskrivartjänster i Ao 13 och en kanslibiträdestjänst i Ao 7 på tullstaten kan indragas. Avlöningsanslaget för tullstaten anses i anledning härav böra minskas med 129 305 kronor.

7. c) Inrättandet av vissa nya tjänster samt höjningen av lönebeloppen på löneplan B och timbeloppen för övertidsersättning från och med den 1 juli 1960 beräknas föranleda en höjning av anslaget med sammanlagt 256 600 kronor. Uppflyttningen av samtliga till ortsgrupp 2 hänfödda orter till ortsgrupp 3 medför, att anslaget för nästa budgetår bör höjas med 34 300 kronor. Arvoden åt kammarskrivarelever kommer vidare att med omkring 88 400 kronor överstiga det belopp, som beräknats för innevarande budgetår. På grund av att vikariatsförordnanden är avsedda att meddelas i mindre omfattning än tidigare, kan anslaget slutligen minskas med 70 000 kronor.

8. Styrelsen har i förevarande sammanhang hemställt om dels utbyte av kammarskrivartjänster i Ao 13 mot högre tjänster, dels indragning av dylika kammarskrivartjänster till sådant antal, att de på personalförteckningarna nu upptagna 30 kammarskrivartjänsterna i Ao 13 kan avföras från förteckningarna. Enär det tid efter annan kan uppkomma behov av att utbyta kammarskrivartjänst i Ao 15 hos styrelsen mot förste kammarskrivartjänst å tullstaten respektive omvänt, hemställer styrelsen om bemyndigande att verkställa sådant utbyte av tjänster.

Till sist upplyser styrelsen, att två kammarskrivare Ao 14, 21 kammarskrivare Ao 13, en tillsyningsman Ao 7, 78 kustuppsyningsmän Ao 9, fem kustvakter Ao 7 och två gränsuppsyningsmän Ao 9 bör föras på övergångsstat.

Yttrande

Statens lönenämnd, som haft att yttra sig över de under 5. a), b), g), i) och l) framförda yrkandena, kan inte biträda förslaget om uppflyttning av en tjänst som tullkontrollör i Ao 19 vid centraltullkammaren i Stockholm till tullöverkontrollör i Ao 21 samt en som tullöveruppsyningsman i Ao 12 vid centraltullkammaren i Malmö till tullmästare i Ao 14. Mot övriga yrkanden har nämnden ingen erinran.

Departementschefen

Generaltullstyrelsens förslag till minskningar under anslaget genom indragning av en tullöveruppsyningsmanstjänst i Klintehamn—Burgsvik och genom mindre rekrytering av icke-ordinarie personal kan jag biträda.

Vidare tillstyrker jag ett genomförande av den av styrelsen föreslagna nya bemanningsplanen för kustdistrikten, vilken innebär en minskning av antalet kustposterings från omkring 90 till cirka 45 och av personalstyrkan från något mer än 400 till inte fullt 320 man. Även de i anslutning här till föreslagna lönegradsförändringarna kan jag tillstyrka.

Den successiva minskningen av personalen vid gränsbevakningen i enlig-

het med riktlinjerna för den omorganisation, för vilken jag lämnat en redogörelse i förra årets statsverksproposition (1960: VII ht, s. 68), beräknas under nästa budgetår medföra en kostnadsminskning med 125 000 kronor. Denna beräkning kan jag godtaga. I fråga om de i samband härmed föreslagna tjänsteförändringarna vid gränsbevakningen tillstyrker jag endast, att 12 förste gränsuppsyningsmanstjänster i Ao 10 utbytes mot samma antal gränsöveruppsyningsmanstjänster i Ao 12.

Beträffande övriga personal- och tjänsteförändringar tillstyrker jag, att fem kammarskrivartjänster i Ao 13 ändras till tullkontrollörstjänster i Ao 19. Vidare torde följande kammarskrivartjänster böra uppflyttas, nämligen sju från Ao 13 till tjänster som förste kammarskrivare i Ao 17, 12 från Ao 13 till Ae 15 samt 25 från Ae 13 till Ae 15, och 50 tullvaktstjänster i Ao 7 överförs till extra-ordinarie stat. Jag tillstyrker även generaltullstyrelsens förslag om överförande från ordinarieposten till icke-ordinarieposten av ett belopp motsvarande lönen till 22 extra ordinarie tulluppsyningsmän. Slutligen bör, i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, följande lönegradsuppflyttningar ske, nämligen av åtta förste tulluppsyningsmanstjänster i Ao 10 till tjänster som tullöveruppsyningsmän i Ao 12, en tullkontrollörstjänst i Ao 19 vid tullkammaren i Hälsingborg till tjänst som tullöverkontrollör i Ao 21, en tjänst som tullöveruppsyningsman i Ao 12 vid centraltullkammaren i Stockholm till tullmästartjänst i Ao 14 samt tre kanslibiträdestjänster i Ao 7 till kontoristtjänster i Ao 9.

Vid bifall till mitt förslag under generaltullstyrelsens avlöningsanslag om inrättande av vissa tjänster för styrelsens tullbehandlingsbyrå kan förevarande anslag minskas med 112 900 kronor.

På övergångsstat bör för nästa budgetår uppföras följande tjänster, nämligen två som kammarskrivare i Ao 14, 21 som kammarskrivare i Ao 13, en som tillsyningsman i Ao 7, 78 som kustuppsyningsmän i Ao 9, fem som kustvakter i Ao 7 och två som gränsuppsyningsmän i Ao 9.

Med godtagande slutligen av styrelsens uppskattning av de automatiska utgiftsförändringarna samt förslaget om förflyttning av kammarskrivarpersonal mellan de olika förvaltningsgrenarna m. m. beräknar jag anslaget sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 44 575 000 (— 1 166 500) kronor;
 avlöningar till icke-ordinarie personal 10 092 000 (+ 1 220 500) kronor;
 rörligt tillägg 15 832 000 (+ 6 290 000) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 1 093 000 (+ 1 000) kronor.

Anslaget föreslås alltså skola upptagas till 71 592 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för tullstaten gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för tullstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	44 575 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	10 092 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15 832 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 093 000
	Summa kronor 71 592 000

c) till *Tullverket*: *Avlöningar till befattningshavare å tullstaten* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 71 592 000 kronor.

[34] 3. *Tullverket*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	7 573 000	7 281 619
1960/61 (statsliggaren s. 458)	7 719 000	
1961/62 (förslag)	8 197 000	

Generaltullstgrelsen hemställer, att anslaget höjes med 478 000 kronor.

	Ökning
1. Sjukvård m. m.	50 000
2. Övriga expenser	160 000
3. Publikationstryck	68 000
4. Drift och underhåll av forskaffningsmateriel	<u>200 000</u>
	478 000

Motiv

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1959/60 280 425; anslag 1960/61 230 000. — Anslagsposten har med hänsyn till belastningen uppräknats med 50 000 kronor.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1959/60 2 092 681; anslag 1960/61 2 190 000. — Utgifterna för renhållning och städning har för innevarande budgetår beräknats till 850 000 kronor. Höjningen av arbetslönerna för renhållning och städning samt tillkomsten av nya lokaler beräknas komma att medföra en ökning av kostnaderna under nästa budgetår till 970 000 (+ 120 000) kronor. — Inkomsterna av blankettförsäljningen, som stigit från 72 000 kronor under budgetåret 1957/58 till 88 000 respektive 118 000 kronor under de båda senaste budgetåren, väntas komma att ytterligare öka. På grund av bl. a. tillkomsten av nya blanketter och stegrade tryckningskost-

nader beräknas utgifterna för blanketter till 210 000 kronor. Kostnaderna för statistikkort och tabulatorpapper samt för skrivmateriel och kontorsutensilier i övrigt beräknas till 75 000 respektive 135 000 kronor. Totalt uppskattas således utgifterna för skrivmateriel, papper, blankettryck o. dyl. för nästa budgetår till 420 000 (+ 70 000) kronor. — Generaltullstyrelsen framhåller, att utrikestrafikens höga nivå skärpt behovet av snabb kommunikation mellan tullanstalterna samt mellan dessa och styrelsen. Utgifterna för telegram, telefon och annonsering beräknas därför under nästa budgetår komma att uppgå till omkring 710 000 (+ 20 000) kronor. — För innevarande år har för möbler och maskiner beräknats ett belopp av 250 000 kronor. Antalet kontorsmaskiner i tullverket utgör omkring 1 700, av vilka cirka 1 300 användes i så stor utsträckning, att de efter tio år är starkt förslitna. Under innevarande budgetår beräknas utbyte kunna ske av 125 maskiner mot nya. För fortsatt utbyte under nästa budgetår av 130 äldre maskiner mot nya erfordras ett belopp om 110 000 kronor. Fortsatt anskaffning av kombinerade additions- och multiplikationsmaskiner samt fotokopieringsapparater åt vissa större tulltaxeringsavdelningar beräknas kosta 20 000 kronor. Utgifterna för reparation och underhåll av kontorsmaskiner beräknas till 30 000 kronor samt kostnaderna för anskaffning, reparation och underhåll av möbler till samma belopp, 30 000 kronor. De sammanlagda utgifterna för möbler och maskiner har sålunda för nästa budgetår beräknats till 190 000 (— 60 000) kronor. — Utgifterna för bokinköp m. m. har för nästa budgetår upptagits till 60 000 (+ 10 000) kronor. Styrelsen hemställer alltså, att delposten till övriga expenser för nästa budgetår uppföres med (970 000 + 420 000 + 710 000 + 190 000 + 60 000) 2 350 000 kronor.

3. *Publikationstryck*. Utgift 1959/60 191 217; anslag 1960/61 197 000. — För tryckning av ändringsblad till hittills utkomna ävensom under innevarande budgetår utkommande författningshandböcker erfordras för nästa budgetår ett belopp av 145 000 kronor. Kostnaderna för ändringstryck till tullverkets varuhandböcker samt för Tullverkets författningssamling och Kungl. Generaltullstyrelsens meddelanden har beräknats till 120 000 kronor. Anslagsposten till publikationstryck har således för nästa budgetår upptagits till 265 000 (+ 68 000) kronor.

4. *Drift och underhåll av fortskaffningsmateriel*. Utgift 1959/60 1 472 169; anslag 1960/61 1 650 000. — På grund av höjda arbetslöner och införandet av den allmänna varuskatten beräknas en utgiftsökning med 70 000 respektive 45 000 kronor. Vidare har underhållet av radionätet, som är under utbyggnad, och av tullverkets växande bilbestånd beräknats medföra en utgiftsökning med 85 000 kronor. För nästa budgetår har delposten därför upptagits till 1 850 000 (+ 200 000) kronor.

Departementschefen

Generaltullstyrelsens äskanden under förevarande anslag hänför sig nästan helt till förändringar av automatisk natur och kan av mig godtagas.

Jag tillstyrker sålunda uppräknig av följande poster i tullverkets omkostnadsstat, nämligen av Sjukvård m. m. med 50 000 kronor, av Övriga expenser med 160 000 kronor, av Publikationstryck med 68 000 kronor samt av Drift och underhåll av fortskaffningsmateriel med 200 000 kronor. Övriga anslagsposter synes böra upptagas med samma belopp som de för innevarande budgetår anvisade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Tullverket: Omkostnader* för budgetåret 1961/62
anvisa ett förslagsanslag av 8 197 000 kronor.

[35] 4. Tullverket: Anskaffning av viss materiel

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	600 000	625 814
1960/61 (statsliggaren s. 460)	500 000	
1961/62 (förslag)	600 000	

Generaltullstyrelsen hemställer, att för anskaffning av viss materiel för tullverket anvisas ett reservationsanslag av 775 000 kronor.

1. Större motorbåtar	
a) Båtar för kustbevakningen	500 000
b) Hamnbåt i Stockholm	80 000
2. Smärre motorbåtar, motorfordon m. m.	100 000
3. Radioanläggningar	75 000
4. Radaranläggningar	20 000
	<u>775 000</u>

Motiv

1. Större motorbåtar.

a) *Båtar för kustbevakningen.* I statförslaget för budgetåret 1959/60 anförde styrelsen, att såsom ersättning för föråldrad båtmateriel borde under den närmaste sjuårsperioden anskaffas tre till fyra större båtar per år (se 1959: VII ht, s. 60). Enligt fördelningsplanerna för de för budgetåren 1959/60 och 1960/61 anvisade reservationsanslagen har medel beräknats för sammanlagt tre båtar. Nybyggnaden av ytterligare minst tre båtar har därigenom blivit uppskjuten. Den i statförslaget för budgetåret 1959/60 gjorda beräkningen avsåg behovet av båtar vid hittillsvarande organisation av kustbevakningen. Ändringen i kustbevakningens organisation innebär bl. a., att ett flertal små posteringar indrages och att i stället inrättas ett mindre antal stora posteringar med vidsträckta bevakningsområden. Styrelsen anser därför oundgängligen nödvändigt, att de stora posteringarna förses med modern materiel. Vid kustbevakningen finns för närvarande — förutom ett antal mindre prejbåtar — omkring 60 båtar. Av dessa är knappt

30 moderna och i sådant skick, att de kan användas någon längre tid. Efter genomförd rationalisering av kustbevakningen erfordras med avseende på stor och medelstor båtmateriel omkring 55 fullvärdiga båtar. Under tiden för rationaliseringens genomförande måste kustbevakningen därför tillföras omkring 25 stora eller medelstora båtar, vilket beräknas motsvara ett årligt behov av fyra till fem nya båtar. För nästa budgetår har styrelsen emellertid begränsat sig till att föreslå nybyggnad av två stora båtar för en kostnad av 250 000 kronor per båt.

b) *Hamnbåt i Stockholm.* Den av centraltullkammaren i Stockholm disponerade hamnbåten är numera inte helt ändamålsenlig och dessutom i sådant skick att den för att kunna användas i fortsättningen måste undergå en dyrbar reparation. Det anses lämpligt att i stället för att reparera den gamla båten anskaffa en ny, mindre och mera lätthanterlig båt, som drar mindre drifts- och underhållskostnader. Härför har beräknats ett belopp av 80 000 kronor.

2. *Smärre motorbåtar, motorfordon m. m.* För en rationalisering av bevakningsarbetet erfordras en fortsatt ökning av bilbeståndet vid större tullanstalter och vid posteringar med vidsträckta bevakningsområden. Kostnaden härför har för nästa budgetår beräknats till 100 000 kronor.

3. *Radioanläggningar.* Utbyggnad av radiosambandsnätet ingår även som ett led i rationaliseringen av bevakningsarbetet. För detta ändamål erfordras under nästa budgetår ett belopp om 75 000 kronor.

4. *Radaranläggningar.* Av kustbevakningens båtar har endast de fyra största försetts med radarapparat. Under nästa budgetår anses ytterligare en större båt böra utrustas med radar. Kostnaden beräknas till 20 000 kronor.

Departementschefen

Den ändring i kustbevakningens organisation, som jag redovisat i det föregående, innebär bl. a., att ett flertal små posteringar indrages och att i stället inrättas ett mindre antal posteringar med vidsträckta bevakningsområden. För att en dylik rationalisering skall kunna genomföras är det nödvändigt, att de stora posteringarna förses med modern materiel. Jag anser mig därför böra tillstyrka en medelsanvisning av sådan storlek, att åtminstone en stor båt för kustbevakningen kan anskaffas. Även i övrigt ingår verkets äskanden till största delen som ett led i den fortgående rationaliseringen av bevakningsarbetet. Mot bakgrunden av det anförda föreslår jag, att förevarande anslag höjes till 600 000 kronor.

Såsom tidigare skett torde Kungl. Maj:t sedermera efter förslag av generaltullstyrelsen böra fastställa dispositionsplan för anslaget med beaktande av då föreliggande omständigheter.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tullverket: Anskaffning av viss materiel* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

[36] 5. Kontrollstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	2 242 800	1 991 083
1960/61 (statsliggaren s. 460)	2 289 200	
1961/62 (förslag)	2 636 000	

Kontrollstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 356 100 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Tjänsteförändringar	
a) 1 byrådirektör Ae 26—Ao 26	—
b) 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26	+ 3 806
c) 1 byrådirektör Ae 24—Ao 26	+ 1 856
d) 1 förste aktuarie Ao 23—byrådirektör Ag 24	+ 1 762
e) 1 förste byråinspektör Ag 23—Ao 23	—
f) 1 förste byråsekreterare Ae 21—Ae 23	+ 1 435
g) 1 kontorist Ae 9 — kansliskrivare Ae 10	+ 842
h) 1 kontorist Ae 9 — kansliskrivare Ae 10	+ 764
i) 1 kontorsbiträde Ae 5—Ao 5	—
2. Personalförändringar	
a) 1 amanuens Af 15/Ae 19	+ 18 798
b) 3 biträden för skriv- och kontorsgöromål Af 1/Ae 5	+ 30 373
c) 1 assistent Ae 15—kontorist Ae 9	— 4 759
d) arvode till organisationsföredragande	+ 1 200
3. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassuppflyttningar	+ 73 040
b) rörligt tillägg	+ 224 983
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 2 000
	+ 356 100

M o t i v

1. a) Innehavaren av denna tjänst förestår kontrollstyrelsens juridiska avdelning. Då arbetsuppgifterna är av stadigvarande natur, anses tjänsten böra inrättas som ordinarie. I samband härmed kan en förste byråsekreterartjänst i lönegrad Ao 23, som för närvarande inte får återbesättas och för vilken medel inte beräknats, indragas.

b—c) Två av styrelsens byrådirektörstjänster har från och med den 1 juli 1960 uppflyttats från 24 till 26 lönegraden. Enligt styrelsens mening är någon skillnad i lönegradsplacering mellan byrådirektörsbefattningarna inte motiverad. Styrelsen anser därför, att också de övriga båda befattningarna, som är placerade på styrelsens skattebyråer, bör uppflyttas till lönegrad 26. Med hänsyn till arbetsuppgifternas stadigvarande natur anses tjänsterna böra upptagas som ordinarie.

d) Innehavaren av denna tjänst, som är placerad på styrelsens första byrå, förestår statistiska avdelningen och straffregistret. Framställning om uppflyttning av denna befattning har gjorts tidigare (se 1959: VII ht, s. 61—62). Genom den successiva utvidgningen av den konsumtionsbeskattning, som styrelsen handhar, har under senare år en utökning av statistiken på området ansetts påkallad. Åt förste aktuarien har även uppdragits att verkställa beräkningar av inkomsterna på styrelsens olika skattetitlar. Också verksamheten vid styrelsens straffregister har successivt ökat. Styrelsen hemställer ånyo om uppflyttning av befattningen till byrådirektörstjänst i Ag 24. Vid bifall härtill kommer förste aktuarietjänsten i Ao 23 inte att uppehållas.

e) Denna tjänst, som inrättades från och med den 1 juli 1958, är placerad på styrelsens avdelning för försäljningsskatt och omsättningsskatt på motorfordon. Då arbetsuppgifterna på denna avdelning anses vara av stadigvarande natur, föreslås tjänsten ordinarie satt.

f) Det åligger i huvudsak denna befattningshavare, som är placerad på juridiska avdelningen, att bereda och föredraga ärenden rörande utdömande av vite enligt förfarandeförordningen, att i konkurser företräda styrelsen vid borgenärssammanträden och sammanträden inför rättens ombudsman och vid domstol samt att i övrigt fullgöra de arbetsuppgifter som anförtros åt honom, t. ex. utredningar i frågor av allmän juridisk natur och i frågor angående tolkning av författningar. Med hänsyn till arbetsuppgifternas art anser styrelsen, att tjänsten bör vara placerad i lönegrad 23.

g) Innehavaren av denna tjänst förestår expeditionen för avgående post samt maskinskrivningscentralen. Befattningshavarens arbetsbörda har under senare år undergått en fortlöpande ökning och differentiering. Den underställda personalen uppgår numera till ett kanslibitråde, åtta kontors- och skrivbiträden samt ett tillfälligt biträde. Med hänsyn till tjänstens centrala ställning och det särskilda ansvar som åvilar innehavaren anses tjänsten böra placeras i 10 lönegraden.

h) Innehavaren av ifrågavarande kontoristtjänst är föreståndare för expeditionen på avdelningen för brännoljeskatt och har närmast att organisera, leda och övervaka arbetet för fyra kanslibiträden och sju kontors- och skrivbiträden. De med tjänsten förenade arbetsuppgifterna är enligt styrelsen av så kvalificerad natur, att tjänsten bör placeras i kansliskrivarlönegraden.

2. a—b) Enligt bestämmelser i den förordning den 3 juni 1960 (nr 258) om utjämningskatt å vissa varor, som trädde i kraft den 1 juli 1960, är kontrollstyrelsen beskattningsmyndighet i fråga om utjämningskatt som utgår annorledes än vid införsel. Till följd härav kommer viss personalförstärkning att bli erforderlig. För budgetåret 1961/62 erfordras enligt styrelsen en amanuens i reglerad befordringgång och tre biträden för skriv- och kontorsgöromål.

c) I samband med viss omorganisation vid pensioneringen av en assistent i Ae 15 kommer en nyinrättad kontoristtjänst i Ae 9 att tagas i anspråk från och med den 1 februari 1961.

d) I enlighet med vad som förordats i den av riksdagen godkända propositionen nr 126 år 1960 har upptagits ett arvodesbelopp till särskild organisationsföredragande.

Yttrande

Statens lönenämnd har inte funnit anledning till erinran mot förslaget om uppflyttning av tjänsten som kontorist på avdelningen för brännoljeskatt till kansliskrivare i A 10 men kan inte biträda förslaget om motsvarande uppflyttning för föreståndaren på expeditionen för avgående post och maskinskrivningscentralen.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör tjänsten som kontorist i Ae 9 på avdelningen för brännoljeskatt uppflyttas till kansliskrivartjänst i Ae 10. Övriga förslag av styrelsen i fråga om tjänsteförändringar kan jag inte tillstyrka i vidare mån än att jag förordar, att tjänsten som förste byråinspektör i Ag 23 på tredje byrån förändras till extra ordinarie samt att en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst överföres på ordinarie stat.

Kontrollstyrelsen är jämlikt förordningen om utjämningskatt å vissa varor från och med den 1 juli 1960 beskattningsmyndighet i fråga om sådan skatt, då den utgår annorledes än vid införsel. Den personalförstärkning, vilken styrelsen bedömt som erforderlig för kontrollen av denna skatt, finner jag mig kunna godtaga. Inte heller styrelsens övriga förslag till personalförändringar och beräkning av automatiska utgiftsförändringar under anslaget föranleder någon erinran från min sida.

Anslaget beräknas sålunda:

- avlöningar till ordinarie tjänstemän 751 000 (+ 21 000) kronor;
- arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 200 (+ 1 200) kronor;
- avlöningar till icke-ordinarie personal 1 253 500 (+70 500) kronor;
- rörligt tillägg 590 000 (+ 252 100) kronor;
- kompensation för höjda folkpensionsavgifter 40 300 (+ 2 000) kronor.

Anslaget torde alltså bära uppföras med 2 636 000 (+ 346 800) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i den för kontrollstyrelsen gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . .	751 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 253 500

4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	590 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	40 300
	Summa kronor 2 636 000

c) till *Kontrollstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 636 000 kronor.

[37] 6. *Kontrollstyrelsen: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	239 800	228 049
1960/61 (statsliggaren s. 461)	265 000	
1961/62 (förslag)	284 000	

Kontrollstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 19 400 kronor samt att ökningen tillgodoföres delposten *Övriga expenser*.

	Ökning
Övriga expenser	19 400

M o t i v

Övriga expenser. Utgift 1959/60 194 600; anslag 1960/61 214 600. — Enär kontrollstyrelsen anses bära bidraga med en större del av kostnaderna för den med Nya systemaktiebolaget gemensamma telefonväxeln, räknar styrelsen med en kostnadsökning med 10 000 kronor. På grund av ständig ökning av antalet skattskyldiga beräknas vidare kostnaderna för skrivmaterialier, papper, blankettryck o. dyl. öka med 5 000 kronor. För ökade städningskostnader beräknas 2 000 kronor. Slutligen föreligger för inköp och underhåll av inventarier, bindning av böcker m. m. ett med 2 400 kronor ökat medelsbehov. Totalt upptar styrelsen sålunda delposten till 234 000 kronor.

Departementschefen

Kontrollstyrelsens förslag till medelsanvisning kan jag godtaga. Anslaget torde emellertid kunna avrundas till 284 000 (+ 19 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontrollstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 284 000 kronor.

[38] 7. *Kontrollstyrelsen: Kontrollstyrelsens lokalförvaltning*

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	2 286 000	2 182 618
1960/61 (statsliggaren s. 462)	2 376 500	
1961/62 (förslag)	2 618 000	

Kontrollstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 246 900 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Tjänsteförändringar	
a) 2 överkontrollörer Ae 21—Ao 21	—
2 kontrollörer Ae 19—Ao 19	—
b) 1 kanslibitråde Ae 7—kansliskrivare Ae 10	+ 764
c) 3 kanslibiträden Ae 7—kontorister Ae 9	+ 2 855
d) 1 kontorsbiträde Ao 5—kanslibitråde Ao 7	+ 1 435
2. Personalförändringar m. m.	
a) 1 assistent högst Ae 15	+ 17 940
b) medel för vikarier m. m.	— 13 000
3. Kontrollen av utskänkningsskatten	+ 9 000
4. Kontrollen över brännvins- och maltdryckstillverkningen	+ 27 000
5. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar	+ 35 836
b) rörligt tillägg	+ 163 770
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 800
6. Omkostnader	+ 500
	+ 246 900

Motiv

1. a) I sina statskrivelser för budgetåren 1952/53—1960/61 har kontrollstyrelsen bl. a. hemställt om ordinariesättning av vissa distriktsöverkontrollörs-, överkontrollörs- och kontrollörstjänster. Ordinariesättning har medgivits av de fyra distriktsöverkontrollörstjänsterna från och med den 1 juli 1959 och av fyra överkontrollörstjänster och fyra kontrollörstjänster från och med den 1 juli 1960. Styrelsen anser, att en ordinariesättning av ytterligare ett antal befattningshavare är önskvärd. Det framhålles, att 14 befattningshavare i lönegrad 19 och högre fortfarande inte innehar ordinarie anställning. Styrelsen föreslår, att två överkontrollörer och två kontrollörer nu överföres på ordinarie stat.

b—c) Innehavarna av dessa fyra tjänster, som är placerade vid distriktskontoren i Stockholm, Malmö, Göteborg och Sundsvall, förestår expeditionerna samt leder arbetet på kontoren. Arbetsbördan och ansvaret för ifrågasvarande tjänstemän har ökat högst väsentligt på grund av utökning av styrelsens verksamhetsområde och den kontinuerliga ökningen av antalet skattskyldiga. Styrelsen anser en lönegradsuppflyttning av tjänsterna motiverad. Härvid anses den vid distriktskontoret i Stockholm böra placeras i lönegrad 10 och de övriga i lönegrad 9.

d) Innehavaren av denna kontorsbiträdestjänst, som är placerad på distriktskontoret i Stockholm, har till huvudsaklig uppgift att ansvara för göromålen på expeditionen i vad avser ärenden rörande brännoljeskatt. Med

hänsyn till de med tjänsten förenade göromålen anses denna böra placeras i lönegrad Ao 7.

2. a) Inspektionsfrekvensen anses otillfredsställande inom samtliga kontrolldistrikt men särskilt inom norra distriktet. De längre reseavstånden medför att inspektionsförrättarna där måste använda längre tid för varje inspektion än i de andra distrikten. För att nedbringa tiden mellan återbesök och i övrigt effektivisera kontrollen av brännoljeskatt i norra distriktet föreslår styrelsen inrättande av en assistenttjänst med placering i Sundsvall.

b) I samband med omläggning av redovisningen av malt- och läskedrycks-skatterna minskas behovet av medel för tillfällig personal. Härigenom beräknas en besparing på 13 000 kronor uppkomma.

3. Styrelsens bidrag till Nya systemaktiebolagets lönekostnader för dess intendents medverkan vid utskänkningsskattekontrollen har för vart och ett av budgetåren 1958/59 och 1959/60 beräknats till 70 000 kronor. Lönekostnaderna för 1958/59 uppgick emellertid till 73 590 kronor och för 1959/60 till 78 000 kronor samt kommer att öka ytterligare under innevarande budgetår. För att kommande löneökningar skall kunna täckas, föreslås beloppet för budgetåret 1961/62 höjt till 88 000 kronor.

4. Genom fortsatta åtgärder för begränsning av kontrollen vid lantbruks-brännerierna beräknas en besparing på cirka 20 000 kronor bli möjlig på arvodesposten. Eftersom brännvinstillverkningen emellertid beräknas nedgå, kommer kontrollkostnadsbidrag att inflyta med minskat belopp. Styrelsen föreslår därför, att posten till särskilda uppbördsmedel nedräknas med 7 000 kronor. I samband med sloandet av kontrollkostnadsbidrag från bryggerier som tillverkar lättöl beräknas uppbördsmedlen komma att minska med ytterligare 40 000 kronor.

6. Anslagsposten till sjukvård m. m. föreslås med hänsyn till belastningen uppräknad från 2 000 kronor till 3 000 kronor. Av samma skäl anses delposten till bränsle, lyse och vatten böra höjas med 700 kronor till 2 500 kronor. Vidare föreslår styrelsen, att följande poster minskas, nämligen delposten till övriga expenser med 200 kronor till 61 000 kronor samt anslagsposten till övriga utgifter med 1 000 kronor till 7 000 kronor. Totalt räknar styrelsen sålunda med en ökning av omkostnaderna med 500 kronor.

Departementschefen

Kontrollstyrelsens yrkande om ordinariesättning av två överkontrollörs-tjänster i Ae 21 föranleder inte någon erinran från min sida. Övriga förslag till tjänsteförändringar kan jag däremot inte tillstyrka.

I likhet med styrelsen anser jag angeläget, att kontrollen över brännoljeskatt i norra distriktet effektiviseras. Jag tillstyrker därför, att en tjänst som assistent i högst Ae 15 inrättas för ändamålet. Även styrelsens övriga förslag i förevarande sammanhang finner jag mig kunna godtaga.

Anslaget beräknas sålunda:
avlöningar till ordinarie tjänstemän 334 500 (+ 5 700) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 110 000 (— 20 000) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 176 000 (+ 30 500) kronor;
 rörligt tillägg 425 700 (+ 177 000) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 30 300 (+ 800) kronor;
 sjukvård m. m. 3 000 (+ 1 000) kronor;
 reseersättningar oförändrat 524 000 kronor;
 expenser 63 500 (+ 500) kronor;
 övriga utgifter 7 000 (— 1 000) kronor;
 kontrollkostnadsbidrag m. m. 56 000 (— 47 000) kronor.

Anslaget torde sålunda bära beräknas till 2 618 000 (+ 241 500) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga den ändring i den för kontrollstyrelsens lokalförvaltning gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) till *Kontrollstyrelsen: Kontrollstyrelsens lokalförvaltning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 618 000 kronor.

[39] 8. Mynt- och justeringsverket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 685 000	1 644 497
1960/61 (statsliggaren s. 464)	1 730 000	
1961/62 (förslag)	1 920 000	

I. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 juni 1955 tillkallade chefen för finansdepartementet den 23 i samma månad *dels* en sakkunnig med uppdrag att verkställa utredning rörande organisationen av mynt- och medaljtillverkningen ävensom övriga å mynt- och justeringsverket nu ankommande uppgifter, *dels ock* en förhandlingsdelegation med högst tre medlemmar med uppdrag att förhandla med Stockholms stad rörande den framtida dispositionen av kvarteret Kungl. Myntet och därmed sammanhängande frågor, dock utan rätt för delegationen att träffa något för Kungl. Maj:t och Kronan bindande avtal, samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag till myntverkets och sedeltryckeriets förläggning, som påkallades av förhandlingarnas utfall. Utredningen och förhandlingsdelegationen, som antagit benämningarna *1955 års myntverksutredning* respektive *delegationen för förhandlingar rörande kvarteret Kungl. Myntet*, har den 1 december 1959 avgivit ett gemensamt betänkande angående vissa frågor rörande mynt- och justeringsverket samt riksbankens sedeltryckeri. Vid betänkandets avlämnande har utredningen bestått av överdirektören G. B. Ohman, tillika ordförande, byråchefen i byggnadsstyrelsen, kanslirådet A. Wirseen och ledamoten av riksdagens första kammare, rektorn B. F. Elm-

gren samt delegationen av Öhman, tillika ordförande, Wirseen och ledamoten av riksdagens första kammare, bankofullmäktigen R. V. Persson.

II. *Mynt- och justeringsverket* hemställer, att anslaget höjes med 231 200 kronor.

	ökning eller minskning
1. Tjänsteförändringar	
a) 1 kamrerare Ao 19—Ao 21	+ 1 378
b) 1 kanslibitråde Ao 7 — kontorist Ao 9	+ 1 600
2. Personalförändringar	
a) 1 förste ingenjör Ao 23	+ 28 877
b) 1 kanslibitråde Ae 7	+ 12 641
3. Automatiska förändringar	
a) indragning 30 september 1960 av 1 byråsekreterare Ae 19	— 6 855
b) lönegrads- och löneklassförändringar m. m.	+ 5 487
c) uppräknig av kontrollstämplingsförrättarnas och myntgravörens arvoden	+ 10 672
d) avlöningar till förmän och arbetare	+ 80 000
e) extra arbetshjälp på kontrollavdelningen	+ 2 600
f) rörligt tillägg	+ 94 800
	+ 231 200

Motiv

I. (Utredningens och delegationens förslag.)

I anslutning till av riksbanksfullmäktige år 1953 framlagt förslag att riksbanken skulle övertaga ansvaret för mynttillverkningen — genom mynt- och justeringsverkets anknjytning till riksbankens sedeltryckeri — har myntverksutredningen jämlikt sina direktiv haft att verkställa utredning rörande organisationen av mynt- och medaljtillverkningen ävensom övriga på mynt- och justeringsverket nu ankommande göromål. Skulle utredningens överväganden leda till att en sammanslagning inte är lämplig, skulle det ankomma på utredningen att taga formerna för distribution av skiljemynt under omprövning.

Förhandlingsdelegationen har enligt direktiven ålegat att — i anslutning till av riksbanksfullmäktige framställd begäran om att för utvidgning av sedeltryckeriets byggnad få disponera visst ytterligare område av kvarteret Kungl. Myntet samt på grund av en av Stockholms stadskollegium gjord hemställan om förhandlingar mellan Kronan och staden om överlåtelse till staden av nämnda kvarter — förhandla med Stockholms stad rörande den framtida dispositionen av kvarteret Kungl. Myntet och därmed sammanhängande frågor samt till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag till mynt- och justeringsverkets och sedeltryckeriets förläggning, som påkallades av förhandlingarnas utfall.

Utredningens och delegationens ställningstaganden har föregåtts av särskilda expertutredningar. Härvid har framkommit, att konstitutionella hinder inte föreligger för en sammanslagning av mynt- och justeringsverket och sedeltryckeriet. Vidare har det visat sig, att tillverkningstekniska skäl inte lägger hinder i vägen för sammanslagning av de båda industrierna. De ekonomiska vinster, som beräknats kunna utvinnas vid en sammanslagning, är dock enligt dessa utredningar inte av någon större storleksordning. Vinsterna bedömes kunna till stor del ernås redan vid ett organiserat samarbete. Sedan fråga uppkommit om uppförande av en nybyggnad för postverkets frimärkstryckeri och om utvidgning av den av sedeltryckeriet disponerade byggnaden har riksdagen uttalat, att förutsättningarna för och konsekvenserna av en samordning av den av dessa tryckerier bedrivna verksamheten borde klarläggas, innan de aktuella byggnadsplanerna sattes i verket. En på initiativ av postutredningen 1956 och myntverksutredningen verkställd driftteknisk och driftekonomisk expertundersökning har utvisat, att en sammanslagning av sedel- och frimärkstryckerierna vore möjlig och i vissa fall tekniskt fördelaktig men att några ekonomiska fördelar av betydelse inte härigenom kan vinnas. Slutligen har genom expertutredning klarlagts möjligheterna att inom kvarteret Kungl. Myntet inrymma mynt- och justeringsverket och ett utbyggt sedeltryckeri, eventuellt innefattande också frimärkstryckeriet. Härvid har beaktats, att delar av kvarteret kan komma att avstås till staden för gatuändamål i enlighet med ett den 22 maj 1957 dagtecknat stadsplaneförslag.

Överläggningar har ägt rum mellan myntverksutredningen och postutredningen 1956 samt mellan delegationen och lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet. Vidare har diskussion ägt rum mellan utredningen och ordföranden i provningsanstaltsutredningen. Under arbetets gång har utredningen också samrått med statens organisationsnämnd.

Enligt utredningens uppfattning föreligger svårigheter att med större säkerhet beräkna de ekonomiska fördelar, som kan vinnas vid en sammanslagning av mynt- och justeringsverket och sedeltryckeriet. Den ekonomiska vinst, som direkt är hänförlig till en dylik sammanslagning, anses inte vara av någon större storleksordning. För den händelse en sammanslagning av de båda institutionerna kommer till stånd i samband med att nybyggnad uppföres för dem, beräknas emellertid större ekonomiska fördelar kunna ernås. Då bestyret med justerings- och kontrollgöromålen inte lämpligen anses kunna överföras till riksbanken, förutsätter organiserandet av ett mynt- och sedelverk enligt utredningens mening, att de arbetsuppgifter, som nu åvilar mynt- och justeringsverkets avdelningar för mått och vikt och för kontroll av ädelmetaller, överföres till annan statlig myndighet, förslagsvis statens provningsanstalt. Med hänsyn till att provningsanstaltsutredningen inte räknat med att justerings- och kontrollgöromålen för närvarande skall komma att inordnas i provningsanstalten, anses det enligt myntverksutredningen vara realistiskt att förutsätta, att nämnda göromål tills vidare alltså kommer att åligga mynt- och justeringsverket. Med beak-

tande av dessa omständigheter finner utredningen, att en sammanslagning av de båda institutionerna för närvarande inte lämpligen bör genomföras.

Enär frimärkstryckeriets nuvarande lokaler befunnits i stort sett tillräckliga och då en sammanslagning av sedel- och frimärkstryckerierna skulle medföra ökade lokalkostnader utan att några ekonomiska fördelar av betydelse kan påvisas, anser utredningen, att ställning till frågan om en dylik sammanslagning bör tagas först vid den tidpunkt, då nybyggnad för frimärkstryckeriet kan komma att erfordras.

Myntverksutredningen har vid sina överväganden i distributionsfrågan kommit till den uppfattningen, att myntdistributionen i största möjliga omfattning bör ombesörjas av riksbankens huvudkontor och avdelningskontor. Dock anser sig utredningen inte beredd att föreslå ett omedelbart upphävande av det i instruktionen för mynt- och justeringsverket intagna stadgandet om skyldighet för ämbetsverket att till envar utväxla skiljemynt i den utsträckning verkets förråd av sådant mynt tillåter. Utredningen föreslår i stället, att under lämplig tidsperiod den anordningen försöksvis tillämpas, att mynt- och justeringsverket utväxlar skiljemynt endast till riksbankens huvudkontor och avdelningskontor samt att den vidare utväxlingen (distributionen) av skiljemynten ombesörjes av riksbanken. När närmare erfarenheter vunnits om lämpligheten av denna distributionsordning, bör enligt utredningen slutlig ställning tagas i frågan. Utredningen anser vidare, att bestämmelserna om skyldighet för mynt- och justeringsverket att på dess ansvar och bekostnad försända vissa skiljemynt till ort utanför Stockholm bör sättas ur kraft.

I övrigt förutsätter myntverksutredningen, att de besparingsmöjligheter — t. ex. gemensam verkstadslokal och gemensam bevakning — som förutsetts kunna ernås vid ett organiserat samarbete mellan mynt- och justeringsverket och riksbankens sedeltryckeri beaktas vid genomförandet av de byggnadsåtgärder, vilka — bl. a. i samband med Klarabergsgatsledens framdragande till Norr Mälarstrand — blir erforderliga inom kvarteret Kungl. Myntet.

Såsom grundval för delegationens förhandlingar med Stockholms stad har värdering av kvarteret Kungl. Myntet ägt rum genom representanter för Kronan och staden. Värderingen har skett med utgångspunkt från två alternativa förutsättningar, nämligen

I. bebyggelse av tomten utan bibehållande av de kulturhistoriska byggnaderna samt

II. bebyggelse av tomten med bibehållande av porthusen, stora inkörsporten vid Hantverkaregatan och staketet mot nämnda gata.

Värderingssummorna enligt de båda alternativen uppgår till 7 500 000 respektive 6 720 000 kronor.

Vid förhandlingar mellan delegationen och Stockholms stads förhandlingsdelegerade uttalade stadens representanter, att staden, med hänsyn till dess hårt ansträngda ekonomiska läge och det avsevärda värde, som åsatts

kvarteret Kungl. Myntet, inte hade möjlighet att för närvarande med äganderätt förvärva detta. I anslutning härtill överenskomts vid sammanträde mellan delegationen och stadens förhandlingsdelegerade, att förhandlingarna mellan Kronan och staden i fråga om dispositionen av kvarteret Kungl. Myntet skulle anses avslutade samt att ersättning för de delar av kvarteret, som vid bifall till förenämnda stadsplaneförslag skulle för gatuändamål avstås till staden, skulle fastställas med tillämpning av gällande byggnadslag.

Sedan 1957 års riksdag medgivit, att riksbanksfullmäktige finge taga i anspråk ett belopp av förslagsvis 2,5 miljoner kronor för anskaffning och inmontering av en helrotationsmaskin för sedeltryckeriet ävensom för erforderliga ändringsarbeten i tryckeribyggnaden, har inom riksbanken en omprövning skett av sedeltryckeriets lokalbehov. Därvid har framkommit, att tryckeriets ytterligare lokalbehov tills vidare kunde tillgodoses genom ianspråktagande av en tjänstebostadsvåning samt genom påbyggnad av den nuvarande terrassbyggnaden med en våning. Dessa åtgärder skulle medföra, att ytterligare mark inom kvarteret Kungl. Myntet inte behövde tagas i anspråk av riksbanken.

Delegationen har även övertvägt frågan om mynt- och justeringsverkets och sedeltryckeriets lokalisering. En lokalisering av sedeltryckeriet utanför Stockholms-området är enligt delegationens mening visserligen möjlig. Delegationen anser emellertid, att några fördelar — bortsett från dem, som kan vara att hänföra till lokaliseringspolitiska bedömanden — inte är förbundna med en flyttning av sedeltryckeriet till ort utanför Stockholms-området. Däremot anses vissa nackdelar kunna påvisas, främst de avsevärda investeringskostnader, som föranledes av en dylik lokalisering. Då sedeltryckeriets krav på ökade lokalutrymmen kan utan alltför kostnadskrävande åtgärder tillgodoses inom den nuvarande tomten, har statsfinansiella skäl för närvarande ansetts tala emot en ändrad lokalisering av tryckeriet.

Vidkommande mynt- och justeringsverket bedömer utredningen de av ämbetsverket disponerade lokalutrymmena inom kvarteret Kungl. Myntet såsom tillräckliga för verksamheten under avsevärd tid. Vissa av verket framförda önskemål om ytterligare utrymmen beräknas i huvudsak kunna tillgodoses genom omändringsarbeten eller genom ianspråktagande av tjänstebostäder.

Delegationen anser, att en lokalisering av mynt- och justeringsverkets avdelningar för mått och vikt samt för kontroll av ädelmetaller till ort utanför Stockholms-området av organisatoriska skäl inte är möjlig. Vad angår verkets tillverkningsavdelning bör enligt delegationen en dylik lokalisering endast kunna komma i fråga i samband med sammanslagning med ett utflyttat sedeltryckeri. Vid en ändrad lokalisering — i samband med sammanslagning — av sedeltryckeriet och mynt- och justeringsverkets tillverkningsavdelning, varvid avdelningarna för mått och vikt samt för kontroll av ädelmetaller överföres till annan myndighet (statens provningsan-

stalt), anses de härmed förenade investeringskostnaderna kunna nedbringas genom försäljning av kvarteret Kungl. Myntet.

II. (Mynt- och justeringsverkets anslagsframställning.)

1. a) Kamreraren är föreståndare för verkets kameralavdelning och har bl. a. att direkt inför myntdirektören föredraga till avdelningen hörande ärenden av beskaffenhet att prövningen därav ankommer på denne. Med hänsyn härtill och till de kvalificerade arbetsuppgifter, som åvilar kamreraren rörande verkets medelsförvaltning och bokslut, verkets förråd av färdigt mynt samt in- och utväxling av skiljemynt och expediering av medaljer, anses den nuvarande löneställningen alltför låg. Kamreraren bör såsom avdelningsföreståndare enligt verket inte vara lägre placerad än i lönegrad Ao 21.

b) Sedan budgetåret 1959/60 har kanslibiträdet i Ao 7 varit förordnad såsom kontorist i lönegrad Ag 9. Förordnandet motiverades (se 1959: VII ht, s. 69) med den betydande ökningen av den utländska korrespondensen efter Sveriges anslutning till Organisation Internationale de Métrologie Légale samt genom verkets uppdrag såsom sekretariatsrapportör för vissa metrologiska frågor. Detta arbete har alltmer ökat och väntas bli av stadigvarande natur. Verket hemställer, dels att en kanslibiträdestjänst i Ao 7 uppflyttas till kontoristtjänst i Ao 9, dels att den nuvarande kontoristtjänsten i Ag 9 får bibehållas under villkor att en tjänst som kanslibitråde i Ae 7 inte uppehålls, så länge kontoristtjänsten i Ag 9 är besatt. Som motiv för bibehållande av sistnämnda tjänst anföres bl. a. att översättningsarbete även har måst anförtros det kanslibitråde, som är placerat i lönegrad Ae 7.

2. a) Under åberopande av tidigare anförda skäl (se 1960: VII ht, s. 88 f.) hemställer ämbetsverket ånyo om inrättande av en tjänst som förste ingenjör i Ao 23. Oavsett det genom Sveriges inträde i den internationella organisationen för legal metrologi nytillkomna arbetsområdet är personalbesättningen enligt verket otillräcklig för avverkningen av det ökade antalet konstruktionsgodkännanden.

b) Den 30 september 1960 har byråsekreteraren avgått med ålderspension. Genom omfördelning av arbetsuppgifterna anses befattningen kunna ersättas med en kanslibiträdestjänst i lönegrad Ae 7.

Yttranden

I. Över det av 1955 års myntverksutredning och delegationen för förhandlingar rörande kvarteret Kungl. Myntet avgivna betänkandet har utlåtanden avgivits av fullmäktige i riksbanken, byggnadsstyrelsen, generalpoststyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, statens organisationsnämnd, mynt- och justeringsverket, statens provningsanstalt och provningsanstaltsutredningen, postutredningen 1956, lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet, föreningen statens justerare av mått och vikt samt Stockholms stad.

Förslagen i betänkandet har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser.

Fullmäktige i riksbanken åberopar ett yttrande av *riksbankens industristyrelse*. Däri framhålles, att sedeltryckeriets kapacitet, sedan en helrotationsmaskin numera anskaffats, beräknas vara tillräcklig för behovet under överskådlig tid. Genom vissa anordningar har riksbanken förbättrat lokalförhållandena för sedeltryckeriet, och någon utökning av tomtområdet för att tillgodose sedeltryckeriets eget behov är därför inte aktuell. Även om i och för sig större fördelar är att vinna med en sammanslagning än de utredningen redovisar, ansluter sig styrelsen till utredningens uppfattning att sammanslagning för närvarande inte bör genomföras.

De skäl utredningen framlagt mot ändringar i sedeltryckeriets organisation och lokalisering anser sig *byggnadsstyrelsen* för närvarande kunna godtaga. På längre sikt finner dock styrelsen föga rationellt att bibehålla mynt- och sedeltillverkningen på myntverkstomten med hänsyn till dess centrala läge och stora värde. Vidare framhålles, att Kronan inte utan starka skäl bör avhända sig äganderätten till myntverkstomten med hänsyn till Kronans alltmer ökade behov av mark i det centrala Stockholm.

Generalpoststyrelsen har intet att erinra mot betänkandet och förklarar, att det numera inte finns anledning att med postverkets lokalfråga som bakgrund överväga en flyttning av frimärkstryckeriet från de fördelaktigt placerade och väl lämpade lokalerna i centralposthuset. Detta och flera andra skäl talar enligt styrelsens mening helt för att frimärkstillverkningen bibehålles inom postverket.

Frågan om en sammanslagning av mynt- och justeringsverket och riksbankens sedeltryckeri bör inte slutligt prövas, framhåller *statskontoret*, förrän lokaliseringsfrågan lösts. Av avgörande betydelse kommer den undersökning av frågan om de två institutionernas lämpliga förläggning att vara, som lokaliseringsutredningen kommer att verkställa. De i betänkandet gjorda bedömandena i lokaliseringsfrågan finner statskontoret inte övertygande. Om avgörandet i lokaliseringsfrågan drar ut på tiden, anser statskontoret, att åtgärder bör vidtagas för införandet av ett organiserat samarbete mellan mynt- och justeringsverket och sedeltryckeriet.

Även om vissa skäl talar för en sammanslagning och utflyttning av mynt- och justeringsverket och sedeltryckeriet finner *riksräkenskapsverket*, att därmed dock bör anstå tills vidare.

Statens organisationsnämnd framhåller, att ett organiserat samarbete mellan sedeltryckeriet och mynt- och justeringsverket snarast bör upptagas enligt i betänkandet angivna riktlinjer. Nämnden motsätter sig inte att distributionen av nytillverkade mynt till riksbanken till att börja med sker försöksvis.

Mynt- och justeringsverket instämmer i allt väsentligt i de synpunkter, som utredningen framlagt.

Statens provningsanstalt och provningsanstaltsutredningen ansluter sig

till utredningens förslag, att mynt- och justeringsverket tills vidare i den utsträckning som tidigare förekommit handlägger ärenden beträffande såväl justering av mått och vikt som kontroll av ädelmetaller.

Nybyggnad för postens frimärkstryckeri och utflyttning av detta är för närvarande inte aktuell, framhåller *postutredningen 1956*. Då utflyttning framdeles kan komma att aktualiseras, bör, såsom myntverksutredningen framhållit, spørsmålet om en sammanslagning av frimärks- och sedeltryckerierna undersökas. Dessutom anses då förutsättningarna för att samman slå frimärkstryckeriet med postverkets blankettryckeri i Ulvsunda böra övervägas.

Lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet anser en omlokalisering av riksbankens sedeltryckeri, postverkets frimärkstryckeri och avdelningen för tillverkning av mynt och medaljer inom mynt- och justeringsverket vara i princip möjlig och lämplig och nackdelarna inte vara större än att de, med hänsyn till den lokaliseringspolitiska effekten, kan godtagas. En sådan åtgärd bör emellertid enligt utredningen genomföras samtidigt med en organisatorisk samordning av dessa verksamhetsgrenar. Lokaliseringsutredningen har inte ansett sig för närvarande kunna framlägga något konkret förslag beträffande lokaliseringen av mynt- och justeringsverket, riksbankens sedeltryckeri och postverkets frimärkstryckeri.

Utredningens förslag tillstyrkes i allt väsentligt av *Föreningen Statens justerare av mått och vikt*. Föreningen anser dock att, även om i framtiden mynt- och medaljtillverkningen inordnas under samma verk som sedeltryckeriet, ett självständigt justerings- och proberingsverk mycket väl kan motiveras.

Stockholms stad framhåller slutligen, att ett förvärv av kvarteret Kungl. Myntet inte är aktuellt men att staden förbehåller sig rätten att göra gällande sitt intresse för ett förvärv, om fråga åter skulle uppkomma att nedlägga kostnader inom kvarteret.

II. *Statens lönenämnd*, som haft att yttra sig över mynt- och justeringsverkets anslagsäskanden i vad de avser yrkandena under anslaget Mynt- och justeringsverket: Avlöningar, punkt 1, kan inte biträda förslaget om uppflyttning av kamrerarejänsten till Ao 21, medan förslaget om uppflyttning av en kanslibiträdestjänst i Ao 7 till kontorist i Ao 9 inte föranlett någon erinran. Därest ifrågavarande översättningsarbete är av sådan omfattning, att detsamma måste fördelas på två befattningar, har lönenämnden ingen erinran mot att kontoristtjänsten i Ag 9 bibehålles.

Departementschefen

Fullmäktige i riksbanken framlade år 1953 förslag om att riksbanken skulle övertaga ansvaret för mynttillverkningen och att mynt- och justeringsverket och riksbankens sedeltryckeri skulle sammanlösas. Den utredning, som med anledning härav år 1955 tillsattes av dåvarande chefen för finansdepartementet för att pröva frågan om den framtida organisationen av mynt- och medaljtillverkningen m. m. (1955 års myntverksutredning),

har visat, att några konstitutionella hinder inte föreligger för en sammanslagning och att inte heller tillverkningstekniska skäl kan åberopas mot en sådan. Å andra sidan kan inte några större ekonomiska fördelar vinnas vid en sammanslagning av de båda institutionerna. Sålunda räknar utredningen med en besparing om högst 100 000 kronor. Omkring hälften av denna beräknas uppkomma redan vid ett organiserat samarbete. Givetvis ställer det sig dock mycket svårt att med större säkerhet beräkna de ekonomiska fördelar, som kan vinnas genom en sammanslagning. I likhet med utredningen och samtliga de remissorgan, som yttrat sig i frågan, har jag kommit till den uppfattningen, att den ifrågasatta sammanslagningen inte lämpligen bör genomföras, så länge dessa institutioner bedömes bära kvarstanna i sina nuvarande lokaler i kvarteret Kungl. Myntet. Större ekonomiska vinster torde kunna uppnås vid en sammanslagning i samband med att institutionerna måste flytta till lokaler utanför detta kvarter och nybyggnad i samband därmed måste uppföras.

Sedan fullmäktige i riksbanken i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t år 1953 hemställde om medgivande att få disponera viss del av kvarteret Kungl. Myntet för utvidgning av sedeltryckeriet, har förhållandena vad beträffar riksbankens behov av ökat tomtområde ändrats. Såsom omnämnts i betänkandet har riksbanken numera anskaffat en s. k. helrotationsmaskin för sedeltryckeriet, varigenom kapaciteten beräknas vara tillräcklig för överskådlig tid. Till detta förhållande torde också ha bidragit den omständigheten, att åtgången på sedlar, uttryckt i sedelenheter, i stort sett stagnerat under de senaste åren genom en förskjutning av sedlarna i den allmänna rörelsen mot högre valörer. Även i övrigt synes genom utredningens expertundersökningar ha klarlagts, att marken i kvarteret Kungl. Myntet är tillräcklig för avsevärd tid framåt för båda de där befintliga institutionerna, även sedan delar av kvarteret avståtts till Stockholms stad för gatüandamål.

Myntverksutredningen har inte heller ansett sig kunna påvisa några ekonomiska fördelar av betydelse vid en sammanslagning av riksbankens sedeltryckeri och postverkets frimärkstryckeri. Då härtil kommer, att såväl generalpoststyrelsen som postutredningen 1956 bedömt frågan om nybyggnad för sistnämnda tryckeri och dess utflyttning från centralposthuset såsom inte längre aktuell, delar jag utredningens uppfattning, att detta spörsmål bör upptagas till avgörande först vid den tidpunkt, då nybyggnad för ettdera tryckeriet kan komma att erfordras. Såsom postutredningen 1956 framhållit torde därvid också eventuellt bära prövas förutsättningarna för en sammanslagning av frimärkstryckeriet med postverkets blankettryckeri i Ulvsunda och de båda sammanslagningsmöjligheterna vägas mot varandra.

Beträffande frågan om mynt- och justeringsverkets och sedeltryckeriets lokalisering har förhandlingsdelegationen framhållit, att en utflyttning utanför Stockholms-området visserligen är möjlig, men då de båda institutionernas krav på ökade lokalutrymmen kan tillgodoses utan alltför kostnads-

krävande åtgärder, har statsfinansiella skäl ansetts för närvarande tala mot en ändrad lokalisering. För egen del ifrågasätter jag, om det är rationellt att på längre sikt bibehålla två verksamhetsgrenar av så industriell art som sedel- och mynttillverkningarna i kvarteret Kungl. Myntet med hänsyn till dess centrala belägenhet och betydande värde. Jag bedömer i och för sig inte heller nackdelarna för verksamheten av en utflyttning som större än att de, med hänsyn till den lokaliseringspolitiska effekten, kan godtagas. I likhet med utredningen och samtliga remissorgan, som berört denna fråga, anser jag mig emellertid — sedan frågan om ianspråktagande av ytterligare mark för sedeltryckeriet visat sig inte längre vara aktuell — inte böra för närvarande ifrågasätta en ändrad lokalisering av mynt- och justeringsverket och sedeltryckeriet. Jag förutsätter, att lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet i sitt fortsatta arbete ägnar frågan ytterligare uppmärksamhet och, i den mån förutsättningar härför föreligger, framlägger de förslag, vartill utredningen kan finna anledning.

Utredningen har påvisat vissa ekonomiska fördelar, som skulle vinnas genom utvidgning av det samarbete, som redan förekommer mellan verken. Enligt vad jag inhämtat har åtgärder redan vidtagits för införande av ett organiserat samarbete efter i betänkandet angivna riktlinjer.

En viktig rationaliseringsåtgärd utgör vidare utredningens särskilda förslag, att myntdistributionen i största möjliga utsträckning skall ombesörjas av riksbankens huvudkontor och avdelningskontor. I anslutning härtill vill jag erinra om att en avsevärd lagerhållning av skiljemynt sker hos såväl mynt- och justeringsverket som riksbanken. På grund härav har sedan en längre tid tillbaka varje inkommande rekvisition från riksbanken och övriga banker omgående kunnat effektueras. Då emellertid bankerna vid rekvisition från verket dels erhållit nya mynt, dels i enlighet med bestämmelserna i verkets instruktion fått sig mynten tillsända portofritt, har denna distributionsform för dem blivit den fördelaktigaste med påföljd att rekvisitionen direkt från verket blivit mycket omfattande och att återströmmande mynt till riksbanken medfört en ökning av lagerbehållningen därstädes. Postavgifterna för försändelserna från mynt- och justeringsverket har av utredningen för år 1958 angivits till omkring 60 000 kronor. Till följd av denna utveckling har myntverket redan för två år sedan upphört att utväxla skiljemynt i valörerna 1 krona, 50 öre och 25 öre till de enskilda bankerna och hänvisat dem till närmaste riksbankskontor. Några olägenheter av detta system synes inte ha förmärkts, och i fortsättningen torde denna distributionsform i princip böra omfatta även övriga skiljemynt. Något hinder bör emellertid inte föreligga för mynt- och justeringsverket att där så befinner lämpligt expediera skiljemynt till avhämtande kunder. Den föreslagna ordningen synes lämpligen genomföras genom ett upphävande av bestämmelserna i 3 § mynt- och justeringsverkets instruktion om skyldighet för verket att på dess ansvar och bekostnad försända vissa skiljemynt till ort utanför Stockholm. Härigenom skulle alla försändelser av skiljemynt komma att ske på beställarens bekostnad. Jag har för avsikt att senare framlägga förslag i detta hänseende för Kungl. Maj:t.

Vidkommande mynt- och justeringsverkets anslagsframställning torde, på sätt verket föreslagit, en kanslibiträdestjänst i Ao 7 böra uppflyttas till tjänst såsom kontorist i Ao 9. I övrigt biträder jag endast vad verket föreslagit i fråga om automatiska utgiftsförändringar under nästa budgetår. Därutöver beräknar jag under arvodesposten, i enlighet med i propositionen nr 126 år 1960 angivna grunder, ett belopp av 1 200 kronor såsom arvode till organisationsföredragande.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 388 000 (+ 12 400) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 100 800 (+ 11 900) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 431 000 (— 9 600) kronor;
 rörligt tillägg 237 700 (+ 95 300) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter oförändrat 16 300;
 avlöningar till förmän och arbetare 746 200 (+ 80 000) kronor.

Anslaget torde alltså böra uppföras med 1 920 000 (+ 190 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga den ändring i den för mynt- och justeringsverket gällande personalförteckningen som följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för mynt- och justeringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . .	388 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	100 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	431 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	237 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	16 300
6. Avlöningar till förmän och arbetare, <i>förslagsvis</i>	746 200

Summa kronor 1 920 000

c) till *Mynt- och justeringsverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 920 000 kronor.

[40] 9. Mynt- och justeringsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	186 400	188 723
1960/61 (statsliggaren s. 465)	190 000	
1961/62 (förslag)	197 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 5 000 kronor.

	Ökning
1. Övriga expenser	1 300
2. Publikationstryck	1 000
3. Övriga utgifter:	
a) Tomtskötsel, yttre renhållning m. m.	400
b) Maskiner och diverse materialier	1 300
c) Omkostnader i övrigt	<u>1 000</u>
	5 000

Motiv

1. *Övriga expenser.* Utgift 1959/60 26 993; anslag 1960/61 29 700. — Uppräkningen motiveras med den allmänna varuskatten.

2. *Publikationstryck.* Utgift 1959/60 4 852; anslag 1960/61 3 000. — Med hänsyn till det ökade antalet ansökningar om konstruktionsgodkännande samt till belastningen under föregående budgetår anser verket, att anslagsposten bör uppräknas med 1 000 kronor.

3. *Övriga utgifter*

a) *Tomtskötsel, yttre renhållning m. m.* Utgift 1959/60 1 953; anslag 1960/61 1 500. — Anvisade medel har varit oförändrade sedan budgetåret 1946/47. Höjningen motiveras med allmän kostnadsstegring.

b) *Maskiner och diverse materialier.* Utgift 1959/60 33 668; anslag 1960/61 31 200. — Med hänsyn till varuskattens införande föreslås delposten uppräknad med 1 300 kronor.

c) *Omkostnader i övrigt.* Utgift 1959/60 9 490; anslag 1960/61 7 300. — Höjningen motiveras med ökade abonnemangsutgifter för överfalls- och inbrottsalarmanläggning.

Departementschefen

Under erinran om att för innevarande budgetår anvisats ett belopp om 1 600 kronor för vissa engångsutgifter anser jag mig kunna godtaga en ökning av förevarande anslag med 3 400 kronor. Härutöver beräknar jag under anslaget ett belopp om ytterligare 3 400 kronor, avseende av verket under nästföljande punkt äskade medel för inköp av vertikalskåp och lysrörsarmatur m. m. Jag förordar, att anslaget uppföres med avrundat 197 000 (+ 7 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 197 000 kronor.

[41] 10. Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner
m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	45 000	34 183
1960/61 (statsliggaren s. 466)	25 000	
1961/62 (förslag)	30 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 490 200 kronor.

M o t i v

Avdelningen för tillverkning av mynt och medaljer. Den minskning i myntbehovet, som inträtt under budgetåren 1955/56—1958/59, har förbytts i en kraftig stegring. Då genom varuskattens införande lagerbehållningen av mynt inom riksbanken och myntverket under det senaste budgetåret sjunkit med cirka 7 miljoner kronor, hemställer verket ånyo om medel för utökning av verkets maskinbestånd. Någon bristsituation föreligger inte nu, men verket anser, att maskinbeståndet bör vara sådant, att ett påkommande behov av ökad mynttillverkning skall kunna tillgodoses inom rimliga gränser, så att en sådan situation inte uppstår.

Valsverksavdelningen. För att uppnå den prägling, som åstadkommits under budgetåret 1959/60, har skiftarbete ägt rum i valsverket under nästan hela budgetåret. Under hänvisning också till vad som anförts i tidigare anslagsframställningar (se senast 1959: VII ht, s. 71) hemställer verket ånyo om medel för anskaffande av ett nytt valsverk. Kostnaden härför anges till totalt 263 900 kronor. Verket gör denna hemställan under förutsättning att byggnadsstyrelsen beviljas erforderliga medel, cirka 85 000 kronor, för vidtagande av vissa omändringsarbeten.

Skurningsavdelningen. De nuvarande skurtrumorna är omkring 50 år gamla och måste på grund av sin konstruktion manövreras av två man. Verket önskar utbyta dessa skurtrumor mot andra av nyare typ, som kan manövreras av endast en man. För inköp av två trummor jämte diverse materiel m. m. beräknas 13 200 kronor.

Den centrifug, som användes i skurningsavdelningen för upptorkning av myntplattor, visar tecken på förslitning på grund av hård belastning. Verket är därför i behov av en ny centrifug med luftvärmning och större kapacitet, varigenom upptorkningen kan ske mera effektivt. Kostnaderna härför jämte diverse materiel m. m. uppgår till 14 300 kronor.

Präglingsavdelningen. Fyra av verkets åtta präglingsmaskiner är mer eller mindre förslitna och i behov av genomgripande reparationer, varjämte de är av lättare konstruktion och därför numera endast kan användas för småmynt. För de mellanstora mynten har verket behov av två mellanstora pressar, vilka givetvis kan användas även för små mynt. Kostnaderna för två präglingsmaskiner samt elektrisk utrustning uppgår till 167 000 kro-

nor, vartill kommer kostnaderna för diverse materiel m. m. med 24 400 kronor.

Myntverkets tomtområde. För underlättande av arbetena med underhåll och skötsel av myntverkets park och tomtområde hemställes om 4 900 kronor för anskaffande av en trädgårdstraktor.

Avdelningen för mått och vikt. Ett belopp om 800 kronor äskas för inköp av ytterligare två vertikalskåp för förvaring av ansökningshandlingar beträffande godkännande av konstruktion och utförande av mättnings- och vägningsredskap.

Avdelningen för kontroll av ädelmetaller. Belysningsarmaturen i stämplingssalen är ålderdomlig och motsvarar inte yrkesinspektionens fordringar, varför den anses böra ersättas. Även för expeditionen för in- och utlämning av precisionsredskap och ädelmetallarbeten begäres medel för utökning av där befintlig lysrörsarmatur. Kostnaderna beräknas totalt till 1 700 kronor.

Departementschefen

Jag är alltjämt inte beredd tillstyrka, att medel anvisas för ett nytt valsverk. Av mynt- och justeringsverkets övriga äskanden anser jag mig kunna godtaga vad verket föreslagit i fråga om inköp för skurningsavdelningen samt för avdelningarna för mått och vikt och för kontroll av ädelmetaller. Jag vill dock erinra om att jag under nästföregående punkt förutsatt, att en mindre del av dessa kostnader skall bestridas från verkets omkostnadsanslag. Anslaget torde sålunda böra uppföras med avrundat 30 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[42] 11. Statens justerare: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	768 000	759 147
1960/61 (statsliggaren s. 466)	799 000	
1961/62 (förslag)	891 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 153 600 kronor.

	Ökning
1. Personalförändringar	
2 justerare Ae 19	44 383
2. Tjänsteförändringar	
4 förste justerare Ae 21—Ao 21	—
17 justerare Ae 19—Ao 19	—

	Ökning
3. Uppräkning av posten till arvoden åt arbetsbiträden	16 000
4. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar	7 801
b) utbyte av en pensionsavgången major i reserven mot en justerare i Ae 19	9 316
c) uppräkning av arvodet till justeraren i Visby distrikt	600
d) uppräkning av arvodet till verkstadsvakter	2 600
e) rörligt tillägg	72 900
	153 600

Motiv

1. I sina anslagsframställningar för budgetåren 1958/59—1960/61 har verket hemställt om personalförstärkning med fem förste biträdande justerare i Ae 17 resp. tre justerare i Ae 19. Medel anvisades för budgetåren 1958/59 och 1959/60 för två resp. en justerare i Ae 19, medan för 1960/61 medel inte anvisades för ytterligare tjänster. Med hänvisning till tidigare motivering (se senast 1960: VII ht s. 93), vilken enligt verket nu är än mer bärande, äskas medel för ytterligare två justerare i Ae 19.

2. Verket har tidigare ansett lämpligt, att fem justerare kvarstår såsom extra ordinarie, enär biträdande justerares förmåga att självständigt uppehålla justerarbefattning inte alltid kan tillförlitligen prövas. År 1958 har inrättats två justerartjänster och år 1959 en sådan tjänst. De har placerats i distrikt, vars justerare är förste justerare. I förevarande petitaskrivelse har verket anhållit om ytterligare två justerartjänster. Vid bifall härtill ämnar verket placera också dessa i sådana distrikt. Då det anses kunna förutses, att ifrågakvarande tjänster regelmässigt kommer att sökas av biträdande justerare, bör dessa fem tjänster bibehållas på icke-ordinarie stat, varvid den önskvärda prövningen av vederbörandes förmåga och lämplighet kan verkställas under förste justerares omedelbara överinseende, innan de tilldelas eget distrikt. Med hänsyn härtill anses samtliga övriga löneplansplacerade justerartjänster kunna överföras till ordinarie stat.

3. Justerarna har ofta erhållit mindre dugliga personer såsom tillfälliga biträden vid justering. Verket anser därför önskvärt, att samma biträde kan anlitas på såväl stationerings- som förrättningsorterna. Någon traktamentsersättning utgår dock inte för närvarande till dessa biträden. Verket anses böra erhålla bemyndigande att meddela justerarna rättighet att efter vissa av verket fastställda normer för arbetshjälp utbetala ersättning för kost och logi samt eventuellt för resa. Kostnaderna härför skulle för närvarande komma att uppgå till cirka 14 000 kronor per år. Då anslaget på 40 000 kronor endast genom kraftig nedsättning av de 23 justerarnas önskemål kunnat hållas inom anslagsramen, hemställer verket, att detsamma ökas till 56 000 kronor.

4. b) En av statens justerare har i egenskap av major i reserven erhållit

lön enligt löneklass 24 minskad med uppburen tjänstepension. Då han i januari 1961 uppnår 66 års ålder, kommer han att ersättas med en justerare i Ae 19. Merkostnaden utgör 9 316 kronor.

c) Arvode åt statens justerare i Visby utgår med 3 600 kronor per år sedan den 1 juli 1957. Med hänsyn till de lönejusteringar, som ägt rum efter denna tidpunkt, anses en uppräknig av arvodet med 600 kronor vara motiverad.

d) Den begärda ökningen av verkstadsvakternas arvoden med 10 procent är betingad av den allmänna löneregleringen för åren 1960 och 1961.

Departementschefen

Jag anser mig inte kunna tillstyrka någon utökning av antalet justerartjänster i Ae 19.

Inte heller biträder jag mynt- och justeringsverkets förslag till tjänsteförändringar, till höjning av det för innevarande budgetår beräknade beloppet för ersättning till arbetsbiträden samt till uppräknig av arvodet till justeraren i Visby distrikt.

Med godtagande av ämbetsverkets uppskattning av de automatiska förändringarna i övrigt beräknar jag anslaget sålunda:

avlöningar till icke-ordinarie personal 692 400 (+ 15 500) kronor;

rörligt tillägg 185 000 (+ 76 300) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 13 600 (+ 200) kronor.

Anslaget torde alltså böra uppföras med 891 000 (+ 92 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens justerare, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ...	692 400
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	185 000
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	13 600

Summa kronor 891 000

b) till *Statens justerare: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 891 000 kronor.

[43] 12. Statens justerare: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	114 000	121 952
1960/61 (statsliggaren s. 466)	115 000	
1961/62 (förslag)	118 000	

Mynt- och justeringsverket hemställer, att anslaget höjes med 9 000 kronor.

	Ökning
1. Reseersättningar	7 000
2. Övriga expenser	<u>2 000</u>
	9 000

Motiv

1. *Reseersättningar.* Utgift 1959/60 83 546; anslag 1960/61 73 000. — Med hänsyn bl. a. till höjningen av bilersättningen och förslaget under föregående anslag om inrättande av två nya justerartjänster föreslås posten uppräknad till 80 000 kronor.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1959/60 34 190; anslag 1960/61 35 400. — På grund av den allmänna varuskattens införande och för komplettering av inventariebeståndet erfordras enligt ämbetsverket en höjning av delposten med 2 000 kronor.

Departementschefen

Under hänvisning till att jag under nästföregående anslag inte ansett mig kunna tillstyrka en utökning av antalet justerartjänster beräknar jag för reseersättningar en ökning med 2 000 kronor. Höjningen av delposten till övriga expenser torde kunna bestämmas till 1 000 kronor. Anslaget synes sålunda för nästa budgetår böra upptagas med 118 000 (+ 3 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens justerare: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 118 000 kronor.

[44] 13. Riksskattenämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	442 100	502 015
1960/61 (statsliggaren s. 467)	709 900	
1961/62 (förslag)	751 000	

Riksskattenämnden hemställer, att anslaget höjes med 51 600 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Tjänsteförändringar	
a) 1 kontorsbiträde Ae 5—Ao 5	+ 2 298
b) 1 kontorsbiträde Ag 5—kanslibitråde Ag 7	+ 2 556
2. Personalförändringar m. m.	
a) arvode såsom expeditionsvaktsbiträde	+ 10 152

	Ökning eller Minskning
b) arvode till organisationsföredragande	+ 600
c) arvoden till övriga föredraganden	— 29 000
d) indragning av 1 kontorsbiträde Ag 5	— 8 628
e) arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ...	+ 10 600
3. Automatiska förändringar	
a) lönegrads- och löneklassförändringar m. m.	+ 6 410
b) arvodeshöjning	+ 5 112
c) rörligt tillägg	+ 51 200
d) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 300
	<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/>
	+ 51 600

M o t i v

1. a) Till innehavare av en ledig extra ordinarie kontorsbiträdestjänst har antagits ett ordinarie kontorsbiträde.

b) Ifrågavarande kontorsbiträde handhar diarietföring, den omedelbara skötseln av varuskattebyråns expedition samt utskrifter av protokoll och korrespondens. Då den befattningshavare, som sköter likartade göromål beträffande handräckning i beskattningsärenden, är placerad i Ao 7, anses tjänsten böra uppflyttas till kanslibiträdestjänst i Ag 7.

2. a) Expeditionsvaktens arbete har ökat genom varuskattebyråns tillkomst, varför nämnden ansett biträdeshjälp erforderlig från och med den 1 mars 1960. Behovet härav beräknas kvarstå under hela budgetåret 1961/62.

b) I enlighet med vad som förordats i den av riksdagen godkända propositionen nr 126 år 1960 har upptagits ett arvodesbelopp till särskild organisationsföredragande.

c) Då det anses uppenbart att det för innevarande budgetår anvisade beloppet om 61 800 kronor för särskilda föredraganden för varuskatteärenden inte kommer att förbrukas, har detta nedräknats med 26 800 kronor till 35 000 kronor. Vidare beräknas för kanslibyrån en minskning med 2 200 kronor.

d) Med hänsyn till arbetsuppgifterna på varuskattebyrån anses en kontorsbiträdestjänst kunna indragas.

e) Kostnaderna för arvoden m. m. till nämndens ledamöter och suppleanter har för vardera avdelningen beräknats till 45 000 kronor eller tillhoppa 90 000 kronor, vilket innebär en ökning med 10 600 kronor.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en tjänst som kontorsbiträde i Ag 5 uppflyttas till kanslibiträdestjänst i Ag 7. Vidare torde en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst ordinariesättas.

Jag kan inte tillstyrka, att medel anvisas för arvode till expeditivs-
biträde.

Vad riksskattenämnden i övrigt föreslagit under anslaget kan jag godtaga.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 132 300 (+ 12 600) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 90 600
(+ 11 200) kronor ;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 392 300 (— 34 000) kronor;
rörligt tillägg 126 400 (+ 51 000) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 9 400 (+ 300) kronor.

Anslaget skulle alltså uppföras med 751 000 (+ 41 100) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga den ändring i den
för riksskattenämnden gällande personalförteckningen som
följer av det anförda;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksskattenäm-
nden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret
1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	132 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	90 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	392 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	126 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>för- slagsvis</i>	9 400

Summa kronor 751 000

c) till Riksskattenämnden: Avlöningar för budgetåret
1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 751 000 kronor.

[45] 14. Riksskattenämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	62 300	55 868
1960/61 (statsliggaren s. 468)	81 700	
1961/62 (förslag)	86 000	

Riksskattenämnden hemställer, att anslaget höjes med 9 000 kronor.

	Ökning eller minskning
1. Reseersättningar	+ 10 000
2. Bränsle, lyse och vatten	— 1 000
	+ 9 000

Motiv

1. *Reseersättningar*. Utgift 1959/60 14 220; anslag 1960/61 25 000. — Införandet av den allmänna varuskatten har föranlett en ökning av kontrollbyråns personal, och kontrollverksamheten utanför Stockholm beräknas bli väsentligt intensifierad. Nämnden beräknar därför resekostnaderna för nästa budgetår till 35 000 kronor.

2. *Bränsle, lyse och vatten*. Utgift 1959/60 802; anslag 1960/61 3 000. — Någon merkostnad för varuskattebyråns lokaler har ännu inte belastat delposten. Denna beräknas därför till 2 000 kronor.

Departementschefen

Under anslagsposten till reseersättningar godtar jag en ökning med 5 000 kronor. Jag har ingen erinran mot riksskattenämndens förslag att nedräkna delposten till bränsle, lyse och vatten med 1 000 kronor. Anslaget torde sålunda böra uppföras med avrundat 86 000 (+ 4 300) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksskattenämnden: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 86 000 kronor.

[46] 15. *Avsättning till bankinspektionens fond*. De intäkter, som inflyter å inkomsttiteln Bidrag till bank- och fondinspektionen, bör över tre särskilda avsättningsanslag å sjunde huvudtiteln omföras till bankinspektionens fond, fondinspektionens fond och jordbrukskassetillsynens fond. Avsättningsanslagen bör för nästa budgetår upptagas med 375 000 (+ 5 000) kronor till bankinspektionens fond, 70 000 (+ 15 000) kronor till fondinspektionens fond och oförändrat 100 000 kronor till jordbrukskassetillsynens fond.

Beträffande de båda sistnämnda anslagen återkommer jag i det följande. Under denna punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till bankinspektionens fond* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 375 000 kronor.

[47] 16. *Avsättning till fondinspektionens fond*. Med åberopande av vad jag under föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fondinspektionens fond* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

[48] 17. *Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond*. Med hänvisning till vad som anförts under avsättningsanslaget till bankinspektionens fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[49] 18. **Avsättning till sparbanksinspektionens fond.** Detta anslag är avsett för omföring av det belopp som inflyter på inkomsttiteln Bidrag till sparbanksinspektionen. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 370 000 kronor.

Anslaget har för nästa budgetår beräknats till 400 000 (+ 30 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till sparbanksinspektionens fond* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[50] 19. **Revision av sparbankernas förvaltning.** Från detta anslag skall täckas av länsstyrelserna förskottsvis bestridda kostnader avseende ersättning till revisorer och ombud, vilka förordnats enligt 81 § eller 82 § 1 mom. lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker. För uppbörd av sparbankernas bidrag till dessa kostnader är å riksstatens inkomstsida upptaget en motsvarande inkomsttitel, benämnd Bidrag för revision av sparbankerna. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 410 000 kronor. Enligt sparbanksinspektionens till riksräkenskapsverket ingivna beräkningar torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat 410 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Revision av sparbankernas förvaltning* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 410 000 kronor.

[51] 20. **Stämpelomkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	965 000	1 000 605
1960/61 (statsliggaren s. 473)	1 020 000	
1961/62 (förslag)	1 060 000	

Enligt en inom *generalpoststyrelsen* upprättad promemoria beräknas postverkets direkta stämpelomkostnader för år 1961 till 367 000 kronor samt personalkostnaderna och andra indirekta kostnader för handhavandet av stämpelväsendet till 660 000 kronor. Sammanlagt uppskattas verkets stämpelomkostnader sålunda till avrundat 1 025 000 (+ 40 000) kronor. Från anslaget bör även anvisas medel för att bestrida bank- och fondinspektionens stämpelomkostnader. För detta ändamål beräknas oförändrat 35 000 kronor. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med 1 060 000 (+ 40 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stämpelomkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 060 000 kronor.

[52] 21. **Kostnader för årlig taxering m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	17 000 000	18 387 313
1960/61 (statsliggaren s. 473)	17 000 000	
1961/62 (förslag)	18 500 000	

Beträffande de utgiftsändamål som tillgodoses från förevarande anslag vill jag hänvisa till vad jag anfört i 1959 års statsverksproposition (VII ht s. 79).

Såsom ersättningar till ordförande och kronoombud i taxeringsnämnder för medverkan i arbetet med inkomst- och förmögenhetstaxeringen under år 1960 har Kungl. Maj:t ställt till överståthållarämbetets och länsstyrelsernas förfogande ett sammanlagt belopp av 10 482 000 kronor, vilket i jämförelse med motsvarande ersättningar för år 1959 innebär en ökning med 141 000 kronor. Härutöver har länsstyrelserna bemyndigats att enligt av Kungl. Maj:t angivna grunder utbetala ersättningar till sådana konsulenter, som övergångsvis fortfarande finns, innan den nya taxeringsorganisationen genomförts i full utsträckning. Vidare har Kungl. Maj:t anvisat sammanlagt 2 997 000 kronor som gottgörelse till städer med egen uppborðsförvaltning för medverkan i taxeringsarbetet enligt 16 § 1 mom. taxeringsförordningen samt bidrag till kostnader för dessa städers medverkan enligt 16 § 2 mom. samma förordning.

De totala kostnaderna under anslaget beräknas för innevarande budgetår komma att uppgå till omkring 17 000 000 kronor. Detta innebär i jämförelse med närmast föregående budgetår en nedgång med inemot 1 400 000 kronor, vilken sammanhänger med den av mig vid anmälan av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål i fjolårets statsverksproposition omnämnda förskjutningen i utbetalningarna över anslaget.

Ersättningarna till taxeringsnämndsordförande och kronoombud samt bidrag och gottgörelser till kommunerna torde under budgetåret 1961/62 komma att stiga med ett belopp av uppskattningsvis storleksordningen en halv miljon kronor till följd av den volymmässiga ökningen av taxeringsmaterialet, vilken kommer att påverka de utgående ersättningarna. I övrigt kan nu inte förutses några mera väsentliga förändringar i medelsåtgången för de ändamål som hittills tillgodosetts under anslaget.

Däremot kommer taxeringen i första instans till allmän varuskatt, vilken under år 1961 verkställes för första gången, att medföra en ökad belastning på förevarande anslag i form av ersättningar till ordförandena i taxeringsnämnderna m. fl. samt gottgörelse till städerna med egen uppborðsförvaltning för medverkan i taxeringsarbetet. Jag vill erinra om att jag i propositionen nr 162 till 1959 års riksdag med förslag till förordning om allmän varuskatt, m. m. (s. 327) beräknade dessa kostnader till en miljon kronor.

Under hänvisning till det sagda beräknar jag anslagsbehovet för budget-

året 1961/62 till ett belopp av 18 500 000 (+ 1 500 000) kronor. Alltså hemställer jag, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att till *Kostnader för årlig taxering m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 18 500 000 kronor.

[53] 22. Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	7 400 000	7 657 970
1960/61 (statsliggaren s. 475)	7 700 000	
1961/62 (förslag)	8 800 000	

Av en inom *generalpoststyrelsen* upprättad promemoria framgår, att styrelsen under budgetåret 1961/62 torde komma att rekvirera ersättning *dels* för distribution av debetsedlar avseende preliminär skatt, tillkommande skatt och slutlig skatt, som *inlämnas* till postbefordran tiden 1 november 1960—31 oktober 1961, *dels* för uppbörd och redovisning av den skatt som kommer att inbetalas genom postverket och vissa penninginrättningar under uppbördsåret 1961/62, *dels ock* för utbetalning genom postanstalterna av överskjutande preliminär skatt tiden november 1961—januari 1962.

Med hänsyn till inträffade löne- och prisstegringar har i promemorian ersättningen kalkylerats efter något ändrade grunder mot tidigare. Med utgångspunkt härifrån beräknas ersättningen till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden enligt följande sammanställning.

	Antal	Föreslaget å-pris	Kronor
A. Ersättning till postverket			
1. Utsända debetsedlar	9 050 000	0,10	905 000
2. Inbetalningar			
a) genom postanstalter och postgirokontorets skatteavdelning	4 800 000	0,60	2 880 000
b) genom penninginrättningar, arbetsgivare, länsstyrelser och uppbördsverk	17 200 000	0,32	5 504 000
c) genom centrala skattekontot	1 100 000	0,84	924 000
3. Restförda poster och förfrågningar ..	1 200 000	0,26	312 000
4. Återbetalningskort	2 500 000	0,59	1 475 000

Summa postverket tillkommande ersättning 12 000 000

B. Ersättning att utbetalas genom postverket till vid skatteuppbörden medverkande penninginrättningar .....

300 000

Summa kronor 12 300 000

	Antal	Föreslaget å-pris	Kronor
Avgår ersättning från städer med egen upp- bördsförvaltning			3 700 000
		Nettoutgift	8 600 000

På grund av bestyret med allmän varuskatt anses anslaget böra ökas med 200 000 kronor till 8 800 000 (+ 1 100 000) kronor.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har efter framställning av generalpoststyrelsen genom beslut den 2 december 1960 fastställt ändrade grunder för ersättning till postverket för bestyret med skatteuppbörden m. m. Då de priser, som styrelsen utgått ifrån vid sin uppskattning av medelsbehovet, överensstämmer med de av Kungl. Maj:t sålunda fastställda och då jag inte heller i övrigt har något att erinra mot beräkningarna, finner jag mig kunna godtaga styrelsens förslag.

Anslaget kan sålunda för nästa budgetår upptagas med 8 800 000 (+ 1 100 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 8 800 000 kronor

[54] 23. Anmärkningsarvoden

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	25 000	3 371
1960/61 (statsliggaren s. 475)	15 000	
1961/62 (förslag)	1 000	

Som framhållits i statsverkspropositionerna för de senaste budgetåren (se senast 1960: VII ht s. 101) kommer kostnaderna under förevarande anslag successivt att upphöra. Anslaget synes för nästa budgetår kunna upptagas med 1 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anmärkningsarvoden* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

[55] 1. Ersättning till städerna för mistad tolag

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	31 500 000	30 909 050
1960/61 (statsliggaren s. 476)	32 000 000	
1961/62 (förslag)	37 000 000	

Med hänsyn till beräknad ökning av tullmedlen torde anslaget för nästa budgetår bära höjas med 5 000 000 kronor och upptagas till 37 000 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag få erinra om att 1955 års stadsutredning beräknas slutföra sitt arbete under år 1961.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till städerna för mistad tolag* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 37 000 000 kronor.

[56] 2. Städens friheter

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	30 000	29 446
1960/61 (statsliggaren s. 476)	30 000	
1961/62 (förslag)	30 000	

Anslaget torde för nästa budgetår bära upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Städens friheter* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[57] 3. Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	7 400 000	8 430 996
1960/61 (statsliggaren s. 477)	11 000 000	13 000 000 (beräknad)
1961/62 (förslag)	16 500 000	

För lindring av det kommunala skattetrycket utgår statsbidrag åt synnerligt skattetyngda kommuner jämlikt förordningen den 18 maj 1951 (nr 278).

Enligt denna förordning skall bidragen till kommunerna för visst år fast-

ställas i förväg. De utbetalas i huvudsak halvårsvis. Skattelindringsbidrag för år 1960 beviljades 78 kommuner m. fl. till ett sammanlagt belopp av 10 359 480 kronor. För år 1961 har skattelindringsbidrag beviljats 111 kommuner m. fl. till ett sammanlagt belopp av 15 788 963 kronor, varav ungefär hälften eller 7 890 000 kronor hänför sig till budgetåret 1961/62.

Ökningen med över 5 400 000 kronor i utgifterna för skattelindringsbidrag för kalenderåret 1961 jämfört med närmast föregående år beror på dels det icke obetydligt ökade antalet bidragsberättigade kommuner, dels höjning av de enligt skattelindringsförordningen beräknade utdebiteringssatserna för år 1961 inom skattelindringskommunerna till följd av bl. a. ökade löne- och pensionskostnader, dels ock höjd utdebitering för år 1961 inom flertalet berörda landsting. Den vidgade kretsen av bidragsberättigade kommuner är i huvudsak förorsakad av en mindre gynnsam utveckling av skatteunderlaget i ett stort antal kommuner, särskilt i Kalmar och Jämtlands län. På nytillkomna kommuner faller av 1961 års bidrag sålunda omkring 1 200 000 kronor. En i jämförelse med riket i övrigt sämre utveckling av skatteunderlaget i Gotlands, Blekinge och Västerbottens län har — utan att i nämnvärd utsträckning öka antalet bidragsberättigade — lett till betydligt ökade bidrag till kommuner m. fl. i dessa län.

Vad angår beräkningen av medelsåtgången för år 1962 saknas i många avseenden fastare hållpunkter för en närmare bestämning härav. Beräkningen försvåras av att de bidragsberättigade kommunerna numera i långt större utsträckning än tidigare är att återfinna inom även andra delar av riket än i Norrbottens län. Denna tendens har särskilt framträtt vid bidragstilldelningen för åren 1960 och 1961. Sistnämnda båda år uppgick sålunda skattelindringsbidraget till kommuner i Norrbottens län — ehuru till beloppen större än för år 1959 — endast till 56 procent respektive 42 procent av bidragstilldelningen för hela riket, medan motsvarande procentsiffra för år 1959 var 80. En överslagsberäkning på grundval av bidragsgivningen för år 1961 pekar mot ett skattelindringsbehov för år 1962 av omkring 17 000 000 kronor, varav hälften eller omkring 8 500 000 kronor kommer att falla på nästa budgetår. Härvid har räknats med att skatteunderlagen hos de enskilda skattelindringskommunerna inte kommer att visa någon större ökning vid 1961 års taxering. Den inverkan sistnämnda förhållande utövar på avräkningslikviderna från statsverket under år 1962 och därmed även på kommunernas utdebiteringsbehov har jämväl beaktats. Kommunernas utdebiteringsbehov har dessutom antagits komma att öka till följd av stigande kommunala utgifter.

Sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1961/62 skulle alltså kunna beräknas till $(7\,890\,000 + 8\,500\,000)$ 16 390 000 eller avrundat 16 500 000 (+ 5 500 000) kronor.

Jämlikt 71 § kommunalskattelagen inflytande skattemedel för gemensamt kommunalt ändamål har uppskattats till omkring 400 000 kronor. Dessa medel redovisas på vederbörande inkomsttitel på riksstatens inkomst-

sida och påverkar inte de här lämnade uppgifterna om medelsbehov och nettoutgifter.

Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t liksom under innevarande budgetår må besluta om anvisande från förevarande anslag av medel till kostnader för visst biträde vid den räkenskapsgranskning och undersökning av kommunernas ekonomiska förvaltning m. m., som sker vid beredningen inom departementet av ärenden rörande skattelindringsbidrag. Från anslaget bör även bestridas kostnaderna dels för skattelindringsnämnden, dels ock för ersättning till den av Kungl. Maj:t förordnade ledamoten i kommunala finansrådet och suppleanten för denne liksom även kostnader, som kan uppkomma i anledning av medverkan i övrigt i rådets arbete.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 16 500 000 kronor.

[58] 4. Skatteersättning till kommunerna

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	610 000 000	618 580 981
1960/61 (statsliggaren s. 477) ...	595 000 000	601 000 000 (beräknad)
1961/62 (förslag)	540 000 000	

Enligt beslut vid 1957 års riksdag har de kommunala ortsavdragen höjts fr. o. m. år 1958. Som kompensation för den inkomstminskning som kommunerna härigenom åsamkas skall statsbidrag utgå till dem. Under en första övergångstid av tre år — åren 1958—1960 — har statsbidraget utgått till alla kommuner och då i princip utgjort full kompensation för den av ortsavdragshöjningen föranledda inkomstminskningen. Under de härefter följande fem åren — åren 1961—1965 — skall statsbidraget successivt minska i en del kommuner samt i de beträffande tillgången på skatteunderlag bäst ställda kommunerna helt avvecklas. Frågan om en fortsatt reducering eller avveckling av statsbidraget till de kommuner, för vilka bidraget vid 1965 års utgång inte helt indragits, prövas av 1958 års skatteutjämningskommitté.

Den provisoriska skatteersättning i anledning av 1950 års ortsavdragsreform som tidigare utgått till kommunerna (SFS 1951: 568) är inarbetad i det nya statsbidraget.

De närmare bestämmelserna på förevarande område återfinnes i kungörelsen den 16 maj 1957 (nr 205) angående skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform.

För innevarande budgetår har till skatteersättning till kommunerna anvisats ett förslagsanslag av 595 000 000 kronor.

Vid en beräkning av kostnaderna för nästa budgetår skall jämlikt bestämmelserna rörande skatteersättningen hänsyn tas till dels de utdebiterings-satser, som kommunerna fastställt för kalenderåret 1961 och dels den reducering av skatteersättningen som skall äga rum. Enligt nu föreliggande uppgifter har den genomsnittliga utdebiteringssatsen för år 1961 höjts i förhållande till år 1960, vilket inverkar på kostnadsberäkningen för budgetåret 1961/62. De belopp som under kalenderåret 1961 skall utbetalas till kommunerna som skatteersättning utgör jämlikt länsstyrelsernas i november 1960 lämnade uppgifter till riksräkenskapsverket närmare 575 000 000 kronor.

Hälften av denna kostnad eller omkring 287 000 000 kronor faller på innevarande budgetår. Då skatteersättningen för första hälften av innevarande budgetår uppgått till ca 314 000 000 kronor, blir belastningen för hela budgetåret 1960/61 ca 601 000 000 kronor och kommer sålunda att överstiga de förut beräknade kostnaderna med omkring 6 000 000 kronor.

Beträffande nästa budgetår belöper därå dels omkring 287 000 000 kronor, utgörande hälften av skatteersättningen för kalenderåret 1961 och dels skatteersättningen för första hälften av kalenderåret 1962. Kostnaderna för sistnämnda kalenderår är beroende såväl av kommunernas utdebiteringssatser för samma år som därav att enligt gällande bestämmelser under detta kalenderår en ytterligare reducering av skatteersättningen i förhållande till år 1961 skall äga rum. De av utdebiteringssatserna för år 1962 beroende kostnaderna kan givetvis inte nu närmare beräknas. Om man emellertid utgår från de för år 1961 fastställda utdebiteringssatserna, skulle skatteersättningen för år 1962 komma att uppgå till samma belopp som för år 1961 med avdrag för den besparing — ca 74 000 000 kronor — som kan beräknas för kalenderåret 1962 till följd av skatteersättningens reducering. Då den besparing som faller på budgetåret 1961/62 alltså kan uppskattas till ca 37 000 000 kronor, skulle kostnaden för första halvåret 1962 kunna beräknas till i runt tal (287 000 000 — 37 000 000) 250 000 000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna under budgetåret 1961/62 för skatteersättning till kommunerna utgör alltså enligt nu angivna beräkningsgrunder omkring (287 000 000 + 250 000 000) 537 000 000 kronor. Jag föreslår, att anslaget uppföres med avrundat 540 000 000 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skatteersättning till kommunerna* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 540 000 000 kronor.

E. Diverse

[59] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad jag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 241 000 kronor.

[60] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond.** Med åberopande av vad jag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående ersättning till generaltullstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 523 000 kronor.

[61] 3. **Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	178 000	165 676
1960/61 (statsliggaren s. 478)	168 000	
1961/62 (förslag)	210 000	

Förevarande anslag disponeras för Sveriges bidrag till rådet för samarbete på tullområdet, GATT-organisationen, internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag, internationella byrån för mått och vikt i Paris, internationella tulltariffbyrån i Bryssel, den internationella organisationen för legal metrologi samt internationella institutet för administrativ forskning.

På grund av beräknad ökning av det svenska bidraget till internationella byrån för mått och vikt i Paris samt GATT-organisationen ävensom vissa smärre justeringar av bidragen i övrigt förordar jag, att anslaget uppföres med 210 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 210 000 kronor.

[62] 4. **Vissa kostnader för internationell representation**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	20 000	9 904
1960/61 (statsliggaren s. 478)	20 000	
1961/62 (förslag)	1 000	

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 20 000 kronor. Reservationen den 1 juli 1960 utgjorde i runt tal 46 000 kronor. Med hänsyn härtill och till det beräknade medelsbehovet för nästa budgetår anser jag tillfyllest, att anslaget uppföres med endast ett formellt belopp av 1 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för internationell representation* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

[63] 5. **Upplysningsarbete rörande samhällsekonomiska frågor m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 000	34 627
1960/61 (statsliggaren s. 478)	1 000	
1961/62 (förslag)	1 000	

En kortfattad redogörelse för anslagets användning har senast lämnats i 1958 års statsverksproposition (VII ht s. 99).

På anslaget fanns den 1 juli 1960 en reservation om i runt tal 178 000 kronor. Då anslaget för innevarande budgetår upptagits med ett formellt belopp av 1 000 kronor, disponeras alltså för budgetåret sammanlagt cirka 179 000 kronor. Med hänsyn till nu föreliggande planer torde man kunna räkna med en sådan reservation den 1 juli 1961, att den täcker utgifterna för verksamheten jämväl under budgetåret 1961/62. Jag föreslår därför, att anslaget även för nästa budgetår uppföres med ett formellt belopp av 1 000 kronor.

I detta sammanhang vill jag anmäla, att jag har för avsikt att snarast till närmare övervägande upptaga frågan om den lämpligaste formen för bedrivandet av förevarande upplysningsverksamhet.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsarbete rörande samhällsekonomiska frågor m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

[64] 6. Bidrag till Föreningen fruktdrycker

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	25 000	—
1960/61 (statsliggaren s. 478)	25 000	
1961/62 (förslag)	25 000	

Kontrollstyrelsen hemställer, att förevarande anslag — som disponeras för utbetalning av bidrag till Föreningen fruktdrycker på sätt angivits i proposition nr 22 till 1955 års riksdag — för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Med godtagande av kontrollstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Föreningen fruktdrycker* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

[65] 7. Kvalitetsstöd till svensk filmproduktion

	Anslag
1960/61 (statsliggaren s. 478)	1 000 000
1961/62 (förslag)	1 000 000

I propositionen nr 79 år 1960 framlades vissa förslag i fråga om filmstöd och biografnöjesskatt. Förslagen syftade till att möjliggöra en anpassning för den svenska filmproduktionen och biografnäringen till det konkurrens-läge som blivit följderna av televisionens genombrott i vårt land. Nöjesskat-ten på biografföreställningar föreslogs sålunda sänkt med sex procenten-heter från 33 till 27 procent. Den särskilda skattelindringen för mindre biografer föreslogs därjämte höjd från 75 till 100 kronor i veckan. Film-stödet skulle enligt förslaget utformas så, att i princip hela den statliga andelen av nöjesskatten på svensk film skulle återgå till producenterna. Återbäringen avsågs skola ske dels i form av ett generellt stöd till veder-börande filmproducent med 80 procent av skattebeloppet och dels genom ett speciellt kvalitetsstöd till producenterna av de 3 å 5 bästa svenska fil-merna under året; för sistnämnda ändamål äskades ett särskilt reserva-tionsanslag om 1 000 000 kronor. Riksdagen beslöt sänka nöjesskatten på biografföreställningar till 25 procent samt bestämde den särskilda skatte-lindringen för mindre biografer till 125 kronor i veckan. I övrigt biföll riks-dagen de genom propositionen framlagda förslagen (SU 88; rskr 234).

Kungl. Maj:t har den 20 maj 1960 fastställt instruktion (SFS nr 366) för statens filmpremiénämnd, som skall ha till uppgift att av nyssnämnda anslag besluta om utdelning av premier till producenter av kvalitativt högt-stående svensk film.

Jag förordar, att även för nästa budgetår för ändamålet anvisas ett belopp om 1 000 000 kronor, att användas i enlighet med de principer som redovisats i förenämnda proposition.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kvalitetsstöd till svensk filmproduktion* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[66] 8. **Bidrag till vanföra ägare av motorfordon**

Nytt anslag (förslag) 1 000 000

I propositionen nr 165 år 1960 föreslogs, att vanför ägare av motorfordon, som befriats från fordonsskatt, skulle erhålla bidrag av staten med belopp, som motsvarar skattekostnaderna för viss mängd bensin eller brännolja. Bidragen avsågs enligt förslaget bli skattefria samt skulle utgå i efterskott för budgetår och utbetalas av länsstyrelserna. Förslagen godkändes av riksdagen (BevU 77; rskr 358).

Kungl. Maj:t har den 25 november 1960 utfärdat förordning om bidrag till vanföra ägare av motorfordon (SFS nr 603). Förordningen skall träda i kraft den 1 juli 1961, och bidrag skall första gången utgå i efterhand för bidragsåret den 1 juli 1960—den 30 juni 1961.

I förenämnda proposition har kostnaderna för statsverket för ändamålet beräknats till cirka 1 000 000 kronor per år. Jag förordar, att för budgetåret 1961/62 uppföres ett förslagsanslag på detta belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanföra ägare av motorfordon* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Sammanfattning

Sjunde huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1960/61 utgörande	908 715 200
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen att för budgetåret 1961/62 uppgå till	762 189 000
innebärande en minskning med	146 525 800

Under huvudtiteln föreslås icke-automatiska utgiftsökningar med knappt 2,8 miljoner kronor, varav de största ökningarna hänför sig till vissa personalförstärkningar vid matematikmaskinnämnden, generaltullstyrelsen och statistiska centralbyrån ävensom till kostnaderna för labour force-undersökningar inom centralbyrån. De icke-automatiska minskningarna, vilka nästan helt beror på tullverkets rationaliseringsverksamhet, uppgår till något över 600 000 kronor. De automatiska utgiftsökningarna kan beräknas till 28,1 miljoner kronor. Härav hänför sig 5,5 miljoner kronor till anslaget till bidrag till skattetyngda kommuner m. m., 5 miljoner kronor till ersättning till städerna för mistad tolag, 1,4 miljoner kronor till kostnader för 1960 års folkräkning samt 1 miljon kronor till bidrag till vanföra ägare av motorfordon. De automatiska utgiftsminskningarna utgör 176,8 miljoner kronor, varav 120,5 miljoner kronor hänför sig till bortfallet av anslaget till premiering av frivilligt sparande under åren 1955 och 1956 samt 55 miljoner kronor till minskat anslag till skatteersättning till kommunerna. Den automatiska utgiftsminskningen uppgår sålunda netto till 148,7 miljoner kronor och nettominskningen under huvudtiteln till 146,5 miljoner kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Bo Jonas Sjölander

Register

till

Sjunde huvudtiteln för budgetåret 1961/62

A. Finansdepartementet m. m.

Std.		Kronor
	Finansdepartementet:	
1	Avlöningar	4 219 000
3	Omkostnader	1 161 000
4	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	1 600 000
4	Extra utgifter	50 000
	Säger för finansdepartementet m. m.	7 030 000

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

	Kammarkollegiet:	
5	Avlöningar	1 383 000
8	Omkostnader	105 000
	Kammarrätten:	
8	Avlöningar	3 312 000
12	Omkostnader	134 000
	Statistiska centralbyrån:	
13	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	4 459 000
22	Kostnader för 1960 års folkräkning	4 500 000
24	Kostnader för 1961 års jordbruksräkning	575 000
27	Omkostnader	1 950 000
33	Särskilda undersökningar	250 000
34	Utredningsinstitutet	25 000
35	Maskincentralen	1 000
38	Delegationen för statistikfrågor	220 000
	Folkbokföringen:	
39	Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer	49 000
40	Ersättningar till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen	147 000
40	Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.	1 942 000
	Konjunkturinstitutet:	
41	Avlöningar	648 000
44	Omkostnader	122 000
45	Särskilda undersökningar	370 000
	Statskontoret:	
51	Avlöningar	3 384 000
58	Omkostnader	461 000
	Riksrevisionsverket:	
60	Avlöningar	4 127 000
64	Omkostnader	660 000

Sid.		Kronor
	Statskontoret och riksrevisionsverket:	
66	Utrustning och inredning av nya lokaler m. m.	500 000
	Matematikmaskinnämnden:	
67	Avlöningar	2 382 000
72	Omkostnader	648 000
75	Materiel m. m.	619 000
77	Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen	700 000
	Säger för allmänna centrala ämbetsverk m. m.	33 673 000

C. Skatte- och kontrollväsen

	Tullverket:	
78	Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen	4 319 000
82	Avlöningar till befattningshavare å tullstaten	71 592 000
93	Omkostnader	8 197 000
95	Anskaffning av viss materiel	600 000
	Kontrollstyrelsen:	
97	Avlöningar	2 636 000
100	Omkostnader	284 000
100	Kontrollstyrelsens lokalförvaltning	2 618 000
	Mynt- och justeringsverket:	
103	Avlöningar	1 920 000
113	Omkostnader	197 000
115	Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.	30 000
	Statens justerare:	
116	Avlöningar	891 000
118	Omkostnader	118 000
	Riksskattenämnden:	
119	Avlöningar	751 000
121	Omkostnader	86 000
122	Avsättning till bankinspektionens fond	375 000
122	Avsättning till fondinspektionens fond	70 000
122	Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond	100 000
123	Avsättning till sparbanksinspektionens fond	400 000
123	Revision av sparbankernas förvaltning	410 000
123	Stämpelomkostnader	1 060 000
124	Kostnader för årlig taxering m. m.	18 500 000
125	Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteupp- börden	8 800 000
126	Anmärkningsarvoden	1 000
	Säger för skatte- och kontrollväsen	123 955 000

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

127	Ersättning till städerna för mistad tolag	37 000 000
127	Städers friheter	30 000
127	Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m.	16 500 000
129	Skatteersättning till kommunerna	540 000 000
	Säger för ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.	593 530 000

E. Diverse

Sid.		Kronor
	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
131	Byggnadsstyrelsens delfond	1 241 000
131	Generaltullstyrelsens delfond	523 000
131	Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.	210 000
132	Vissa kostnader för internationell representation	1 000
132	Upplysningsarbete rörande samhällsekonomiska frågor m. m. . .	1 000
133	Bidrag till Föreningen fruktdrycker	25 000
133	Kvalitetsstöd till svensk filmproduktion	1 000 000
134	Bidrag till vanföra ägare av motorfordon	1 000 000
	<u>Säger för diverse</u>	<u>4 001 000</u>
	Summa	<u>762 189 000</u>

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1961

FÖRSTA SAMLINGEN

TREDJE BANDET

*Bilaga till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
åttonde huvudtiteln*

ÅTTONDE HUVUDTITELN

ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1961.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena **UNDÉN**, statsråden **NILSSON**, **STRÄNG**, **ANDERSSON**, **LANGE**, **LINDHOLM**, **KLING**, **SKOGLUND**, **EDENMAN**, **NETZÉN**, **JOHANSSON**, **AF GEIJERSTAM**, **HERMANSSON**.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet **Edenman**, redogör för de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1961/62 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, och anför därvid:

Inledning

Ändrad litteraindelning m. m. under åttonde huvudtiteln

Anslagen under åttonde huvudtiteln har sedan många år varit fördelade på fjorton littera, A—N, med en genom åren i stort sett oförändrad ordningsföljd mellan de skilda utgiftsändamålen. Framför allt genom utbildningsväsendets omdaning har det blivit allt svårare att på grundval av den hittillsvarande uppställningen av de olika littera- och anslagsrubrikerna med åtföljande anslagssummor överblicka utgiftsinriktningen inom de huvudsakliga verksamhetsområdena. En ändring av litteraindelningen och ordningsföljden mellan de skilda anslagen i syfte att göra huvudtiteln åskådligare har därför ansetts böra genomföras från och med budgetåret 1961/62.¹

¹ En förteckning över samtliga nuvarande anslags littera- och nummerbeteckningar med hänvisning till motsvarande nya beteckningar är intagen efter huvudtitelns register.

Den nya litteraindelningen avser åtta huvudavsnitt, nämligen

- A. Ecklesiastikdepartementet
- B. Allmänna kultur- och bildningsändamål
- C. Kyrkliga ändamål
- D. Skolväsendet
- E. Högre utbildning och forskning
- F. Lärarutbildning
- G. Studiesociala ändamål
- H. Diverse

Inom de nya littera B, D, E och F har vidare anslagen uppdelats på undergrupper med särskilda rubriker. Dessa framgår av den i tredje avsnittet av denna inledning intagna sammanställningen av utgiftsförändringarna för nästa budgetår. I förevarande sammanhang torde jag i korthet få ange den väsentliga innebörden av den ändrade litteraindelningen.

Under litt. A. *Ecklesiastikdepartementet* upptages departementets avlönings- och omkostnadsanslag samt — i likhet med vad som sker beträffande övriga departementshuvudtitlar — jämväl anslagen till kommittéer och utredningar genom sakkunniga samt till extra utgifter.

Under litt. B. *Allmänna kultur- och bildningsändamål* samlas i olika undergrupper vissa av nuvarande anslag under litt. M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m., de nuvarande anslagen under litt. B. Arkiv, bibliotek och museer, flertalet nuvarande anslag under litt. D. Akademier m. m. och under litt. K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m., några av de nuvarande anslagen under litt. I. Folkskolväsendet m. m., vilka avser kulturell verksamhet bland blinda och döva, samt de nuvarande anslag under litt. N. Diverse, som avser nordiskt och internationellt samarbete.

Beträffande litt. C. *Kyrkliga ändamål* har i förevarande avseende inte vidtagits några förändringar.

Under litt. D. *Skolväsendet* upptages i olika undergrupper de nuvarande anslag under litt. G. Skolöverstyrelsen, anstalter för lärarutbildning m. m., som inte avser lärarutbildning, samt flertalet nuvarande anslag under litt. H. Allmänna läroverken m. m., under litt. I. Folkskolväsendet m. m. och under litt. J. Yrkesundervisningen.

Till litt. E. *Högre utbildning och forskning* sammanföres i olika anslagsgrupper flertalet nuvarande anslag under litt. E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m., nuvarande anslag under litt. F. Tekniska högskolor, nuvarande anslag till högre konstnärlig utbildning under litt. D. Akademier m. m. samt nuvarande anslag till olika forskningsändamål under litt. M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst. Under den nya litt. E. redovisas även de anslag till handelshögskolorna i Stockholm och Göteborg, som hittills upptagits under tionde huvudtiteln.

Litt. F. *Lärarytelse* omfattar samtliga de anslag till skilda slag av lärarytelse, som för närvarande redovisas under litt. G. Skolöverstyrelsen, anstalter för lärarytelse m. m., under litt. H. Allmänna läroverken m. m., under litt. I. Folkskoleväsendet m. m., under litt. J. Yrkesundervisningen samt under litt. L. Gymnastiska centralinstitutet. Däremot avspeglar den nya litt. F. givetvis inte de insatser för lärarytelse, som sker via universitetsanslagen.

Till litt. G. *Studiesociala ändamål* sammanföres nuvarande anslag till studiehjälps- och garantilånenämnderna under litt. K respektive E, nuvarande stipendie- och övriga studiehjälpsanslag under litt. E och H samt nuvarande skolmåltidsanslag under litt. I.

Under litt. H. *Diverse* upptages slutligen nuvarande ersättningsanslag till statens allmänna fastighetsfond och till domänverkets fond för upplåten mark.

I samband med denna omläggning av anslagsredovisningen i riksstaten bör vissa sammanslagningar av skilda anslag äga rum, liksom även vissa förändringar av anslagsrubriker bör vidtagas. Beträffande de närmare detaljerna härutinnan torde jag få hänvisa till vad jag i det följande anför vid anmälan av i detta hänseende berörda anslagspunkter.

Vissa huvuddrag i åttonde huvudtitelns utveckling

Innan jag kommenterar de föreslagna utgiftsförändringarna för nästa budgetår kan det finnas skäl att — i största korthet — göra en återblick på hur anslagen under åttonde huvudtiteln utvecklats under efterkrigsperioden.

I följande tabell anges för tiden fram till och med 1957/58 de faktiska nettoutgifterna enligt budgetredovisningen och för 1960/61 utgifterna enligt riksstaten, allt enligt den föreslagna nya litterindelningen under huvudtiteln.

Huvudavsnitt	1948/49	1955/56	1957/58	1960/61
	<i>Absoluta tal (miljoner kronor, löpande priser)</i>			
A. Ecklesiastikdepartementet	2,0	2,4	2,9	4,1
B. Allmänna kultur- och bildningsändamål	12,9	36,5	48,2	52,6
C. Kyrkliga ändamål	5,7	6,5	7,3	6,6
D. Skolväsendet	418,9	856,0	1 112,0	1 379,9
E. Högre utbildning och forskning	42,7	95,0	132,6	202,7
F. Lärarytelse	13,1	33,0	39,7	53,5
G. Studiesociala ändamål	32,8	64,7	85,6	121,4
H. Diverse	9,2	13,1	16,2	22,8
Summa ¹	537,3	1 107,2	1 444,5	1 843,6

¹ Till följd av avrundningar av beloppen för de skilda huvudavsnitten överensstämmer ej de här redovisade summorna exakt med motsvarande summor enligt budgetredovisningar och riksstat.

	1948/49	1955/56	1957/58	1960/61
	<i>Procenttal</i>			
A. Ecklesiastikdepartementet	0,3	0,2	0,2	0,2
B. Allmänna kultur- och bildningsändamål	2,4	3,3	3,3	2,8
C. Kyrkliga ändamål	1,1	0,6	0,5	0,4
D. Skolväsendet	78,0	77,3	77,0	74,9
E. Högre utbildning och forskning	7,9	8,6	9,3	11,0
F. Lärarutbildning	2,4	3,0	2,7	2,9
G. Studiesociala ändamål	6,1	5,9	5,9	6,6
H. Diverse	1,7	1,2	1,1	1,2
Summa	100	100	100	100

Förutom den starka ökningen i de totala utgifterna — vilken framträder såsom betydande även vid en beräkning av utgifterna i fasta priser — är vissa förskjutningar mellan huvudavsnitten särskilt påtagliga. Sålunda har utgifterna för skolväsendet (D) trots den absoluta ökningen minskat sin andel av huvudtitelns totala utgiftssumma från 78 procent budgetåret 1948/49 till knappt 75 procent innevarande budgetår. Utgifterna för högre utbildning och forskning (E) har under motsvarande tid ökat sin andel av totalutgifterna från knappt 8 till 11 procent.

Mot bakgrunden av förändringarna i berörda åldersgruppers storlek under efterkrigsperioden framstår de här nämnda förskjutningarna än mer påtagligt. Som framgår av följande sammanställning har nämligen de åldersgrupper, som rekryterar studerande till och med gymnasiestadiet, 7—18 år, ökat stadigt fram till innevarande år, medan däremot åldersgruppen 19—24 år, vilken rekryterar huvuddelen av de studerande vid de högre utbildningsanstalterna, visat en växlande storlek under perioden.

	Antal personer i 1 000-tal vid slutet av år					
Åldersgrupp	1950	1955	1960	1965	1970	
7—9	339	388	325	316	307	
10—12	287	396	356	319	309	
13—15	264	309	385	330	317	
16—18	260	282	364	369	320	
19—21	264	255	289	388	338	
22—24	282	261	272	331	377	
Summa	1 696	1 891	1 991	2 053	1 968	
7—15	890	1 093	1 066	965	933	
16—18	260	1 150	282	1 375	364	1 430
19—24	546	516	561	369	1 334	320
Summa	1 696	1 891	1 991	2 053	1 968	

Den förväntade utvecklingen under 1960-talet för de berörda åldersgrupperna visar, att antalet barn och ungdomar i de obligatoriska skolåldrarna kommer att minska väsentligt, medan däremot antalet ungdomar, som bildar rekryteringsunderlaget för gymnasier och i än högre grad de högre

utbildningsanstalterna, kommer att öka betydligt. Denna markanta och olikartade utveckling av befolkningsunderlaget för skilda utbildningsnivåer kommer att få stor betydelse för den utbildningspolitik, som fortsättningsvis kommer att föras under 1960-talet, och den spelar redan en väsentlig roll för de förslag, som i det följande kommer att framläggas under skilda anslag.

I samband med att myndigheterna äskat medel för nästa budgetår har de även avgivit mer summariska anslagsberäkningar för därpå följande budgetår. Dessa beräkningar för budgetåren 1961/62 och 1962/63 visar att de förskjutningar i fördelningen av utgifterna, som under efterkrigsperioden ägt rum mellan skolväsendet (D) och högre utbildning och forskning (E), av vederbörande myndigheter har förutsatts komma att fortsätta, i varje fall under de närmast kommande åren. Detta framgår av följande procentsiffror, baserade på myndigheternas beräkningar.

	1961/62	1962/63
Hela åttonde huvudtiteln	100 %	100 %
D. Skolväsendet	73,5 %	72,7 %
E. Högre utbildning och forskning	11,6 %	11,7 %

Givetvis utvisar dessa och de tidigare redovisade siffrorna tendenserna endast i mycket grova drag. Förskjutningarna inom skolväsendets ram tar sig sålunda inte uttryck i dessa siffror. För att i viss mån belysa vilka förändringar som i det senare avseendet kan komma att bli aktuella har gjorts en sammanställning över hur stor del av ungdomen i skilda åldersklasser som nu står och som — med en bedömning på grundval av myndigheternas beräkningar — om fem år kan komma att befinna sig under utbildning.

Åldersgrupp	Utbildningsprocent	
	1960	1965
7—15	91 %	95 %
16—18	32 %	38 %
19—24	12 %	13 %

Den nyss påpekade tillväxten i de två äldre åldersgruppernas sammanlagda numerär under 1960-talet betyder i detta sammanhang att bakom den relativt måttliga ökningen i sammanställningens procentsiffror för dessa åldersgrupper döljer sig betydande ökningarna i det absoluta antalet ungdomar under utbildning.

I syfte att ytterligare belysa den utveckling på utbildningens område som ligger till grund för förändringarna av de under litt. D och E redovisade anslagen återges i följande tabell uppgifter rörande totalantalet studerande vid ett antal av de viktigaste skol- och utbildningsformerna.

År	Grundskolenivån			Gymnasienivån				Viss yrkesutbildning		Högsk.nivå
	Folk- och försöks-skolor	Real-skolor	Samtliga	Allmänb. gymnasier	Tekniska gymnasier och fack-skolor	Handels-gymnasier	Samtliga	Hela antalet elever	därav i heltidskurser om minst 5 mån. långd	Samtliga universitet och högskolor under VIII, IX o. X ht.
1950	612 000 ¹	105 000 ¹	717 000 ¹	20 093	3 790	1 962	25 845	88 000	13 000	16 828
1955	818 000	146 000	964 000	30 807	3 784	2 779	37 370	112 000	19 000	22 576
1960	839 000 ²	168 000 ²	1 007 000 ²	54 000	9 600	3 800	67 400	147 000 ³	45 000	34 000

Anm.: Siffrorna för 1960 är av bland annat gymnasieutredningen gjorda uppskattningar. Siffrorna för yrkesutbildningen omfattar centrala verkstadsskolor, statsunderstödda kommunala och enskilda yrkesskolor samt företagsskolor.

¹ Avser 1949/50.

² Avser 1959/60.

³ Avser oktober 1959.

Sammanfattning av utgiftsförslagen för budgetåret 1961/62

Huvudtitelns slutsumma, för budgetåret 1960/61 utgörande	1 843 657 900
kommer vid bifall till de i det följande framlagda förslagen	
för budgetåret 1961/62 att uppgå till	2 135 647 000
innebärande en höjning med	291 989 100

Förändringarna inom de olika avsnitten framgår av följande sammanställning, i vilken summorna för innevarande budgetår omräknats enligt den för nästa budgetår föreslagna litteraindelningen:

	Anvisat 60/61	Äskas 61/62	Förändring
A. <i>Ecklesiastikdepartementet</i>	4 138 500	4 476 000	+ 337 500
B. <i>Allmänna kultur- och bildningsändamål</i>	52 641 900	57 746 000	+ 5 104 100
Konst, litteratur, musik m. m.	1 792 900	2 412 000	+ 619 100
Arkiv, bibliotek, museer m. m.	14 981 700	16 759 000	+ 1 777 300
Frivilligt folkbildningsarbete, ungdomsverksamhet m. m.	31 083 800	35 843 000	+ 4 759 200
Internationellt-kulturellt samarbete ..	4 783 500	2 732 000	— 2 051 500
C. <i>Kyrkliga ändamål</i>	6 577 800	6 734 000	+ 156 200
D. <i>Skolväsendet</i>	1 379 891 600	1 570 166 000	+ 190 274 400
Centrala och regionala myndigheter m. m.	20 181 300	22 529 000	+ 2 347 700
Försöksverksamhet m. m.	3 455 800	3 616 000	+ 160 200
Det obligatoriska skolväsendet	789 189 800	910 635 000	+ 121 445 200
Realskolor och gymnasier m. m.	318 186 500	350 629 000	+ 32 442 500
Yrkesskolor m. m.	105 625 200	123 260 000	+ 17 634 800
Folkhögskolor	16 738 000	18 852 000	+ 2 114 000
Investeringsbidrag	126 515 000	140 645 000	+ 14 130 000

Statsverkspropositionen år 1961: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln   7

	Anvisat 60/61	Äskas 61/62	Förändring
E. Högre utbildning och forskning	202 664 800	237 973 000	+ 35 308 200
Centrala myndigheter m. m.	897 400	1 067 000	+ 169 600
Universiteten m. m.	110 900 900	135 683 000	+ 24 782 100
Tekniska högskolorna	36 119 500	43 287 000	+ 7 167 500
Högre konstnärlig utbildning	2 676 700	3 128 000	+ 451 300
Gemensamt för universitet och högskolor	1 545 000	2 175 000	+ 630 000
Vissa forskningsändamål	35 514 500	37 421 000	+ 1 906 500
Inredning och utrustning	15 010 800	15 212 000	+ 201 200
F. Lärarutbildning	53 484 700	64 589 000	+ 11 104 300
Klass- och ämneslärarutbildning	42 961 000	48 909 000	+ 5 948 000
Övnings- och yrkeslärarutbildning	8 359 300	12 561 000	+ 4 201 700
Fortbildning m. m.	2 164 400	3 119 000	+ 954 600
G. Studiesociala ändamål	121 422 500	170 107 000	+ 48 684 500
H. Diverse	22 836 100	23 856 000	+ 1 019 900
Summa kronor	1 843 657 900	2 135 647 000	+ 291 989 100

I anslutning till vad jag anfört i det föregående torde det vara av intresse att här också ange den relativa fördelningen mellan huvudtitelns anslagsgrupper av de för nästa budgetår äskade anslagssummorna.

	Relativ andel
A. Ecklesiastikdepartementet	0,2
B. Allmänna kultur- och bildningsändamål	2,7
C. Kyrkliga ändamål	0,3
D. Skolväsendet	73,5
E. Högre utbildning och forskning	11,1
F. Lärarutbildning	3,0
G. Studiesociala ändamål	8,0
H. Diverse	1,1

Åttonde huvudtiteln föreslås alltså för budgetåret 1961/62 höjd med i runt tal 292 miljoner kronor. Den automatiska nettohöjningen kan uppskattas till omkring 230,2 miljoner kronor och den icke-automatiska utgiftsökningen till i runt tal 61,8 miljoner kronor. I sistnämnda ökningsbelopp ingår bland annat två betydande poster, nämligen 16 miljoner kronor till statsbidrag för ökat skolbyggande samt ett preliminärt beräknat belopp av 22 miljoner kronor till kostnader för avskrivning av vissa studieskulder.

Av den automatiska utgiftsökningen belöper omkring 113 miljoner kronor på anslaget till bidrag till driften av folkskolor m. m. Utgifterna under detta anslag för nästa budgetår grundas på förhållandena under innevarande redovisningsår. Den betydande utgiftsökningen för nästa budgetår förklaras till väsentlig del av metoden för de förskottsutbetalningar och

efterskottsregleringar, varigenom kommunerna får täckning för sina kostnader för 1960 års löneförhöjningar.

I övrigt beror de automatiska utgiftsstegringarna — förutom på kostnaderna under avlöningsanslagen för 1960 och 1961 års löneförhöjningar — främst på utbildningsväsendets fortsatta expansion och ökat antal studerande. Sålunda uppräknas på grund härav anslaget till studiebidrag och stipendier inom skolväsendet med 23 miljoner kronor och anslaget till naturstipendier vid universitet och högskolor med 4,75 miljoner kronor. Utbyggnaden kan också belysas med följande exempel, att för den allmänna och tekniska läroverksorganisationen föreslås inrättande av sammanlagt 188 nya lektorstjänster, att den automatiska utgiftsstegringen under driftbidragsanslagen för centrala och lokala yrkesskolor för nästa budgetår beräknas uppgå till i runt tal 17,5 miljoner kronor samt att den automatiska utgiftsökningen för fortsatt utbyggnad av de filosofiska fakulteternas lärarresurser uppskattas till närmare 7 miljoner kronor.

I de automatiska utgiftsökningarna ingår bland annat också erforderliga medelsanvisningar för genomförande och fullföljande av tidigare beslutade reformer. Däribland kan nämnas den fortsatta utbyggnaden av medicinska högskolan i Umeå och lärarhögskolan i Malmö samt igångsättandet av verksamheten inom den förstatligade seminarieorganisationen för huslig utbildning.

Åtskilliga av de förslag om icke-automatiska utgiftsökningar, som jag framlägger i det följande, bör ses mot bakgrunden av huvudpunkterna i det handlingsprogram, som uppställdes i samband med fjolårets behandling av frågan om riktlinjer för utbyggande av universitet och högskolor m. m. (prop. 1960: 119), nämligen förstärkning av yrkesvägledningen, ökning av intagningskapaciteten vid fackgymnasierna, utbyggnad av de akademiska utbildningsvägar, som har intagningsbegränsning, samt ökade insatser beträffande de icke-akademiska yrkesutbildningslinjerna och anordningar för differentierad humanistutbildning.

Beträffande dessa förslag samt andra förslag av mera allmänt intresse torde jag här få anföra följande.

Allmänna kultur- och bildningsändamål

Förslag om ökat stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet avses skola framläggas i särskild proposition. För ändamålet beräknas i rikstatsförslaget preliminärt en utgiftsökning med 600 000 kronor.

Förslag framlägges om inrättande av ytterligare en professur i skulptur vid konsthögskolan. Nationalmuseums inköpsanslag föreslås uppräknat med 50 000 kronor.

Till studieförbunden, ungdomsledarutbildning, instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationerna samt stöd åt nykterhetsrörelsen föreslås anslagshöjningar med sammanlagt omkring 550 000 kronor. Härtill kan nämnas, att de automatiska utgiftsstegringarna under anslagen till bidrag till studiecirkel och fritidsgrupper beräknas till sammanlagt 4,5 miljoner kronor.

För svenskt deltagande i Unescos Nubienprojekt föreslås ett bidrag av 200 000 kronor, varav hälften dock avser täckning för vissa kostnader under innevarande budgetår.

Den av 1958 års riksdag beslutade avsättningen av statsmedel till svenskfinska kulturfonden är nu avslutad, varför anslag för detta ändamål, för innevarande budgetår 2,5 miljoner kronor, inte vidare upptages i riksstatsförslaget.

Skolväsendet

Skolöverstyrelsens yrkesvägledningsresurser föreslås ökade. Beträffande överstyrelsen för yrkesutbildning förordas en betydande personalförstärkning.

Den reella höjningen av det till skolöverstyrelsens förfogande stående anslaget till försöksverksamhet m. m. beräknas till i runt tal 500 000 kronor. På grund av överföring av vissa kostnader till andra anslag stannar den formella uppräknningen vid 40 000 kronor.

Fastare statsbidragsregler föreslås för de svenska skolorna i utlandet. Beträffande Skytteanska skolan i Tärna förordas riksdagens godkännande av en med kommunen träffad överenskommelse angående avveckling av statens engagemang i skolan. De personella och materiella resurserna vid skolorna för blinda och döva föreslås bli ytterligare förbättrade.

De med statliga realskolor förenade kommunala gymnasierna i Mora och Älmhult föreslås skola förstatligas. Vidare förordas inrättande av två statliga försöksgymnasier, ett i Huskvarna och ett i Sundsvallsregionen.

Beträffande gymnasieorganisationen lägges i övrigt tyngdpunkten i den icke-automatiska utgiftsökningen på fackgymnasieutbildningen. Förslag framlägges om upprättande av två nya tekniska läroverk, ett i Kalmar och ett i Växjö. Vid de befintliga tekniska läroverken beräknas tillkomma ett betydande antal nya intagningsavdelningar. Medel beräknas för försök med s. k. studentklasser i det tekniska gymnasiet. Vidare föreslås bemyndigande för Kungl. Maj:t att som försöksverksamhet besluta om inrättande av tekniska linjer vid allmänbildande gymnasier. I särskild proposition avses skola framläggas förslag om en reformering och utbyggnad av handelsgymnasieorganisationen.

Antalet bidragsrum för lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. fl. föreslås ökat med 100.

Statsbidrag beräknas för ytterligare en folkhögskola.

Beträffande skolbyggnadsverksamheten föreslås, främst med hänsyn till det nybyggnadsbehov som enhetsskolans successiva genomförande medför, en väsentlig utvidgning av investeringsramarna. För det allmänna skolväsendet förordas en utökning av ramen från (130 för permanenta + 30 för provisoriska =) 160 miljoner kronor till (175 + 50 =) 225 miljoner kronor. För yrkesskolbyggnader beräknas en höjning av ramen från (40 + 10 =) 50 till (50 + 20 =) 70 miljoner kronor. Detta medför för nästa budgetår utgiftsökningar om sammanlagt 16 miljoner kronor.

Högre utbildning och forskning

I anslutning till de i propositionen 1960: 119 uppdragna och av riksdagen godkända riktlinjerna för utbyggande av universitet och högskolor m. m. må, såvitt gäller detta avsnitt, här framhållas följande.

Förslag framlägges om utbyggnad av den matematisk-naturvetenskapliga utbildningen vid universitetet i Göteborg. Medel beräknas för ökad intagning av studerande vid Chalmers tekniska högskola. I särskild proposition avses skola framläggas förslag om anordnande av högre teknisk utbildning och forskning i Lund. Civilekonomutbildning föreslås anordnad vid universitetet i Lund. Beträffande handelshögskolorna i Stockholm och Göteborg, för vilka anslag från och med nästa budgetår avses skola redovisas under åttonde huvudtiteln, pågår förhandlingar om ökad elevintagning och därmed sammanhängande ekonomiska spörsmål; i avbidan på särskild proposition i ämnet upptages anslagen i riksstatsförslaget preliminärt med oförändrade belopp. Till frågan om ökad läkar- och tandläkarutbildning torde det bli anledning att återkomma i annat sammanhang. Beträffande den i propositionen 1960: 119 berörda frågan om anordnande av civilingenjörsutbildning i Uppsala torde det, på grund av vissa förseningar i utredningsarbetet, inte bli möjligt att framlägga förslag för årets riksdag.

Till vissa kostnader i samband med försök med olika former av differentierad humanistutbildning beräknas en medelsanvisning av 400 000 kronor. Förslag framlägges vidare om ökad intagning av studerande vid socialinstituten i Lund och Göteborg.

Vad i övrigt gäller högre utbildning och forskning må här nämnas följande.

I enlighet med tidigare fattade beslut av statsmakterna föreslås skola nästa budgetår inrättas vid Uppsala universitet en professur i allmän rättslära och en preceptur i civilrätt, vid Lunds universitet likaledes en professur i allmän rättslära och preceptur i civilrätt, vid Göteborgs universitet en professur i fysiologi, vid Stockholms universitet en professur i allmän rättslära, en preceptur i civilrätt och en laboratur i analytisk kemi, vid karolinska institutet en för docenten B. Gustafsson personlig professur i medicinsk symbiosforskning, en för docenten C. von Euler personlig laboratur i

hjärnforskning och en laboratur i hygien, vid medicinska högskolan i Umeå fyra professorer, nämligen i allmän bakteriologi, farmakologi, medicinsk kemi och patologi, samt två prosekturer i patologi ävensom vid tekniska högskolan i Stockholm två professorer, nämligen i fasta tillståndets fysik och reaktor fysik.

I samband med vissa av de förutnämnda, i anslutning till propositionen 1960:119 framlagda förslagen förordas vidare skola inrättas vid Lunds universitet två professorer i företagsekonomi (varav en från och med budgetåret 1962/63) och en professor i nationalekonomi, vid Göteborgs universitet fyra professorer, nämligen i fysiologisk botanik, zoofysiologi, zoologi (från och med budgetåret 1962/63) och matematik (från och med budgetåret 1963/64) samt vid Chalmers tekniska högskola tre professorer, nämligen två i fysik (varav en från och med budgetåret 1962/63) och en i matematik. Därjämte föreslås skola inrättas vid Uppsala universitet en professor i socialmedicin, en professor i nationalekonomi (från och med budgetåret 1963/64 genom omvandling av befintlig preceptur i ämnet) och en för docenten K. M. Båth personlig laboratur i seismologi, vid Lunds universitet en för laboratorn J. A. Levan personlig professor i cytologi (med samtidig vakantsättning av laboraturen i ämnet), vid Göteborgs universitet en professor i neurokirurgi och en professor i geografi (naturgeografi alternativt kulturgeografi med ekonomisk geografi), vid Stockholms universitet en professor i meteorologi (genom överflyttning av den av de båda meteorologi-professorerna vid Uppsala universitet, som enligt Kungl. Maj:ts beslut för närvarande hålles vakant) och en professor i oorganisk kemi (genom omvandling av befintlig laboratur i oorganisk och fysikalisk kemi) samt vid karolinska institutet en professor i endokrinologi (genom omvandling av befintlig laboratur i ämnet) och en laboratur i immunologi. Tillika förordas att den vid tekniska högskolan i Stockholm befintliga professuren i teknisk elektrokemi, vilken enligt Kungl. Maj:ts beslut hålles vakant, återbesättes såsom en professor i teknisk elektrokemi och korrosionslära.

Sammanlagt 26 ordinarie universitetslektorat föreslås inrättade, varav sex vid Uppsala universitet, fyra vid Lunds universitet, ett vid Göteborgs universitet, fem vid Stockholms universitet, två vid tekniska högskolan i Stockholm och åtta vid Chalmers tekniska högskola.

Antalet docenttjänster föreslås ökat med 10 (Uppsala en, Lund två, Göteborg tre, Stockholm två, Umeå en och tandläkarhögskolan i Malmö en) och antalet forskardocenttjänster med 5 (Uppsala, Göteborg, Stockholm, karolinska institutet och tekniska högskolan i Stockholm). Vidare förordas inrättande av sammanlagt 27 forskarassistenttjänster, såvitt gäller tio av dessa dock med indragning av motsvarande antal tjänster som biträdande lärare.

Den personella basorganisationen vid universiteten och högskolorna föreslås bli förstärkt med omkring 170 biträdestjänster av skilda slag.

Personalstaten för den högre tekniska utbildningen och forskningen i Lund kommer, som förut nämnts, att redovisas i särskild proposition.

Förslag framlägges om inrättande av 7 nya särskilda forskartjänster. Anslagen till forskningsråden avses skola redovisas i särskild proposition, varför i riksstatsförslaget för detta ändamål upptas ett preliminärt beräknat belopp.

Till inredning och utrustning av nya lokaler vid universiteten och högskolorna äskas i förevarande sammanhang anslag om tillhoppa omkring 15,1 miljoner kronor, varav en betydande del är avsedd för förstärkning av forskningens grundutrustning.

Lärarytbildning

Som förut nämnts beräknas medel för fortsatt utbyggnad av lärarhögskolan i Malmö och för igångsättande av verksamheten vid de förstatligade seminarierna för huslig utbildning. I enlighet med tidigare fattat principbeslut föreslås inrättande vid nämnda lärarhögskola av en professur i praktisk pedagogik.

De icke-automatiska utgiftsökningarna under detta avsnitt inriktas huvudsakligen på följande. Ytterligare ett provårsläroverk föreslås skola inrättas. Förslag framlägges om ökad intagning av studerande vid gymnastiska centralinstitutet. För ökad utbildning av yrkeslärare beräknas en utgiftsökning med 1,5 miljoner kronor. För att möjliggöra en intensifiering av fortbildningsverksamheten för lärare inom det allmänna skolväsendet förordas anslagsökningar med tillhoppa i runt tal 900 000 kronor.

Studiesociala ändamål

Frågan om studiehjälpsnämndens organisation avses skola behandlas i särskild proposition, varför i riksstatsförslaget i detta hänseende endast upptages preliminärt beräknade belopp.

I särskild proposition kommer även att behandlas spørsmålet om avskrivning av vissa studieskulder. I riksstatsförslaget beräknas för detta ändamål preliminärt en utgiftsökning av 22 miljoner kronor. Detta belopp återspeglar emellertid inte hela det för nästa budgetår aktuella avskrivningsbeloppet, vilket utgör cirka 37 miljoner kronor. På de under kapitalbudgeten uppförda studielånefonderna faller cirka 15 miljoner kronor. Av tekniska skäl erfordras dock nästa budgetår ingen medelsanvisning under kapitalbudgeten för detta ändamål.

A. Ecklesiastikdepartementet

[1] 1. Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 825 000	1 722 465
1960/61 (statsliggaren s. 481)	1 898 000	
1961/62 (förslag)	2 305 000	

Under denna punkt torde först böra bringas till riksdagens kännedom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 3 juni 1960 förordnat byråchefen i departementet S. Moberg att tills vidare inom departementets statssekreteraravdelning med avdelningschefs ansvar handlägga ärenden rörande prognos och allmän planeringsverksamhet samt i övrigt de ärenden rörande utbyggnad av universitet och högskolor m. m., som departementschefen bestämmer, ävensom föreskrivit, att Moberg under detta förordnande skall åtnjuta vikariatslön enligt lönegrad Br 4 och ha tjänstetiteln avdelningschef samt att lönekostnaderna för förordnandet skall bestridas från den i departementets avlöningsstat upptagna anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel dels för uppflyttning av en tjänst som förste kanslissekreterare i Ao 23 till byrådirektörstjänst i Ao 26, dels för uppflyttning av en kontoristtjänst i Ae 9 till kansliskrivartjänst i Ae 10, dels ock för uppflyttning av två kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång till kanslibiträdestjänster i Ae 7.

Anslagsposten till ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft är för närvarande uppförd med 154 000 kronor. Då ett väsentligt ökat medelsbehov för detta ändamål kan förutses, förordar jag en uppräknig av anslagsposten med 106 000 kronor till 260 000 kronor.

Ur departementets kommittéanslag bestrides för närvarande bland annat kostnader för arvode åt vissa befattningshavare vid en skrivcentral, inrättad i de lokaler, till vilka kanslierna för ett antal av departementets kommittéer förlagts. Då stadigvarande behov av denna arbetskraft för skriv- och andra biträdesgöromål föreligger, förordar jag att utgifterna för ändamålet överföres till departementets avlöningsanslag, varunder alltså bör beräknas medel för anställande av ett kanslibitråde i Ae 7 och ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

Jag räknar vidare med extraordinariesättning av en för närvarande inrättad kanslibiträdestjänst i Ag 7.

De automatiska utgiftsförändringarna beräknar jag till 269 000 kronor. Hela avlöningsanslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med 2 305 000 kronor, vilket innebär en höjning med 407 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöning till departementschefen	51 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	883 000
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 800
4. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	260 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	621 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	460 000
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	28 200
Summa kronor	2 305 000

c) till *Ecklesiastikdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 305 000 kronor.

[2]   **2.   Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	100 500	113 728
1960/61 (statsliggaren s. 482)	140 500	
1961/62 (förslag)	141 000	

Anslagsposten till expenser är nu uppförd med 86 000 kronor, varav 20 000 kronor utgör engångsanvisning. Med hänsyn till behovet av ytterligare nyanskaffning av möbler, kontorsmaskiner o. dyl. samt till belastningen i fråga om utgifter för skrivmateriel, bokbindning, telefon m. m. torde expensposten för nästa budgetår böra beräknas till (86 000 — 20 000 + 12 500 + 8 000 =) 86 500. Då jag beträffande övriga anslagsposter inte

räknar med några förändringar, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med 141 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ecklesiastikdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 141 000 kronor.

[3] **3. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 250 000	1 236 203
1959/60	1 600 000 ¹⁾	1 583 785
1960/61 (statsliggaren s. 855)	1 770 000	
1961/62 (förslag)	1 700 000	

Under departementets avlöningsanslag har jag föreslagit överförande av vissa utgifter från kommittéanslaget till förstnämnda anslag och vidare beräknat en höjning av anslagsposten till expertis och tillfällig personal. Med beaktande å ena sidan härav och å andra sidan av den väntade utvecklingen av kommittéverksamheten inom departementets område, innebärande bland annat ökade utredningskostnader för gymnasieutredningen och betydande utgifter för de på den högre utbildningens område verkssamma utredningarna samtidigt med bortfall av huvuddelen av kostnaderna för skolberedningen, förordar jag att förevarande anslag för nästa budgetår nedräknas med 70 000 kronor till 1 700 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 700 000 kronor.

[4] **4. Extra utgifter.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 330 000 kronor (statsliggaren s. 855). Anslaget belastas årligen av en mängd utgifter av skilda slag, vilka inte ansetts vara av sådan natur, att särskilda anslagsmedel för ändamålen bort anvisas under åttonde huvudtiteln, och därjämte av åtskilliga tillfälliga utgifter av engångsanslags karaktär, ofta av så brådskande art eller av sådan beskaffenhet, att riksdagens medverkan inte ansetts böra ifrågasättas.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 330 000 kronor.

¹⁾ Härav å tilläggsstat II 150 000 kronor.

B. Allmänna kultur- och bildningsändamål

Konst, litteratur, musik m. m.

[5] **1. Stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet.** Under riksstatens åttonde huvudtitel är för innevarande budgetår upptagna bland annat anslag till Statens konstråd, till Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader, till Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek samt till Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m. Dessa anslag är uppförda med respektive 14 800, 200 000, 1 020 000 och 80 000 kronor. Vidare har till stipendieändamål vid akademien för de fria konsterna med konsthögskolan inom ramen för ett visst riksstatsanslag för innevarande budgetår anvisats 101 600 kronor. Den sammanlagda summan av här angivna belopp uppgår till 1 416 400 kronor. Beredningen av frågan om medelsanvisningen för nästa budgetår till de ändamål det här gäller är ännu inte avslutad. I avbidan på särskild proposition i ämnet torde i riksstatsförslaget böra uppföras ett preliminärt beräknat, sammanlagt belopp av 2 017 000 kronor, vilket i jämförelse med motsvarande belopp för innevarande budgetår innebär en höjning med i runt tal 600 000 kronor. Det preliminärt beräknade beloppet bör uppföras under rubriken Stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet* för budgetåret 1961/62 beräkna ett anslag av 2 017 000 kronor.

[6] **2. Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst.** Ur detta anslag utdelas belöningar eller s. k. meritstipendier för högklassigt litterärt skapande. Meritstipendierna utdelas av Kungl. Maj:t efter förslag av styrelsen för Sveriges författarfond. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 100 000 kronor (statsliggaren s. 844) har disponerats av Kungl. Maj:t genom beslut den 11 november 1960.

Styrelsen för Sveriges författarfond hemställer att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 100 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med författarfondens styrelse förordar jag för nästa budgetår oförändrad medelsanvisning, 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

[7] **3. Bidrag till samfundet De nio.** Detta anslag torde för nästa budgetår i enlighet med en av samfundet gjord framställning böra uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till samfundet De nio* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[8] **4. Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg.** Detta anslag, som utgått alltsedan budgetåret 1936/37, höjdes av riksdagen från och med budgetåret 1955/56 från 4 800 kronor till 6 000 kronor och från och med budgetåret 1959/60 till 7 000 kronor. För nästa budgetår föreslår jag att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 7 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 7 000 kronor.

[9] **5. Teaterrådet**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	10 000	9 975
1960/61 (statsliggaren s. 844)	10 000	
1961/62 (förslag)	10 000	

Teaterrådet hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 1 200 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Teaterrådet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[10] **6. Statens biografbyrå: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	174 300	168 459
1959/60	192 200	197 925
1960/61 (statsliggaren s. 831)	199 500	
1961/62 (förslag)	217 000	

Direktören för biografbyrån föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 20 300 kronor. Av höjningarna beror ett belopp av 17 500 kronor på löneökningar av automatisk natur och ett belopp av 2 800 kronor på förslag om dels lönegradsuppflyttning av tre teknikertjänster från Ao 10 till Ao 11, dels utbyte av en kontorsbiträdestjänst i Ao 5 mot kanslibitträdestjänst i Ao 7.

Statens lönenämnd avstyrker de föreslagna lönegradsuppflyttningarna.

Departementschefen. De föreslagna lönegradsuppflyttningarna kan jag inte tillstyrka. Mot beräkningen av de automatiska kostnadsökningarna, 17 500 kronor, har jag ingen erinran utan förordar, att anslaget höjes till 217 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens biografbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	107 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	74 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	31 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 100
<u>Summa kronor</u>	<u>217 000</u>

b) till *Statens biografbyrå*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 217 000 kronor.

[11] 7. **Statens biografbyrå: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	14 800	15 821
1959/60	14 800	16 999
1960/61 (statsliggaren s. 832)	15 000	
1961/62 (förslag)	16 000	

På grund av ökade utgifter för resor bör detta anslag uppräknas med 1 000 kronor till 16 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biografbyrå*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 16 000 kronor.

[12] 8. Bidrag till barnfilmkommittén

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	35 000	35 000
1959/60	35 000	35 000
1960/61 (statsliggaren s. 833)	35 000	
1961/62 (förslag)	35 000	

Barnfilmkommittén anholder om oförändrat anslagsbelopp för nästkommande budgetår. Kommittén har vid uppgörandet av sitt förslag räknat med att till nästa år kunna överföra en reservation av omkring 11 500 kronor.

Departementschefen. I enlighet med kommitténs förslag torde anslaget bära uppföras med oförändrat belopp, 35 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till barnfilmkommittén* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

Arkiv, bibliotek, museer m. m.

[13] 9. Riksarkivet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 178 000	1 185 358
1960/61 (statsliggaren s. 482)	1 206 000	
1961/62 (förslag)	1 385 000	

Riksarkivet har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

1. Assistent i Ae 10.
2. Biträde i Ag 7 och samtidigt minskad medelsanvisning till övertidsersättningar med 3 926 kronor (reproduktionsavdelningen).

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa tjänstinnehavare

3. Förste arkivarie och statsheraldiker i Ae 26 i stället för i Ae 24.
4. Två arkivarier i Ao 24 i stället för i Ao 23.
5. Två arkivarier i Ao 23 i stället för i Ao 21.
6. Bokbinderiförman i Ao 11 i stället för i Ae 11.
7. Konserveringsassistent i Ao 11 i stället för i Ae 11.
8. Bokbindare i Ao 9 i stället för i Ae 9.
9. Förste fotograf i Ao 11 i stället för fotograf i Ae 9.
10. Fotograf i Ae 9 i stället för biträde i Ae 7 (reproduktionsavdelningen).
11. Personlig tjänst som konservator i Ae 13 för bokbinderiförmannen G. Alered och samtidigt vakanssättning av den av honom innehavda tjänsten som bokbinderiförman.

Till stöd för det under *punkt 1* redovisade förslaget om inrättande av en tjänst som assistent i Ae 10 anför riksarkivet bland annat följande.

I sina anslagsäskanden, avsedda att föreläggas 1959 års riksdag, hemställde riksarkivet om en förstärkning av personalen vid dess andra byrå för en aktiv gallringsverksamhet och en allmän arkivservice hos den statliga förvaltningens centrala organ. Den begärda förstärkningen begränsades av statsmakterna till en tjänst som byrådirektör och en som assistent. Genom den av riksarkivet därefter bedrivna gallringsservicen har erfarenheter av sådant arbete i större skala också vunnits. Dessa synes ännu ej tillräckligt säkra för att förslag nu skall kunna framläggas om den fortsatta utbyggnaden i dess helhet. Innan så sker bör nämligen de gjorda erfarenheterna ytterligare ökas och differentieras, detta särskilt med hänsyn till en så effektiv arbetsfördelning som möjligt mellan akademiskt utbildad personal och personal med lägre kompetens. På en punkt är dock erfarenheten uppenbar. Byrådirektören behöver ännu en assistent som hjälp vid

de mera rutinmässiga arbetena. En betydande ökning av arbetseffekten skulle vinnas, om arbetsgruppen förstärktes med ytterligare en assistent, detta så mycket mer som byrådirektören av olika skäl måste samtidigt arbeta i flera myndigheters arkiv.

Beträffande de under *punkterna 6—8* redovisade förslagen inhämtas av riksarkivets anslagsframställning huvudsakligen följande.

En från och med innevarande budgetår genomförd reglering av den tekniska biträdespersonalens löner har medfört, att de två förste expeditionsvakterna vid landsarkiven i Visby och Östersund uppflyttats till lönegrad Ao 9 med tjänstebestämmelsen bokbindare, medan motsvarande tjänst innehavare vid de fem större landsarkiven liksom riksarkivets tre extra ordinarie bokbindare placerats i lönegrad Ae 9. Enligt riksarkivets mening saknas anledning att göra åtskillnad mellan bokbindarna vid ifrågavarande arkivinstitutioner. För riksarkivets del föreslås, att en tjänst som bokbindare i Ae 9 samt en som bokbinderiförman och en som konserveringsassistent i Ae 11 ordinariesättes.

Departementschefen. Gallringsverksamhetens betydelse motiverar starkt, att den för riksarkivets gallringsservice avsedda personalen förstärkes. Förstärkningen bör såsom riksarkivet föreslagit ske genom inrättande av ytterligare en tjänst som assistent i lönegrad Ae 10. Jag beräknar alltså medel i enlighet härmed.

I överensstämmelse med vad som förutsatts i den av riksdagen godkända propositionen 1960: 126 torde under den i avlöningsstaten ingående arvodesposten bära beräknas 600 kronor till arvode åt en organisationsföredragande.

Riksarkivets förslag om ordinariesättning av en tjänst som bokbinderiförman i Ae 11 och en som bokbindare i Ae 9 biträder jag. Nämnade tjänster bör redovisas på personalförteckningen för riksarkivet.

I övrigt räknar jag beträffande förevarande anslag ej med andra ändringar än sådana som betingas av automatiska utgiftsökningar.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 385 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 179 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för riksarkivet, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	544 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	2 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	505 500
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	311 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	21 000
	<hr/>
Summa kronor	1 385 000

c) till *Riksarkivet*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 385 000 kronor.

[14] 10. **Riksarkivet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	111 200	123 217
1960/61 (statsliggaren s. 483)	106 900	
1961/62 (förslag)	116 000	

Riksarkivet föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 5 900 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 4 500)	+ 500
2. Övriga expenser (nu 65 600)	+ 9 400
3. Publikationstryck (nu 6 000)	+ 250
4. Reproduktionsverksamheten (nu 14 750)	+ 650
5. Materiel för bokbindning och konservering m. m. (nu 12 900)	+ 2 100
6. Ökade inkomster av reproduktionsverksamheten (nu 23 000)	— 7 000
	<hr/>
Summa kronor	+ 5 900

Av riksarkivets framställning inhämtas bland annat följande.

R e s e e r s ä t t n i n g a r. Den begärda ökningen motiveras med angelägenheten av att de med gallringsverksamheten sysselsatta tjänstemännen beredes ökade möjligheter till tjänsteresor.

Ö v r i g a e x p e n s e r. Till särskilda utbildningskurser för tjänstemän, som har arkiveringsansvar, äskas 3 000 kronor. En medelsanvisning av 600 kronor begäres för svenskt bidrag till utgivning av tidskriften *Nordisk Arkivnyt*. Anslagsmedlen till nattbevakning och städning föreslås höjda med i runt tal 4 300 kronor. Såsom kompensation för kostnadsfördyringar, föranledda av den allmänna varuskatten, äskas en uppräknig med 1 500 kronor.

P u b l i k a t i o n s t r y c k. Det ökade medelsbehovet beror helt på den allmänna varuskatten.

R e p r o d u k t i o n s v e r k s a m h e t e n. Den begärda höjningen betingas helt av den allmänna varuskatten.

Materiel för bokbindning och konservering m. m. Till stöd för den äskade ökningen åberopas, förutom prisstegringar på bokbindning samt den allmänna varuskatten, behovet av ökad bindningstakt. Ökade inkomster av reproduktionsverksamheten. Beräkningen av dessa inkomster grundas på inkomstutfallet under det sistförflutna budgetåret.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor, som handhar inredningen och utrustningen av riksarkivets nybyggnad, hemställer, att för nästa budgetår anslag beviljas med 200 000 kronor för inredning och utrustning av ifrågavarande nybyggnad samt att vidare bemyndigande utverkas åt nämnden att beställa inredning och utrustning för nybyggnaden intill en kostnad av 3 200 000 kronor. Detta belopp bör enligt utrustningsnämnden gäldas tidigast under budgetåret 1962/63.

Nybyggnaden, vilken beslöts av 1958 års riksdag, skall uppföras på det s. k. Mariebergsområdet på Kungsholmens västra del i Stockholm. Byggnadsföretaget omfattar dels en bergsumsanläggning med arkivlokaler fördelade på sex våningar, dels en administrationsbyggnad, innehållande kontorslokaler och utrymmen för vetenskaplig verksamhet. Sprängningsarbetena för anläggningen påbörjades hösten 1959 och avses vara fullbordade under första hälften av 1961. Byggnadsarbetena för bergsumsmagasinet och administrationsbyggnaden har beräknats vara slutförda under loppet av år 1963.

Nämnden framhåller, att riksarkivet sommaren 1960 avlämnat förslag till inredning och utrustning av nybyggnaden. Bortsett från ett förslag om hyllinredning i bergsmagasinen har nämndens granskning och bearbetning av dessa förslag ännu ej avslutats. Nämnden avser därför att först i sina anslagsframställningar för budgetåret 1962/63 framlägga beräkningar av det totala anslagsbehovet m. m. För nästa budgetår synes det nämnden tillräckligt, att 200 000 kronor beräknas till förberedande åtgärder m. m. Beträffande hyllinredningen i bergsmagasinen bör enligt nämndens uppfattning förutsättningar skapas för ett definitivt ställningstagande redan under nästa budgetår. Något anslag härför är enligt nämnden inte erforderligt för sistnämnda budgetår. Ett beställningsbemyndigande synes sålunda tillräckligt. Ramen härför uppskattar nämnden till 3 200 000 kronor.

Departementschefen. Vad först beträffar omkostnadsstatens utgiftsposter föreslår jag, att delposten till övriga expenser höjes med 5 400 kronor, varav 1 000 kronor för särskilda utbildningskurser för tjänstemän, som har arkiveringsansvar, och 4 400 kronor för nattbevakning och städning. Jag tillstyrker därjämte, att delposten till materiel för bokbindning och konservering m. m. ökas med 500 kronor.

Vad härefter gäller de under de särskilda uppbördsmedlen uppförda pos-

terna bör den post, som avser inkomster av reproduktionsverksamheten, på grund av inkomstutfallet under det sistförflutna budgetåret uppräknas med 6 800 kronor. Å andra sidan bör den post, som avser inkomster av den heraldiska verksamheten, med hänsyn till de för de tre senast förflutna budgetåren redovisade inkomsterna, nedräknas med 10 000 kronor till 35 000 kronor. Sammanlagt föranleder de av mig beträffande de särskilda upp-
bördsmedlen föreslagna förändringarna ett ökat medelsbehov under anslaget av 3 200 kronor. Då ett bifall till mina förut framlagda förslag beträffande omkostnadsstatens utgiftsposter innebär en höjning med 5 900 kronor, bör hela anslaget för nästa budgetår ökas med 9 100 kronor.

Vad slutligen angår utrustningsnämndens förslag vill jag till en början erinra om att jag i samband med min anmälan förra året av utrustningsnämndens avlöningsanslag framhöll, att medelsbehov till förberedande åtgärder till inredning och utrustning av vetenskapliga institutioner och andra inrättningar enligt min mening borde tillgodoses genom att nämnden finge möjlighet att ur de till byggnadsstyrelsens förfogande ställda anslagen förskottsvis få disponera visst belopp för förberedande inrednings- och utrustningsåtgärder. I konsekvens härmed förutsätter jag, att nämnden skall ur nyssnämnda anslag kunna förskottsvis disponera erforderliga medel för förberedande åtgärder för inredning och utrustning av riksarkivets nybyggnad. Jag räknar således inte nu med någon särskild medelsanvisning för ändamålet utan förordar i stället, att beställningsbemyndigande lämnas för anskaffande av inredning och utrustning för nya lokaler för riksarkivet till ett värde av högst 3 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1962/63.

Vid bifall till vad jag föreslagit bör förevarande anslag uppföras med 116 000 kronor. Vidare torde böra utverkas riksdagens medgivande att beställa inredning och utrustning i enlighet med vad jag nyss förordat.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för nya lokaler för riksarkivet må beställas till ett värde av högst 3 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1962/63;

b) till *Riksarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 116 000 kronor.

[15] **11. Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	9 000	8 086
1960/61 (statsliggaren s. 484)	9 000	
1961/62 (förslag)	9 000	

Riksarkivet föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 2 000 kronor. Højningen hänför sig helt till anslagsposten till inköp av tryckta arbeten, vilken sedan budgetåret 1956/57 varit uppförd med sitt nuvarande belopp, 4 000 kronor.

Departementschefen. Riksarkivets förslag om ökad medelsanvisning under detta anslag är jag ej beredd att biträda. Anslaget bör därför uppföras med oförändrat belopp, 9 000 kronor. Det torde från och med nästa budgetår få ankomma på riksarkivet att besluta om dispositionen av tillgängliga medel under anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 kronor.

[16] 12. Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fäderneslandets historia

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 500	—
1960/61 (statsliggaren s. 484)	1 500	
1961/62 (förslag)	2 000	

Medelsanvisningen under detta reservationsanslag avser främst utgivande av serien Svenska riksdagsakter, en publikation av central betydelse för den historiska forskningen och den akademiska undervisningen. Plan för denna publiceringsverksamhet finns intagen i 1954 års statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, s. 7 f.

Riksarkivet hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår uppföres med i runt tal 5 800 kronor. Till stöd härför anför riksarkivet huvudsakligen följande.

År 1960 utgavs rådsprotokollen för 1658, och utgivaren, docenten Thanner, är nu sysselsatt med protokollen för 1659, vilka beräknas kunna färdigställas under loppet av två år. De ännu tillgängliga reservationerna jämte det sedvanliga årsbeloppet — 1 500 kronor — torde kunna trygga möjligheterna att återuppta arbetet med Svenska riksdagsakter, vilket arbete till följd av professorn Ahnlunds frånfälle ej kunnat bedrivas under de senaste åren. Efter det ingrepp i reservationerna, som betalningen av 1658 års rådsprotokoll medfört (i runt tal 8 300 kronor), torde emellertid icke det pågående arbetet med 1659 års rådsprotokoll kunna bringas i hamn utan en förstärkning av anslaget. Med utgångspunkt i ett beräknat omfång av 1659 års protokoll, som ungefär motsvarar 1658 års, kan kostnaderna för de förras tryckning beräknas till omkring 8 500 kronor. Något särskilt redigeringsarvode utgår ej i detta fall, då redaktören utför arbetet på den tjänstetid, som kan inbesparas från andra uppgifter. Riksarkivet uppför för

nästkommande budgetår halva denna tryckningskostnad och avser, att för budgetåret 1962/63 anhålla om samma belopp. Den sammanlagda behövliga summan för budgetåret 1961/62 skulle alltså bli: 1 500 kronor (riksdagsakterna) + 4 250 kronor (rådsprotokollen) = 5 750 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker en höjning av detta anslag med 500 kronor till 2 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fäderneslandets historia*, för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 kronor.

[17] **13. Landsarkiven: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	943 000	952 546
1960/61 (statsliggaren s. 484)	1 023 000	
1961/62 (förslag)	1 129 000	

I sina anslagsäskanden beträffande landsarkiven för nästa budgetår har *riksarkivet* dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

1. En arkivarie i Ao 21 vid vartdera av arkiven i Vadstena och Göteborg.
2. En amanuens i reglerad befordringsgång vid vartdera av arkiven i Visby och Östersund.
3. Konserveringsbiträde i Ae 7 vid arkivet i Lund.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa tjänst innehavare

4. Landsarkivarie i Bo 1 i stället för i Ao 26 vid ettbart av arkiven i Uppsala, Vadstena, Lund, Göteborg och Härnösand.
5. Landsarkivarie i Ao 26 i stället för i Ao 24 vid vartdera av arkiven i Visby och Östersund.
6. Arkivarie i Ao 23 i stället för i Ao 21 vid ettbart av arkiven i Uppsala, Vadstena, Lund, Göteborg och Härnösand.
7. Bokbindare i Ao 9 i stället för i Ae 9 vid ettbart av arkiven i Uppsala, Vadstena, Lund, Göteborg och Härnösand.

Departementschefen. Jag är inte beredd att tillstyrka andra utgiftsökningar under förevarande anslag än sådana av automatisk karaktär. Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 129 000 kronor.

Detta innebär en anslagsökning med 106 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställen. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för landsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	388 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	473 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	250 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	17 200
	Summa kronor 1 129 000

b) till *Landsarkiven*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 129 000 kronor.

[18] 14. Landsarkiven: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	176 000	172 345
1960/61 (statsliggaren s. 485)	160 300	
1961/62 (förslag)	153 000	

I fråga om detta förslagsanslag föreslår *riksarkivet* en sänkning med 500 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Bränsle, lyse och vatten (nu 66 000)	—	1 500
2. Övriga expenser (nu 69 500)		
a) städning	+	6 350
b) skrivmateriel m. m.	+	1 000
c) telegram, telefon m. m.	+	1 300
d) inköp och underhåll av möbler m. m.	+	5 300
e) den allmänna varuskatten	+	600
f) bortfall av engångsanvisningar	—	13 550
		Summa kronor — 500

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Bränsle, lyse och vatten. Den företagna nedräkningen betingas, förutom av prissänkningar på eldningsolja, av anslagsbelastningen under det sistförflutna budgetåret.

Övriga expenser. *Städning*. Det ökade medelsbehovet betingas, förutom av höjda löner till följd av nytt kollektivavtal, av utvidgade städningssområden.

Inköp och underhåll av möbler m. m. Av de för dessa ändamål begärda medlen hänför sig 1 300 kronor till arkivet i Uppsala, 1 000 kronor till arkivet i Vadstena och 3 000 kronor till arkivet i Lund.

Vidare har riksarkivet under det för landsarkivens vidkommande uppförda anslaget till bokbindning och konservering av arkivalier äskat sammanlagt 7 200 kronor till vissa utgifter av engångsnatur. Av detta belopp avses 1 850 kronor för inköp av en pappsax vid arkivet i Visby samt återstoden, 5 350 kronor, för anskaffning av en snabbkopieringsapparat vid vardera av arkiven i Lund och Östersund.

Departementschefen. Delposten till bränsle, lyse och vatten bör i överensstämmelse med föreliggande förslag nedräknas med 1 500 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser tillstyrker jag en höjning med 7 750 kronor, varav 4 800 kronor för städningskostnader och 2 950 för engångsutgifter. Ur sistnämnda belopp bör utgå 1 100 kronor till inköp och underhåll av möbler m. m. vid arkiven i Uppsala och Vadstena samt 1 850 kronor till inköp av begärd utrustning vid arkivet i Visby. Å andra sidan bör delposten minskas med 13 550 kronor, motsvarande för innevarande budgetår anvisade engångsbelopp. Delposten till övriga expenser bör alltså minskas med 5 800 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör hela omkostnadsanslaget för nästa budgetår sänkas med 7 300 kronor till 153 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 153 000 kronor.

[19] 15. Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	5 200	5 077
1960/61 (statsliggaren s. 486)	5 200	
1961/62 (förslag)	6 000	

Riksarkivet hemställer för nästa budgetår om en höjning av förevarande reservationsanslag med 1 800 kronor. Till stöd härför åberopas, förutom prisstegringar, den växande vetenskapliga produktionen och de ökade krav på landsarkivens biblioteksresurser, som föranledes av det stegrade och vidgade forskningsintresset.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår höjes med 800 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 kronor.

[20] **16. Landsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	12 700	13 379
1960/61 (statsliggaren s. 486)	12 700	
1961/62 (förslag)	13 000	

Riksarkivet hemställer för nästa budgetår om en höjning av förevarande reservationsanslag med 12 000 kronor. Av den begärda höjningen avser 4 800 kronor en allmän förstärkning av anslaget, föranledd främst av den allmänna varuskatten och i övrigt inträffade kostnadsstegringar. Återstoden eller 7 200 kronor hänför sig till vissa utgifter av engångsnatur, vilka behandlats vid anmälan av landsarkivens omkostnadsanslag i det föregående.

Departementschefen. Jag förordar, att detta anslag för nästa budgetår uppföres med 13 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 kronor.

[21] **17. Ortnamnskommissionen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	165 600	169 679
1960/61 (statsliggaren s. 631)	172 000	
1961/62 (förslag)	183 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *ortnamnskommissionen* dels beräknat medel för automatiska utgiftsförändringar, dels framlagt följande förslag.

1. Arkivchef i Be 1 i stället för i Ae 26.
2. Förste arkivarie i Ae 26.
3. Redaktör i Ae 26.
4. Expeditionsvakt i Ae 7.
5. Kanslibitråde i Ae 7 i stället för kontorsbiträde i Ao 5.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka andra utgiftsförändringar än sådana av automatisk natur. Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 183 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 11 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	9 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	127 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	39 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 700
Summa kronor	183 000

b) till *Ortnamnskommissionen*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 183 000 kronor.

[22] **18. Ortnamnskommissionen: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	18 900	18 918
1960/61 (statsliggaren s. 632)	18 900	
1961/62 (förslag)	19 000	

Med anledning av en av ortnamnskommissionen gjord framställning torde detta anslag för nästa budgetår bära uppföras med ett belopp av 19 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ortnamnskommissionen*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 kronor.

[23] **19. Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	41 000	41 000
1960/61 (statsliggaren s. 632)	41 000	
1961/62 (förslag)	41 000	

Ortnamnskommissionen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 24 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Reseersättningar till kommissionens personal (nu 3 800) ..	+ 1 200
2. Tillfälliga vetenskapliga medarbetare (nu 13 000)	+ 13 000
3. Insamling av vetenskapligt material rörande de svenska ortnamnen (nu 20 500)	+ 7 500
4. Insamling av finska och lapska ortnamn i Sverige (nu 3 700)	+ 2 300
Summa kronor	+ 24 000

Departementschefen. Jag är inte beredd att förorda någon höjning av förevarande anslag, som alltså för nästa budgetår bör uppföras med oförändrat belopp, 41 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 41 000 kronor.

[24] **20. Ortnamnskommissionen: Inredning och utrustning av nya lokaler.** I särskild framställning har *ortnamnskommissionen* hemställt om ett engångsanslag av 90 000 kronor för den nyanskaffning av inventarier, som beräknas bli erforderlig i samband med kommissionens flyttning från Dekanhuset till nya lokaler i Uppsala Borgargilles nybyggnad i kvarteret S:t Johannes vid S:t Johannesgatan i Uppsala. Kommissionen föreslår, att detta engångsanslag uppdelas på två budgetår och att 45 000 kronor därav anvisas för nästa budgetår. Kommissionen anför bland annat följande.

Kommissionen avser givetvis att i största möjliga utsträckning utnyttja förefintliga inventarier. Dessa förslår emellertid inte långt i de nya lokalerna, som har en golvyta av cirka 600 m² mot nuvarande cirka 300 m². Arkivets kortfackskåp innehåller cirka 2 000 lådor med omkring fyra miljoner namnkort, som nu står så tätt att det med största svårighet går att arbeta med dem. Inköp av nya kortfackskåp måste därför ske i betydande omfattning. Bokhyllorna, som till stor del är tillverkade för Dekanhusets takhöjd (3,20 m), passar inte in i de nya lokalerna med en takhöjd av 2,60 m. Enbart inredningen med skåp och bokhyllor samt möbler och textilier har beräknats till i runt tal 58 000 kronor.

Departementschefen. Jag förordar, att för nästa budgetår anvisas ett belopp av 36 000 kronor till bestridande av kostnader för den första etappen av den nyanskaffning av inredning och utrustning, som synes mig nödvändig i och med att ortnamnskommissionen erhåller nya lokaler. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma i vilken utsträckning ifrågasvarande medel skall disponeras av utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Därjämte förordar jag, att utrustningsnämnden bemyndigas att göra beställningar för ändamålet intill ett belopp av högst 40 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1962/63.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för ortnamnskommissionen må beställas till ett värde av högst 40 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1962/63;

b) att till *Ortnamnskommissionen: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 36 000 kronor.

[25] **21. Landsmålsarkiven: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	379 100	381 628
1960/61 (statsliggaren s. 633)	387 300	
1961/62 (förslag)	426 000	

Detta anslag disponeras av styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala samt styrelsen för landsmålsarkivet i Lund.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal är innevarande budgetår uppförd med 326 400 kronor, varav 228 400 kronor för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala och 98 000 kronor för landsmålsarkivet i Lund.

Styrelsen för Uppsala-arkivet hemställer, att arkivets andel av anslaget höjes med i runt tal 61 800 kronor. Höjningen föranledes — förutom av automatiska utgiftsökningar till följd av den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner och förändringar i personalens löneklassplaceringar — av följande förslag, nämligen inrättande av en tjänst som fonogramassistent, uppflyttning av fyra förste arkivarietjänster från Ae 24 till Ae 26 och förändring av en kansliskrivartjänst till en tjänst som förste arkivassistent i Ae 13.

Styrelsen för Lunda-arkivet hemställer, att — därest en av det större konsistoriet i Lund gjord framställning om inrättande av en personlig professur vid universitetet för arkivchefen, docenten Sven Benson bifalles — arkivchefstjänsten vakantsättes och en tjänst som förste amanuens inrättas. Därjämte föreslår styrelsen uppflyttning av arkivchefstjänsten från Ae 26 till Be 1 och inrättande av en kanslibiträdestjänst. Vid bifall till förstnämnda förslag innebär styrelsens äskanden en minskning av arkivets andel av anslaget med i runt tal 4 300 kronor. Eljest föreslås andelen höjd med i runt tal 30 400 kronor, i vilket belopp ingår kostnaderna för arkivchefstjänstens uppflyttning till Be 1 och nyssnämnda förstärkning med en kanslibiträdestjänst samt vissa automatiska utgiftsökningar.

Departementschefen. Den höjning av anslaget som erfordras på grund av de automatiska utgiftsökningarna beräknar jag till 38 700 kronor. Då jag i övrigt inte ifrågasätter någon ändring beträffande anslaget, föreslår jag, att detta för nästa budgetår höjes med nämnda belopp till 426 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Av det belopp, som i avlöningsstaten upptages under icke-ordinarieposten, beräknar jag 230 000 kronor för arkivet i Uppsala och 98 700 kronor för arkivet i Lund.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för landsmålsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	328 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	91 100
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 100
	Summa kronor 426 000

b) till *Landsmålsarkiven*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 426 000 kronor.

[26] 22. Landsmålsarkiven: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	22 000	20 727
1960/61 (statsliggaren s. 633)	22 600	
1961/62 (förslag)	24 000	

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala äskar en höjning av arkivets andel av anslaget med 900 kronor till 18 800 kronor. Av ökningen hänför sig 800 kronor till anslagsposten till expenser (nu 14 700 kronor) och 100 kronor avser inköp av skåp för förvaring av ordsamlingar (nu 1 500 kronor). Såsom skäl för de begärda höjningarna åberopas pristegringar och, såvitt gäller expenser, dessutom ökade lönekostnader för städning.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund hemställer, att den för detta arkivs del uppförda delposten till expenser (nu 3 300 kronor) höjes med 1 000 kronor. I sin motivering för höjningen anför styrelsen, att anslagsposten jämfört med motsvarande expensanslag för Uppsala-arkivets del är mycket knappt tilltagen. Styrelsen förutser även vissa ökade omkostnader i samband med arkivets inflyttning i nya lokaler.

Departementschefen. Jag anser mig böra tillstyrka, att de under respektive anslagsposter till de båda arkiven uppförda delposterna till expenser höjes med 400 kronor för Uppsala-arkivets del och med 1 000 kronor för Lunda-arkivets del. Hela omkostnadsanslaget bör sålunda för nästa budgetår höjas med 1 400 kronor till 24 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

[27] 23. Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	81 000	81 000
1960/61 (statsliggaren s. 634)	81 000	
1961/62 (förslag)	81 000	

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår fördelat på två anslagsposter, en å 58 000 kronor till landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala och en å 23 000 kronor till landsmålsarkivet i Lund.

Styrelsen för Uppsala-arkivet föreslår, att anslagsposten till arkivet höjes med 54 500 kronor till 112 500 kronor enligt följande sammanställning.

1. Reseersättningar till arkivets personal och tillfälligt anställda medarbetare (nu 14 500)	+ 12 000
2. Tillfälliga vetenskapliga medarbetare (nu 15 000)	+ 20 000
3. Inlösen av samlingar, uppteckningshonorar, grammofonupptagning, fotostatering m. m. (nu 17 700)	+ 12 300
4. Garagehyra, underhåll och drift av automobil m. m. (nu 3 000)	+ 2 000
5. Forskningar rörande lapskt språk och lapsk kultur (nu 3 300)	+ 2 700
6. Fortsatta undersökningar av estlandssvenskarnas språk och folkkultur (nu 4 500)	+ 5 500
Summa kronor	54 500

Styrelsen för Lunda-arkivet äskar höjning av arkivets andel i anslaget med 10 000 kronor till 33 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Inlösen av samlingar, uppteckningshonorar, grammofonupptagning, insamling av dialektala ortnamnsformer i Skåne m. m. (nu 14 000)	+ 3 000
2. Inlösen av folkskolläraren Emil Södermans samlingar från Bjäre härad (nu 0)	+ 5 000
3. Undersökning av dialektala personnamn och personbenämningar (nu 0)	+ 2 000
Summa kronor	10 000

Departementschefen. Då jag icke är beredd förorda någon höjning av förevarande anslag föreslår jag, att detsamma för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 81 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 81 000 kronor.

[28] **24. Kungl. biblioteket: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 556 000	1 546 061
1960/61 (statsliggaren s. 487)	1 698 000	
1961/62 (förslag)	1 887 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *riksbibliotekarien* dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

1. Halvtidsanställd kontorist i Ae 9 (centrala administrationen).
2. Telefonist i Ae 5 (centrala administrationen).
3. Förste biblioteksassistent i Ae 17 (svenska tryckavdelningen).
4. Expeditionsvakt i Ae 7 (katalogavdelningen).
5. Bokbinderibitråde i Ae 5 (bokvårdsavdelningen).
6. Fotobitråde i reglerad befordringsgång (bokvårdsavdelningen).
7. Expeditionsbiträde i Ae 9 (förvärvsavdelningen).
8. Förste biblioteksassistent i Ae 17 (bibliografiska institutet).
9. Chaufför i Ae 7 (depåbiblioteket).

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa tjänst innehavare

10. Kamrerare i Ao 17 i stället för kontorsskrivare i Ao 13 (centrala administrationen).
11. Kansliskrivare i Ao 10 i stället för kontorist i Ao 9 (centrala administrationen).
12. Tamburvakt i Ae 5 i stället för i Ae 2/3 (centrala administrationen).
13. Nattvakt i Ae 7 i stället för arvodesanställd sådan (centrala administrationen).
14. Förste bibliotekarie i Ao 26 i stället för bibliotekarie i Ao 23 (katalogavdelningen: accessionskatalogen).

Övriga förslag

15. Bibehållande av den från och med budgetåret 1959/60 för katalogväsendets omläggning beviljade tillfälliga personalförstärkningen, dock med nedflyttning av den ena av de i denna förstärkning ingående två biblioteksbiträdestjänsterna i Ag 9 till Ag 7.
16. Ökad medelsanvisning till vissa katalogiserings- och bindningsarbeten (kostnad 1 700 kronor).
17. Ökning med 1 000 kronor av medelsanvisningen till bibliotekets kursverksamhet (nu 6 000 kronor).

Till stöd för de under *punkterna 1, 2, 13 och 16* redovisade förslagen anför *riksbibliotekarien* huvudsakligen följande.

1. Halvtidsanställd kontorist i Ae 9. Bibliotekets kassaförvaltning med därtill hörande verksamhet, såsom personalredovisning och sjukkasseärenden, ombesörjes av bibliotekets kontorsskrivare. Denna verksamhet har ökat kraftigt utan att någon förstärkning ställts till förfogande. I och med den allmänna konsolidering och upprustning, som inletts parallellt med att biblioteket byggs ut, har kassarörelsens omfattning

under senaste sjuårsperioden utvidgats så, att en viss förstärkning är ofrånkomlig. Den sammanlagda omslutningen, som vid periodens början utgjorde 989 830 kronor, har under budgetåret 1959/60 gått upp till 2 798 527 kronor, innebärande en ökning med över 180 procent. Denna ökning måste naturligtvis i någon mån tillskrivas penningvärdesförändringen, men samtidigt har antalet verifikationer per budgetår ökat från 1 600 till 2 400 eller en ökning med 50 procent. Den sammanlagda personalstabens numerär har under samma tid ökat från 63 till 140. Därjämte har en helt ny uppgift tillkommit, nämligen sjukkasseverksamheten med uppläggande av sjukkort, redovisning till sjukkassan vid sjukdomsfall, friskanmälan, ersättningsberäkning samt kontakter med anvisningsläkare. För hela detta arbete beräknas en daglig arbetstid av 1—1 ½ timme. Kontorsskrivaren handhar också den biblioteket åvilande delen av arbetet med bibliotekets fonder (ökning från två till fyra) samt redovisningen av de statliga anslagen för Bibliothèque Sainte-Geneviève i Paris och Landsbókasafn i Reykjavik. Det åligger vidare kontorsskrivaren att handha hela redovisningen av den av arbetsmarknadsstyrelsen till biblioteket för tjänstgöring hänvisade personalen, vilken ökat från två till för närvarande tio. Det anförda utgör endast en begränsad exemplifiering av ökningen av arbetsbelastningen på kontorsskrivaren. Trots att ökningen på flera väsentliga områden är så stor att den skulle motivera ett heltidsanställt biträde, har äskandet för nästa budgetår begränsats till att avse en halvtidsanställd kontorist i lönegrad Ae 9.

2. Telefonist i Ae 5. Det är angeläget, att en telefonisttjänst i lönegrad Ae 5 tillkommer i samband med den under omkostnadsanslaget föreslagna växelinstallationen. Noggranna praktiska undersökningar har givit som resultat, att växeln måste vara bemannad. Med hänsyn till bibliotekets personalsituation i övrigt kan denna funktion ej bestridas av från annat håll inom biblioteket tagen tjänsteman.

13. Nattvakt i Ae 7 i stället för arvodesanställd sådan. Bibliotekets nattvakt har hittills varit anställd mot arvode med belopp motsvarande löneklass 5 på löneplan A. Med befattningen är förenad oavbruten tjänstgöring varje natt mellan kl. 21.00 och 06.00 med patrullering, passning och eldning samt kontroll av det elektriska systemet, ventilationssystemet, avlopp m. m. Som en särskild uppgift åligger det även nattvakten att kl. 21.00—23.00 sköta bibliotekets garderob. Genom detta arrangemang har en betydande besparing kunnat göras. Anspråken på befattningen, som under det senaste året ökat, kommer under de närmaste åren att stegras ytterligare i samband med den omläggning, som den pågående ombyggnaden av bland annat ventilationssystemet innebär.

16. Ökad medelsanvisning till vissa katalogiserings- och bindningsarbeten. De till accessionskatalogens tioårsregister, femårskatalogen och bokbinderiarbetare anslagna arvodesmedlen har för innevarande budgetår upptagits till samma belopp som de två föregående budgetåren, nämligen respektive 15 200, 10 000 och 7 700 kronor. Med hänsyn till den senast genomförda allmänna löneökningen synes dessa arvoden böra ökas med cirka 5 procent till respektive 16 000, 10 500 och 8 100 kronor. Sammanlagt erfordras sålunda för ändamålet en ökad medelsanvisning med 1 700 kronor.

Statens lönenämnd, vars utlåtande avser punkt 10, har intet att erinra mot bifall till den föreslagna lönegradsuppflyttningen.